I-15-3

File No.

19 .

Collection No.

XIII

Pros. Serial Nos. 3

Subject.

Part
Oct. 49 - 1950

Gujarati - Genl I

Previous References.

Later References.

S. ... shed).
MFP—... 32-A—(M.1161;—23-2-49—20,00,000.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

[illegible] મન્નુલાલ ગાંધી

Subject to Kanpur Jurisdiction.

1

Telegrams-GANDHIJI Motibhawan.

Chandulal Chunilal Gandhi & Co.,

Sugar Merchants & Commission Agents.

ચંદુલાલ ચુનીલાલ ગાંધી એન્ડ કું.
મોતીભવન કાનપુર.

CCGC

5 Motibhawan
Collectorganj.

Ref No.................

Kanpur ૧૪-૧-૧૯૫૦.

પરમ પૂજ્ય સરદારશ્રીની સેવામાં,

સર્વોદય ડેમોક્રેટિક પ્લાનીંગ કમીટીની બેઠક દિલ્હીમાં તા. ૧૪ થી ૧૭ સુધી છે. એ [illegible] 'કંટ્રોલ તથા મધ્યમવર્ગની સ્થિતિ' સંબંધી મારા વિચારો લખી મોકલેલ છે તેની કોપી આ સાથે આપની સેવામાં રજુ કરું છું. દેશમાં પ્રવર્તતી વિકટ પરિસ્થિતિના કોયડાઓના નિકાલ લાવવાનો બોજો આપને માથે પડ્યો છે. પરંતુ પૂજ્ય ગાંધીજી પછી અમારે માટે રડવાનું બીજુ સ્થાન પણ આપ સિવાય કોણ છે?

આજની દુનિયામાં માનવ જાત આજ તો અમુક હદે દુઃખી છે, પરંતુ કંટ્રોલોને કારણે મધ્યમ વર્ગની ધંધારોજગાર મુખ્ય શહેરમાં જે સ્થિતિ થઈ છે તે અસહ્ય છે. પાઘડી [illegible] પણ [illegible] છે. આપના પ્રતાપે દેશને જે આઝાદ સુખ મળ્યું છે એમાં મધ્યમ વર્ગ પણ કંટ્રોલ હટી જાય તો ભોગવવાને ભાગ્યશાળી થાય. આપ અમારાં દુઃખ દૂર કરશો એવી વિનંતી છે. એજ.

લી૦ મન્નુલાલ ગાંધીના પ્રણામ.

Chandulal Chunilal Gandhi & Co.
5, Motibhawan,
Collectorganj, Kanpur.

More than two years have passed since we as a Nation became independant of foreign yoke, who had come over here as businessmen for the economic exploitation of India for their own benifit. After achieving Independance our National Government have won on the two Fronts. The First Front was the combining of about 700 Native States all over India and by the magic wand of our Sardarji Shri Vallavbhai Patel a unic success of the kind has been achieved. The second Front was the importance of India in the International sphere and in this also the reputation of India has increased beyond limit through our Panditji.

Now remains the <u>Third Front</u> viz economic uplift of the Masses - the middle class, the backbone fm of the country. Though the Government is trying their best, they have not been able to achieve any success on this Front; on the contrary the soaring prices of all the commodities of daily use are going beyond the reach of the comman man, have now become now a days a continuos headache for the Government. Their advisers impress upon them to strenghten 'Controls.' These Controls instead of giving any relief to the consumers, have brought may ills, sufferings and heavy losses compared to the advantages implied.

1. 'Control' means ousting out the business merchants, well experienced in their lines, but placing instead these xxx businesses in the hands of inexperienced hads of the Government machinary.

2. Most of these Officers-in-Trade and their subordinates are not in any way fit for working in Trade Channel. They are better adapted to administrative work. To master a business one must be a born businessman in the line.

3. The cost of procuring and distributing the 'Controlled' commodities are very much higher even than by an ordinary businessma of low means.

4. 'Control' of any commodity always haunts the brain of the comman man that there is shortage in that article and he tries his best to hoard the same as much as possible in his capacity.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

5. 'Control' creates 'Black Market' which no Government can remove even if all possible means of powers are swayed, as Black Marketiers are very much shrewd in this respect.

6. In the Industrial sphere 'Control' slackens the production and the improvement in qualities, as the incentive to produce more and to push more his articles in the market dies down, as he is confident of the sles of even third class stuff produced by him which in the case of Free Trade the consumer would not touch even sometimes at 50 % reduction.

7. Prices always depend their natural course on demand and supply In Free Trade prices reach their own level.

8. Competition in Trade lowers the prices. By 'Control' artificial prives are maintained.

9. 'Control' creates artificial scarcity. It lowers the moral degradation of the masses as well as the Government machinary.

10. The Government is generally guided by the figures supplied by the Official machinary, which in many cases is not true for practical purposes.

11. Thousands of businessmen have lost their Trade and thousands have been relieved of their services. This disgrunted class, which is the real backbone of the Nation - which consists of mostly the Middleman - is now the worst sufferers and ultimately would tend their inclinations towards Socialism or Communism.

12. 'Cloth Control'. It is an open fact that the Government could not achieve any success. Now the Government have relaxed this to some extent and the result is that the sellers rightly serve the buyers.

13. 'Food Control' The Providance has this year helped very much to relieve the sufferings by way of abundant crops compared to 'The Grow More Food Campaign' and now the control over these should not continue. Corse grains such Bajra, Juvar. Maize etc. should be immediately decontrolled. In case of wheat and rice if still the Government is not inclined, they may retain for some time for self satisfaction of the Government Machinary.

14. 'Sugar Control' This was absolutely unwarranted and should be immediately withdrawn. The incompetancy of sugar Control has

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

opened the eyes of all. Sugar Controls was meant for the benefit of the consumars. The supply of sugar was so meagre i.e. half Seer per month which comes to 1½ Tola per day per head. Crystal Sugar Gur and Khandsari, all these three are manufactured from Sugar Cane In case the shortage of the one the consumers use the others. Only mill sugar is controlled and thus the demand for Gur, Khandsari etc. is very much increased and their prices have been exhorbitant. The actual cost of production at the rate of Rs. 1/10/- for sugar cane as fixed by the Government would come to about Rs. 10/- for Gur and Rs. 25/- for Khandasari per maund. They are now sold at nearly double the prices i.e. at 100 % Profit. They had gone nearly three and half times higher some time before and agian the prices of Gur Khandasari, Jagree Powder etc. are daily rising. The Govern-ment should be aware of this. They could have used their forsight It is not understood why the Government is not trying to check this abnormal prices of Gur, Khandasari etc. Sugar Control was meant for the benefit of the masses, but if properly calculated, it would surely prove that the consumers have lost more than what they have gained. The Kisans, manufacturers of Gur, Khandasari, Jagree Powder etc. have reaped the huge profits at the cost of poor consumers of the country at large. The new production has already commenced and now the sugar should be decontrolled. Half measures do not serve the purpose of the 'Control'. The prices of Gur and Khandasari would automatically come down with sugar Decontrol.

15. If the general opinion is taken from all the parts of India whether to retain or remove the Controls, it would without any doubt open the eyes of our National Government to the fact that nearly all - excepting a few, the Government Machinary circle and some interested people would clearly vote for FREE TRADE.

16. The Government is put to heavy losses by evasion of the Taxes of the hidden profits of Black Market and the Money go underground This is detrimal to National uplift.

17. Our Bapuji has searched these had facts that 'Controls' should be abolished and he had advocated for the same and to have Free Trade. It is our bad luck that he is not in our midst

to guide us further, and our Government machinary though have ~~mx~~ miserably failed in the operation of Controls, is still sticking to their old regim of War time Controls, which are now not considered necessary in any way to benefit the masses.

18. The prices in Free Trade would ultimately go down according to demand and supply and reach its own level. The Government should remove the barriers of Transport fascilities, so that there may not arise any scarcity of any commodity any where. However, incase the prices are raised to uneconomic level by some Big Greedy Hoarders, who try to take the undue advantage of the ~~xxxxxx~~ force of circumstances, a strict watch should be kept by the Government and should see that these hoarded goods come out in the market by giving some powers with the Government officers on those areas.

19. January 26, 1950 will be a day for Joy for India, but the middle Class will only feel it to share this joy, if simultaniously the 'Controls' are lifted and the Trade becomes Free as well the spiral of high prices come down to meed their both ends. This will create a gesture of Goodwill to an unlimited extant.

Chandulal Gandhi.

Kanpur.
13.1.50

શ્રીગણેશાયનમઃ

~~Registd. with A.D.~~ From

Mohanlal S. Pandya 4
Cashier
Basta Colla Colliery Co. Ltd
P.O. Dhansar (Jharia)
Dist Manbhum 1-1-50

પરમ પૂજ્ય પિતાતુલ્ય
સરદાર વલ્લભભાઈ પટેલ
ના પવિત્ર ચરણોમાં.

આપના તા. ૨૦-૧૦-૪૯ ના લખેલ ઓર્ડીનન્સ
રેફ્યુજી સંસ્થાના સંબંધમાં.

સવિનય નમ્ર નિવેદન કે:-

અમારા શેઠ [illegible] કે જેઓ લડાઈ પહેલાં અમારી માફક માનુસ નોકરી કરતા હતા ને લડાઈ દરમ્યાન ડોલર [illegible] ના કામમાંથી રાષ્ટ્રને ધોખો દઈ કેટલા લાખ રૂપીઆ ઇન્કમટેક્સ ચોરી [illegible] ને હજુ કેટલા કરોડ [illegible] છે તે કહેવું અશક્ય છે પરંતુ તેઓનો બંધો ધર્મ બાદ કરતાં વાર્ષિક નફો પંદર લાખ લાગે છે. આ માટે તેઓએ રાષ્ટ્રને ઠગવા માટે કેટલાના ઇન્કમટેક્સ ચોપડામાં ગોટાળો કરેલ છે જેના પુરાવા અમારા પાસે દસ્તાવેજ અને હિસાબ સાથે રાખેલ છે. આજ સુધી તેઓ પણ તેઓ ને ઇન્કમટેક્સના ગોટાળા કરતા રહેલા તે અમારાથી સહન થતું નથી. આપની પોતાની રાષ્ટ્ર ભાવના તેને ઠગવા [illegible] લાગતાં અમારે ફરજ વચ્ચે અંતર પડી ગયું છે.

કંપની [illegible] છે કે [illegible] કંપનીમાંથી છતાં પણ સાથે [illegible] રાષ્ટ્રને પોતાના હાથ નીચેથી મુશ્કેલીમાં મુકી રહ્યા છે. માટે આવાની ગેરરીતિ [illegible] લાવવાને રાષ્ટ્રના હિતની ખાતર આવા [illegible] ઇન્કમટેક્સ [illegible] પરંતુ આ તરફનું (બંગાળ) ઇન્કમટેક્સ ખાતું [illegible] છે જેનું અમારા શેઠ [illegible] ઇન્કમટેક્સ ઓફીસ [illegible] તેઓ [illegible] કરી શક્યા નથી!

આ માટે તા. ૨૦-૧૦-૪૯ ના આપને વિગત વાર બે પત્રો ઓર્ડીનન્સ રેફ્યુજી શ્રી [illegible] મળ્યા છે કે નહીં તેની પહોંચ મહેરબાની કરી વળતી ટપાલે લખી આભારી કરશો.

ગરીબોમાં અમારા શેઠના [illegible] છે
બાકી [illegible] ઇન્કમટેક્સના [illegible]
[illegible] રાષ્ટ્રને [illegible]
[illegible]

આવા [illegible] ને રાષ્ટ્રના [illegible]
આપ [illegible] નહીં લાવો તો રાષ્ટ્રને મહાન મુશ્કેલીમાં મુકશે

મારે અમારૂ સેન્ટ્રલ સી. આઇ. ડી. [illegible] અને
અમને અને અમારા [illegible] પ્રયાસો [illegible] છે.
[illegible] પૂરો [illegible] અને નથી [illegible] દરેક [illegible]
કોમ્યુનિસ્ટો રાષ્ટ્રને ઠગવા ઘણું ઘણું [illegible]
પણ અમારા [illegible] તા. ૨૬ [illegible] ગયા છે
મારા અમારા તા. ૨૦-૯-૪૮ ના પત્ર [illegible]
[illegible]
[illegible] મારુ નામ ભારત ના [illegible]
ન ગણવું [illegible] પ્રશ્નો રહેશે.
એ રેકર્ડ ઉપર [illegible] ભારતની [illegible]
સંપતિ- રાષ્ટ્રની [illegible] અમારા [illegible]
[illegible] નહિ. [illegible]
ના [illegible] અમારા [illegible]
અમારા [illegible]
ભારત [illegible]
[illegible]
[illegible] રાષ્ટ્રના [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

॥ ૐ ॥

બર્દવાન હાઉસ, 6
બેંકુર પાર્ક સામે
આગરા.
તા ૬-૯-૫૦.

૯/૯/૫૦

પૂ. સરદાર જી,

લગભગ આઠ દશ દિવસ થયાં હશે- સવારના લગભગ ત્રણ ચારનો સમય હશે- એક સ્વપ્નું જોયું. ઘણાં આ માને છે- અને ઘણાં સ્વપ્નાને માનતા જ નથી. પણ હમણાં સુધી જે મહાન પુરૂષોના સ્વપ્નામેં જોયાં- તેમજ મારા સાથી સંબંધીઓના પણ નિહાળ્યાં- એ બધાનો સરવાળો જોતાં ૭૫ ટકા જે મેં સ્વપ્નામાં નિહાળ્યું- તે સાચું થયું. મહાત્માજીની જયંતિએ [illegible] વગેરે જોઇ અને શેઠ ઘનશ્યામ દાસ બિરલાના મહાત્માજીના પ્રત્યે જે ઉદ્‌ગારો પેપરોમાં વાંચ્યા- ત્યાર બાદ મને તમારા પ્રત્યે કંઇ વધારે આકર્ષણ થયું- અને જ વખતે Aeroplane નો અકસ્માત વાંચ્યા બાદ હું ઈશ્વરથી રોજ એમજ પ્રાર્થના કરતો આવ્યો છું કે આપની એ સર્વ શક્તિમાન હિન્દની ઉન્નતિમાટે ઘણાં વર્ષ સુધી જીંદગી કાયમ રાખે. હવે એ આઠ દિવસ પહેલાં જે કંઈ મારા સ્વપ્નામાં મેં જોયું તે આ છે- મને કહેતાં બીક લાગે છે એમ કહો- "ચાનો છોરે મુંહ બડી બાત" એ કહેવત અનુસારતાં જરા હૃદય થંભી જાય છે. પણ

લાતુર ૨૩ ૧૨/૪૯

શ્રી હીંદના પીતા તુલ્ય સરદારશ્રી વલ્લભભાઈ પટેલ

નવી દીલ્હી-

અમો નીચેના, આપની દીકરી તુલ્ય બ્હેનો. કકળતા હૃદયથી હાથ જોડી પગે પડી આપને નમ્ર વીનંતી કરીએ છે કે, અમારા દર દાગીના તથા બાળબચાઓના મોઢામાંથી કોળીયો કાઢી તેમાંથી કાઢેલા નાણાં ને લાતુર ગામની સધ્ધર શોલાપુર મીલમાં રોકેલા છે. જે મીલને આ બે વર્ષમાં તેની ઘુળધાણી ખુલી રીતે તેના એજંટ મોરારકાએ કરી નાખી બે વર્ષમાં રૂપીયા ૧૨૦૦૦૦૦) અઢી કરોડ અને વીસ લાખ શન ૧૯૪૭ના સટ્ટામાં મીલ પાસે રોકડ હતા તેમાંથી એંસી લાખ ખોટી નુકસાની બતાવી નાશ કરી નાખેલ છે. જેના માટે અમો આજ અઢી વર્ષથી આપને તારો વીગરે કરી આપનું ધ્યાન ખેંચું પણ છેવટે અમારી દાદ લાગી નહી અવડો મોટો જુલમ આજે શોલાપુર મીલના શેરહોલ્ડરોના દસ હજાર કુટુંબના માનવીઓને જીવતા નાંખીને હત્યા કરી નાખી છે. મીલનો રીપોર્ટ આજ નવ મહીના બાદ સરકાર માઈક્રોલર ની દખ રેખ નીચે તૈયાર કર્યો તેમાં ૨૭ લાખ ની નુકસાની બતાવી છે. આ બધી જાતના જુલમોને અમો બે સહન કરી લીધું છે. પણ હજુ પાછો અમારા ભાઈનો ખરી

માગી ન લેતા અમારી મીલ પાછી શરૂ કરાવી અમારી ઘુળધાણી સાવ ખેંટ કરી નાખવાનો તાગડો રચ્યો છે માટે અમારી ઉપરે ઉપકાર કરી અમારી નીચેના બે બાબતોને, કોઈની પણ સલાહ ન માન્ય રાખતા અમલમાં મુકશો તો આપની સત્તાથી ભલું કરશો. એજંટો અને થોડા ઘણા મોટા મોટા હોલ્ડરો સાથે મળી આજ દીવસ સુધી ઘુળધાણી કીધી પણ હવે તો ને બદમાશોને દુર કરાવી તમારી એકજ સત્તાથી નીમનાર માણસો અમલમાં મુકાવશો. તેઓની સલાહ માંગશો તો આડા ઉભા કેહા આપને સમજાવી પોતાનું ધાર્યું કરશે માટે અમારી વ્હારે અમારા દીકરીઓ સમજી આવવા વીનંતી છે

(૧) અમારી મીલનો હીસાબ મીલ બંધ પડી છે ત્યાં સુધીનો એજંટ પાસેથી લેવરાવી અઢી કરોડ વીસ લાખ માંથી જે કાંઈ દસ વીસ લાખ સીલીક

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

એન્જરે રાખેલા હોય તેટલા નાં અમોને રોકડા આપી દેવરાવો
અને અમારા મીલને સરકાર તરફથી જાહેર પેપરોમાં
જાહેરાત કરાવી કોઈપણ એક સારી મીલ એજંટ અથવા
ગમે તે વધારે રકમ આપનાર ને ભાડેથી અગીઆર [illegible]
પાંચ વર્ષ અથવા વધારે મુદત માટે ભાડેથી આપવી
દેવાની વેવસ્થા કરાવો. આ બે વસ્તુ રહી જાય અમા
રૂ કોઈપણ જાતના હકીમથી [illegible] થવાનુ નથી
તથા અમો કોઈપણ હકીમ રાખવામાં રાજી હોય તો
પણ અમને [illegible] ભાડાથી આપવાથી અમારી
સંપૂર્ણ [illegible] તથા દર વર્ષે ભાડાના આવેલ
રૂપીયા અમોને ડીવીડન્ડ તરીકે મલી અમારા બાલ બચ્ચા
ન દુખે તો ઉપર લખ્યા રીતે આપી દેવાની વીનતી છે
પરંતુ હાલના બધા બદમાશો રોકડી કરવા દેવાની નથી
કારણ અમારૂ કોઈપણ ચાલતુ નથી માટે હવે ના [illegible]
કરાવો આપના એક હુકમથી [illegible] તા. ૩૦ ૧૨/ [illegible]
માહને મારી ગઈ છે તોમાં બદમાશો રોકડી કોઈનુ સાંભળવાદે તો
નથી અને પાછલુ બાકી સારુ ન કરતા [illegible]
નાદની મીલને ચાલુ કરવા જાહેરાત, પણ [illegible]
માટે સત્વર આપ આર્ડર કાઢી ઉપલી [illegible]
પ્રમાણે મીલ ચાલુ કરવાની [illegible] હુકમ કરશો.

(દઃ [illegible] આપની [illegible])

1, Rukamani Bai Fulchand,
2 " Prabhavati Dulabhadas
3 " Chandanmani Hukamchand
4 " Pramilla Bai Chandulal,
5 " Javal Bai Liladhar
6 " Hirabai Ajeetlal
7 " Laxamibai Naranji Nanse
8 . Armaity S. Coopeer.
9 " Sukirtibai Rajender Semnara jen
10 " Pirojbai Bapuji
11 " Sunabai Ardeshar
12 " Umabai Shanker, Ramchang
13 " Raliatbai Jasraj
14 " Dinabai J. Ghera
15 " Piroja Beharamji

16 " Saraswati Bai Ganesh 12 "
17 " Janak Bai Maneklal 14 "
18 " Firoza Beharamji 13 "
19 " Lalita Thikamlal 15 "
20 " Sulochanabai Nath 11 "
21 " Dhanmai Baramji 10 "
22 " Dinabai N. Kotwal 9 "
23 " Najmai J. Kandhwala 8

૧ " અમારી મીટર ભાડેથી. આપવા. કે જેથી [illegible]
૬૨ વર્ષે અમારી ભાડાની ૯ રૂમ. વગર [illegible] [illegible] તા રહે.
રીતે મળાવ્યા [illegible] અમારા [illegible] રૂપયા. [illegible]
ભણવા દેવાના કુવા કરો. [illegible] રોકડા [illegible]
કરાવતા, [illegible] ગયા છે [illegible] કાંઈ. [illegible] [illegible]
૧૫. રોકડા. રૂપયા [illegible] [illegible] નકરાઈ. [illegible]

૨ " રોપ્યા. રાય. તે. અમોને
૬૧ -
૨. વરાણ મળ્યા બાદ. અમારા. [illegible] તરત [illegible] ઉપર
[illegible] અને અમારા. કાંઈ [illegible] [illegible] [illegible]
તો. અમો. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] કરવાને. અમોને. [illegible] [illegible] [illegible]
આપ. કાંઈ. [illegible] [illegible] [illegible]
આ. બાબત. [illegible] તમો [illegible] [illegible] [illegible]
સત્યને. [illegible]

[illegible]

[illegible] ૧

[illegible] રોડ - મુંબઈ

મુંબઈ તા. ૨૧-૧૨-૧૯૪૦

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ગુજરાતને [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] છું કે, [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ૧૯૪૦ માં [illegible] છે. [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] છે? [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

[illegible]

[illegible] છે કે [illegible]

[illegible] તેમ, [illegible]

[illegible] પાડ્યું [illegible] દાખલ [illegible] નાગરિક

[illegible] પાડ્યું [illegible]

[illegible] હોય.

[illegible] દાખલ [illegible]

[illegible] છે, [illegible]

[illegible] છે – [illegible]

[illegible]?

[illegible] છે કે [illegible] નાગરિક

[illegible]

[illegible]

નાગરિક [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] છે

[illegible]

[illegible]!!

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

તા-૩૦-૧૧-૪૯ 10

મેઘાવંતા નામદાર વડા પ્રધાન
સરદાર વલ્લભભાઈ પટેલ.
દિલ્હી.

~~સાહ~~ સાહેબની જાણકે અમો અરજદાર મોજે ગામ ભાલેજ તાલુકે આણંદ જીલ્લે ખેડાં-નાની સલામ સાથે અરજ એ છે કે —

અમો અરજદાર ખેડૂત છીએ. અમારી પાસે જમીન ઘણીજ થોડી છે. એટલે કે ૨થી ૩ એકર જમીન છે. તે જમીન મોટરની સડકમાં જતી રહે છે.

હું બાળબચ્ચાં વાળો માણસ છું. મારે કુટુંબ છે. તેમાં એક વિધવા છોકરી છે, બે વૃદ્ધ માબાપ છે. તે મારી ભેગાં રહે છે. આટલી ટુંકી જમીન ઉપર મારે દસ માણસનું પોષણ કરવાનું છે. અને છોકરાંને ભણાવવાનાં છે. જમીન જો સડકમાં જતી રહેશે તો હું એકે મગાનો રહેવાનો નથી. મને ૨૫ એકર જમીન અમારા ગામના ચરામાંથી ખેતી કરવા માટે મળવ

જોઈએ, અને સરકારની પણ જરૂર પડશે.
પ્રબંધન થયેલ છે. કે વધું અનાજ વાવો.
અને તરસુક તરત જમીનમાં વાવેતર કરો.
તો મને સરકારી ચરામાંથી ૨૫ એકર જમીન
મળવા, અને મદદ મળવા આ એક ગરીબ
ખેડૂતની અરજ છે—

લિ. ઉમેદભાઈ છીદાભાઈ પટેલ:
મું— ભાલેજ
તા— આણંદ
જીલ્લો— ખેડા (Kaira),
(ગુજરાત)

DOLATRAI J. DESAI, B. COM.
ACCOUNTANT AND AUDITOR.

GOPAL KUNJ,
BILIMORA. B. B. & C. I. R.

WRITE TYPED.
B PROMPT.
REPLY RETURN.

તા. ૨૪ ડીસેંબર ૧૯૪૬

શ્રીમાન સરદાર વલ્લભભાઈના સેવામાં;
મુકામ ધામ: ન્યુ દિલ્હી (ભંગી નિવાસમાં).

આ પત્ર – મારો સંગ્રહ પત્રોનો – આપ સર્વ પાઠવવાની લાગણી કરું છું તે એવી અપેક્ષાએ કે આપનું આરોગ્યના સ્વાસ્થ્ય અને મહત્ત્વના નજર પડતાં આપણા ઉપર ઉપકાર વગર આપણાથી પણ દર્શન અને સેવન પદ્ધતિ ઉપરથી આપણને મળે. કંઈ વધારે પ્રાકૃત ભાષામાં લખાય તો क्षमा वीरस्य भूषणम।

કંઈ સમય પહેલાં વર્તમાન પત્રદ્વારા જણાયા મળ્યું હતું કે આપના તબિયત આપના ખરાબ ગુજરે કામ કરતા નથી. અને કેર ક્યાંથી?

चातक चकया चतुरनर प्रतिदीन फरे उदास।
खवर घुवड ने मुरखनर सुखसे सुवे निज पास,॥

ઉપાધિમાં કંઈ આશ્ચર્ય નથી. આપ નહિ પહુંચ્યા અનેક દેશ સંજોગોમાં અને શ્રી ગોકુલ પ્રભુજીના આપ સાથે આપના રહ્યા. જે ગણતરી કરું માનો તો આપ પહેલા છ. વાત વાગત લખું તે ધ્યાન પૂર્વક વાંચજો. અનુભવ સાધ્ય છ.

કોઈ પૂર્વ જન્મના કર્મો થકી ભંગાળ અમુક વરસ પથારી વશ રહ્યા. અનેક ઉપચાર કરી જોયા. આ સમયે આયુર્વેદના દુઃખ સાથે વડનગર દવાખાને પહોંચ્યા. ત્યાં દવાખાને તેના લાગ માગ્યા. આખર આત્માએ સાદું સાદું વૈદું પકડ્યા હતું કે આતો કડકાબાલાસર કંપના અનુભવના સ્વાનુભવ

સેક્રેટરી સાહેબ છે. ત્યાં મોહનને ફોન કરેલ. [illegible]
[illegible] પાછા કાઢી આપ્યા અને [illegible]
અમદાવાદ [illegible] કહ્યું કે મુંબઈનો ફોન [illegible] ફોન
પકડી આપ્યા. [illegible] અને [illegible] બોલ્યું: [illegible]
પાછા અને [illegible] આવ્યા. [illegible]
[illegible]. [illegible] માં [illegible].
અને [illegible] પાછી [illegible]
[illegible]. [illegible]
[illegible] છે. [illegible] છે [illegible]
[illegible] મારી સાથે રહે છે. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] છું. [illegible]
[illegible]
[illegible] હું [illegible] મારા સેક્રેટરી [illegible]
[illegible] મારી [illegible]
[illegible]. [illegible]
[illegible]. [illegible]
[illegible] છો.

[illegible]
અને [illegible]
[illegible]. [illegible]
[illegible]. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
છે કે "Dear brother will you bring a pice worth of good grams for your brother's Children? [illegible]

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

(૨)

12

DOLATRAI J. DESAI, B. COM.
ACCOUNTANT AND AUDITOR.

GOPAL KUNJ,
BILIMORA. B. B. & C. I. R.

9 XII 1949

WRITE TYPED.
B PROMPT.
REPLY RETURN.

ચિંતા છે કે હું કાંઈ નવી કરવાની (નરહરિ
પણ [illegible]) માગણી/સંગાથની અને પોતાની
અથવા આપના અંગે વિચારું અને [illegible]
મદદગાર [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. મારી
[illegible] છે કે [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] નથી.

જો આપને ઠીક લાગે કે આપણે અંગે
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
તો તેને અંગેનો [illegible] [illegible] છે કે આ [illegible]
[illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] છે [illegible]
[illegible] [illegible] કે [illegible] [illegible] કરીશું.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] કે [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
અને [illegible] [illegible] છે કે [illegible]

દોલતરાયના વંદેમાતરમ્.

શ્રી
મંગળવાર 13
દિનાંક ૨૨-૧૧-૬૬

સેવામાં ભારત માતાના સપૂત અને
કોંગ્રેસીઓના મુકુટ સમ
ભારત સરકારશ્રીના ખેતી વિભાગ સચિવ;
સર્વશ્રી સરદાર!

સમાચાર ગુપ્ત રીતે

મધ્ય-ભારત સંઘ ના એ દુકાળની માહિતી
સેવામાં મોકલી છે કે મોકલ્યો હોગા એ
ની મને જાણ છે પણ તેનું પ્રત્યક્ષ
પ્રમાણ મારે જોવામાં આવ્યું નથી
તેથી હું મધ્ય-ભારતના નાગરિકના તે
આવશ્યક માહિતી દેવાનું સારુ છોડું
વાનું નથી માટે મને મારી ચાલતી સર્વ
ઓ અને પ્રત્યક્ષ સંઘ ની માહિતી
સેવામાં સમર્પિત કરવાને આ પ્રયાસ
કરું છું!

મધ્ય-ભારત ની ગ્રીષ્મ-કાલીન-રાજધાની
ઇન્દોર થી મુખ્ય હિન્દી સમાચાર ઇન્દોર-
-સમાચાર દૈનિક અને નઈ-દુનિયા
જેના જે મુંડાયી પ્રકાશ કરવા વાળા
પત્ર છે

મધ્ય-ભારત ના મંત્રિ તખતમલજી જૈન
ની મંત્રી મંડળ મંડ્યું સાથ પાછળ થી
બીજા પક્ષ સંઘ નો સત્તા સહ કાલ માં
નઈ-દુનિયા એ માસમાં મિનિસ્ટરી તો
પણ છે આ મિનિસ્ટરી નું રાજ ચાલુ

શક્તાનું અનુભવ કરાવે છે.

માંડવી મિત્રમંડળનો સંચાલક બાળમંદિરનું
ઉદ્‌ઘાટનો ને બેઝાર ચાંડુ પાળી
મેળવ્યા છે, ને દોડ ધૂપ લાડુ બોડુનું
બધો કામ કરે છે

નઈ-દુનિયાના ફ્રીડર ફૂલચંદભાઈ
બાપુના ને ઉપદ્રવ દાદા મારવાડી
વિદ્યાલયના મુખ્ય મંત્રી છે કોંગ્રેસ
આદર્શ અને રાજ નીતિનો સંચાલન
કરે છે

બોરસદ ગામે મજુર મંત્રી કરેલા.

તમાલ મન જૈન, (ગ્વાલિયર ગુરુના-
-ભેલા) નરભેરામ બોરસદ (બ્હોરસીગૃહ
ના સ્થાઈ જ્ઞાનપિંડ) કાંશીબાઈ પ ત્રિવેદી
(છોટી રિયાસતો ના માસ્તર મિત્રમંડળ પ્રચાર
બાબ પર પ્રાયના પતિ બળનાદ) આ લોકો
ને માસ્તર મિત્રમંડળે બ્હોરસી રાજ ખાતો
પ્રજાના મન દેવાનો ઉપકાર માં આવી
પ્રગતિનો વિકુળ હુલ્લડ રચ્યો ના મેળ
લોક મુકાય છે.

દિલ બદલી બધા જરૂરી થઈ ગઈ છે
જનતાનું હિત સંઘ ને તા એ ના
હાથ પડેલો છે પણ હું આ બાબતે
રાજ્ય બેવા સરદાર ની મોજુદગી માં

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

અત્યારના કરાર માંની નમક-કાયદાની
જનતાનું કાર્ય પણ જાહેર હોવાનું નથી
જનતાનું ન વિષય છે. એના અમલ કરનારા
ઓ પર નિર્ભર છે. જો સરકારને આવો
નમક-કાયદાનું નામ જ ભૂંસવું છે
પણ કોંગ્રેસની પ્રતિષ્ઠાને ધક્કો લાગે છે
માટે આજ નિવેદન કરવાની આતુરતા
થાય છે કે જેની રચના માટે ખાસ
ઘણા લોકોને રોકવાનું પ્રથમ આવ્યા છે
નિકર ન વિષય માં સામાન્ય નમક-કાયદા
નો વિરોધ થવાનું છે પણ મને એ ગુનો
છે કે સામાન્ય ના લોકો ને જો માફક
મિત્રતી પરાવર્તિત તો અમલ
નું આવવા થવાનું નથી માટે વર્તમાન
વિજયનવાસીય પ્રીમિયર અને વર્તમાન
સંસદ મજૂર સંગ કરીને સામાન્ય અને
વર્તમાન નમક-કાયદા અમલીન ધારા
રાજ્યની અવસ્થા માંની વિષય
મુંબઈ પ્રીમિયર અને સંસદ મજૂર
નિમંત્રણ કરાવવાની વ્યવસ્થા કે હિંદ
પ્રતિનિધિની ઉપસ્થિતિ માં હોવું જોઈએ
સંસદ મજૂર ની સંભાળ માં જ વહીવટ
પ્રમાણે રાખ હોવું જોઈએ
સામાન્ય આવે નમક-કાયદા ના વિરુદ્ધ
વર્તી અને અમલવર્તીય રાજ રચાના

ટુકડા મધ્ય-ભારતમાં અને મધ્ય-ભારતના
~~ક~~ એવા ટુકડા રાજસ્થાનમાં જોડવાનું
પુરવાર થઈ ચૂક્યું છે. મારે રાજસ્થાન
ના નેતાઓને સૂચવવું છે.
રાજસ્થાનના બાબત [illegible] એનો ના
વહીવટમાં પ્રતિનિધિઓ ને રાજસ્થાન.
અને રાજસ્થાનના મધ્ય-ભારતમાં
બંધારણ પ્રતિનિધિ લીધાં [illegible] મારે
ની [illegible] હોવું આવશ્યક છે
[illegible]
[illegible] ના ૨૦ [illegible] જોઈશે
[illegible]
[illegible]
જેની [illegible] ની ઇચ્છાની આવશ્યકતા
છે [illegible]
પૂરી પૂરી છે.
ઇન્દોરના પ્રવાસે મારે જેની મદદની
[illegible] ની ઇચ્છાની [illegible]
હોવી જોઈએ.
જો [illegible] જોઈએ ને
[illegible]
પણ [illegible] તેવું જોઈએ [illegible]
[illegible]

વર્તમાન મંત્રી મંડળ માં [illegible]
જી [illegible] ની [illegible]
[illegible] અને [illegible]
[illegible] છે [illegible]
ગૃહ ના સચિવ છે
ન્યાય સચિવ [illegible]
[illegible]
[illegible] છે
[illegible] સચિવ છે
[illegible] ગૃહ ના [illegible] સચિવ [illegible]
[illegible]
છે [illegible] પણ
[illegible] સચિવ [illegible]
[illegible]
[illegible] ના પણ સચિવ [illegible]
વર્તમાન મંત્રી મંડળ માં જે છે [illegible]
સચિવ [illegible]
[illegible] ગૃહ ના અને [illegible]
સચિવ [illegible]
[illegible]
હવે [illegible]
ગૃહ માં [illegible] અને [illegible] ગૃહ માં [illegible]
[illegible] ગૃહ માં [illegible]
[illegible] સચિવ [illegible]
[illegible] મંત્રી મંડળ [illegible]

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

રેંટિયાનો નિત નિત રાંધશો
મોપાલાઓ [illegible] અને બહાર
પર [illegible] પડવાની
[illegible] રહેશો
[illegible] ના અને [illegible]
[illegible] ૧૨ કરવાની [illegible]
મોપાલા [illegible]
[illegible] બનાવીને [illegible]
ના [illegible] કરીને
બધુ [illegible] રાખશો.
[illegible], [illegible]
[illegible] રિયાસતો
[illegible] નિનિરરર
[illegible] માટે વિનતી
છે કે [illegible] રિયાસતના [illegible]
નિનિરરર બદલે [illegible] રિયાસતની
[illegible] હોવી
જોઈએ કારણ કે બધા [illegible].
[illegible] નિનિરરની નિર્માણ [illegible]
[illegible] નિવાસો
[illegible] હોવો છે અને
[illegible]

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

ને સમાન સ્વતંત્ર ભાગે એવા
સ્વતંત્રે છુટી હોવા નો સ્વાભાવિક
છે એવા પ્રતિનિધિઓ નો [illegible]
ઉત્સાહ મરી જશે માટે દેખાવ
હેવા એરાજ ભાગ છે.
વિચાર સમાજ નો મધ્ય-ભાગ વાળો.
કોઈ પણ પ્રતિનિધિ પ્રતિનિધિઓ
વિચાર વર્ગીય જ - સામાજિક
સ્પર્ધા મધ્ય-માર્ગ વાળા સમાજ
ધારાસભ્યો નો ભાગ દેખાવ છે
માટે એક પ્રતિનિધિ સ્વાતંત્ર
વગેરે સંસ્થા એવું પ્રગટ છે
પણ એવું મને લાગે છે કે ઉપર
જના ભાગ પાયાના સ્વાતંત્ર
વાળા સમાજ વગેરે સંસ્થાઓ પ્રતિષ્ઠા
સ્વતંત્ર ના વાળા સમાજ સ્વતંત્ર
ને ત્યાં માટે વધારે પ્રગતિ કરવી
ને વિચાર વર્ગીય જરૂર ના વાળા-
સમાજ બાહર વગેરે લોકો ના ભાગને
માટે પ્રગટ થયું છે
ફાટી ભાગે એવી જરૂર બીજી જે
દૂધ દૂધ હોવાના ભાગને રસ્તા
ઉઠે છે આધાર છે. બધી માહિતિ

વળી આજ નિષ્પક્ષ કોંગ્રેસ
ગ્રામ-ભારત ના હિત માં
અને કોંગ્રેસ ની જાળવણી માટે
દેશ ની ઉદ્ધારના પર ચાલે
નવી રે દ્વારા
ઈશ્વર ની કૃપા આ આશા

આપનો દેશનો
એક વિનમ્ર સેવક
લિ. બા. દેસાઈ

૨૯-૧૧-૪૭ 17

વહાલા સાહેબ,

ઘણા કન્ટ્રોલો ઉઠાવી
ગયા છે. [illegible] - અનાજ - ખાંડ - કાપડ
[illegible] છે. [illegible]
[illegible]
કન્ટ્રોલો [illegible]
કન્ટ્રોલો [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
Theory [illegible] Practical
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[signature]

KAMAL STORES
Topkhana Main Road,
INDORE City.

POST CARD

ADDRESS ONLY

9 PS 9 PS

INDIA POSTAGE

INDORE TOPKHANA
1949

Sri Vallabhbhai Patel
Parliament House
New Delhi

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

Shri Jayantilal
Govindji Mehta,
Delhi.

...

They wanted to start a Hurricane Lantern Factory. The authorities sandtioned the current for that purpose. They have now got all the machinery but the current is not released. They are suffering heavy losses on this account.

A copy of their letter to the Chief Commissioner is placed below.

P.S.

Ali

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

દિલ્હી તા. ૨૮-૧૧-૪૮.

પૂજ્ય સરદાર સાહેબની સેવામાં,

પ્રણામ કરવા બાદ આ પત્ર લખવા પ્રેરણા થઈ છે. અને તેમાં આપશ્રીની દોરવણી અને મદદની આશા રાખું છું.

અમે અહીં એરિકેન લાયસન્સ બનાવીએ છીએ. તેને માટે ઇલેક્ટ્રીક પાવર ફેબ્રુઆરી ૧૯૪૮ માં મંજુર થયો છે. પણ કરન્ટ હજુ મળ્યો નથી; તે બધી વિગતો આપશ્રીને આ સાથેના પત્ર ઉપરથી સમજાશે.

હવે જો પાવર અમોને ન મળે તો કારખાનું બંધ કરવું પડે. કારખાનું બંધ થાય તો અમારા તમામ રોકાણ ઉપર પાણી ફરી વળે. પરિણામે અમારા ભવિષ્યમાટે હવે કંઈ પણ બાકી અમારા પાસે નથી રહી, જેથી બેકાર બનવાનો વખત આવે. જે ઉદ્યોગ પાછળ આટલી મહેનત લીધી, મોટું રોકાણ કર્યું, તે બંધ કરવાનો વખત આવે ત્યારે માણસની શી સ્થિતિ થાય તે આપ સ્હેજે સમજી શકશો.

આવા કિસ્સાના સંબંધમાં નાણાંની અને ઉદ્યોગની કિંમત આપ સમજો છો, માટે આપની મદદ મળશે એ ખાતર આપને વિનંતિ કે અમોને મંજુર થયેલો પાવર હવે મળે તેમાં મદદ કરશો.

એક વાર પાવર મંજુર કર્યા બાદ બબ્બે વરસ સુધી કરન્ટ ન મળે તે તો આશ્ચર્ય છે. કોઈ કન્ટ્રોલર સાહેબ ગમે તે કારણો આપે, પણ એકવાર મંજુરી આપ્યાબાદ આટલો લાંબો સમય લટકાવી રાખવા તેમાં તો રોકાણ કરનાર સાધારણ વ્યક્તિ તો પાયમાલ થઈ જાય. અને તેવું અમારું થયું છે. આપ દેશના માનવંતા નેતા છો, માટે આપની મદદની આશાએ આપને

18

Shri Jayantilal
Govindji Mehta,
Delhi.

...

They wanted to start a Hurricane Lantern Factory. The authorities sandtioned the current for that purpose. They have now got all the machinery but the current is not released. They are suffering heavy losses on this account.

A copy of their letter to the Chief Commissioner is placed below.

P.S.

Jali

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

દિલ્હી તા. ૨૯-૧-૪૮.

પૂજ્ય સરદાર સાહેબની સેવામાં,

પ્રણામ કર્યા બાદ આ પત્ર લખવા પ્રેરણા થઇ છે. અને તેજ આપશ્રીની દોરવણી અને મદદની આશા રાખું છું.

અમે અહીં એરિકેન લાયસન્સ બનાવીએ છીએ. તેને માટે ઇલેક્ટ્રીક પાવર ડિપાર્ટમેન્ટે ૧૯૪૮ માં મંજુર કર્યો છે. પણ કેબલ હજુ મળ્યો નથી; તે બધી વિગતો આપશ્રીને આ સાથેના પત્ર ઉપરથી સમજાશે.

હવે જો પાવર અમોને ન મળે, તો કારખાનું બંધ કરવું પડે. કારખાનું બંધ થાય તો અમારા તમામ રોકાણ ઉપર પાણી ફરી વળે. પરિણામે અમારા ભવિષ્યમાટે હવે કોઈ પણ પાઈ અમારા પાસે નથી રહી, એટલે બેકાર બનવાનો વખત આવે. જે ઉદ્યોગ પાછળ આટલી મહેનત લીધી, મોટું રોકાણ કર્યું, તે બંધ કરવાનો વખત આવે ત્યારે માણસની શી સ્થિતિ થાય તે આપ સ્હેજે સમજી શકશો.

આવા કટોકટીના સમયમાં માણસોની અને ઉદ્યોગોની કિંમત આપ સમજો છો, માટેજ આપની મદદ મળશે તે ખાતર આપને વિનંતિ કે અમોને મંજુર થએલો પાવર હવે મળે તેમાં મદદ કરશો.

એક વાર પાવર મંજુર કર્યા બાદ બબ્બે વરસ સુધી કેબલ ન મળે તેજ તો આશ્ચર્ય છે. ભલે કમીશ્નર સાહેબ ગમે તે કારણો આપે, પણ એકવાર મંજુરી આપ્યાબાદ આટલો લાંબો સમય લટકાવી રાખવા તેમાં તો રોકાણ કરનાર સાધારણ વ્યક્તિ તો પાયમાલ થઈ જાય. અને તેવુંજ અમારૂં થયું છે. આપ દેશના માનવંતા નેતા છો, માટેજ આપની મદદની આશાએ આપને

આ પત્ર લખુંછું.

આશા રાખુંછું કે આપ અમારો મારો પત્રો સ્વીકારશો

જલદી આપે.

આખીરમાં હું ફકત આટલા લખુંછું.

તો અનુકૂળ લાગે આપના કૃપાકાંક્ષી છીએ.

આપનો સેવક.

જીતિલાલ. ગોવિંદજી મહેતાના

પંડિત

સન. યુ. મહેતા સેવક હું. પત્રી.

નાં.૧૦. રોશનઆરા મેન્શન
રોશન આરા – રોડ
દિલ્હી.

From,   REGD AD.   Delhi Dt.29-11-49

N.G.Mehta & Co.,
10,Roshanara Mansion, Roshanara Road DELHI.

To,

Shreeman Shanker Prashad Esq.,

The Chief Commissioner., DELHI.

Re:- A.I.S.No.9905 D.C. for 6 K.W.

Dear Sir,

Drawing your kind attention to the above connection sanctioned to us during February 1948 (i.e. before 22 months) we have to place again before you the exact position of our factory created by your stoppage of current supply.

In our previous letters,we have stated that the factory of Hurricane Lanterns has been established only after the current was sanctioned to us. Lantern factory cannot be run without electric current.We purchased power machinery and established plant to manufacture hurricane lanterns.,investing nearly Rs.70000/-/-.We awaited uptil now with the hope of current-release from you,but it has not been given yet.The list of machinery was sent in our previous letter,from which yourself shall easily understand that special power machinery has been purchased for the purpose.

As power has not been released to us yet,we beg to say that it is not our capacity to run the factory further without power.Thus if power is not given immediately we shall have to close down the factory and sustain heavy loss. And the industry after which we invested everything is thus ruined. On one side The Govt.of India promises every possible help to the Industry, while from other corners we are receiving troubles.It is wonder that after 22 months we are not getting our current which was sanctioned to us after full consideration in The Board or by The D.C.E.P.A.Ltd.From our present position it is open that by others fault we are required to close down our factory and become helpless with uncertain future after making heavy investment. Thus if power is not received the whole investment is wasted due to your stoppage of power.

We requested twice your honour to give us interview,it even for interview we have not been successful.It is nothing but to blame our luck.Now the only hope for our factory's revival is power. Therefore it is our again request to yourself to release our sanctioned load,and help our started industry.

Hoping to be obliged with kind action,

We remain,sir,
Yours Faithfully,
For N.G.Mehta & Co.,
G. Mehta

Copy with the list of machinery to:-

The Dy.Prime Minister,Sardar Patel,requesting his honour to save our investment and help our industry.

The Minister of Works,Mine and Power,Shree N.V.Gadgil,to help us to get our sanctioned current.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

N.G.Mehta & Co.,
10,Roshanara Mansion,
Roshanara Rd.DELHI.

LIST OF MACHINERY.

* 1 Power lathe 4½'
* 2 " seeming lathes.
* 2 " drilling machines.
* 1 Electric motor 5 H.P.D.C.
* 1 " " 2 " "
* 1 Electric spray painting machine with ¼ H.P.Motor.
* 3 Electric polishing (Nickle) machines with full equipments.
* 1 Electric power grinding wheel.
* 1 " " ~~an~~ machine for gola making.
* 2 " power driven presses.

3 Fly presses heavy type.
30 " " various sizes.
12 vices and various small equipments.

N.B. * (This sign ~~is~~ indicates machinery workable on electric power only.

The following are complete sets of dies for factory.
150 sets of dies to manufacture big size hurricane lanterns.
150 " " " to manufacture middium size lanterns.
10 " of dies to manufacture noght lamps.
12 " sets of dies to manufacture complete flit-type spray pumps.
Dies to manufacture soap containers.

The dies have been prepared to work on power machines.

For N.G.Mehta & Co.,
Delhi.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

કરાડી. ૨૯-૧૧-૨૯ (23)

પ્રિય નામદેવ, સતી દેવી મણી બહેન ચિરંજી :—

કરાડીના પાંચા પટેલની સૂચના નીચે પ્રમાણે છે. એ સૂચનાની બાબતમાં જણાવવાનું કે ૨. બાપુ સ્વરાજ્ય નો શબ્દ ઉચ્ચારી આપણી સભાની વિદાય થયા. એ શબ્દ નો ઉપયોગ કરવાનું આપણાં માથે આવી પડ્યું.

આમાં દીલ્હીથી આમને સૂચવ્યું છે. તે પ્રમાણે આપણાં ગુજરાતમાં આમને નીચે પ્રમાણેની મુશ્કેલીઓ આવી પડી છે.

આમાં ગામમાં કુલ મનુષ્યની સંખ્યા (૨૯૫) નોંધી એમાં ૧૨૫, બહાર ગામ છે બાદ ૧૭૦ માણસો ગામમાં છે. એ ૧૭૦ માણસો ને લઈને સ્વરાજ્ય નું પગથીયું ચઢવાને માટે અમે તૈયારી કરીએ. એ તૈયારીમાં અમે આણસ્યા કૂચ કાર્યો ઉપસ્થાન થયું છે.

આટલા મનુષ્યોની વસ્તીમાં આપણી પાસે ક્ષેત્ર ૮ એકર જમીન છે એ જમીન આપણા માટે પુરતી નથી.

ગામમાં ફેરીઆમાં અનાજ મળે છે એ આમને પુરૂ થતું નથી. અડવાડીઆમાં ક્ષેત્ર ૫, એકર, અનાજ આપે છે તેમાં જવ, આદય, આપે છે એમાં ઘણો ભાગ કસરતમાં નિરથી ભરવ ગયો કોરાક એવી શરકારી ગાળ્યાં નો આમને ફેરીઆમાં અનાજ અડવાડીએ ૩। શેર જેટલું થાય. ત્યારે બાર છોકરાંને આપા મળે પૂરા ૦॥ શેર ના પ્રમાણમાં આવે. આપણાં તો અમારે ખરીદી કરીએ. એવાથી આમને અનાજ ની ઘણી મુશ્કેલી પડે છે તો આમને જે પગથીયાં ચઢવા માંગીએ છીએ એમાં મુશ્કેલી પડે છે તો આપ ભાગ જોડેલો પાસે અનાજ લાવી શકાય એવી ગામ પરની આપવાનું ઉપાયે થાશે. આમને બાજરા ના લાકડાં, ફેરોશીલ, ભોજન, જુવાર

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

એટલી પ્રભુની પરવાનગી મળે એવી [illegible] ની [illegible] [illegible] [illegible]. અને આ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] તો [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. અને [illegible] પાસે પૈસા [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] તો અને [illegible] [illegible] રજૂ કરી શકીએ.

અમારા આશ્રમમાં ખેડુત, [illegible], સુથાર, લુહાર, [illegible] અને [illegible] ની [illegible] [illegible] તૈયાર કરવા [illegible] [illegible]. અમારા આશ્રમમાં [illegible] ૪૦-૫૦ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. અને જો [illegible] [illegible] [illegible] તો અને [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] લઈશું.

આ ઉપરના વિચારો માટે [illegible] મુખ્ય મોરારજી ભાઈ ની મુલાકાત લીધી હતી. [illegible] જણાવ્યું હતું કે તમે [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] મોરારજી ભાઈ [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] મોરારજી ભાઈ [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] મોરારજી ભાઈ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] મોરારજી ભાઈ [illegible] અમારા વિચારો [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] અમારા વિચારો [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible].

લિ. પાંચા પટેલ [illegible]

Abhaichand Vendravan 24

TRIBHOVANDAS VENDRAVAN & BROS.,
TIRUPPUR, POLLACHI, UDAMALPET,
DHARAPURAM & COIMBATORE.

TELEPHONE No. 42.
COIMBATORE. 12

"ૐ" Acki

Dated ૧૮-૨૬ 1948.

૨/વિ.

પૂજ્ય ગુરુજી શ્રી વલ્લભભાઈ પટેલની
પવિત્ર સેવામાં - મુ. શ્રી દીલ્હી.

આજ હું નમ્ર ભાવે આપશ્રીને બે
શબ્દો [illegible] લખું છું તો આપશ્રી
કૃપા કરી જરૂર ધ્યાનમાં લેશો એવી આશા રાખું છું.
શ્રી કોઈમ્બતુર મહેશ હું આપના પરમ-
ભક્ત આજ [illegible] પ્રમાણે આપના તરફથી
વિચાર [illegible] જીવન [illegible] છું. તે
અનુભવના આધારે અતિ આદર આપશ્રીને
કહેવા પ્રેરાયેલ છું.

કાપડ બાબત — આજ કન્ટ્રોલ થતાં જનસમાજ
માં માલની અછત વર્તાઈ રહેલી. તે
આપણે સૌ કોઈ સમજી શકીએ છીએ અને તે માટે
[illegible] અતિશય [illegible]
[illegible] વેપારીઓમાં અને [illegible]
[illegible] અને આથી સૌ [illegible]
બીજી થતી આવે છે. અને [illegible]
[illegible] હોવાઈ [illegible]
પુરાય છે અને તે સૌ કોઈને અતિ દુઃ

પા.

TRIBHOVANDAS VENDRAVAN & BROS.,
TIRUPPUR, POLLACHI, UDAMALPET,
DHARAPURAM & COIMBATORE.

TELEPHONE NO. 42.
COIMBATORE.

Dated .... 194 .

ખેડુત વર્ગ મિલ માલિકો અને વેપારીઓ
ની નફા ખોરીથી કન્ટ્રોલ થયા. પણ જો
શરૂઆતમાં અમુક પ્રમાણમાં કાચો માલ લેવાના
આપણી સરકાર તરફથી પ્રયાસોની વાતો
ચાલી હોત અગર માલ લેવાયેલ હોત તો
જરૂર ખેડુત વર્ગ અને કેટલાક મિલ માલિકો
સમજી જાત અને આ સ્થિતિએ બાબત ન
આવી પહોંચતે. જરૂર વહેલા અગર મોડું
આપણને જાપાનથી માલ મગાવ્યોજ છૂટકો છે.
જેથી જેટલું વહેલાસર જાપાનથી માલ આવે
તેટલું વહેલું સગવડતાભરેલું વર્તમાન સુધારો
આવે. અને તેથી આપણી સરકારને તે
લાભદાયક લાગ્યું છે. જેથી તે બાબતમાં યોગ્ય
લેખ લખીને, બાબતની સાથે મારો અભિપ્રાય જણાવું છું.
બાકી મારા ઓળખાણ માટે આપશ્રીના
ધ્યાનમાં જ હશે કે આપશ્રી એક વખત મારે ત્યાં
મહેમાન થયા હતા. સ્વ.-પૂજ્ય વકીલ ભાઈશ્રી
વિઠ્ઠલભાઈ પટેલ અત્રે જેલમાં હતા દરમ્યાન
પોતાની તબીયત નાદુરસ્તના લીધે મેં તેઓશ્રીને
આરામ માટે બાબતની વિશેષ પાણીની મકાનની વ્યવસ્થા-

TRIBHOVANDAS VENDRAVAN & BROS.,
TIRUPPUR, POLLACHI, UDAMALPET,
DHARAPURAM & COIMBATORE.

TELEPHONE No. 42.
COIMBATORE.

Dated .... 194 .

હોદેશા બે માસ ઉપર આવ્યા હતા અને
મારે ત્યાં મહેમાન થઈ મને તો એમના આશીર્વાદનો
લાભ આપ્યો હતો. પૂજ્ય શ્રી બાપુજી તથા
પૂજ્ય શ્રી જવાહરલાલ પંડિત [illegible]
મારે ઘેર ઊતરી મહેમાન બની મારા આંગણાને
શોભાવ્યું અને મને કૃતાર્થ કરેલ હતો, તે સર્વ
આપ શ્રી જાણો છો તેથી આટલું લખવા મારું
દીલ વધે છે.

ખાતું અત્રે કોઇમ્બતુરમાં જે પોલીસ ખાતું
એટલે કે સેન્ટ્રલ ગવર્મેન્ટ તરફથી જ. સી.
આઈ. ડી. ખાતું છે. તે બદલ માટે એટલુંજ
લખવાનું છે કે તે ખાતું અમુક બાબતની
વકીલ સ્થિતિ સમજ્યા વગર અને જે વાત બનીજ
ન હોય એવા બાબતે કંઇ માણસોને ખોટા
ગુન્હેગાર ઠરાવી ખોટા આરોપ મુકી તેમના પર
અયોગ્ય ત્રાસ વર્તાવે છે. આનો એકજ દાખલો
આપું છું કે એક અત્રેના મહાજની માણસો
ખાદ કુલ નાની ઉમરના અને વતનમાં એક
ભગતરાં જેવા માણસ ખાસ પોલીસની હાજરીમાં
પોલીસોએ માર મારી ખુંચવી લીધા. અને આવા ખોટા

TRIBHOVANDAS VENDRAVAN & BROS.,
TIRUPPUR, POLLACHI, UDAMALPET,
DHARAPURAM & COIMBATORE.

TELEPHONE NO. 42.
COIMBATORE.

૪

Dated 194

આફ્રીકો જ્યારે સી. આઈ. ડી ખાતાં વાળાઓ
પુરાવા તરીકે આપે ત્યારે કારણ જેવાનું શું ગણ્યું?
એ આ બાબતે કારણ હતાં ખાનદાન કુટુંબનો છે.
એમની બાબતથી હૃદયમાં બહુજ દુઃખ થતાં અને
એ સાથે સહન ન થતાં લખું છું. કે સી. આઈ. ડી
ના અમલદારો આવું જ વર્તન કરે છે. આ બાબતમાં
આપ શ્રી અત્રે જરૂર તપાસ કરાવશો તો સઘળું
હકીકતો કે જે તેનું વૃત્તાંત સત્ય છે.
કોન્ટ્રાક્ટર એસોસીએશનના ચેરમેન અને ડીસ્ટ્રીક્ટ
પોલીસ સુપ્રીન્ટેન્ડન્ટને આ બાબતમાં અત્રે જુદ
જુદ કરી ના ફરીયાદો તપાસ કરાવશો તો ભવિષ્યમાં
તેવા વર્તન નહિ બને. અને આપશ્રીની તરફમાં
આવશે. ચેતવણી રૂપે એક તાર અગર પત્રથી
સાવધાન એન્કવાયરી કરાવશો તો સી. આઈ. ડી. ખાતું
સીધું બરાબર રહેશે અને શાંતિ જળવાશે.
આપશ્રીને ઘણી ઘણી હિંદુ ભાઈઓની બાબતો તપાસમાં
સેવાની હોય તેથી ટુંકમાં સત્ય બીના આપશ્રીના
ધ્યાન માટે લખું છું. તકલીફ ક્ષમા કરી આભારી
કરશોજી—
વધુ ખાંડ માટે ખાસ હકીકતનું જે આપણા ગુજરાતથી
ભાવ બેગણા કરવાથી ખાંડ મુંબાઈથી લાવ રૂ. ૫ થી
પા. ૫.

TRIBHOVANDAS VENDRAVAN & BROS.,
TIRUPPUR. POLLACHI. UDAMALPET.
DHARAPURAM & COIMBATORE.

TELEPHONE No. 42.
COIMBATORE.

૪

Dated .... 194 .

[illegible] એમને સ્કુલ ભાડાના રૂ. ૨૫ [illegible]
[illegible] રૂ. ૨૦૦) ભાડાના [illegible]. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ધારે. [illegible]
છતાં [illegible] છું. [illegible]
[illegible] જાણજો(?) [illegible].

લી. [illegible]

Abhaichand Vendravan 29

TRIBHOVANDAS VENDRAVAN & BROS.,
TIRUPPUR, POLLACHI, UDAMALPET,
DHARAPURAM & COIMBATORE.

TELEPHONE NO. 42.
COIMBATORE.

ૐ

Dated તા. ૨૯-૧૨-1946.

પૂજ્ય બહેન શ્રી મણી બહેન.

[illegible] શ્રી [illegible]-

આજ હું નમ્ર અરજ કરીને આપ શ્રીને બે
શબ્દો જણાવવા રજા લઉં છું. ને આપ શ્રી
કૃપા કરી જરૂર લક્ષમાં લેશો આશા રાખું છું.

આજે શ્રી કોઈમ્બતુર શહેરે હું અમારા વડવાઓના
વખત લગભગ [illegible] [illegible] વરસથી [illegible]
માં [illegible] અર્થે [illegible] આવેલ છું. ને અનુભવ ના
આધારે અહીંની [illegible] આપ શ્રીને લખવા પ્રેરાયો
છું. - ખાંડ બાબત — આજ કન્ટ્રોલ હતાં છતાં [illegible]
[illegible] માલની બાબત અછત જણાઈ રહે છે. તે
[illegible] કોઈ [illegible] છે. અને તે માટે
આપ [illegible] કોઈ [illegible] - [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] અને [illegible]
[illegible] [illegible] છે. અને [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
છે. અને તે [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] છે.

પા. ૨

TRIBHOVANDAS VENDRAVAN & BROS.,
TIRUPPUR, POLLACHI, UDAMALPET,
DHARAPURAM & COIMBATORE.

TELEPHONE No. 42.
COIMBATORE.

२

Dated .... 194 .

[illegible] મિલ માલિકો . અને [illegible]
[illegible] કન્ટ્રોલ [illegible]
[illegible] માલ [illegible]
[illegible]
[illegible] માલ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
માલ [illegible]
[illegible] માલ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

પા. 3

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

TRIBHOVANDAS VENDRAVAN & BROS.,
TIRUPPUR, POLLACHI, UDAMALPET,
DHARAPURAM & COIMBATORE.

TELEPHONE No. 42.
COIMBATORE,

3

Dated ....194 .

બે માસ ઉપર આવ્યા હતા. અને મારે ત્યાં
મહેમાન થઈ અને તે શેઠાણીઓને [illegible] આપ્યા
હતા - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
બહાદુરે ખાસ [illegible] [illegible] જે [illegible] મારે [illegible]
ઊતરવા મહેમાન બની મારા આંગણાને શોભાવ્યું,
એમને મને કૃતાર્થ કરેલ હતા. તે સર્વ આપ [illegible]
જાણેલ છો. જેથી આપનું ધ્યાન મારે હાલ વધે છે.
મારું અત્રે [illegible] જ પોતાના ખાતું એટલે
કે. [illegible] ગવર્નમેન્ટ તરફથી. જે સી.આઈ.ડી.
ખાતું છે તે ખાતું અમુક [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] અને જે નાત બની જ [illegible]
એવા ખાતર [illegible] [illegible] ખાતા [illegible]
[illegible] ખાતા. [illegible] [illegible] મૂકી તેમના ઉપર
અયોગ્ય [illegible] વર્તાવે છે - આનો એક દાખલો
આપું છું કે એક અત્રેના મહાશય [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] એમને [illegible] એક [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] હાલતમાં પોતાનું
ને મારા [illegible] [illegible] - અને આના ખાતા [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. સી.આઈ.ડી. ખાતા [illegible]

પા. ૨

TRIBHOVANDAS VENDRAVAN & BROS.,
TIRUPPUR, POLLACHI, UDAMALPET,
DHARAPURAM & COIMBATORE.

TELEPHONE No. 42.
COIMBATORE.

૪ Dated .... 194 .

પુરાવા તરીકે આવું ત્યારે [illegible] [illegible] શું [illegible]?
એ [illegible] [illegible] છતાં [illegible] કુટુંબના છે.
આવી બાબતમાં [illegible] [illegible] [illegible] છતાં અને
એ [illegible] ન [illegible] થતાં [illegible] હું કે સી. આઈ. ડી
ના [illegible] [illegible] વર્તન કરે છે. આ બાબતમાં
આપશ્રી અને જરૂર તપાસ કરાવશો તો જરૂર
[illegible] [illegible] કે [illegible] [illegible] [illegible] છે.
[illegible] [illegible] [illegible] અને ડીસ્ટ્રીક્ટ
ફોરેસ્ટ [illegible] [illegible] [illegible] અને [illegible]
[illegible] સુપ્રીન્ટેન્ડન્ટને આ બાબતમાં [illegible] [illegible]
[illegible] કરી [illegible] તપાસ કરાવશો તો [illegible]
તેના [illegible] નહિ બને. અને આપશ્રીની [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] કરાવશો તો સી. આઈ. ડી.
[illegible] [illegible] થશે. અને [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] બાબતમાં
આપશ્રીને [illegible] [illegible] [illegible] બાબતના [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] આપશ્રીના
[illegible] માટે [illegible] હું - [illegible] [illegible] કરજો [illegible]
કરશોજી.
[illegible] [illegible] માટે [illegible] [illegible] આપનો
દા. પુ.

33

TRIBHOVANDAS VENDRAVAN & BROS.,
TIRUPPUR, POLLACHI, UDAMALPET,
DHARAPURAM & COIMBATORE.

TELEPHONE No. 42.
COIMBATORE.

૯

Dated .... 194 .

કોઈમ્બતૂરના ભાવા ઉભરાવે કસ્તુરબા સ્મારક
ભંડોળમાં નાખવા રૂ. ૨૫ હજાર થાય અને તેથી
(કસ્તુરબા ભગવાનના રૂ. ૨૫ થાય તો બહુ વધારે રૂ. ૨૦૦)
ભગવાના થાય. આવું સુરતમાં આવે નહીં. ત્યારે
મારફતેથી ઘણા અટકે. શ્રી ગૃહલક્ષ્મીને તેઓ
હોટલો કનકુંડેશ્વરના એના અને જુદા આવે
એમ થાય અને શિક્ષણના રૂપ થાય. આ કારણના
વિચારમાં ના હોઈ. ઘણાં ભર્યું છે. આપના ઉપર મુંબઈનું
ગોઠવણું કરાવવા ધ્યાન એક ભાગમાં છે એમ
આ કાગળમાં ભિન્નાઓને છાપેલ કાગળ એ નકલ
છે. આ નકલ જોઈ આપ આપને વાંચવાનું
કાગળ એટલું બને કે તેમજ ભાઈનું ઘણા ઘણાં
ભાઈઓમાં ગુંથાયેલ હોય તો ઉદ્દેશથી આપ તેઓ
ને યાદ આપનો યોગ્ય ગોઠવણું આજલ
કરાવવા તક મળશે આશા રાખું છું.
લિ. ...

સરદાર શ્રી - વલ્લભભાઈ પટેલ.
નં. ટાલ્વી

ઠરાવ-૨

હિંદની આઝાદી પ્રાપ્તિ પછી બેવડી રાજકીય ગુલામીમાં સડતા આ દેશના રીયાસતી વિસ્તારનો તેની ડબલ ગુલામીમાંથી સંપૂર્ણપણે અંત આવવા બદલ આ સંમેલન આનંદ અનુભવે છે. અને એ માટેની યશસ્વી અને ઐતિહાસિક સિદ્ધી પ્રાપ્તિ કરવા માટે આ સંમેલન સરદારશ્રીને અનેક અભિનંદન પાઠવે છે.

સર્વાનુમતે પસાર

પ્રક્રમ- કુંભારાં કેર પંડીત.

રજૂકરનાર - અરવિંદ

ટેકો - ચંદ્રવદન સોની

અસલ અરજી નાખલ.

35

नई दिल्ली ता. ३१ जुलाई १९४८

(સહકારી [illegible])

प्रिय शंकरलाल.

आपने जो अर्जी अपने और जयन्ती लाल भाइ की ओर से दीथी वह मैंने डिस्ट्रिक्ट मैजिस्ट्रेट अमदाबाद को भेज दी है। क्यों कि इस विषय में कारवाई करनेका अधिकार उन्हीं को है। मुझे पुरी आशा है कि वेजो कुछ कानुन के मुताबिक होगा वह जरुर करेंगे

भवदीय. न. वि. गाडगील

પૂજ્ય સરદાર સાહેબ. આ અમારી અરજી જરૂર જાતે અક્ષરે અક્ષર વાંચવા હોય ૩૨૨નો આપનું [illegible] ટીકા નહિ છતાં આપ સાહેબને જાતે વાંચી જવાની તસ્દી આપવાનો [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

ખાસ વાંચવા જેવું.

હાલના મ્યુનીસીપાલીટીના પ્રમુખ ચીનુભાઇ શેઠ તથા માજી મ્યુનીસીપાલીટીના પ્રમુખ મે. મણીભાઇ શેઠ વીગેરે ગઇ ચુંટણી વખતે પોળે પોળે ચુટણીનો પ્રચાર કરવાં નીકળેલા તે વખતે તેઓ સાહેબ અમારી પોળમાં પ્રચાર કરવા (કોંગ્રેસનેજ તમારો કીમતી મત આપશો) પધારેલા તે વખતે મે. ચીનુભાઇ શેઠનો હાથ ઝાલી અમારા મકાન માલીક અમો ભાડવાતોને ખાલી કરાવવા ત્રાસ આપી અમારા જીવનું જોખમ થાય તેવું (મકાન બાંધવાના બહાના નીચે તદન કાચુ તકલાદી બાંધકામ કરેલું તે દેખાડયું ચીનુભાઇ શેઠ કહે સાચી વાત છે. તમે ગઇ કાલે ચાર વાગે મ્યુનીસીપાલીટીમાં આવશે તે મુજબ હું મ્યુનીસીપાલીટીમાં ગયો ત્યારે મ્યુનીસીપાલીટીની કમીટીના માણસો ઓફીસમાં બેઠા હતા તે વખતે ચીનુભાઇ શેઠે કહયું કે હાલમાં અમે ચુંટણીના કામમાં રોકાયેલા છીએ એટલે તમો ચુટણીથઇ રહયા પછી આવશો. હું ચુટણી થઇ રહયા પછી પાંચ સાત દીવસે મ્યુનીસીપાલીટીમાં ગયો એટલે મ્યુનીસીપાલીટીના તે વખતના પ્રમુખ મો. મણીભાઇ સાહેબ કહે કે વખતો વખત તમેઆવો છો અને અમારા કામમાં દખલ કર્યા કરો છો મેં કહયું કે હું નનેકરીઆત માણસ છું. મારે નવરાસ નથી પણ દુખનો મારગો આવુ છું. એટલે કહેવા લાગ્યા કે હવે કંઇ કહેવા જેવું નથી. બધું બરાબર છે. મેં કહયું કે હું જાણતોજ હતો કે તમો તમારી ગરજ મટી જશે એટલે અમોને પાણીચુંજ આપશો. મેં મણીભાઇ સાહેબને કહયું કે પુંજય સરદાર સાહેબે બહારપાડયું છે કે ગરીબનું સાંભળશો અને તેમનું કામ તાકીદે કરશો ત્યારેમણીભાઇ સાહેબ કહેકે તેઓ કહેતા ભલ અમે સુણતા.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

ભલા જાઓ નકામો વખત બગાડો છો મેં કહ્યું કે હવે હમારી ગરજ રહી નહી જેથી સાચો ન્યાય મેળવવા છેવટે મે. કલેકટર સા.ને તથા બાંધકામ ખાતાના વડા પ્રધાન મે. ગાડગીલ સા.ને અરજી તા. ૨૫.૭.૪૯ ના રોજ અત્રે પધારેલા તે વખતે રૂબરૂ આપી તેમણે જવાબ આપ્યો કે તમારી અરજી ડીસ્ટ્રીકટ માજીસ્ટ્રેટ અમદાવાદ મોકલી છે તેઓ સાહેબ જરૂર કંઇ કરસે તે અરજી તેમણે મ્યુ.ની ના પ્રમુખ ઉપર મોકલી તે વાંચી પ્રમુખ થગસ્સે થયા અને ચીફ ઓફીસર તરફ મોકલી ચીફ ઓફીસર મને રૂબરૂ કહે કે તમે મને બધે વગોવો છો માટે તમને તો કોઇ રસ્તે ખાલી કરાવુંતોજ ખરો એટલે તેમણે બીજો મુદો લીધો અને કહેવા લાગ્યા કે મકાનનો કરો ઉતારી નાખવા જેવો છે. અને છાપરાનો ભાગ પણ ઉતારીનાખવા જેવો છે તેવો રીપોર્ટ કર્યો છે છાપરું ઉતારવા જેવું છેજ નહી આખું ચોમાસું ગયું પણ એક ટીપું ઘરમાં પડયું નથી. કરાને બે ત્રણ ફાટ પડી છે તેતો અમે રહેવા આવ્યા ત્યારનીજ તેવી છે (છતાં રીપેર કરવા જેવો છે) આવી કોના ખોરી રાખે તે રામરાજ કહેવાયનહી તો આપસાહેબ જાતે તપાસ કરી અમારી અરજ ધ્યાનમાં લેસો. લી. ર.ટી.મહેતાના

પુજ્ય શ્રી આપને રૂબરૂ મળવા ઘણા પ્રયત્નો કરયા પણ આપ સાહેબનાં મને દરસન નજ થયાં હું કમ ભાગી હોઇસ પુજ્ય શ્રી આ અમારો કેસ આપ જાતે વાંચી સાચો ન્યાય આપી અમારી મુશ્કેલીઓ દુર કરવા મ્યુનીસીપાલીટીના મે. ચેરમેન સાહેબને લખી મોકલવા કૃપા કરસો.

લી. આપનો સાચો સેવક.

[illegible]ઠરલાલ ટી. મહેતા.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

સમરી કેસ નંબર

In the Court of the Stipendary First class Magistrate

C.V.Chokshi Esqr B.A. (Hons) Ahmedabad.

Summary Case No. 794 of 1948.

Complainant: Mr.Jashubhai Talsidas Patel.
Jilla Inspector, Kalupur ward on behalf
of the Ahmedabad Municipality.

Vs.

Accused; Dave Bhagwanji Shankleshwar. Ratan Khadki
Dhanasutar's pole, Ahmedabad.

Offence punishable under section
103 of the Bombay Municipal Boroughs
Act 1925.

Judgment.

The complainant Mr.J.T.Patel the Jilla Inspector (Ex. No.2) has filed his criminal complaint (ex.No.2K) that the accused is the owner of the building municipal Census No.1586/1-5 situated at Kalupur ward No.2 RatanKhadki - Dhanasutar's pole, Ahmedabad. The tenant one Shankerlal Tribhovandas and soni Jayantilal Submitted the -- application (Ex. No.2A) (Ex.No.2B) (Ex.No.2B) that the -

sister case and the landing place attached to the stair case erected by the accused were quite unsafe and dangerous to the occupants who used. The Municipal authorities made inquiries and concluded that they dangerous. The accused was served with a notice that the stair case should be secured by supports and raligious and landings should be made sufficiently strong within three days from 19.1.48. The notice is (ex. 2H) The accused however did not comply with the notice within three days. The complainant therefore got sanction No.532/16 dated 29.1.48 (Ex.No. 2G) and filed his complaint Ex. 2K. The accused has made statement ex. No.1) as below;

> "Stair case is sufficiently strong and good order from being 1 disputs the authority of the chief officer or other officer to issue such direction. The prosecution are started on the petitions of Tenants who are on animical terms".

The accused has not established that the notice issued by the building supervisor (ex. 2H) was contrary to law anfultravires. He has established that he had complied with the direction within the time. According to him he carried out the direction on 30.1.48. According to the

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

complainant the accused complied with the work approximately on 23.3.48.The stair case the - landing and railings are seen by the court on 28.4.48.The location of the stair case on hanging wooden planks, the landing of theplanks are - railing of Bambbos appear still to be unsafe and dangerous to the occupants though the accused as stated by the complainant has complied with the direction.I hold the accused guilty for not - carrying out the lawful direction the Building supervisor(ex. No.2H)Under section 149(2)of the Bombay Municipal Boroughs Act 1925 and convict him.This was a fit case in which the direction were required to be carried out within three days and the period allowed was reasonable.I sentence the accused to pay a fine of Rs.25/-twentyfive - for the offence punishable under sec.193 of the Bombay Municipal Boroughs Act 1925 .The - accused shall also pay the prosess fee annas o.4.0 to the Municipality under sec.456(1)of the C .P.C.

sd.C.V.Chokshi.
Sty.F.C.Magistrate Ahmedabad.

21.5.48.
Ahmedabad.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

(૨)

(પુજ્ય સરદાર સાહેબ ઘણું જીવો.)

(અમારે ગરીબ ભાડવાતોને ન્યાય આપી જાતે તપાસ કરો)

હિંદુસ્તાનના નાયબ વડા પ્રધાન પુજ્ય સરદાર સાહેબ.

મુ. અમદાવાદ.

સેવામાં:- કાળુપુર ધનાસુતારની પોળ રતન ખડકી ઘર નં. ૨૫૮૬-૩-૩. ના ભાડુવાતો શંકરલાલ ત્રીભુવનદાસ મહેતા તથા જયંતીલાલ મંજુલાલ સોની નો નમ્રતા પુરવક અરજ એ છે કે...-

અમારા મકાનમાલીક ભગવાનજી સાંકળેશ્વર દવેએ અમો ભાડવાત પાસેથી વધુ ભાડું લેવા માટે અનેક રીતે ત્રાસ આપી અમોને હેરાન કરી રહયા છે. મકાન ખાલી કરાવવા માટે અમારા ઉપર અહીંના તમામ કોરટોમાં દાવા કરયા તેમાં તેઓ ખરચ સાથે હારી ગયા તેટલાથી સંતોસ ન થયો એટલે છેવટે મુંબાઇ હાઇ કોરટમાં અપીલ કરી તેમાં પણ તેઓ ખરચ સાથે હારી ગયા એટલે અમારા ઉપર વધુ ગુસ્સે થઇ અમોને ધાક ધમકીઓ આપી અમારી ગેરહાજરીમાં અમારા ઘેરે છોકરાને બીભત્સ ગાળો આપી મારા મારી કરી અમારા ઉપર ફરીયાદ કરી તેમાં પણ તેમના ફરીયાદ મે. ફ. મા. સાહેબે કાઢી નાખી એટલે અમારા ઉપર વધુ જુલમ કરવા માંડયા અને અમોને કહે કે હજારો રૂપીયા ખરચ કરું પણ તમો ભાડવાતોને ખાલી કરાવું-તોજ મારું નામ ભગવાનજી અમોએ કહયું કે અમો ભાડુવાતોને હેરાન કરસો નહી જોઇએ તો સવાયું ભાડું કરી આપીએ ત્યારે કહે કે હાલમાં મને ૪૦. ૫૦. રૂા. ભાડું આપનારા છે અમોએ કહયું માનું નહી.) અને ખટપટ

ખટપટ કરી લાગવગ લગાડી છેવટે એક ઉપાય રહયો નથી. એટલે મ્યુ.
નો બીલ્ડીંગ સુપરવાઇઝરને મળી આડું અવળું સમજાવી મારે નવું મકાન
બંધાવવું છે માટે અને પ્લાન તથા મંજુરી આપો તે મુજબ મકાન -
બાંધવાની મંજુરી મેળવી મકાન બાંધવું તો બાજુએ રહયું પણ તે મંજુરી
આધારે અમારો અસલ રસ્તો જે ચોકમાં થઇ જવાનો હતો તે બંધ કરી
ચોકનો કબજો કરી ખડકી આગળ જાજરૂ પાસે કરી કાચો કરી ખુલ્લો
રાખી તેના ઉપર જુની વપરાયેલી પીઢો મુકી તેના ઉપર આંબાના
પાટીયા મુકી તેના ઉપર સાંધા અને સાંકડી નીસરણી કરી કાચી તેની
અંદરથી નીસરણી મુકી એટલે કે ફકત દોઢ ફુટ પહોળી મુકી અને કઠેરો
વાંસડાના ટુકડાનો વગર ખીલે મુકી આવું વગર કાચું બાંધકામ કરી
અમો ભાડવાતોને કહયું કે તમો ખાલી કરવા નથી. માટે હવે તમારા
માટે આજ રસ્તો છે. આવા વગર કાચા તકલાદી બાંધકામ કરી
અમો ભાડુવાતોના જીવનું તથા જાન માલનું નુકશાન (જોખમ)થાય
તેવું લાગવાથી અમોએ મે. કલેકટર સાહેબને તથા મે. ચીફ ઓફીસર
સાહેબને તથા મે. પો.સુ.સા.ને તથા મે. મ્યુ.ના પ્રમુખ સાહેબને તથા
બીલ્ડીંગ સુપરવાઇઝર સા.ને તથા મે. ડી.એસ.પી. સાહેબને અરજીઓ
કરી તેથી છેવટે મ્યુ.નીએ મકાન માલીક ઉપર નોટીસ કાઢી છતાં
પાકું કામ નહી કરવાથી મ્યુ.નીએ મકાન માલીક ઉપર ફરીયાદ
કરી અને તેમાં મ્યુ.નો ફ. માજીસ્ટ્રેટ સાહેબે મકાન માલીકનો રૂ.
૨૫) દંડ કરયો તે જજમેન્ટની અસલ ઉપરથી ખરી નકલ આ સાથે
સામેલ કરી છે તે પછી પણ મકાન માલીકે સુધારો કરયો નહી અને
અપીલ કરી તેમાં પણ અપીલ રદ કરી અને દંડ કાયમ રહયો એટલે
અમારા ઉપર વધુ ત્રાસ કરવા માંડયા એક બાજુ મ્યુ.નીસીપાલીટી
મા લાગવગ કરવાથી અમારી દાદ ફરીયાદ સાંભળવામાં આવી

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

(૩)

(૪)

નહીં અને અમોને જણાવ્યું કે હવે પછી ફરીયાદ એટલે અરજી
આવશે તો વગર લોટોએ દફતરે કરવામાં આવશે એવી અમોને
ચેતવણી આપી અમો નીરાશ થયા કે સાચો ન્યાય મારર્યો
જાય છે અને કપટી ફાવાજાય છે એટલે મેં વધિકામ ખાવાના
વડા પ્રધાન પુજ્ય શ્રી ગાડગીલ સાહેબ તા. ૧૫.૭.૪૯ ના
રોજ અમદાવાદને પધારેલા તે વખતે રુબરૂ અરજી આપી તેઅરજી

તેઓ સાહેબે મે. ડીસ્ટ્રીકટ માજીસ્ટ્રેટસાહેબ ઉપર મોકલી તે
ઉપર મે.ડી.મા.સાહેબે તાકીદે આ અરજીનો નીકાલ કરવા મ્યુ.
ની જણાવ્યું એટલે પાછી તપાસણી ચાલુકરી અને અમારા જે
મુશ્કેલીઓ હતી અને કાચુ વધિકામહતુતેવો વાજાુએ અભરાઈ ઉપરે
મુકી બીજો રસ્તો અમો ભાડવાતોનેકોઈપણ રાતે ખાલી કરાવવાને
નો રસ્તો લીધો આ કાચુ કામકરયે બબે વરસ થયાં દડ થયા
છતાં પણ મ્યુ.નો કરતી કે નથી મકાન માલીક સુધારો કરતો
બીજો રસ્તો નવો સોધી કાઢયો અને મકાન માલીકને કહે કે
આ કરોઉતારીનાખો બે ત્રણ ફાટ પડી છે વળી છાપરુ પણ
ઉતારીનાખો આનો હેતુ એ કે કોઈપણ રસ્તે અમારા ઉપર
કોના ખોરો વાપરી અમો ભાડવાતોને ખાલી કરાવવું છે.
ચીફ ઓફીસર સાહેબ તેમને કહે કે તમોએમને જ્યાં ત્યાં
વગોવ્યો છે માટે તમોને તો કોઈપણ રસ્તેખાલી કરાવુજ મે
કહ્યું કે કરો ઉતારવાની તથા છાપરું ઉતારવાની અમારા
વાવજ કર્યા છે અમારી અરજીતો કાચુ વધિકામ કરયુ છે તે
બાબતના છે. સાહેબ જ્યારના અમો રહેવા આવ્યા છીએ
ત્યારનાજ બે ત્રણ ફાટ છે કરો રીપેર કરવા જેવો છે કરો
ઉતારવાની જરૂર નથી છાપરું સારું છે. ઉતારવા જેવું નથી.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

આખું ચોમાસું ગયું પણ એકટોયુ ઘરમાં પડયું નથા. વળી છાપરું ઉતારવા

જેવું નથી આખું ચોમાસું ગયું તો પણ કોઈ ઠેકાણું સુયું નથા. પણ અમોને

કાઢવા છે તો સા. મકાન મળી આવવાથી પડયા રહયાછીએ તો તપાસ

કરી વેહેલા ન્યાય આપો.

તા. ૩૦-૯-૪૯.

લી. વેપારના ગરીબ લખનારો.

૧ ~~શ્રી ઇંદુલાલ ત્રિભુવનદાસ મહેતાની સહી દા. પોતે~~

૨ ~~જયસિંલાલ મંજુલાલની સહી દ. પોતે~~

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

[illegible]

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

[illegible]

Phone (Residence) 44047/43
આર્ય સમાજ રોડ, કરોલબાગ,
નવી દિલ્હી. ૨૭-૧૧-૪૮

[illegible]

પૂજ્ય સરદારજી,

સાદર નમસ્તે.

સેવામાં નિવેદન કે આપને હિન્દના આર્થિક તંત્રને ઠીક કરવાના કાર્યમાં હાથ નાખવો પડ્યો એ સુખદ છે કે આપ હિન્દના આંતરિક ની હાલતથી સંપૂર્ણ વાકેફ છો. આપે હાલમાં ફરીથી પ્રયાસોથી ઉદ્યોગપતિઓમાં સરકારી ઉદ્યોગ-નીતિમાં વિશ્વાસનાં કિરણો પેદા કર્યાં છે તેથી આશા છે કે પરિસ્થિતિ સુધારા ઉપર આવશે. હિન્દની નવી સ્વતંત્ર, પ્રજાસત્તાક સરકાર થોડા ઘણા લોભી પણ ઉદ્યોગપતિઓના સહકાર વિના હાલમાં ચલાવી શકે તેમ નથી.

આપણા ઉદ્યોગપતિઓનું દેશહિતના રસ્તે ચાલવાનું કાર્ય સહેલું બનાવવાની મારી "૫ વર્ષીય યોજના" આપની સામે રાખવા હું દશેક મિનિટ આપનો સમય લેવા ઇચ્છું છું. યોજનાનું ધ્યેય "યોગ્ય કિંમતે રોજની આવશ્યક વસ્તુઓ જનતાને મળે" તથા "ઉદ્યોગપતિઓ અને જનતા વચ્ચે પૂરો સહકાર રહે" છે.

મારો એવો દાવો નથી કે હું કોઈ નવી મારી બનાવટની યોજના આપની સામે રાખનાર છું. સરકારની પાસે બધી યોજનાઓ છે. હું તો માત્ર તેમને કેમ અમલ કરવી તે આપની સામે રાખીશ, એમ કહું તો વધુ યોગ્ય ગણાય.

P.T.O.

ધારાસભ્યો આપણી ... હાલના ... ઉદ્યોગપતિ ... ભારત.

Phone (Residence) 44047/43
આર્ય સમાજ રોડ, કરોલબાગ,
નવી દિલ્હી. ૨૭-૧૧-૪૮

પૂજ્ય સરદારશ્રી,

સાદર જયહિંદ.

સેવામાં નિવેદન કે આપને હિન્દના આર્થિક તંત્રને ઠીક કરવાના કાર્યમાં હાથ નાખવો પડ્યો એ સુભાગ્ય છે કે આપ હિન્દના સંચાલક ધનની હાલતથી સંપૂર્ણ વાકેફ છો. આપે હાલમાં ફરીથી પ્રયાસો કરી ઉદ્યોગપતિઓમાં સરકારી ઉદ્યોગ-નીતિમાં વિશ્વાસના કિરણો પેદા કર્યાં છે તેથી આશા છે કે પરિસ્થિતિ સુધરી ઉપર આવશે. હિન્દની નવી સ્વતંત્ર, પ્રજાસત્તાક સરકાર થોડા ઘણા લોકોથી પણ ઉદ્યોગપતિઓનો સહકાર વિના હાલમાં ચલાવી શકે તેમ નથી.

આપણા ઉદ્યોગપતિઓનું દેશહિતના રસ્તે ચાલવાનું કાર્ય સહેલું બનાવવાની મારી "૫ વર્ષીય યોજના" આપની સામે રાખવા હું દશેક મીનીટ આપનો સમય લેવા ઈચ્છું છું. યોજનાનું ધ્યેય "યોગ્ય કીમતે રોજની આવશ્યક વસ્તુઓ જનતાને મળે" તથા "ઉદ્યોગપતિઓ અને જનતા વચ્ચે પૂરો સહકાર રહે" છે.

મારો એવો દાવો નથી કે હું કોઈ નવી મારી બનાવટની યોજના આપની સામે રાખનાર છું. સરકારની પાસે ઘણી યોજનાઓ છે. હું તો માત્ર તેમને કેમ અમલ કરવી તે આપની સામે રાખીશ, એમ કહું તો વધુ યોગ્ય ગણાય.

P.T.O.

આ યોજના જાતે કોઈ પ્રધાન સાથે રાખવી આવશ્યક છે એવો મારો અનુભવ છે અને જ્યારે આપે આર્થિક તંત્ર ઠીક કરવા કદમ ઉઠાવ્યાં ત્યારે જ આપની સમક્ષ આ યોજના રાખવા પ્રેરાયો છું.

આશા છે કે આપ સમય દેવા કૃપા કરશો. મળવાનો સમય સવાર ના ૯ થી સાંજના ૫ સુધીમાં હશે તો મને ઠીક રહેશે. ડૉક્ટરે મને આ ઠંડીમાં બહુ બહાર ન નીકળવા ભલામણ કરી છે.

સેવક લિ. આપનો
ર. ભો. પટેલ

સેવામાં
પૂજ્ય સરદાર શ્રી વલ્લભ ભાઈ પટેલ.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

કાઠિયા'.

મે-રા-રા- શ્રી કુલમહારાજ
જ- હીંન્દ- નાયબવડા- પ્રધાન-
તથા- અમારાપિતામહ- વ-પા-જે-
પટેલ- પ્રણામ- તેર- જયહિંન્દ

આપ-વડોદરા-પધારીયા-વખતે-અમો-પોમલવા-
કોસીશ કરતાં-કંઈ બન્યું નહીં-તે-અમારાં-કમ
ભાગ્ય-જેર-ત્યાર બાદ આપનિ-તબિયત-લથ
ડીઆઈ-બાદ-હવે-આપનોઃ ભાર-પુર્વકુપાદી-
આપા યે છાસ્રજે કે-જ્યાં-કે-દલાના દરવાજા-
મજુર આસન-તથા-સોરની સામનાયનિ
પુનર-સ્થાપન-આપના-વરદ હસ્તે થાય
છે-ત્યારે-(વૌરાટનગર)-શ્રી ઘોળકામાં
જુનાં-અવસે પાંડવનિ-નિસાળ
તથા (ભીમ) વાલવાકુનું-રસોડું-કોઈ ક
ર માનામાં-મસજીદો બનેલ છે-તેને
અસલ સ્વરૂપ આપવતાં-હીંન્દના-ગૌરવ
માં-ઉમેરો-થાયનેઃ અમારાં-ગુજરાતની
હીંન્દુ-પ્રજામાં-પણ-શાંતી સ્થવાપાશે
જે કે-આપના-મગજ ઉપર-કામનો હદ
પા-ઉપરાંત-બોજો છે-તે-સહુ જ ણીએ
છીએ-પણ-આપનેઃ આ-કામ-કર
વું-તે-આંગુલ-નિર્દેશ થા-વધારે-નથી જ
માટે-આપ-આ-વાતની નોંધ લઈ-જરૂર
ધ્યાનજો સ્ટ્રીમેવા-મરોસો રાખાયે

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

છાસો. અનો. વડીલ ભાઈ કામના વધુ જો
માં દુખા કરિયો છાસો. ભા. અમો છાસ
રીનું. સમાચાર. આપના. કાગળ. ના. વચમારા
વાંચથી જાણ્યુ અમારે રહો - અમારા સુકાની
યો ચાકર જવાહું. લખિ. અમો મકાન આશીષ
છે. ભા. પરસાદ - દરેક - અંકુશો. ઉગાડિયા
કૃપા કરવિ ઘટે છે. તા. ન. વિ. પહેલા. સાથો
સાથ દેવાન આપશો. ભા. નારણ કાનજી - ઘોડકા
કુલ વડાદરા. તા. ૨૨-૧૧-૪૮ - નો - સોમવાર

વલભભાઈ વિરલાભાઈ ચાકરીમાં છે તેજ
સુરવિરમાં સુખાઓ ... જાણ્યુ છે
અમર રહો - અમારા ... ચરિંદ -

[illegible]

POST CARD
THE ADDRESS ONLY
NEW DELHI
23 NOV
9.30 A.M.
INDIA POSTAGE
9 PS

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

એમ. જે. નાયકા 45
ઠે. નાયકા ભુવન રેડ મંદીર સામે
મુ. સાંદવાડ
(જી. નાસીક)
તા. ૨૨-૧૦-૪૯

સ્વ. પરમપૂજ્ય નામદાર નાયબ વડાપ્રધાનશ્રી વલ્લભભાઈ પટેલ
ની પવિત્ર સેવામાં - ન્યુ દીલ્હી

આપને પત્ર લખવા પહેલાં મારો પરિચય આપવો તે અસ્થાને
નહિજ ગણાય - અવિનય થાતો હોય તો ક્ષમા આપશો

પરિચય - માદરેવતન સ્થાન ધોળ (સૌરાષ્ટ્ર)
અભ્યાસ - ગુજરાતી ધોરણ-૭ અંગ્રેજી-૨
ઉમરવર્ષ - ૩૫થી ૪૦ની અંદર
જ્ઞાતિ - સાર્વોદય - ધર્મ - જૈન

પ્રવાસ - હિન્દુસ્તાન - અફઘાનીસ્તાન - પાકીસ્તાન
બલુચીસ્તાન - કાશ્મીર - બર્મા (રંગુન-માંડલે)

ઉદ્દેશ - રાજકારણ - વ્યવસાય ને સંસ્થાઓનો અનુભવ
ને પરિચય - પ્રચાર

કાર્ય - હું ૧૯૨૧થી પરમપૂજ્ય બાપુજીના આદેશોને આદેશાનુસાર બાપુજીના અનુયાયી તરીકે પૂર્ણ ખાદીના વ્રત સાથે જ્યાં સુધી દેશ સ્વતંત્ર ના થાય ને ભારત છોડવા અંગ્રેજો ને સેવાભાવી વિચારના પ્રચારના માટે ત્યાં સુધી અવિકાર રીત રહી માનવ સેવા કરવાના હક્ક ઉપર કાર્ય કરતો આવ્યો છું

૧૯૨૨માં કરાંચી ગયો ૧૯૨૫થી ૩૦ સુધી કોંગ્રેસ તથા સાર્વજનિક સંસ્થાઓમાં એક સંવત્સરથી મુક સેવક તરીકે કાર્ય કર્યું

બાદ શહેર વાડીપાડા મહારાષ્ટ્રમાં રહી ૧૯૩૪થી ૪૨ નાસીક જીલ્લાના ચાંદવડ તાલુકા કોંગ્રેસ કમીટી તથા જૈનગુરુકુળ ને અન્ય સાર્વજનિક સંસ્થાઓમાં ઓનરરી કાર્ય કર્યું

૧૯૪૨ જુલાઈથી ૧૯૪૩ ઓગષ્ટ સુધી જૈનગુરુકુળ બ્યાવર ના કાર્યકર્તા તરીકે બ્યાવર બાદ સેવા સમીતીના પ્રતીનીધિ તરીકે રજપુતાના ઉદેપુર રાજ્ય ને મેવાડ ના ગામોમાં સેવા કરી

૧૯૪૩ના નવેમ્બરથી ઓગષ્ટ સુધી અહમદનગર ડાસ્ટાક તરફથી બંગાળના દુકાળ સમયે - બાંકુડા (બંગાળ) પો. રાણીગંજ - જી. મેદનીપુરમાં

સાતાઈ સેન્ટર જોતા સમાપુર - કુંતલ - કપડેગ - ગોગાના સ્ટેશન
પુર - લક્ષ્મણપુર - મંગળામાદુ - બાલાસાર - દ્વારગામ - પ્રજાપુર
મુરારીપુર - આગલા આદી ગામોમાં કોંગ્રેસ કાર્યકર્તા
જે જેલમાં રહેતા તથા ભૂગર્ભમાં રહેતા. તેમના બાળ બચ્ચા
કુટુંબો આવી ને અન્ન - વસ્ત્ર - રોકડ આદી કેટલાકને
આપેલા ડાકોરના સેવાધારી - બંગાળ રાહતમાં અને ગરમદ
ગામ ડાકોરની જ પોતાની તારીખે દયા રાખી સેન્ટરના
ધ્યાન રાખી તારીખે કાર્ય કર્યું દરેકમાં નવસારીથી ચંદરસી
સુધીની સભાઓમાં ભોજન નાના બાળકો માટે દુધ કેન્દ્ર
વિધવાઓ માટે ચરખા તથા (ખાદી) સરાણી ને ઘાયલ ગરીબો
ના - વૃધ્ધ - અપંગ રોગી માટે અનાથ આશ્રમ - આરોગ્ય સદન
ખુલ્લા - દવાખાના ને મકાન - ટેન્ટ તથા ગાંધીવાદ કર્યો
એકદૂરનો - ૫ તથા ખાસ તેનાથી નાની એવા બે ગામ
આમદા - ગોપાલપુર - અનંતપુર - બેરડા - ધામસાણી
આવી ગામોમાં નદીની બાંધ સરકારના પાકા માર્ગ
કરાવ્યા આપ્યો

૧૯૪૪ના ડાકોરમાંથી ૧૯૪૬ ના માર્ચ સુધી આપણા કુંડા
(બાલાસાના) ખાતે માટું સાતાઈ સેન્ટર ને ચરખાનું પુષ્પ -
કેન્દ્ર રહ્યું ત્યાં ચારે બાજુ નદીમાં પુર આવવાથી ઉભી
દુકાન ધોવાઈ ગઈ ને તેથી એક ગામ જેવો ચીકણ પાણી
કુદરતી આફત તો ચંદરસી એકર જમીન લોકો ખેડતા રહેતી
ફક્ત માણસો ને બળદ પણ ન હતા ત્યારે તે જમીન
ધાર - ખાડા ભરાવ ને નાના નાના જમીનવાળો માટે પાંચ
સાત ભાગીદારો રહી ને મોટી ફેરે ધાટી તથા કપાસ વિગેરે
નહી તો દશ માઈલ ઘેરા બાંધ કરવું તે તું એને
માટે એકેકને બે ત્રણ જમીનદાર પછાર ગાડા ચરખાને
સાથે ખાતો ઘરબાર જતા તા એ.આર. દાતે બાપુજી
બાદ ઘરબાર વાળી જોવો વાનિવાસ સુધી પડી રહી એક
વેપાર સ્થાનોમાં કોંગ્રેસ તરફથી બાંધવાનો રહેતો ત્યાર
બાદ સાબરકાંઠા બાદ મેં ગાયકવાડ - રેવકાંઠા - ભાલાજી
પ્રાણજીવન પ્રકરણ - ગીતાબેન રોય - ગુજરાતનો એક

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

[illegible]

[illegible] - [illegible] - ઓછા [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
અનુભવ-૧- [illegible] [illegible] [illegible]
ચોર-[illegible]-બદમાશ ને [illegible] [illegible]
જનતાના [illegible]

૨- જો મધ્યસ્થ સરકાર [illegible] [illegible]
યોગ્ય સ્થાન માને તો હું [illegible]
ને પ્રધાન [illegible] માં રહી મારી [illegible] ને યોજના
અનુસાર નહેર-બંધ-[illegible]-[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
ને વ્યવસ્થાનું કાર્ય માને તો હું [illegible] માં [illegible]
માં સારો [illegible] [illegible] [illegible] ને [illegible]
થયું

૩- કુદરતી [illegible] નહેર-બંધ [illegible]
ક્યાં ક્યાં [illegible] ને પાણી [illegible]
તેનો [illegible] સારો અનુભવ [illegible]

૪- ગુજરાતની [illegible] ભાષાનો સારો અભ્યાસ [illegible]
બંગાળી સમજી શકું છું ને પ્રધાન [illegible]
[illegible] - મરાઠી [illegible] - [illegible]
[illegible] - ઉર્દુ - [illegible] - પંજાબી
[illegible] - કચ્છી - અંગ્રેજી ભાષા [illegible] સમજી
શકું એટલે [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ગયો છું

[illegible] ઑગષ્ટ ૪૨ પછી રાષ્ટ્રીય [illegible] [illegible]
[illegible] ને જનતાનો અસંતોષ [illegible]
તેના [illegible] [illegible] અનુભવો [illegible] છે

૧- સૌરાષ્ટ્ર સંઘ માં [illegible] [illegible]
[illegible] - [illegible] માં [illegible] [illegible]
ને જનતાને [illegible] [illegible] [illegible]

૨- [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible]
[illegible] - [illegible] [illegible] ને [illegible] માં

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

સાથે સાથે - લોકલાગણીના અંગત માણસો - સંગઠનો ને
સમજાવી લઈને લોકો મળ્યા છે ગોંડલપુર - પેટ્રોલ
એમ કાર્યો વિસ્તારના છે. લોક અનુભવી ને સ્થાપના
મળ્યું છે કોંગ્રેસમાં જે કે પરદેશાગમ ને એના આપ્યા
છે એવા એ પણ - ગરીબાઈ ને લાગણી ને અમલમાં
સ્થાપન મેળવી શકાય નહિ

૩- રેશનિંગ વ્યવસ્થા માટે ઘણા ઘણા ગામોમાં
અનાજ આપવાના સ્થાને વધારે ને જનતાની ફરિયાદો
લોકો ભાવમાં આવેલી છે તેમજ એમજ તાલુકાને
જાન્યુઆરીમાં સારું અનાજ વેચાણમાં તે અનાજ
આવેલું સ્થાને મળી જવાય છે ને આ બાબત જનતાને
બજારનું ભાડું ને ગંદુ અનાજ મળે છે સિવાય
જે તાલુકા ને જાન્યુઆરીમાં અનાજ જનતાને જેના દર્દીને
પણ દુર્લભ રહે તે ઘઉં-ચોખા આદિ અનાજની
આમદાની ને કેરોસીન વિના બજાર ને લાગણીથી
મળે છે એટલે વાંધો બજારના વેપારીના ગુજરાતી
જવાબ બજાર આપતા નથી

૪- મજુરોને [illegible] તેમને તેનો [illegible]
લઈ જે કોંગ્રેસ સભા સદસ્ય કોંગ્રેસના કાર્યો
સરકારી તેના એ ઉપર જેના કોંગ્રેસના
લાગણી તેના ઉપર [illegible] તે અમલમાં
કોંગ્રેસના નેતા - કાર્યકર આદિ સ્થાપન ગરીબોની
વ્યવહાર વધારે [illegible] થયા બેકાર જે અંગત
[illegible] વ્યવહારે [illegible] તે એને
જેઓમાં [illegible] તે એટલે સુધી એક વારમાં
[illegible] સુધી [illegible] [illegible] ને

૫- રેલવે - પોસ્ટ - ટેલિફોન - [illegible] - [illegible]
આદિમાં [illegible] [illegible] ગામ પેટ્રોલ ને દવાઓ
પૂર્ણ દુરુપયોગ કરવા માટે અત્યાચાર - દુરુપયોગ
[illegible] તેના મુજબ સંબોધન વાંચી રહ્યું છે

મારા અનુભવ પ્રમાણે ભલામણે ધાર્મિકરણ અને
એ બધી બાબતોનું તો ગોરખપુર તથા મેટ્રીક ગ્રુપનો
લોકો બહુ ભાગ કરે છે તેમાં ના અધિકારી
કોમીનો ટ્રસ્ટ ને આર-એસ-એસ નું મગજ ધરાવનારા
કેન્દ્રમાં અધિકારી બેઠા છે તેને [illegible]
જુનાગઢ આમ રેલ્વે-મેટર ને [illegible]
[illegible] માં રાષ્ટ્રીય [illegible] પ્રસારવાર
છે

મદ્રાસ - બંગાળ - મહારાષ્ટ્ર માં એ રાજ્યો માં [illegible]
તાજું [illegible] છે કે - મારવાડી - ગુજરાતી
ભાષામાં એ બાબત - અમદાવાદ - મુંબઈ - પુના ના
[illegible] રોજ બે [illegible] કરે છે [illegible]
[illegible] મહારાષ્ટ્ર ને બાબતું તો
[illegible]
[illegible]
[illegible] અનુભવો ને રેલ્વે-મેટર
[illegible]
[illegible] છે

તા. ૩-૩-૧૯૪૯ - સૌરાષ્ટ્ર - [illegible]
[illegible]
[illegible]

લિ. [illegible] આપનો
[illegible]

शा. चतरभुज कानजी
माहेश्वरी.
नागपुर. इतवारीबजार २०/२ 49—
इतवारी
नागपूर १२-११-१९४९

श्रीमान मान्यवर. माहा. मंत्री श्री.
माननिय. शरदार. वल्लभभाई पटेल
श्री नवी दील्ही.

वि. वि. साथे आपश्रीने. आ पत्र साथे -
जवाहरलालनां जन्म. निमीत. बनावेल कवित
मुकेलछे. ने. हुं आशा राखुं के. आप शाहेब
वांची खुशी थशो. वंचावी खुशी. करशो अने
अरज. गणुं जीवो जवाहीर. जन नायक

ली. शेवक चतरभुज. कानजी
माहेश्वरी नां जय हींद.
नमस्ते

श्री परमात्मासे प्रार्थना. पं. जवाहिरलाल दीर्घायु रहो
(राग - कवित्त - साखी)

जुग जुग जीवे जवाहर अ. कमला पति मांनी.
विश्वने कीनों सनमान. सुनि तुम अमृत बांनी
धन्य भूमि भारत में प्रगट्यो अरजुन राम बाणी
धन्य पंडीत कुल. मोतीलाल. धन्य माता सरूपरांनी

आजादिके वीर तुम शूरा रहो शीरताज
नाम बणायो विश्वमें गरू गांधी को आज
मानव धर्म. नीती राज्य काज कर कीनो भारी काज
सेवा धर्म है बीरुद तुमारो बन रहो महाराज

मंत्री मिले सरदार. दुरवो भीम अरजुन की जोडी
धर्म राज राजा चक्रवरती की करूं प्रसंसा थोडी
कहूं दास चतरभुज लक्ष्मी पति में अरज हमारी मांनो
जुग जुग जीवे जवाहर. भारत भाग्य विधाता जानो

ली. दास चतरभुज कानजी माहेश्वरी

C/o नागपुर इतवारी बजार | काजय हीन्द
रा. नं. ५ बचाबार दुपलपारी | नमस्ते

Telephone: B. B. 3383 Mill's Regd No. 258 Telegram: EXPLICIT

BALLAV RICE & DALL MILL

51

11-4, CANAL CIRCULAR ROAD.
DASSPARA.

Proprietor :-
SUBAL CHANDRA BALLAV.

Buying & Selling Agents :-
MOHANLAL ADHIKARI LIMITED.,
14/2, OLD CHINA BAZAR STREET
POST BOX NO. 2459

YOUR REF

OUR REF [illegible]

CALCUTTA [illegible] 19[illegible]

To [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

Telephone : B. B. 3383

Mill's Regd No. 258

BALLAV RICE & DALL MILL

52

11-4, CANAL CIRCULAR ROAD.
DASSPARA.

Telegram : EXPLICIT

Proprietor :-
SUBAL CHANDRA BALLAV.

Buying & Selling Agents :-
MOHANLAL ADHIKARI LIMITED.
14/2, OLD CHINA BAZAR STREET
POST BOX NO. 2459

File / Guj. Misc. — સરદાર રામ વાત

YOUR REF

OUR REF

CALCUTTA ૨૮-૧૧- 1947-

વડિલ ભાઈ સરદાર પટેલ
દિલ્હી

તમારું રેડિઓ ઉપર ભાષણ સાંભળ્યું. તમારા એકેએક શબ્દ-માં દર્દ અને દેશવાસીઓ, [illegible] આગળ ઉપસ્થિત [illegible] દેશને પોતાના જાતની સેવા અર્પી તમારી અને પંડિત નહેરૂ ઉપરનો ભાર ઓછો કરે એવી સક્રિય ભાવના હતી. આ તમારી ભાવનાને આદેશ સમજી મારા વિચારો તમારા પાસે રજુ કરૂં છું અને તે ખાસ કરી બંગાલ માટે.

દરેક દેશ અને તેમાંના અંગ અને પ્રાંતની પ્રજાનુ જુદી જુદી ભાતનું માનસ હોય છે અને આમ જવાનાં કારણો આ બે [illegible], અને [illegible], અને એ [illegible].

આજે પ્રકૃતિનું તાંડવ નૃત્ય કોમ્યુનીસ્ટના રૂપમાં આગળ આવતાં એવાં રૂપમાં બંગાલ અને મદ્રાસ તરફ જોવામાં આવે છે આનું કારણ [illegible] વિચારવાનું રહ્યું.

આ બંગાળ પ્રાંતમાં એકલુંજ [illegible] બીજા પ્રાંતો કરતાં વધારે પ્રમાણમાં છે. તેમ [illegible] ભાગલાનો વર્ગ [illegible] વર્ગ [illegible] આજે આવવાથી [illegible] લોકો કામધંધા વિના થઈ ગયા છે તેથી [illegible] [illegible] અને [illegible] આજ બંગાળી યુવકોમાં માથાં ઉંચકતાં થયાં છે.

આ બાબતોમાં ખાસ કરી બંગાળમાં પ્રજાનાં માનસમાં એની-[illegible] ખાસ ધૂન [illegible] છે આ ધૂનથી પોતાની [illegible] [illegible] [illegible] ઉભી કરે છે તેમ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] નથી દેશને [illegible] [illegible] [illegible] દેશ [illegible] [illegible] આનું કારણ આ પ્રાંતમાં એવો કોઈ [illegible] લીડર નથી કે જે દેશની સામે ઉભી [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] દામોદર વાલી પ્રોજેક્ટના [illegible] જગાડી શકે.

Telephone : B. B. 6383 | Mill's Regd No. 258 | Telegram : EXPLICIT

53

BALLAV RICE & DALL MILL

11-4. CANAL CIRCULAR ROAD.
DASSPARA.

Proprietor :-
SUBAL CHANDRA BALLAV.

Buying & Selling Agents :-
MOHANLAL ADHIKARI LIMITED.
14/2. OLD CHINA BAZAR STREET
POST BOX NO. 2459

YOUR REF S.P

OUR REF ૨

CALCUTTA ૧૯ - ૧૧ 19૪૭.-

આ ની સાથે બળી આ ઈ ઓ રેફ્યુજીઓ નો પ્રશ્ન પણ ગંભીર થઈ પડયો છે આ લોકોને રહેવા માટે જગા નથી રસ્તાઓ ફુટપાથના પરાંમાં હાથમાં [illegible] પડયા રહે છે.

આ બધા લોકોને [illegible] કરવા અને તેને સ્થાન — રહેવા માટે આપવુ આમ થતાં અહીનુ વાતાવરણ જે બગાડે છે તે ઘણું [illegible].

આ સંબંધે ઉપાયોના મેં સેન્ટ્રલ અને પ્રોવિન્સીયલ (બંગાળ) ગવર્નમેન્ટને જણાવેલ છે છતાં હજુ [illegible] જણાવ્યું.

રેફ્યુજી અને મીલ [illegible]:-

બંગાળમાં ચોખાની મીલો ઘણી નકામી અને બંધ પડી રહી છે આનુ કારણ પાક ઓછો ઉપરાંત [illegible] W. Bengal પોતે પ્રમાણમાં ચોખાની મિલ ૯૮ રહ્યા છે જ્યારે [illegible] પેદાશ કરે તેથી [illegible] રહ્યા છે [illegible] પણ [illegible] પડી રહેવાની

આ વખતે ચોખાની મીલોના [illegible] છે ફુદરાનો અને મીલના [illegible] નકામી પડી રહે છે એક એક મીલમાં અંદાજ ૨૦૦ માણસોને કામ આપી શકાય અને તેને રહેવાની સગવડ કરી શકાય.

૪ આવી મીલો આખા પ્રાંતમાં છૂટી છવાઈ છે તેથી માણસોને (રેફ્યુજી) આખા પ્રાંતમાં છૂટા છૂટા નગરોમાં વહેંચાઈ જાય. W. બેંગાલમાં અંદાજ ૪૦૦ મીલો છે. તેથી અંદાજ ૮૦૦૦૦ માણસોને ગવર્નમેન્ટ ધારે તો વ્યવસ્થા કરી શકે.

ઉદ્યોગ:- આ મિલોમાં સુતર [illegible] પાવર [illegible] અને [illegible] પ્રમાણમાં [illegible]

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

Telephone : B. B. 3383 | Mill's Regd No. 258 | Telegram : EXPLICIT

BALLAV RICE & DALL MILL

54

11-4, CANAL CIRCULAR ROAD.
DASSPARA.

Proprietor :-
SUBAL CHANDRA BALLAV.

Buying & Selling Agents:-
MOHANLAL ADHIKARI LIMITED.
14/2, OLD CHINA BAZAR STREET
POST BOX NO. 2459

3

YOUR REF ....

OUR REF ....

CALCUTTA .... 19 .

આ [illegible] (ધર્મે [illegible]) [illegible] ઉપરાંતની
[illegible]
[illegible].

એ ઉપરાંત [illegible] હિન્દુ [illegible]
[illegible]
([illegible]) [illegible]
[illegible] હિન્દુ [illegible].

[illegible] અને ઇન્ડસ્ટ્રી[illegible] પોતાની [illegible]
[illegible]
[illegible] અને
[illegible]
[illegible] હિન્દુ [illegible] હિન્દુ [illegible]
[illegible].

મને [illegible] ઇન્ડસ્ટ્રી[illegible]
[illegible] અને [illegible]
[illegible] ઇન્ડસ્ટ્રી [illegible]
[illegible]
પોતાના [illegible] હિન્દુસ્તાનના
હિન્દુ [illegible] ઇન્ડસ્ટ્રી [illegible] છે [illegible]
[illegible] ઇન્ડસ્ટ્રી [illegible] પોતાના ધંધાનું [illegible]
[illegible] છે.

કલકત્તામાં [illegible]
[illegible]
[illegible].

Telephone : B. B. 3383 Mill's Regd No. 258 Telegram : EXPLICIT

BALLAV RICE & DALL MILL

55

11-4, CANAL CIRCULAR ROAD.
DASSPARA.

Proprietor :-
SUBAL CHANDRA BALLAV.

Buying & Selling Agents:-
MOHANLAL ADHIKARI LIMITED.
14/2, OLD CHINA BAZAR STREET
POST BOX NO. 8459

YOUR REF ....

OUR REF ૮

CALCUTTA ૨૮-૧૧- 19૪૭

પછી છે તેનો ઉપયોગ દેશમાં આપણી હાથ ઇન્ડસ્ટ્રી માટે
જરૂરત નાના નાના ગામડાઓ સંગઠનવાળા જરૂર નહિ
આપણે તૈયાર કર્યું છે.

દિલ્હી પાછો [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ના [illegible] જણાવ્યા [illegible]. આપણે પરંતુ જણાવવાનું
દિલ્હી [illegible] [illegible] [illegible].

પરંતુ આ બાબત ઉપર હું કોઈ [illegible]
ડૉ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] તેનો [illegible] જો આવે તે ઉપર ઇન્ડસ્ટ્રી [illegible]
[illegible] કોઈ વિચાર કરે. પરંતુ એ વિચાર કરનાર
Quality ના [illegible] [illegible] પરંતુ Qualification
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] કરતાં [illegible] [illegible] દિલ્હી
આપી [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] જયહિંદ

લિ. મોહનલાલ શ્રી અધિકારી
[illegible] [illegible]

Estd. in Burma (1933)

MOHANLAL ADHIKARI LIMITED

EXPORTERS & IMPORTERS

GUNNY, HESSIAN, TEA, BURMA TIMBER, OIL SEEDS, TEXTILES, ELECTRICAL, HARDWARE MATERIALS, TOOLS & MACHINERY.

BOMBAY, ALICE BLDG. HORNBY ROAD, P. O. Box. 1366.
RANGOON. 272, PHAYRE STREET, P. O. Box 799.
Bankers: NATIONAL BANK OF INDIA LTD.

Telegrams: "EXPLICIT" BOMBAY, CALCUTTA, RANGOON
Codes: A.B.C. 6TH. EDITION, BENTLEYS & PRIVATE
226, STATIONERY MARKET, 14/2, OLD CHINA BAZAR STREET.

Reference No.............

CALCUTTA
P. O. BOX 2459

23 APR 1949

The Minister :-
1) Ministry of Commerce,
2) Ministry of Industry,
3) Ministry of Finance,

Government of India, New Delhi

Gentlemen,

Re: Relation between Commerce and Industry on Economic Basis.
"Our constructive suggestions to the Programme of :-
-: NATION BUILDING :-

Since the dawn of our National Freedom, we have addressed numerous letters to almost all Depts. of the Govt. of India, stating therein what we believe, our honest and selfless suggestions.

We have always tried to address all the letters not as critic on Govt. policies but with a desire to put some concrete suggestions and shape of the things.

We note with great satisfaction that each and every letter has been acknowledged by the Departments concerned taking due notes of our VIEW-POINTS.

Many a time, we are comming across the press statements of the Govt. spokesmen that our Govt. are very keen to develop the "INDUSTRIES" large as well as small.

This time we are forwarding our View-Points for one of the Key Industries --- --- --- "IRON & STEEL" Industries

During the foreign domination of our country, this industry was checked rather than handled, by the then Govt. authorities in such a way that our position of "IMPORT" would be always dependable to other countries with the under-lying motive of keeping our Nation in a perpectual slavery.

We are not unaware of the limited resources in the hands of our National Government to develop this Industry to its full capacity, but used in best possible way, under the present circumstances.

Apart from the large establishments of this industry, which are taking their development by the efforts of their share-holders whose desire is always to earn fat dividents of their investments, there are many other small factories and workshops which require a full-fledged guidance and patronage of the Government.

We are giving you below some items which are being manufactured in our country for many years :-

(1) Galvd Pipe Fittings,
(2) Bolts & Nuts.
(3) Steel Butt Hinges.
(4) Many small Hardware materials & Tools

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

Though several years have passed to some of their establishments none is in a position to manufacture the goods in mass production to cope with the country's demands, not to speak of being in a position to check the foreign Imports.

Having such state of affairs, we feel that one "Expert Advisery Committee" consisting of only Engineers having best executive knowledge should be sponcered by the Government, as done in many other cases of Export Import etc.

That these Engineers should be vested with full powers to help the production by their proper guidance.

That the Govt. should also open at least one show-room in every large cities, as they have done for the goods of "DISPOSALS".

That the Manufacturers should be instructed to place their products in these show-rooms and each product should be marked with full specifications and the name and address of its manufacturer. This system will work as a day to day "Industrial Fair" for the consumers who will be in a position to find out the source of their supply.

That two such show-rooms should be kept in the offices of IRON & STEEL CONTROLLER, CALCUTTA AND THE CHIEF CONTROLLER OF IMPORTS, NEW DELHI, so that the authorities may have the thorough knowledge of our country's product at the time of issuing the Import Licences.

That there should be a regular check up of all these products by the "Expert Engineers' Committee" and at the time of issuing the Import Licences of these articles, this body should be consulted and if needed, should be also asked to draw up the schemes of raising the standard of production in the form of quality and quantity.

In the end, we wish that if the above practice is put into operation, the authorities will be enlightened to solve the most confronting problems of Sterling and Dollar earnings.

JAI HIND

Yours faithfully,
For: MOHANLAL ADHIKARI LIMITED.

MG. DIRECTOR.

Copy to :-

1) Federation of Indian Chamber of Commerce, New Delhi.
2) Director of Industries, West Bengal, Calcutta.
3) G. B. Kotak, Esqr., Minister Saurasta Govt. Rajkot.

*****

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

કોપી

માનસી. તા. ૨૦. ૧૦. ૩૪ 58

સ્વસ્તિ શ્રી. મુ. દીલ્હી. મધે. મહાત્મા [illegible]

પુજ્યપાદ શ્રી મુરબ્બી શ્રી. [illegible] સાહેબ.

એતાનશ્રી રાજ [illegible] માનસી [illegible]

લે. સેવક. લાલચંદ. આત્મારામ. ના સાષ્ટાંગ. દંડવત. પ્રણામ વાંચશોજી

બી. વી. રાજ. [illegible] રોય તમામ/

[illegible] માટે પ્રભુ પાર્થના [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] કે [illegible] ઘણા [illegible] [illegible] આ [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] કુટુંબમાં [illegible] [illegible] [illegible] પણ [illegible]

બે ભાઈઓનું [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] પણ [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] કુટુંબનું [illegible] [illegible]

છે. [illegible] [illegible] ગુજરાતી અથવા [illegible] [illegible] પણ [illegible]

મારા છોકરાંનું પણ. [illegible] ભાવિષ્ય. [illegible] જાય છે. [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] બદલ [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] પણ [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] ગુજારવા [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] આપને [illegible] [illegible] આપ [illegible] પણ [illegible]

મારા તથા મારા [illegible] ભાવિષ્ય [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] આપવા કૃપા [illegible] [illegible]

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

No. 2

લખું. મે જેટલા [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
દીધું છું જેથી આપને [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
તેમાં હું [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] ૨૬ [illegible] [illegible]

ભાવનંદ વૈદ્ય

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

True Copy

To

The Director (Estt),
Railway Board,
Government of India,
New Delhi.

Through
Proper Channel.

Sir,

With due reverence and humble submission, I have the honour to lay before you the following few genuine difficulties encount-ered by me for your kind perusal and sympatheticx orders:-

That I am in inhabitant of Bombay Province. The climate of Bombay Province defers nearly in all respect to that of the climate of North Bihar at present where I am employed. This climatic change neither suits me nor to my family as a consequence of which we frequently fall victim to various sorts of diseases which may please be verified fr from my leave account, which will obviously speak that I have to take leave on ground of illness of my family or myself. My children, for the aforesaid cause, are growing constitutionally and mentally weaker day by day. I myself am not left uneffected of the same and find no charm whatsoever in carrying out my duties and responsibilities, which ought to be possessed by each and every individual to pass his life happily and cheerfully.

That my children are growing wild in absence of improper education here and I cannot shift them to other places where educational facilities exist due to the fact of my weak financial condition and possible chances of their being spoilt for want of proper guardianship.

That I tell you in truth Sir, you will feel pity to learn that my two elder brothers have left this world within 1½ years leaving behind them large families and there is none to look after them, which is very troublesome for me a poorly paid servant and to crown all from such a great distance, which your honour can yourself imagine. This anxiety regarding maintenace of the guardianless families, makes me puzzled and consequently unable to render my services as satisfactorily as it demands.

That I requested many a time for my transfer to B.B.& C. I.Ry. for the aforesaid causes, which could reduce my grievances to some extent, but that was of no avail and my heart is somewhat full of sorrow that the Administration feels no pity on the wretched condition of its employee who toils day and night for its services.

P.T.O.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

That case more my troubles induce me to put before your honour this petition which I hope will capture your sympathetic glance and result in my transfer to B.B.&.C.I. or G.I.P.RY. which is in your competence. I am willing to accept any post either of in-door or out-door, as I have already in out-door also.

Under the circumstances mentioned above, I request your honour to kindly consider my case favourably for which I with my whole family will remain grateful to you, and which act of kindness cannot be forgotten throughout my whole life.

Hoping to be favoured by my kind bega.

Yours faithfully,

Sd/- B.A. Vaidya

(Bhal Chandra Vaidy),

Record Clerk, Resident Engineer's Office, O.T.RY., Mansi Division.

Dated the 26th May'48.

Copy in advance to Director (Estt), Railway Board Govt. of India, New Delhi for kind consideration and favourable action.

Yours faithfully,

(Bhal Chandra Vaidya).
R.Clerk, R.E's Office,
O.T.RY., Mansi Division.

Copy in advance to Syt. Jai Prakash Narain, President, All Indian Railwaymen's Federation for kind consideration and favourable action so as to redress my difficulties.

Yours faithfully

(Bhal Ch
Record
O.T.Ra

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

To True Copy 60

The Chief Engineer,
O.T.Railway,
Gorakhpur.

(Through Proper Channel).

Sir,

Sub:-Application for transfer to the Saurastra Railway or G.I.P. Railways.

Most humbly and respectfully I beg to submit to your honour the following few lines for favourable consideration and orders:-

I am a poor subordinate of yours employed as a Record Clerk substantive grade 97-130 pay in the office of the Resident Engineer Mansi, and am at present Actg. as Sub-overseer, Grow More Food Compaign. I have worked in various capacities such as Asstt. Carriage Examiner, Apprentice Locomotive Fitter, Chief Overseer Watch and Ward Deptt. and have gained an all round experience of office work.

I am an inhabitant of Bombay Province and believe I need not mention the difference in climate, the mode of living, the social life etc. of the place I came from and the place where I am employed at present in Mansi North Behar. The climate of the present place neither suits me nor my family and children and we are all growing constitutionally and mentally weakened day by day.

The education of my children being cut off from the parent society in which is very essential for their proper bringing up, social customs Marriage etc. are suffering very badly here and it is beyond the means of a poor subordinate like myself to keep two establishments one here and the other at home for the proper education of my children etc. and being so far off from home I am often unable to stand by side of my other relations in their pressing needs and thereby causing a stained relationship.

I have been managing the state of affairs with the help of my two eldger brothers with greatest difficulty but consequent to their death within the last one and half years having a large family left behind them withnone else to look after except myself. I am lost in wilderness and am greatly puzzled and do not know what to do. To our greatest misfortunate my only one eldest sone agred 8½ years the hope of my life, does of drowning in the pong opposite the Resident Engineer Office, Mansi on 25.9.49 and this has greatly broken our heart and I approach your honour in this utter despair with request to take pity on me, my family and children and arrange for my immediate transfer either to Saurastra or G.I.P.Ry. in any capacity as the very sight of this place is greatly distressing.

Hoping that this will receive your early and sympathetic consideration, and the transfer of a subordinate like myself out of hundreds and thousands working under you is nothing to the Administration but a great boon to me.

I am,
Yours faithfully,
B.B. Vaidya
Record Clerk,
Resident Engineer's Office,
O.T.Railway,
Mansi.

Dt. the th Oct.' 49.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

[illegible]

ડાંડી સત્યાગ્રહ [illegible]

તા. ૨૦-૧૧-૩૦ 62

પુજ્ય શ્રી. પટેલ વલ્લભભાઈ શ્રી. સરદાર

પટેલ શ્રી. [illegible] વલ્લભભાઈ ઝવેરભાઈ મુ. [illegible]

ડાંડી સત્યાગ્રહ [illegible]

વંદે માતરમ

હું [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] તેનું [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

તા. ૨૦-૧૧-૩૦

લિ. [illegible]

[illegible] પટેલના

વંદે માતરમ

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

64

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

માનનીય આદરણીય સરદારશ્રીના સેવામાં,

ગુજરાતના કલ્યાણમાં આપે કલ્યાણ સમાયેલું છે. આપશ્રીની એ ભાવના અંતરદિલના ના અસર કરોડો ભારતવાસીઓના અંતરમાં ઘર કરી રહેલ હોવાના કારણે આપશ્રીના જન્મદિવસે કરોડો ભારતવાસીઓ આપને 'ઘણું જીવો' એવી પ્રાર્થના કરે છે. તે જ. હું સહ મન ખાતરીપૂર્વક એ કહીશ. આપશ્રીની નિષ્કામ સેવાનો બદલો ઈશ્વર તો આપશે જ.

આપશ્રીને કામનો બોજો અસહ્ય છે. જે જોતાં નજીવી બાબતો ઉપર આપશ્રીનું ધ્યાન ખેંચવું બહુ દુઃખદ તો છે જ. કેટલીક વખત ઘણું વખત નજીવી બાબતોમાંથી અમને મોટો વિચાર કરવા જેવાં થઈ પડે છે.

આપશ્રીના 'અનાજ વધુ ઉગાડો' ના આંદોલનને જોઈતા ફેરફારો કરી આપ્યા અને હવે પણ આપવાના છે. અને તેની સાથે જનતાને રહેલ અનાજની અછત અને મોંઘવારીના કારણે જનતાને જે જરૂરનું અનાજ મળે છે તે અનાજ જનતાના આરોગ્યના રક્ષણ બરાબર રહે છે અને જનતાને તંદુરસ્તી ટકાવી રાખશે તે આપશ્રીના ધ્યાન ઉપર હું લાવવા માગું છું.

ગયા ડિસેમ્બર માસમાં રહેલ ઘઉં જુવારનો નમૂનો આપશ્રીને મેં મોકલ્યો હતો. તેનો ... ઉપર આપ્યો ... તે પરથી કંઈ સૂચનાઓ થયેલી હોય એમ પણ જાણવામાં આવ્યું નથી ... આપશ્રીને જણાવવું જોઈએ. આપશ્રીના ઉપર આવવાને અનાજના નમૂનાનું અમે પૃથક્કરણ કર્યું છે જેમાં જે જે નમૂના મોકલ્યાં છે તે અમને રૂ. ૪-૧૨-૦ મણે મળે છે. જે ... ... માત્ર ... છે એટલે એ મણના ભાવ રૂ. ૧૦ ... પડતા જાય છે. ઘઉંના ... રૂ. ૮-૧૨-૦ ... મળે છે. આ ...

મહિનાઓ પાછોતર વરૂડીના દાણાનું મોડું નાખવામાં આવે જેથી આ મોંઘો પડશે તેમ છતાં, એમના કોરાના પાછળથી બાકી લોકો છે. જો કોઈના એમનએમ કોરાળું કે ભાવથી કરવામાં આવે તો ભાવાંતરનો પ્રશ્ન તો પડશે જ નહિ અને પડશે તો જુવારના ભાવફેર કરે અગર તો મદદ કરે.

જુવારનો નમૂનો ખેડૂતોના ઘરનો છે. આ જુવાર ગાળ ગંભીર છે. ખેડૂતો પાસે જુવાર લેવાનું મુંબઈ સરકારે રૂપિયા મણ એના રૂપિયા છ ઠરાવ્યા છે. જ્યારે ખેડૂતોને પોતાના ઢોરને ખવડાવવામાં જુવાર આઠ રૂપિયે મણ ખરીદવા પડે છે. આમ ખેડૂતો પોતાના ઢોરને જુવાર ખવડાવે છે એમ જાણવા મળે છે.

ગુજરાતમાં ખાસ કરીને ~~ચાલુ~~ ચાલુ સાલે પૂરતો વરસાદ પડ્યો નથી. એ આપ સારી રીતે જાણો છો. વરસાદ ઓછો પડ્યો છતાં ભરૂચ, પંચમહાલ, ખાનદેશ અને ખેડા અને નવસારીના કેટલાક વિભાગમાં જુવારનો પાક કમોસમી વરસાદ અને છેલ્લે કુદરત ખેડૂતોને તેમાં તો પૂરે પૂરો પાક થયો છે. છતાં ગુજરાતના લોકોને જુવારનો ભાવ સારો નહિ મળે આવતો ઠરાવના કારણે અનાજ મોંઘું થશે એમ માનવાને કારણ મળે છે. સરકાર જો ખેડૂતોને જુવારનો ભાવ રૂપિયા આઠ કે નવ રૂપિયા મળે આપવા હોય તો ઘણાં મણ જુવાર ખરીદ આપણ પડત અગત્ય.

આપણે મણ ખેડૂતોના ઘરમાં જુવારનો જથ્થો હોય જોઈએ. ખેડૂતોને જો ભાવ આપવો હોય અને તેના સાથે ગુજરાતના જનતાને એમ ખેડૂતને અનુકૂળ જુવાર ખવડાવવા હોય તો સરકારે આઠ જુવાર ખાનારાને મણ બે મણ રાહતના દરે આપવા જોઈએ. સરકારનું અનાજ ભાવ ઘટાડવા વધારાની ખોટ મુંબઈ સરકારે કરે છે તો ખેડૂતોને ભાવ આપવા માટે વિચારવાનો સવાલ છે.

આપ પૂછો, અનાજ વિભાગના ખાતાના હોય તો

અને ખેડૂતોને વધુ અનાજ ઉગાડવાની વાતો કરો છો પણ ઈ.સ. ૧૯૪૪ પછી ખેડૂતોને પોતાના અનાજનાં ભાવ માફક ભાવ નહિ આવતાં હોવાનાં કારણે તેઓ પોતાની જમીનમાંથી અનાજ ઉગાડવાને બદલે વધુ પૈસા પેદા કરવા તરફ વળી રહ્યાં છે. દા.ત.:- મોટા ભાગનો હળખેડનાર તંબાકુના વાવેતર તરફ વધારે વળતો જાય છે. આ રીતે ત્યાં વાવેતર ફિગરે ઓછો થાય છે. ગુજરાતનાં હળખેડનાર આખાય વાવેતરો, [illegible] અને કીમતી વાવેતરો વધતા જાય છે. એક ખેડૂતને એક વીઘા જમીન માંથી વરસાદ સારો પડે તો વધારેમાં વધારે [illegible] જુવાર એટલે કે ૩૫ રતલ મણ ~~ઉત્પન્ન~~ ઉત્પન્ન કરી શકે જેની કિંમત હાલના ભાવે રૂપિયા ત્રીસ થાય. જ્યારે એક વીઘામાં તંબાકુ ઓછામાં ઓછી ૭૦ રતલ થાય છે જેના પર આશરે કેરીનું ઉત્પન્ન રૂપિયા ૫૦૦/ થાય છે. [illegible] પણ ૨ [illegible] ઉત્પન્ન થાય છે. અને એક વીઘામાં ઓછામાં ઓછા ૨,૨૪૦ કેળ રોપવામાં આવે છે. અને કેળાંના એક ઝૂમના ઓછામાં ઓછા બે રૂપિયા કિંમત થાય છે તો બારસો કેળાંનાં ૨૪૦૦ રૂપિયા ખેડૂતોને મળે. [illegible] ખેડૂતોને પણ ઓછામાં ઓછા ૮૦૦ થી ૧૦૦૦ રૂપિયા મળે છે. આવી રીતે ગુજરાતમાં અનાજનું ખેતર ઓછું થતું જાય છે. દાખલું [illegible] હળખેડનાર [illegible] વાવેતર ઓછું કરી [illegible] થતાં જાય છે. આ રીતે અનાજના ભાવો [illegible] ન મળતાં હોવાનાં કારણે ખેડૂતો અનાજનું ઉત્પાદન ઓછું કરતાં જાય છે. એમ મારો અનુભવ કહે છે. આ ખેતી-પ્રધાન દેશમાં ખેડૂતોને વધુ ભાવ નહિ મળતાં હોવાના કારણે તેઓ ભાગ તરફ [illegible] રહ્યાં છે. અને વધુ ભાવ નહિ મળતાં હોવાના કારણે તેઓ અનાજ [illegible] છે. આ રીતે અનાજની અછત દેખાય છે. [illegible] કરવા પડે છે ઉપરાંત પરદેશોથી અનાજ મંગાવવું પડે છે. જો કે અનાજની અછત તો છે જ પણ ખેડૂતોને ઉત્તેજન આપ

આપવું જોઈએ તેટલું અનાજ પણ આપવામાં આવતું નથી. જો ઉત્તેજન કરે એમ આપવામાં આવ્યા હોત તો પરદેશથી અનાજ ઓછું મંગાવવું પડત અને પરદેશથી મંગાવેલા અનાજની વ્યવસ્થા સારી નહિ હોવાના કારણે તે સડી જાય છે. અને લોકોને પરાણે તે ખાવું પડે છે અથવા હલકી જાતના ખાવામાં ઉપયોગ થઈ રહ્યો છે. દાખલા તરીકે ફૂગાયેલ વરસાદ આવતો પછી ફૂટે છે. અને અનાજ પણ સારું પાકશે એટલે ખેડૂતોના ઘરમાંથી અનાજ લોકોને તંદુરસ્તીને અનુકૂળ ખવડાવવું હોય તો અને સરકારના વ્યાજ ઓછા કરવા હોય તો પહેલા તો અન્નનિયમનો કાઢી નાખો. અને ખેડૂતોને ભાવ સારો આપો અને જો અન્નનિયમનો રાખવા હોય તો જે લોકોને અનાજ જોઈતું હોય તો તેને જ તે આપીને અનાજ વાપરનાર પરબાર આપો જેથી તેટલાં માણસોને અન્નનિયમનમાંથી અનાજ ઓછું મળે.

આપ સારી રીતે જાણો છો કે મુંબઈ વિગેરે શહેરોમાં રેશનીંગ અમલમાં નાખ્યો વધારે છે અને તે ભાઈઓને જો તેમનાં ગામથી અનાજ વાપરવા છૂટ આપવામાં આવે તો મુંબઈ જેવાં શહેરમાં ૫૦ ટકા ઉપર લોકોને અન્નનિયમનનો ~~[illegible]~~ આશરો લેવો પડે નહિ અને તેમ થવાથી સરકારને તેટલી વ્યવસ્થા કરવામાં ઓછો ખર્ચ, સરકારનો ખર્ચ બચે, લોકોને સારું અનાજ મળે ઉપરાંત તંદુરસ્તીને ફાયદો થાય ઉપર જો તે જીલ્લાનું અનાજ તે જીલ્લાના લોકોને અનુકૂળ હોય છે. તે જીલ્લાના લોકોને આપવા પછી તેમના તેમના ખોરાક [illegible] જોઈએ જેથી રેલ્વેના ટ્રાફિકમાં પણ ફાયદો થઈ જાય.

આશા છે કે આપ કાંઈ ખાતે તેમ બંદોબસ્ત કરશો

લિ. જા. આપનો

ગગુભાઈ પરશોત્તમ દેસાઈ.

ઠે. ઉમરાઠ.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

[illegible]પુર તા. ૪-૧૧-૪૮

માનવંતા સાહેબ

સરદાર શ્રી વલ્લભભાઈ પટેલ ની દીર્ઘાયુષ્ય પ્રભુ પાસે ઈચ્છું છું—

[illegible] — [illegible] સાથે

રાશન – કન્ટ્રોલ – કોટા

મુખ્ય [illegible] જ્યારે રાશનબંધી કરવાની જાહેરાત મુકાવી ત્યારે તેના બોલાય જ દિવસ થી દુકાને દુકાને મળવા લાગ્યા— તેમજ ઠેર ઠેર દેખાવા લાગી હતી— ને આજ સુધી એક રૂપિયે [illegible] મળ્યા કરતી હતી.

આજ— કેટલીક ઉપર સરકાર કંટ્રોલ મુકે છે ને કેટલીક વસ્તુ— ઓ— [illegible] મુશ્કેલ બની ઉપરાંત દર્શન દુર્લભ બની ગઈ— ઘણાં ખરા સરકાર નો રસ્તે તો તેના કંટ્રોલ લાવનાર અમલદારોને

આવી જ રીતે ઘઉં— ચાવલ— કોલસા વગેરે નું ચાલેલ છે— ને કન્ટ્રોલ પર મળતો શક્કર અનાજ વિગેરે પ્રજાને પૂરો ક્યારે મળશે! [illegible] કેસો બાબત સરકારી અમલદારો ને આવાં કામો થી પુર— [illegible] ફાયદા મળી રહ્યા છે ઉપરાંત— સરકારી પગાર સરકારી [illegible] પણ— કંઈ મળતી હશે આ અમલદારો તેમજ રાશન દુકાનો સારી રીતે [illegible] ને કામ લઈ રહ્યા છે [illegible] આવા [illegible]— ક્યારે મળશે

"સરકાર મકાન નો કબજો લઈ લે છે ને સરકાર જેને ભાડે દેવું હોય તેને દે" વાત ઘણી સારી છે પણ— આ કારણ થી મકાનો જે બનતાં— બનાવતા— [illegible] તે બંધ પડવાથી કોન્ટ્રાક્ટરો, મીસ્ત્રીઓ નાના પ્રકાર ના મજુરો બેકાર બન્યા વળી સરકારને જે— મકાનો વગેરેના [illegible] ટકા [illegible] હતી તે ન થાય— આ કામને પોષવા સરકારને અમલદારો ની ભરતી તો રોકવી પડતી હશે— ભાગ— આ રીતે ન હોત તો મકાનો [illegible] બંધાતાંજ રહેત અને "ભાડે નથી મળતું" તેને બદલે "મળે છે" એમ અત્યાર સુધીમાં થવા પામ્યું હોત ઉપરાંત સરકારી [illegible] ઘણી ઓછી આવત— ને મારી અલ્પ બુદ્ધિ માની [illegible] બાકી દરેક બાબત થી— અમારા જેવા ગરીબો ને મુશ્કેલીઓ શીવાય— કંઈ દેખાતું નથી— [illegible] ઉધાર કરનાર કોઈ હોય એમ પણ દેખાતું નથી— ઈશ્વર સૌ ને સારી બુદ્ધિ આપે— [illegible] મત ના [illegible] જાણે [illegible] થયા હોય એવું અનુભવાય છે— મારો [illegible] માટે ક્ષમા

આ ઉદગારો [illegible] ના [illegible] છે [illegible] ઈશ્વરશંકર ના [illegible]

— આ પત્ર [illegible] સુધી— પંચાશે કે કેમ એ એક શંકા થઈ— [illegible]

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

From
[illegible]
[illegible]
[illegible] તા. ૨૯-૧૦-૩૮

પુજ્ય સરદાર પટેલ જી.
[illegible]

[illegible] વિષેમાં
[illegible] ગુજરાતમાં ના [illegible] હશે. [illegible]
[illegible] તથા ડોક્ટર ના [illegible]
આવું વર્તન કરવામાં [illegible] છે તેમાંથી ~~[illegible]~~ ડોક્ટરોના
પ્રતિષ્ઠા [illegible] રહી છે નહિ. ખાસ કરીને પંડિત
રવિશંકર [illegible] વધુ [illegible].
[illegible] આજ તપાસ કરવાથી [illegible]
[illegible] પંડિત રવિશંકર શુક્લ [illegible]
[illegible] છે. [illegible] વગર
[illegible] લાગ [illegible] છે. ~~[illegible]~~ [illegible]. ડોક્ટરો [illegible]
[illegible] છે. [illegible]
[illegible] છે. [illegible]
[illegible]

[illegible] છે. [illegible]
ઉઠ્યા છે.

[illegible] નહીં [illegible]
[illegible]
[illegible] છે. [illegible]
[illegible] પરંતુ [illegible] છે
[illegible].

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] છે.

હું હૃદયપૂર્વક ડૉ. [illegible] માનું છું [illegible]
[illegible] છું.

લિ. સેવક
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

૫/૫ ૬૮ જુનાગઢ તા. ૯-૧૦-૪૮

8270

પરમ પુજ્ય ગુરુજી શ્રીમાન વલભભાઈ પટેલ
ને પરમ કૃપાળુ પરમાત્મા શદા સુખી રાખે.

શ્રી. હિસરી.

પોલીસ ખાતા પછીના પ્રજાના દુ:ખોનું વર્ણન
આપને લખી જણાવુ છે. તે વાંચી તેના ઉપર વિચાર કરી
આપ આપના તરફે યોગ્ય બંદોબસ્ત કરશો એવી
આશા છે.

અનાજની મોંઘવારી પ્રજાને સહેન કરવી પડે છે.
બીજા બજાર માં ઘઉંના રૂ. ૧૫ નો શેર ૩ મલે છે. તેજ
અમે રૂપીઆ દોઢનો શેર ૧ વેચાય છે. જાત ના
બંધાણ કારણો સ્ટેટનું માલ એક જીલ્લામાંથી બીજે
જીલ્લે મળી શકાતું નથી. ગામના વસ્તી શાંતે રજાના
છે. રાસનીંગ ચાલુ છે. મહાત્મા ગાંધી સાહેબના અમે
કોરપોરેશન આપતા. તે રદ ૧૫ દિવસમાં અનાજ
માં મુખ્ય ખોરાક પ્રજાનો સુધાર થાય છે. તે
મુદ્દલ નથી. અમે નીકામની કોરપોરેશન સંસ્થામાં
સુધાર થાય છે ઘણા છે. ગોદામો ભરેલા છે. પરેલા
સરકારી નીકામના પાડુઓનું રાજ પરેલા જેવું
ચોસું છે. દરેક સરકારી ખાતાઓમાં ૬૦ થી ૪૦
ટકા મુસલમાનો રાજ કામ કરે છે. ઘઉં ભાવ ના
શેર માંથી દિઠ પ્રજાને રાશનમાં રાસ મલે છે. તેની

વ્યવસ્થીત બીલકુલ નથી. લોકો માટે દુકાનો
ઘણા કરી છે. ત્યાં અનાજ તેમને સુરત બારામાંથી
ગરીબ લોકના રોજી કરનારને આખો દિવસ ફેરણ
પેદા કરી રાશન મલે છે. પૈસાબારાના ગાડો ખરીદ
કરવા પડે છે. અનાજ બજારમાં છુટ્ટું પેમાદ છે.
ઘંઊ રાશનીંગ આઠ આને શેર. બજારમાં એક
માલકુલ એ શેર ૨
જુવાર ૭૬. શાલ (O.S.) ૧૨૦ શેરના ભાવના છે
જે પહેલાનું ૧।।માં પાંચશેર જુવાર પાંચ વર્ષમાં
એપ્રીલ દર્દ થઈ ચડ્યા નરતા તે આજે રૂ ૩ના પાંચશેર
જુવાર ગરીબને લેવી પડે છે. તેમની રોજમારી
પહોંચતી નથી છે. ધંધા ઓછો મોટાના રહ્યા છે. ગરીબ
તેમજ મધ્યમ વર્ગને કઠણ સમય આવેલ છે.
ચાલુ છે
પોલીસ ખાતું પુનોદય ના લરફે, તેમજ જુના
સ્ટેટમાં જે ખાસ રજકાર જેવા તે રજકાર
સરકારી નોકરીનું રુસ્વ સડો ચાલુ છે. દારૂ
તાડી અફીણ ગાંજો માદક પદાર્થ ખુલ્લા આમ
મલે છે. સરકારી માણસો દારૂ તાડી પ્યાલી
પીએ છે. ગરીબ પ્રજા ઊપર જુલમો ચાલુ છે.
લાંચ રૂશ્વત ઘણા વધી ગઈ છે. પુનોદયના
દરેક ઓફીસારો મુંબઈ તેમજ ખાનદેશ તેના
ના રહેવા આવેલ છે. જુજૂન રૂસ્વતો
લેના કારકૂન માણસાબ કરા

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

ખાધે છે. ઈન્સાફ કાંઈ નથી. એક બાદશા
ના બે દીકરા જેવા મીનાની હાલત છે. ન્યાદની.
મુસલમાનો જે ખાસ રજાકાર હતા. જેઓએ
હિંદુ સ્ત્રીઓના મા બહેનોના ઈજ્જત લેતા હતા.
લુંટ ચલાવતા હતા. બળજબરી ધર્માંતરનો કે
કબુલ કરતા હતા તે બધા છુટતા છે. બેડાગામ
ના બદમાસો શહેરોમાં ભરાણા છે. ઔરંગા-
બાદ તેમજ જાલનામાં ઘણા વધતો છે.
રેઢા પૈસાદાર પાર્ટી વાળા તેમાં ઘણા છે. જે
ઓફીસરોને દરેક વસ્તુ પુરી પાડે છે. જલસા
કરે છે. દારૂના પાણી તેમજ મોજ બાનાઓ
ઊડાવાય છે. અને પોતાની મોટરોમાં બેસાડી
ઓફીસરોને લઈ ગરીબો ઉપર જુલમ કરવાનું
કાર્ય એ લોકો કરે છે.

(૨)
કલહરખાન (પઠાણ છે) બે સાલેમા માલીકી
નો છે. ઘણાં ધંધો છે. પણ રજાકાર છે. ખાનશાબ
નો ઘેસ કાજદારી છે. કેટલી હિંદુ સ્ત્રીઓના
એણે ઈજ્જત લીધી હતી. હિંદુઓને મારી છે. પરંતુ
દ્રવ્ય રાજ એના પાસે છે. મોટરો છે. જેલમાંથી
આવ્યા બાદ એનું વેરભાવનું કૃત્ય ચાલુ છે.
ઓફીસરો પુનીયન ના એના બધા દોસ્ત

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

થઈ ગયા છે. અને રઝુ જુલમો કરે છે. તેવું પરેસા
આરબાનાજેવા ઉદારમનાના સંચાલકોએ ડાકડ
કાઢવું જોઈએ. (૨) મરમદભાઈ (પઠાણ) એ પણ
સોરબોભાઈ ધંધા ચોર છે. તેણે ઘણા માણસોને
પૈસા ભેગા કરી પાકીસ્તાન જવાનો કોશીશ ચાલુ છે.
ખૂન થયા છે. જાફ જમાન પંચદા ઘણા એવા તૈદાર
છે. રજીસ્ટર થઈ વેતાનું નથી. એવા અટક્યા છે.
ખૂન સિંધી નિરપાસ્તાન ઘેરાઈ લીધેલ છે.
(૩) કાઝી અમાહદીન વકીલ સાહેબ મુસલમાન
ઔરંગાબાદ જીલ્લાના રઝાકારોનો લીડર છે.
જે એણે ભાષણ શીખવેલું કે: રમેશાં આખેને
ગાડો હતા. આરને કહેતા અબ સરદારકી સરહદી
ન ચલ સકેગી. જેસમાંથી છુરા આવ્યા છે.
માલ માલ્કત ઘણો છે. ઘણાં બેકુતોને ડુબાવ્યા છે.
ર મિલ્કોની ઈજ્જત લીધી છે. ઘરટોની મજાને
સતાવેલ છે. બડજબરી ઈતલાહનો (રઝાકાર સંસ્થા)
નો ફંડ લેતા. મોટરો છે. એને તો જનમકેદની
સજા જોઈએ. મારું દિલ એવું ભાખણ વિચારે
વિશ્વમણતો ત્યારે થયું કે નિઝામના રાજ્યમાં
આવું પ્રચાર તમારા જેવા પરોપકારી માણસો
સામે વાતો કરનારને ઈશ્વર એના સજા
લેના કારકૂન ભાઉસાહબ ડ્રા

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

જરૂર આપશે. પણ આયુષ્ય મોટું ઘણા
બચી ગયા. સૈયદ મીર્ઝા તેમજ બેંક રેકર્ડ)
ભાગી રકમો અનામત રાખી. હૈદ્રાબાદ બધા ભાગી
ગયા હતા. તેમા શાંતી પછી એક મારીને બે મારીને
ચાર મારીને બધા જુદા જુદા ડુંગરો આપી રહ્યા.
રહેલા જે પાછા રહે છે. જેમાંની ખાસ ઓછી [illegible]
તેમ જ [illegible] રહે છે. [illegible] રહે છે.

(૮) અબ્બાસઅલી મેનેજર મુકરમ ટોકીઝ)
(એટલે કે [illegible] ની સામે માળ)
એ પણ લીડર હતા. રઝાકારોને મદદ કરનાર હતા.

(૯) મેહબુબ સાહેબ. ડ્રાઈવર રાવ. ડી. એસ. ની
પુનાદના મામલતદાર ની મોટર ચલાવે છે. પહેલા રઝાકારો
ની સેના. તલવાર બંદુક ચલાવતા. તલવાર
[illegible] હિંદુ [illegible] સજ્જ
રીતે [illegible] મુસલમાનો [illegible] પાકીસ્તાન લડકે
લેંગે હિંદુસ્તાન. એવું [illegible] ગીત
ગાતા [illegible]
[illegible] છે. જે [illegible]
[illegible] છે મોટર ડ્રાઈવર છે. બહાદુર [illegible] ની
મોટર ચલાવે છે. જે ડી. એસ. [illegible]

(૬) (ડી. એસ. બહાદુરે) (પુનાદનના) રઝા-
સેના કારકુન [illegible] કરી.

પ્રોસમ્યાદેન છે. કારકુન રોધા છતાં ડી.એસો.ના જમણાં રાઈ સમાન છે. રજા ઓરિંદાદ છે. રોજ જુલમ દારૂ પીએ છે. ઘણાજ રુસ્પત લઈ માલદાર બની ગયેલ છે. હિંદુ સ્ત્રીઓ ઉપર જુલમ કરે છે. અત્યાચાર કરે છે. અને ધમકી આપી ગરીબ લોકોની સ્ત્રીઓને પજવે છે. તેની આરે ઘણાં સાક્ષી પુરાવા એવાને સજા કરવા ઘટે. અંગ્રેજો ચાલ્યા ગયા રાજ પ્રોસમ્યોદન આવા હજી કેરપરેરી અંગ્રેજ જાણે છે. એટલે અને ડી. એસ. પી. માણ મારાથી. એટલે ને જુના ગુંડાઓનું પ્રાઈવી એનું કામ કરવાવાળા ગરીબોને ધમકાવી કાઢી મુકે. અને ગરીબોને કરે હર્ષ કરાઓ નાબીરી. (૭) નીસર દરેક સબ ઇન્સ્પેક્ટર (પુનીદના) તેમણે ઘણાજ રુસપત ખાધી છે. તેમનું કામ જે પૈસા આપે તેનું કરવાવાળા)

(૮) રજાકાર સરદાર બાદશાહખાન. શરીયત પુરનાર (પટેલવાળ) હરીજન સ્ત્રીઓનું તથા હરીજનોના જમાઈ પીધે. હિંદુ સ્ત્રીઓની ઇજ્જત લઈ. હાલ એ જ્યાં ત્યાં ફરે છે.

(૯) શીવારામદાદા, પોલીસ, વેસ્ટ ખાનદેશ.

(૧૦) અબ્દુલ ઊંડે જાનુરાવ પોલીસ વેસ્ટ ખાનદેશ

(૭)

ઉર્દુ (નાહમલ)

(૧૧) બાપુશેઠ કરી મારવાડી છે. હિંદુ હોવા
છતા મુસલમાન કરતા જરૂર માણસ રજાકારોનું
સાથ દેનાર તેમજ ઍરિયા આ. કાગળ સાથે હૈનીક
પણ લોકમાન્યના સમાચાર પ્રગટ થયેલ તેની નકલ
સાથે છે. રજ્જુ પુનાના સાપ્તાહિકના મેમ્બર છે. અસંખ્ય
હિંદુ સ્ત્રીઓની એહો ઈજ્જત લીધી હતી. પટેલ
બીજામના ધવલતમા તો હોસાફ આઝાદ એના ઘરનું હતું
ભાગ્યપુરની જેલ ભોગવી આવેલ છે. આ ટેંદી યા ચીખા
(ટિંદીકુનો દેન ગામ છે) ત્યાં સભામાં ગયા હતા
ત્યાંનું સાંભળી આવી અને રજાકારોનું સાથ આપ્યું
હતું ત્યાં પકડાઈ ગયા. બીજામના જાસુસ તરીકે
તેનું એજ કાર્ય ચાલુ છે. એને તો અમે બીજા
ના નાના કે મોટા માણસ સુધ્ધાં બધા જાણે છે.
એને એના કાર્યો એવા તો દુષ્ટ પ્રકારના હતા. જે
હિંદુ સ્ત્રીઓને મુસલમાન ઓફીસરોને ત્યાં મોકલી
શરીર બગાડવાનું કામ હતું. સેંકડો હિંદુ
સ્ત્રીઓનું એણે ચારીત્ર લુંટાવ્યું. હમણાં
પણ પોતાનું પરચસ્વ ગણાવે છે. કલેક્ટર
રાજના જમાનામાં હાથ. મારવાડી પોતાની કોમના પણ
સ્ત્રીઓને એણે મુસલમાનોને હાથે હેરાન
કરાવ્યું. ક્રૂડ્ય કરે છે. જે જુવાન ડોસીએ અરે

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

૨૦ એવો માણસ છે. દરેક સરકારી ખાતામાં
હિંદુઓનું કામ કાંઈજ મફતર લેવાતું નથી.
ગુંડાગીરી કરનાર પરના માણસોના કૃતધ્ન માણું છે.
પ્રજા રડે છે. આ સઘળું જોવા કોઈ તૈયાર નથી.
જુના સરકારીનોકરના વખતના પાકું રાજ કરેછે.
જે કયા હુવા થોડે દિનમે રમ પરેસે જૈસે રો જાયેંગે.
હિંદી પુનીયકા રાજ ક્યાં ટીક શકતા હૈ. મુસલમાનો
રાજુ અમેના સમજે છે. જે અમે પેલા જેવા દઈજાસું
હિંદુઓનો બદલો લેશું. કોંગ્રેસ રાજ્યના અમલદારો
જે (હિંદુ કા રાજ કરેછે) આ દરેક હકીકત
સાહેબ આપને કસોટી કરી અમેની પ્રજાના
મોઢેથી સાંભળી શકો છો. નાનાથી મોટા માણસ
આ હકીકત ઉત્તમ સરકારી ઓફીસરોને કરી.
પ્રજાની સંભાળ કરી શકો છો. તમે માબાપ છો
યોગ્ય બંદોબસ્ત કરજો. જેવી કરની તેવા તેના ફળ
દુષ્ટોને મળવાં જોઈએ. આ મેં મારી બાળબુધ્ધિથી
લખાણ ગોઠવેલ છે. હું ગુજરાતી છું. મને મારા જાત
બહુત અભીમાન છે. અહિં જનમ્યો છું નાનાથી
મોટો થયો. ભણ્યો. ધંધે લાગ્યો. નામ લખતો નથી
તેની માફી માંગુ છે. આમાં આ સઘળું પ્રમાણ છે.
સાચું છે. મેં કોઈની અદેખા કોઈની તરફદારી કરી
નથી. અને કોઈ વ્યક્તીગત કોઈના સાથે (P.T.O)

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

કોઈ પણ સંબંધ નથી. મારી આ
હકીકત આપ સાચી માનજો. ઈશ્વરને
જવાબ આપવો પડે છે. આપ પિતા છો
પ્રજાના ઈશ્વર છો. પ્રજાનું કલ્યાણ
આપના જેવાના હાથે થઈ શકે છે. આપને
પરમ કૃપાળુ પરમાત્મા વધુ આયુષ્ય આપે.
અને આપ પ્રજાનું વધુ કલ્યાણ કરી શકો
તેવી ટેક શક્તિ આપે એજ
પરમ પરમાત્મા પાસે મારી વિનંતી છે.

હું છું. આપનો સેવક

ના. જયહિંદ.

તા.ક.

(૧૨) અબ્દુલ્લગફુર સાહેબ બાગબાન.
રાજ કારખાનું દુકાન છે. પણ રજાકાર લડતા.
બેનળીવાળી બંદૂક રાખતા. તેઓ હાલ છુટા
ફરે છે. દૈનીક લોકમાન્યમાં તેનું પણ નામ છે.

(૧૪)
(૧૩) આ અહમદ મોયા જાગીરદાર હતા. તેમનો મોટો
છોકરો. પૈસાવાલી પાર્ટી છે; ઘણીજ મદદ
રજાકારોને કરતા.

ઘનશ્યામ શર્મા
રાધેમોહન ભાસ્કર } આ બે જણા પ્રજાના સાચા
સેવક હતા. જેમને માસ
ઔરંગાબાદ જેલ
પણ એમને છોડતા નથી.
આ બે જણને [illegible] રહ્યા છે. કોઈ ગુનો નથી. પ્રજા
ગુનાહ રજાકારો એ પકડાવેલા એમની રાહ જોઈ રહી છે. એમના
કુટુંબ ભટકતાં રડે છે.

पंचमी गुरुवार ९ जून ... शुक्रवार १० जून १९४९

दैनिक लोकमान्य

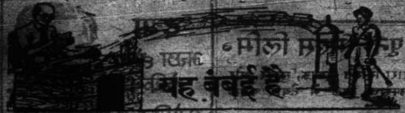

वह हताश विद्यार्थी— क्लाकटावर से कूद पड़ा

उसने जीवन का अन्त कर डाला

बम्बई, बुधवार।

[illegible] नामक एक १६ वर्ष के विद्यार्थी ने आज सवेरे युनिवर्सिटी [illegible] क्लाक टावर से कूद कर [illegible] आत्म हत्या का कारण बताया गया है [illegible] परीक्षा में वह छात्र अनुत्तीर्ण रहा है।

[illegible] बताया जाता है कि आज करीब ११॥ बजे [illegible] युनिवर्सिटी लाइब्रेरी में गया, दर्शकों के जाने पर [illegible] जो चार आना लिया जाता है, [illegible] क्लाक टावर के चौथे मन्जिल पर पहुँच गया। यह गैलरी जमीन से करीब १०० फीट ऊंची है। २० मिनट के बाद युनिवर्सिटी के कर्मचारियों को [illegible] सुन पड़ा और [illegible] से आने [illegible] टावर की ओर दौड़े। [illegible]

[illegible] सुचना देकर घटना स्थल पर बुलाया गया। [illegible] सन १९०४ में इसी दर्शक गैलरी से दो पारसी लड़कियों ने कूद कर आत्म हत्या कर ली थी।

हिन्दी भाषाकी कक्षायें

[illegible] हिन्दू [illegible] एसोसियेशन के तत्वाधान में राष्ट्रभाषा प्रचार समिति की परीक्षा के लिये प्रारंभिक से कोविद तक की पढ़ाई का कार्य १६ जून से प्रारम्भ होगा।

ऑटोमैटिक मशीन

[illegible]

जोहन्सबर्ग पहुँचते ही आजादी छिन जायगी

लगता है, मैं जमात कैम्पमें जारहा हूँ

द० अफ्रीका लौटते समय श्री मनीलाल गांधी के विचार

लन्दन, ८ जून। महात्माजी के सुपुत्र श्री मनीलाल गांधी जो [illegible] यहां से द० अफ्रीका के लिये वायुयान द्वारा रवाना हुये हैं, उन्होंने [illegible] इण्डिया के प्रतिनिधि को एक मुलाकात में बताया कि [illegible] आपने कहा: "यह ऐसा होगा जैसे मैं किसी [illegible] में [illegible] रहा हूँ। ब्रिटेन और अमेरिका में [illegible] ही मैं जोहन्स बर्ग के हवाई अड्डे पर पैर रखूंगा मेरी आजादी का भी अन्त हो जायेगा। [illegible] पीछे [illegible] होना पड़ेगा और [illegible] मेरे मित्र मोटर लेकर आयेंगे और मुझे [illegible] के फोनिक्स ले जायेंगे।

[illegible]

[illegible] से [illegible] देखा। पूर्वोक्त [illegible] में [illegible] था उसके अनुसार [illegible] का पिता एक [illegible]-

जो इन [illegible] में शामिल होना चाहते हैं वे रविवार १२ जून को प्रातः ६ से ११ के बीच [illegible]

पोहा का नियन्त्रित मूल्य

बम्बई सरकार ने बम्बई के राशनिंग [illegible] और कोलाबा जिला को बम्बई नगर में पोहा [illegible] का मूल्य [illegible] है, इनमें पोहा के थोक और खुदरा मूल्य पर नियन्त्रण करने का निश्चय किया है और बम्बई सरकार ने इसके मुताबिक दो आदेश भी जारी किया है जो बम्बई सरकार के ६ जून १९४९ के विशेष गजट में प्रकाशित किया जा चुका है। उल्लेखित आदेशों के अनुसार बम्बई के राशनिंग क्षेत्र और कोलाबा जिला में पोहा का थोक और खुदरा मूल्य निम्न प्रकार होगा।

१ बम्बई राशनिंग क्षेत्र ११० पौण्ड का (बोरी भी) थोक भाव गोदाम से चलने के पूर्व प्रति बोरा ३६।८) [illegible] बोरी को [illegible] प्रति [illegible] बेग २०)॥ — ८)॥ प्रति पौण्ड खुदरा भाव

२ कोलाबा जिला ११० पौण्ड का (बोरी भी) गोदाम से चलने के पूर्व प्रति बेग ३७) — ८)॥ प्रति पौण्ड

६ जून १९४९ से यह कीमत लागू कर दिया गया है।

कोक सम्बन्धी सूचना

कोल और कोक के उपभोक्ता जिन्हें प्रांतीय कोल कण्ट्रोलर द्वारा परमिट दिया जा चुका है, वे अपने जून मास १९४९ के परमिट पर निम्नलिखित प्रतिशत तक वस्तु खरीद सकते हैं:—

स्टीम कोल ...	१०० प्रतिशत
सोफ्ट कोक ...	१०० प्रतिशत
देशी भट्टा को सिर्फ उद्योग धंधों के उपभोक्ताओं के लिये हैं ...	१०० प्रतिशत
फाउण्डरी हार्ड कोक सिर्फ उद्योग धंधों के इस्तेमाल के लिये ...	५० प्रतिशत

फाउण्डरी वालों को अतिरिक्त २५ प्रतिशत देशी भट्टा का कोटा दिया जा सकेगा यदि वे नं० १० क्वीन्स रोड स्थित प्रांतीय कोल कण्ट्रोलर के पास इसके लिये आवेदन करेंगे।

[illegible] और २००) रु० को रुपया जुर्माना अथवा अतिरिक्त एक मास सख्त कैद की सजा दी गई है।

अनधिकृत राशन कार्ड अपनी [illegible] रखने के अपराध में इनमास [illegible] को एक मास [illegible] कैद और १००) रु० को रुपया जुर्माना अथवा अतिरिक्त १ मास सख्त कैद की सजा दी गयी है।

गैरकानूनी ढंग से राशन का कपड़ा प्राप्त करने के अपराध में [illegible] अहमद को १ दिन की सादी कैद और २००) रु० को रुपया जुर्माना अथवा अतिरिक्त दो मास सख्त कैद की सजा दी गई है।

पूरे दूध की चाय बेचने के अपराध में मोहिमदीन [illegible] को १ दिन की सादी कैद और १००) रु० को रुपया जुर्माना अथवा अतिरिक्त एक मास सख्त कैद की सजा दी गयी है।

सिनेमा घरोंमें कहां क्या चल रहा है.............

ओपेरा हाउस,	चन्द्रलेखा
[illegible],	बड़ी बहन
न्यू वेस्ट एन्ड,	अपना देश
सुपर,	अनोखा प्यार
लेमिंग्टन,	गृहस्थी
कृष्णा,	सावन आया रे
राक्सी,	चार दिन
मेजेस्टिक,	आशा
मिनर्वा,	लाहोर

दूध की रखवाली बिल्लीको दी गई

निज़ाम व रज़ाकारों के हिमायतियों को जालना म्युनिसिपलटीने पञ्च नियुक्त किया

(हमारे विशेष प्रतिनिधि द्वारा)

जालना ८ जून। स्थानीय म्युनिसिपल कमेटी की ओर से दीवीजन कमेटी (वार्ड) के ऐसे पञ्च नियुक्त किये गये हैं जो निज़ाम के पिट्ठू और रज़ाकारों के नेता थे। श्री [illegible] निज़ामी पुलिस के पिट्ठू थे। आप निज़ाम की ओर से [illegible] काम करते रहे हैं। भारत सरकार ने इन्हें कैद कर [illegible] के जेल में रखा था। जेल से छूटते ही आप कासिम रिजवी से मिलने हैदराबाद गये थे इस व्यक्ति ने कितने ही हिन्दू स्त्रियों की इज्जत ली है। [illegible] यहां तक इनका नैतिक पतन हो चुका है कि इन्होंने अपने ससुरको पुलिस में [illegible] [illegible] दुध [illegible] है।

दूसरे पंच हैं गफूर साहब कपड़े वाले जो सदा से रज़ाकारों के नेता रहे हैं। [illegible] और कार्यकर्ताओं की [illegible] में [illegible] हिन्दुओं को [illegible] [illegible] [illegible] है। [illegible] पठान को [illegible] [illegible] है। [illegible] इनके सिनेमा के मैनेजर [illegible] [illegible] हैं।

चौथे हैं [illegible] जो बड़े ही [illegible] व्यक्ति हैं। ये सभी व्यक्ति न तो जन प्रिय हैं और न जनता इनको चाहती है। हमारे प्रतिनिधि का कहना है कि यहां के लोगों का मत है कि इन गुण्डों को इस पद से उठाकर जनप्रिय लोगों को पंच बनाया जावे।

मंदिर का द्वार खुल गया

हैदराबाद, ८ जून। [illegible] के [illegible] स्थान पर भगवान राम का एक बहुत पुराना मन्दिर था जो [illegible] से बन्द [illegible] था। [illegible] पर [illegible] के कारण [illegible] की [illegible] और अब वह मन्दिर सार्वजनिक पूजा के लिये खोल दिया जायेगा। पता चलता है कि सन् ११५० और १२०० के बीच यह मन्दिर हैदराबाद से [illegible] मील दूर [illegible] पर [illegible] गया था।

दो करोड़ की लागत से शरणार्थी नगर बनेंगे

नयी दिल्ली, ८ जून। दिल्ली से १६ मील दूर पू० पंजाब के फकीराबाद स्थान पर भारत सरकार ने शरणार्थियों के लिये एक नया नगर बनाने का निश्चय किया है। यहां पर करीब ११ हजार शरणार्थी रह सकेंगे और इसमें दो करोड़ रुपया खर्च किया जायेगा जिसमें से एक करोड़ खर्च करने की स्वीकृति दी जा चुकी है। इस कार्य के लिये एक डेवलपमेंट बोर्ड बनेगा जिसके अध्यक्ष डा० राजेन्द्र प्रसाद होंगे। १० जून को इस बोर्ड की पहली बैठक होगी जिसमें नये नगर के निर्माण की योजना पर विचार किया जायेगा। कुरुक्षेत्र से १५ हजार शरणार्थियों को फकीराबाद के शरणार्थी शिविर में भेजा जा चुका है और अन्य २५ हजार व्यक्तियों को भी शीघ्र ही वहां भेजा जायेगा।

भारत सरकार

मिनिस्ट्री आफ इन्डस्ट्री एण्ड सप्लाई इण्डियन रबड़ बोर्ड कोयाम (ट्रावनकोर के अन्तर्गत रबड़ प्रोडक्शन कमिश्नर के स्थान के लिये आवेदन पत्र आमंत्रित किये जाते हैं। आवेदन कर्ताओं को प्रबन्ध करने के साधारण अनुभव के अतिरिक्त आधुनिक तरीके पर कच्चे रबड़ के उत्पादन कार्य का भी ज्ञान होना चाहिये। [illegible] टेशन इन्डस्ट्री के सम्बन्ध में सुपरिचित को विशेषता दी जायगी।

(२) यह गवर्नमेंट सर्विस नहीं है हालांकि भारत सरकार द्वारा ही नियुक्ति होगी। जगह बहुत दिन तक रह सकती है। चुने हुये उम्मेदवार को पहले पहल तीन महीने तक शिक्षण काल (प्रोवेशन) में रहना होगा। इस अवधि के लिये इस जगह का वेतन १०००-१००-१५००) रु० तक रखा गया है। विशेष योग्यता होने पर ऊपर लिखे स्केल से अधिक वेतन भी प्रारम्भिक अवस्था में दिया जा सकता है। प्रोविडेंट फंड बेनीफीट बोर्ड द्वारा बनाये गये नियमानुसार दिया जायेगा।

(३) आगामी २० जून १९४९ तक सेक्रेटरी मिनिस्ट्री आफ इन्डस्ट्री एण्ड सप्लाई, जैसलमेर हाउस नई दिल्ली के पास आवेदन पत्र पहुंच जाना चाहिए।

चनेकी दालकी बिक्री

अभी हर राशन की दुकानों में चने की दाल प्राप्य है। कार्ड होल्डर अपने परिवार के मुखिया का खाद्यान्न राशन कार्ड दिखा कर जहां उनके राशन कार्ड रजिस्टर्ड हैं, उस दुकान से इच्छित मात्रा में चने की दाल खरीद सकते हैं।

इसी प्रकार परमिट होल्डर्स भी अभी फ्लोर मिल्स और अपनी दुकानों पर अपना परमिट दिखाकर इच्छित मात्रा में बेसन खरीद सकते हैं।

पुराने जमाने में बूढ़ी नानी का बटुआ

जवेरियन का

सिद्धमिक्चर

१०० रूपया इनाम

आश्चर्यजनक शक्तिशाली सिद्धयन्त्र

सिद्ध वशीकरण यंत्र। इसको धारण करने से कठिन से कठिन कार्य सिद्ध होते हैं। आप जिसे चाहते हैं चाहे वह पत्थर दिल क्यों न हो। आपके बस हो जायगा। इससे भाग्योदय, नौकरी, धन की प्राप्ति मुकदमा और लाटरी में जीत तथा परीक्षा में पास होता है। मूल्य तांबा का २॥) चांदी का ३) सोने का १२) झूठा साबित करने पर १००)

सिद्ध श्मशान आश्रम
(२४) पो. झुरिया (हजारीबाग)

राजा बहादुर मोतीलाल पूना मिल्स लिमि०

अगर आप स्वदेशी मजदूरों द्वारा निर्मित टिकाऊ, सुन्दर और मनमोहक कपड़ा चाहते हैं तो कृपया उपरोक्त मिल में तैयार कपड़ा व्यवहार में लाइये।

निम्न प्रकार के कपड़े हमारे यहां तैयार किये जाते हैं:—

मुलायम	सुन्दर	मन पसन्द
मखमल	साड़िया	धोती जोड़े
टिकाऊ	उत्तम	विविध
शर्टिंग	कोटिंग्स	चार

राजा बहादुर मोतीलाल पूना मिल्स लिमिटेड

मैनेजिंग एजेण्ट्स:—

मुकुन्दलाल बंशीलाल एंड सन्स

इमाम हाउस, इमाम स्ट्रीट फोर्ट बम्बई

टेलीफोन— २२२ बम्बई | ४ पूना | तार का पता— SILKO पूना

दमा अच्छा होगा लेकिन पुरोहित श्वासहारी से ही

पांच मिनट या एक ही रात में दमा अच्छा हो जायगा ऐसा दावा करने वाले दवाओं से आपका दमा अच्छा होने की अपेक्षा बढ़ जाई। पुरोहित श्वासहारी यह एक ऐसी औषधि है कि जिसका सेवन आरम्भ करने के साथ ही कफ छूटने लगता है, श्वास क्रिया में सुधार होता है, फेफड़े मजबूत होकर दमा निश्चित रूप से सदा के लिये चला जाता है। रु. २॥) रु. ६) और रु. १०) की पैकिंग में सर्वत्र मिलता है।

या डी. पुरोहित फार्मेसी कोल्हापुर के पते से मंगाइये।

पुरोहित श्वासहारी

"रेल के अनाथ"

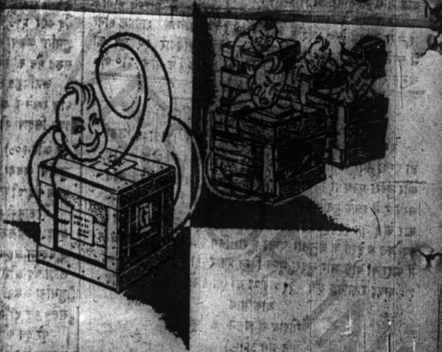

असहाय और अनाथ बच्चों को देख रेख के लिए स्थान स्थान पर अनाथ-आश्रम बनाए गये हुए हैं। परन्तु "रेलके अनाथों" के लिए,—अर्थात् ऐसे पार्सलों के लिए जो मजबूत पैकिंग, और ठीक ठीक लेबिलिंग और मार्का न होने के कारण अपनी मन्जिल पर नहीं पहुंच सकते,—रेल्वे लास्ट प्रापरटी आफिस के सिवाय और कोई ठिकाना नहीं है। परिणाम यह होता है कि माल पानेवालों को व्यर्थ की चिन्ता और खर्च उठाना पड़ता है।

निश्चय ही आप अपने पार्सल को "रेल-के अनाथ" न बनाना चाहेंगे। इसके लिए आपको इस बात पर अवश्य ध्यान देना पड़ेगा कि रेल्वे से भेजते समय पार्सल मजबूती से पैक किया गया हो, और पर ठीक ठीक मार्का और लेबल लगाए गए हों।

अपने मालके प्रति पी० एल० एम का ध्यान रखें।

इण्डियन गवर्नमेन्ट रेल्वेज़ द्वारा प्रकाशित

मानव हृदयके प्रेम की

मीठी गुदगुदी व्यक्त करनेवाला

अंबिका फिल्मस

* शानदार सर्जन *

अनोखा प्यार

निर्माताः- दि० ऐस. आई धरमसी
संगीत-अनिल बिस्वास
भाग०:-नरगिस, दिलीपकुमार,
नलिनी जयवन्त

जोश के साथ चालू

सुपर रोज:- ३, ६, ९, रवि रजा १२ बजे ए० बु० ६॥ से ११॥ और ५ से ७

किस्मत रोज:-४, ६॥ शनि रवि ९॥ १ बजे

ता० १० जून से

ब्राडवे रोज:-४, ६।, ९॥ श० र० र० १ बजे ऐ० बु० ४ से ६

एवरग्रीन प्रकाशन

Waddhwan [illegible]

79

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

તા.ક. આપ નામદાર ના [illegible] ના.
[illegible]
કૃપા કરી [illegible] - [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

દાસાનુદાસ
[illegible]
[illegible]
[illegible]

अंगत

૧૫, વાર્ડન રોડ,
ગામદેવી, મુંબાઈ ૨૬;
ઓક્ટોબર ૨૭, ૧૯૪૮.

Jm

પૂજ્ય વડીલ સરદાર સાહેબ,

સાદર વંદન પ્રણામ.

એક પ્રાર્થના કરું છું

કોન્સ્ટીટ્યુશનલ લૉમાં મને રસ છે તે તો આપને વિદિત છે. તે વિષય ઉપરનો મારો ગ્રંથ—જે પાંચમી આવૃત્તિમાં છે તે—આપના પાસે છે. હવે નવો કોન્સ્ટીટ્યુશન ઘડાય છે તેથી મારા ગ્રંથની નવી આવૃત્તિની તૈયારીમાં છું. કોન્સ્ટીટ્યુઅન્ટ એસેમ્બલીના [illegible] પ્રકાશ પામતી રોજના [illegible] પુસ્તિકાઓ હું મંગાવું છું અને તેનો અભ્યાસ કરું છું પરંતુ જો હું 'લોક-સભા'નો સભ્ય હોઉં તો મને પ્રત્યક્ષ અને જાતિ અનુભવ મળે અને મારા ગ્રંથની નવી આવૃત્તિ લખવામાં સરળતા મળે. આવા વિકટ વિષય ઉપર ગ્રંથો થોડા છે. આ વિષય અંગે તેના ઉપરના મારા ગ્રંથ માટે મને [illegible] છે.

પ્રાર્થના તેથી એટલી છે કે જો આપ મને 'લોક-સભા'નો સભ્ય બનાવી આપો તો મારા ગ્રંથની નવી આવૃત્તિ માટે સરળતા મળે. એટલે તો આપને [illegible] કરું છું. હું આપનો [illegible] છું. લોક-સભામાં આપને સર્વ રીતે અનુકૂળ જ રહીશ. આ કાર્ય માટે જો આપની આજ્ઞા થાય તો મળવા આવું.

સૌ. સુધાના [illegible] સા. દં. પ્રણામ. મણિબેનને અમારાં બન્નેના ભાવપૂર્વક વંદન. આપ સર્વ રીતે કુશળ હશો.

લિ.
આપનો [illegible]
મણીલાલ [illegible] ઘારેખાન
ના સા. દં. [illegible]

પૂજ્ય વડીલ શ્રી સરદાર સાહેબ
શ્રી વલ્લભભાઈ પટેલ,
મુ. ન્યુ દિલ્હી.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

"જયહિંદ"

નાંદુરા (ખાનદેશ) તા. ૧૨-૧૦-૪૮

82

હિંદુસ્તાનના લોખંડી પુરુષને ——— સાદર —

(માનનીય શ્રી. સરદાર વલ્લભભાઈ પટેલ.)

લી. પ્રભુદાસ. મંગળજી શાહ - નાંદુરા (ખાનદેશ) જી. [illegible]

સપ્રેમ. ઘણા ઘણા માનપૂર્વક જયહિંદ (નમસ્તે)

એક પ્રશ્ન ——

જનતામાં વ્યાપેલ વ્યાકુળતાનો અંત લાવવાની શક્તિ છે?

જવાબમાં હૃદયના ઊંડાણમાંથી અવાજ હા- સંભળાય છે પરંતુ વચમાં અનેક પડદા [illegible] અવાજ [illegible], તે સમજાતો નથી— જેમાં ખાસમાં તો બે ત્રણ પડદા તો ખુબજ જાડા અને આડા— ઘર ઘાલી ગયા છે, કે તે અવાજ જનતાની પુકારનો પડઘો [illegible] દેતા નથી. તે— (૧) નોકરશાહી (૨) ઉદ્યોગશાહી (૩) ગોટાળાશાહી— આ ત્રણ પડદા ખુબ મજબુત બની ગયા છે જેનો અંત પ્રભુ ક્યારે લાવશે એમ કલ્પી શકાતું નથી ———

(૧) નોકરશાહી [illegible] અંકુશવાળી. [illegible] પોતાના વર્ગના [illegible] રાખવા. પોતાનું ધાર્યું કરવા. પ્રજાને કેમ રંજાડવા, નિચોવવા. ને પ્રજામાં સરકાર વિરુદ્ધ પ્રજાની લાગણી (ઘૃણા) [illegible] એક [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] તો [illegible]. [illegible] તેમને પ્રજાનું [illegible] ક્યાંથી આવે? [illegible] [illegible] [illegible] તો [illegible] કે પ્રજા [illegible] આવી આવી થઈ ગઈ છે ———

(૨) ઉદ્યોગશાહી —: મોટા. મોટા. વ્યાપારી. [illegible] ને [illegible] સાથે કરી જનતાના [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] મોટા મોટા દાન. દઈ [illegible] ઉપર અંકુશ મુકાવી. પોતાનું ધાર્યું. કરી [illegible] નેતાઓમાં [illegible] જનતામાં [illegible] [illegible] [illegible] પોતાનો [illegible] [illegible] [illegible] છે તે [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (આના, પાઈ) [illegible] (પાઈ) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

ઘોઘો. એટલે દરિયામાં [illegible] તો અત્યારનો [illegible]. [illegible] પણ. તે [illegible] તો [illegible] [illegible] [illegible] નથી [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] છે — [illegible] ૨૦ થી ૨૨, [illegible] [illegible] [illegible] ૩૪ થી ૩૬, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] નથી —

(૩) પોલીસખાતાની બી પકડાપકડી. કેટલા નિર્દોષ. વધી પડી છે. તેના પણ કેટલાક [illegible] થઈ પડ્યું છે. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] થઈ પડ્યા છે [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] પોતે શું કરી રહ્યા છે [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] કરી રહ્યા છે તે [illegible] [illegible] છે [illegible] [illegible] [illegible] નથી. [illegible] [illegible] પડશે "[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]" ના. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] છે [illegible] ને [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] કેટલા [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] તે તો [illegible] [illegible] —

આપણું ભલા. રાજ્યતંત્ર. [illegible] કરવા. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (અંકુશ.) કોઈ [illegible] ઉપર [illegible] તો તુરત. [illegible] [illegible] [illegible] દેશને મુક્ત કરશે તેમ. [illegible] દરેક વસ્તુઓને મુક્ત કરી. [illegible] "[illegible]" "[illegible]" [illegible] [illegible] [illegible] કરનારા છે તેની. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] છું કે કોઈ [illegible] અંકુશ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] આપણમાં [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] વિનંતી ——

લી. આપનો

સેવક

પ્રભુદાસ શાહ

નાંદુરા

પ્રભુદાસ. મંગળજી શાહ
મુ. નાંદુરા (બરાર)
Nandura
(Berar)

(૧) તા. ૧૦-૧૦-૪૪ (84)

પિતા તુલ્ય શરીફ પટેલ (પોતેજ વાંચી ખાસ મનન કરવા જેવું.)

ડૉ. એક પ્રથમ વર્ગનો માણસ. જન લખવાનું કે એમણે એમણે આપેલી ~~હોમિયો~~ સરકાર પ્રત્યો દરેકે દરેક પોંદી માણસ ગરમ મગજ રાખી જેમ આવે તેમ બકે છે. તેનાં કારણ ઘણાં છે જેમાં ખાસ એમણે એક દીકરાનો વધારો થયો છે જેનો દેખાય જલ્દી નીકાલ નહીં આવે તો ગાંડા થઈ જવાનો ભય રહે છે. આ જ જેવી મહાન વ્યક્તિનો આવો એક ~~ક~~ કાગળ વાંચવા પુરતો ખરો લગાડયો એ એક લોભાવે કરવા જેવું છે ~~દેશ~~ સીતેરનું લોથાન ગાંધીજી લખ્યા સિવાય રહેવાનું નહીં.

જેવું (દીકરા. ખાંડનાઈ

આજકાલ પંદર દિવસ પુરો ખાંડ મુંબઈમાં માણસને આડ આન ચાલ જેરતી ભેળતી બની તેટલી અસની બની પણ એમનો માણસનો અંત આવી ભયનોવા આપ આભિય રહે છે. ~~મા~~ સરકારનો જો એમજ લાગતું હોય કે પોતો તેમનો માસ ખાંધેલા ભાવે આપી શકશે તો એથી શું કામ

(૨) આપની નથી. પણ એ બની શકે તેમ નથી. કીવણ
આજનો અમલદાર વર્ગ ભાષા ભણવામાં સમજે છે તેનું શું
કીધું તમારો પણ ફાવે નહિ. મેં કે સત્તા હાથમાં હોય તો
શું નહિ કરી શકતો આ બાબતમાં એવું સાજ કરી શકે છે પણ
એમ થાતું નહિ. આજે પણ આરીવાળો ને અથવા લાગવગ
વાળા, માણસો ને ઘેર ગુજરાતીઓનો લોકો ખાંડ મળતી
નથી તેથી લાયો મરછે. (નજરોનજર જોયેલી વસ્તુ લખું છું.
જરા પણ અતીશયોકતી નથી એટલી ખાત્રી આપું છું.) જ્યારે
આજે મુંબઈ જેવી મહાન નગરીમાં જ્યાં દરેક જાતની સગવડ
મળી શકેછે ત્યાં પણ માણસોને ખાંડ નથી મળતી. અરે ચપટી
રતલ અથવા ૧ રતલ ખાંડ લેવા માટે તેમનો બોલો કંટ્રોલ
ની લાઈનમાં ઊભું રહેવું પડે છે. ચોરાંઓની ગુપ્ત ફેતારો
ની કતાર જ્યાં જુઓ ત્યાં લાગુ હોયછે તો આના કોઈ
રસ્તો ખરો. એમ ખાંડને માટે તો ગવર્મેન્ટને જેમ ઠીક
તેમ ગાલતો આપેછે. અમારી મુંબઈ સરકારને તેમની કંઈ
પણ પરવા નથી તે જોધાનો તો ધારાસભાના ઠીકઠાકમાં
અથવા તો ઇલેક્શન ફીયાસ્કોમાં રોકાયેલા હોયછે. માટે
આપને મારી સાંભળવાની એવી આશા છે. તેમનો અવાજ
સાંભળે એમ હોય તો અત્યારે જ જણાવજો જેથી તમારો
નંબર તથા મારો જવાબ (યાને હિંદુસ્થાનકી રહસ્ય) ને છે

ખાંડ અત્યારે આપણા દેશમાં બહુજ મોંઘી છે તેનાં કારણો ઘણાં છે
જેમાં થોડાં નીચે આપેલ છે.

૧ પરદેશથી ખાંડ આપણા દેશમાં વધી આવતી.

૨ આપણા દેશમાં ખૂબ તો ચાતકથી જો આવા દેવાનો પૂરો પડે.

૩. વેપારીઓની નાની સમજણી આવવાની સોયછે.

૪. મીલો જે માલ ~~એમ~~ ઉત્પન્ન કરે છે તે ઘણો મોંઘો પડતર બનાવી અમલદારોનાં ખીસાં ભરી ભાવ ઊંચા વધી કરેછે.

માલ ઉત્પન્ન કરનારી વ્યક્તિઓ ઓછી છે અને ખાવાવાળા એમ તેનો વપરાશ કરોડો ઘણું વધ્યો છે. હું એમ કહું શકું છું કે ~~સાહેબ~~ આપણા હિસાબે અત્યારે માલ પરદેશથી મંગાવવો મુશ્કેલ છે. પણ બદલે નકામી ચીજો ની વસ્તુઓ પહેલાં મંગાવો એવી ઘણી વસ્તુઓ આવે છે જેનો શ્રમને નીસ્બત નથી અમુક પૈસાવાળા શોખીનો માટેજ આવે છે. તો બંધ કરી ગરીબ જેમ તથા મધ્યમ વર્ગ ઉપર ખાસ ભાર મુકો. દાખલા હિસાબે આ કાગળ વાંચી એક ગરીબ માણસની

જે

કોઈપણ ભાઈ અરજ સાંભળશો તો ઈશ્વર તમોને આશીર્
વાદ આપશે. કરોડો માણસ સામે જોઈ દેશના ગરીબ
માણસોને માટે આયાતના (જીવનની જરૂરીયાતની વસ્તુ
ઓ માટેજ) બંધન ઢીલાં કરો. અત્રે ખાંડ મળતી નથી
તો ગામડાંની શી હાલત હશે તેનો વિચાર કરી આ
કાગળ મળે તેનો તરતજ ~~જવાબ~~ ખુલાસો કરશો. ત્યારે
જાહેરની બુલંદ અવાજ સાંભળી પબ્લીક આટલી
મુશ્કેલીમાં પણ તૈયાર થાય છે તેના કારણ પણ થોડાંક
જ છે. બાપુજીનો અથાગ મહેનત, બલીદાન, ભોગ તથા
તમારા બન્નેના ભોગ. પણ હવે હદ થાય છે. જ્યારે
બાળકની બુમ સાંભળી મેં મારી અનાજ માંથી ઓછા વાટ
કરી અને એક બે ટાઈમની મનાઈ કરેલો તે પણ કર્યો
તૈયાર છું, મરવા તૈયાર છું પણ એમની સંકડામણ
સંભળાતી નથી. આશા રાખું છું આટલા લખાણ પછી
પણ હવે વધારે વાર ન લગાડતાં સરકાર આયાત
નીતીમાં ફેરફાર જરૂર કરશે. ખાંડનો પરદેશથી છુટથી
માલ જકાત વગર આવવા દો કે જે માલ માલીકો તથા
વેપારીઓનો ફાયદો નથી તેનો તો એક જ કલમનો [illegible]
કાઢી દેવા જોઈએ છે. જવાબ દેવા બનતાં વાર એ

તેમનો આર્તનાદ સાંભળી ગુનેગારોને સખ્તમાં સખ્ત
શિક્ષા કરવી પછી તે કોઈ પણ માણસ હોય ગમે તેવો લાગવગ
વાળો હોય પણ જ્યાંય જહાંગીરના જેવો જ ન્યાય તેમને મળવો
જોઈએ. ખાંડનો કોઈ પણ હિસાબ રેશનીંગમાં ન મુકીને
કારણ તેમને જોઈએ છે તેટલી ખાંડ તેમને નથી મળતી અને
~~તેમ~~ બ્લેકમાં વેચાશે. ખાંડનો હિસાબ માણસોની ગોળ
ઉપર નજર પડે છે. ગોળના ભાવમાં પણ સારો ઉછાળો
આવેલ છે. આશા રાખું છું તેમનો આર્તનાદ
સાંભળી શાંતિ અને સારો અને સાદો માર્ગ પકડશે
કે ખાંડનો અમલ કરશે. આશા રાખું છું કે આપી
દરેક સરકાર ઉપર નજર રાખી ધ્યાન રાખશો તો
પાલમાં તંગમાં ક્યાં આવ્યા છે. તે તેમને કેટલી દૂર ~~આ~~
રાખે છે તેથી અંતરની લાગણી વાળી કહાણી લખાશે.
~~તેમાં~~ આ લખવામાં કોઈપણ મારો સ્વાર્થ નથી
આજ રાત્રે પથારીમાં સુતે સુતે એટલું લખું છું. ઈશ્વરના સોગંદ
ખાઈને લખું છું. કંઈ પણ સ્વાર્થ નથી

લિ. આપનો પુત્ર તુલ્ય (દેશદાઝ)
શાંતિલાલ

(ખંભાત)

૬

(કંઈ કૃતિનું યોજના) સંઘના

આમારો એક પહેલાં [illegible] જેમ રાત્રે નગરચર્યા
તપાસ કરવી યોજનો વીરમ રામ જેમ હાલમાં જઈ તપાસ
માં નીકળતા તેમ તમો પણ એમના ત્રાસ કેટલો છે.
કરશો તો માલુમ પડશે કે એમનો [illegible] અધિકારીઓની આપમતીઓ
પરદેશી માલની આયાત કરી [illegible] જરૂર કરવા જોઈએ
તથા વેપારીઓને [illegible] આજ

અસ્તુ

લિ.

તમારો
શાંતિલાલ

હિંદમાં જુલ્મી રાજ્ય વરતાવનારા માનવીઓને શાસન કરનારા
હિંદની જનતાના તારણહાર પ્રીતા સરદાર વલ્લભભાઈ - દીલ્હી.

87

શોલાપુર મીલના એજંટ ડાયરેક્ટરો તથા તેના લાગતા વળગતા શેરહોલ્ડરો ના રૂપે મીલમાં, બીજી મીલો પ્રમાણે થએલો વાજબી નફો બારોબાર ખાઈ જઈ પાછી ત્રીસ લાખની નુકસાની બતાવી એંસી લાખ રૂપીયા ઉચાપત કરી ગયા છે. અને વળી આ વર્ષ માં પણ મીટીંગ માં પોતા ની સત્તા જમાવી. મીલનું સંપૂર્ણ સત્યાનાશ વાળવા પોતાની સત્તા કાયમ રાખી છે. જેનો હેવાલ આ સાથે મોકલેલા સરક્યુલર ઉપરથી જણાઈ આવશે, અમારી માગણી છે કે સરકાર ની મીલકત ને [illegible], ના ભોગે મોજ શોખ કરનાર નર પીશાચ ના હાથ માં થી એક ઘડીનો વીલંબ ન કરતાં સંપૂર્ણ મીલનો વહીવટ આપના હાથ માં લઈ કોઈ પણ એક અથવા બે જવાબદાર વ્યક્તી ને સરકાર મારફતે નીમી દરરોજ વ્યવસ્થીત પ્રોડક્શન કરાવી વાજબી નફો મીલમાં થવો જોઈએ એવી વ્યવસ્થા કરાવી, જેનાથી, હીંદુસ્તાન માં સારી ગણાતી મીલનું કાપડ વાજબી ભાવથી જનતા ને મળશે. તથા અમો ગરીબ શેરહોલ્ડરો ના ઘરબાર લુંટાઈ જતા અટકશે. અને દર વર્ષે સાઠ લાખનું પ્રોડક્શન કરનારા મીલ માંથી મળનારો વાજબી ટેક્સ સરકાર ને પણ મળશે. ધોળા દીવસે ધાડ પાડનારા રાવણ નું રાજ્ય વહી જઈ અમોને રામરાજ્ય અપાવનારા સમર્થ પુરુષો માંના આપ એક જ મહાપુરુષ જ આ કાળા કેર માંથી સત્વર ઉગારી શકો છો; માટે તાત્કાલીક મદદ કરવાની કૃપા કરશો, ખાસ ધ્યાનમાં લેવાની બાબત ગયા વર્ષમાં દરેક મીલે મોટા નફા કર્યા છે. જ્યારે ફક્ત અમારી એક જ મીલે એંસી લાખ ની નુકસાની બતાવી છે.

શોલાપુર મીલના શેરહોલ્ડરો

ગરીબ હિમાયતી કૃપા. મુકુંદલાલ
ડુંગરશી. ના. ગામડાં
[illegible]

પ્રભાવતી કુલચંદ
ચંદનમણી [illegible]
Pramilabai Chandulal
Harikisandass Gamnadass
Hiralal [illegible]

Thulchand Chafsey
[illegible]
Ramgopal Muthralal Rathi
Balabhadar Kulchand

[illegible]

88

[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

POST CARD

THE ANNEXED CARD IS INTENDED FOR THE ANSWER

ADDRESS ONLY

INDIA POSTAGE ½A ½A

LATUR 9 APR. 45

7 APR 10

M/s Champsee & Sons

Post Latur

(B.L.Rly)

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

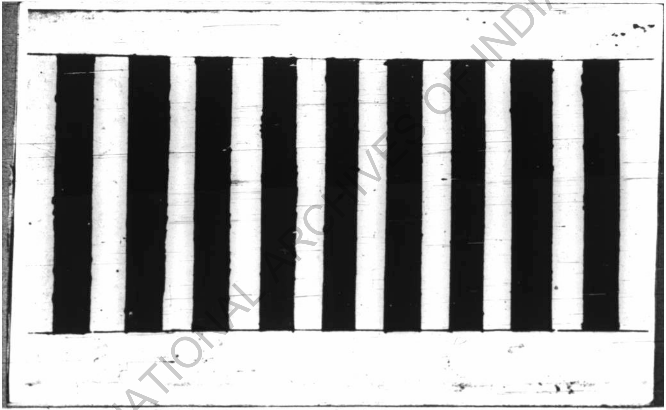

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

FLASH NO.3.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

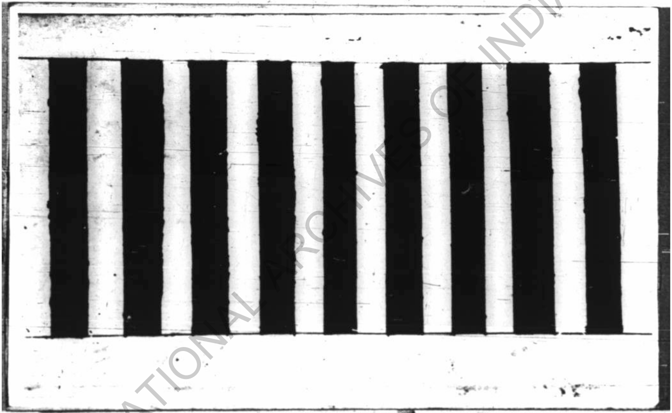

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

रेलवे स्टेशन ४८ स्टेशन रोड
स्टेशन सीतापुर ७-४-४८

मेहेरबान गांधी साहेब,

आगळ भत आपनो रजीस्टर पत्र आ
वीने लापुर्वक मले पुगा छे. तमो साहेबे जणावी तेवा
मुजब अमो अमारो लडो रजीस्टरथी तमो उपर मोक
लावता डोये छे, तमो साहेब अमारा मेध्यन रोज
वेर हाल ध्येर नाटे सरदीर-महेनत्ता दायोछे, तो
नाट अमा स पर्शुराधार हार नथी छे हुकम द्दये अरघ्य मे
तमारा समारा दरउ दरउ डीमनो रिकस्य पाये अने ह
लातो एउ हुकमाथी आरोन-रयनीत-याये
आनु अमारा पास (१) अने बेंडेरनरी सीतापुर
ना स्टर अरुणछे, जेन नंबर (२४) छे. अने अरदे
तारथ मानपारो हर ना अरदी लीधी अमारा सदे हाथ
भोतीग आवलीय आद नींसिवामां सु सु प्रकार पाये
ओनाप्रर तेमने जणाववा ती तकरार छे के सा आपना नाम
डार हुकम उपर रयले छे. प्रभु साहेब पाये प्रभु साहेब

शुभ आशी अरदेशरगाना
A W Gabba

ઓઝાલાલ પાઠ
નામદાર હુકમ ૧૦

પોરબંદર તા. ૧૦/૭/૪૪

બહેન પ્રભાવતી કુલભષણ ...
" કેસરબહેન હુકમચંદ
ને સાંખલ શરીર
જોગ

આપના સહકુટુંબ મુબારક ...
ત્યાં બીમારીમાં સારા કરાવી
પ્રાર્થના એ નારીને આવી પહોંચે
તે રાખી ખાતરી છે.

ગાંધીજી મારે એકલા હુકમચંદ
કેમ ... સરકાર કરાવ આપી ...
... પર ... ...
કેમ ... ... તે ...
આપના પ્રયત્નમાં ... પણ
... ...

લિ.

રામચંદ્રલાલ ...

... ...
...

... ...
... ... પોરબંદર

[illegible] ૨૬[illegible]

[illegible] તા. ૮.૪.૪૮

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Signature: [illegible]

([illegible])

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

૫।૨।૨૯ મું. લાહુર

ભાઈ પુનાવાલાની દુકાનમાંથી ૧૨

ભાઈ. અહનમાળ દુકાન મંદ

શ્રી નરોતમ દાસ શેઠ રાંભાઈથી

આપના લાડુ સાહેબ રસ રીતરીનો મોત લીધે

૧ કરોડો લખાણ ધીરધાનો ફારા બજારું

૨ વા એજરો જુતામ છે

૨ સર રોજ દર એટલે હુકરા

૩ એજરો એટલે પુદાના પુદા છે

93

To,

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

114

94

M. N. CHHATRAPATI.
B.A., LL.B., Advocate.

475-83, BOTA[illegible] BUILDING.
KALBADEVI ROAD.

Bombay, ૨૧-૬ 194[illegible]

[illegible]

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

(૨)

[illegible]

[illegible]

શ્રી

પંઢરપુર 95

8-4-48

શેઠ દુલભભાઈ [illegible]

પંઢરપુરથી [illegible] ગાંધી [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

હિરાલાલ પરશોત્તમ

ૐ શ્રી

Chhabildas R. Katkoria
B.E., A.M.I.E. (IND.)
CHARTERED ENGINEER
(EX. STATE ENGINEER-KUTCH)

KRISHNA BHUVAN,
RAJKOT C. S.
(DIST-KATHIAWAR)

Dated [illegible]

મેસર્સ [illegible] સ્મારક ની કા-
પોરબંદર [illegible]

વિષય - [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

P.T.O.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

પ્ર. [illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

13/4/48

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

शा. रामचंद पनेचंद रावगावकर

जनरल मर्चंट अँड कमिशन एजंट

मु. पो. करमाळे, स्टे. जेऊर, जि. सोलापूर.

से. टॅ. नं. ४० ता. [illegible]

रा. रा. धी सोलापूर स्पीनींग अँड वीवींग कंपनी
मु. सोलापूर

यासी करमाळेहून रामचंद पनाराम यांचा जयगोपाळ
आपले कडून तारीख ५।२।४८ चे पाकीट मीळाले.
त्यासी आम्ही आपण पाठविलेले माघणीवर तीकीट
लावून रजीस्टर करुन पाठवीले आहे ते पाव त्याचे
उत्तर पाठवीणे. ~~आमचे जुने~~ आमच्या जुनां
शेअर नंबर ८५ पुन्हा मागाहून दुसरा शेअर
नंबर ८५० व दर शंभरचे नवीन मिळालेले
चालीस शेअर्स त्याचे नंबर ११५४१ ते ११५८०
आता आहेत तरी आम्ही तुमच्यावर भरवसा
ठेवला आहे तरी योग्य ती आपण तजवीज
करावी आम्हा आज्ञा आहे. कळावे हे विनंती
पत्राचे उत्तर बरोबर माहिती पाठविण्याची मेहेर
बानगी करीत जावे आपण जी त्या कामाच्या
[illegible] आहा ते आगाही तुमचे बरोबर आहे
(पुढाचार) [illegible]
कळावे ही विनंती. [illegible signature]

મુંબઈ સમાચાર'ના તા૦ ૩૧ મી ડીસેમ્બર ૧૯૪૮ ના અંકનો ઉતારો.

પહેલી સભા

શોલાપુર મીલના શેર હોલ્ડરોની વાર્ષિક સભાનો શરમભર્યા વાતાવરણ વચ્ચે થયેલો રકાશ.

મીલના ડીરેક્ટર અને મેનેજીંગ એજન્ટ શ્રી૰ ગોકુલચંદ મોરારકાએ વાપરેલા હલકા શબ્દ પ્રયોગ સામે રોષ અને વિરોધનો વંટોળીઓ.

બીજા ડીરેક્ટર શ્રી૰ રામકુમાર મોરારકાનો ચોંકાવનારો એકરાર.

મીલે કરેલી ભારે નુકશાની માટે ડીરેક્ટરો તથા મેનેજીંગ એજન્ટોના કારભાર સામે ગંભીર આરોપો.

મામલો બેકાબુ બનતાં એજન્ડા પરનું કંઇ પણ કામકાજ કર્યા વગર સભા બરખાસ્ત કરવાની પ્રમુખને પડેલી ફરજ.

(અમારા ખાસ પ્રતીનીધી તરફથી)

મુંબઇ, તા૦ ૩૦ મી ડીસેમ્બર.

શોલાપુર મીલના ૭૩ વર્ષનાં ઇતીહાસમાં કાળામાં કાળું પાનું ઉમેરનારો બનાવ આજે મીલના શેરહોલ્ડરોની ૭૩ મી સામાન્ય વાર્ષીક સભામાં બનવા પામ્યો હતો. જેમાં મેનેજીંગ એજન્સીના એક ભાગીદાર અને ડીરેક્ટર શ્રી. ગોકુળચંદ મોરારકાએ નાણાનાં નીશામાં ચકચુર બની અતી આવેશમાં આવીને એક શેર હોલ્ડર ભાઇને સંબોધીને હલકો શબ્દ પ્રયોગ વાપરતાં સભામાં ભારે ઉશ્કેરાટ ફેલાઇ ગયો હતો અને શેરહોલ્ડરોએ તે સામે સખ્ત રોષ અને વીરોધ જાહેર કરી શ્રી. ગોકુળચંદે ઉચ્ચારેલા તીરસ્કારજનક શબ્દો તેમની પાસે પાછા ખેંચી લેવડાવવાની માગણી કરી હતી. શ્રી. ગોકળચંદે તેમ કરવાની ના પાડતાં બીજા ભાગીદાર અને ડીરેક્ટર શ્રી. રામકુમારના પક્ષકારો પણ એ શબ્દપ્રયોગથી ખુબજ રોષે ભરાયા હતા અને પછીતો એ બન્ને ડીરેક્ટર સાહેબોના પક્ષકારો વચ્ચે ગાળાગાળી અને ખેંચાખેંચી અને બોલાચાલી જામી પડી હતી. પરીણામે સભા સ્થાન સમરાંગણ બની ગયું હતું.

શેઠ શ્રી. એમ. એન. કામા, શેઠ લાલદાસ જમનાદાસ અને બીજા કેટલાક મોટા ભાગીદારોએ ઉશ્કેરાયેલા શેર-હોલ્ડરોને શાંત પાડવાના ભગીરથ પ્રયાસો કર્યા હતા પરંતુ શેઠ ગોકુલચંદ મોરારકાના અણછાજતા ઉદગારોથી ઉશ્કેરાટ એટલો બધો બેકાબુ બની ગયો હતો કે શાંતી સ્થાપવાના સઘળા પ્રયાસો નીષ્ફળ નીવડયા હતા. અને અતીશય લાચાર અને અસહાય બનીને પ્રમુખ શ્રી. ઇ. બી. ઘાસવાલા સભા બરખાસ્ત થયેલી જાહેર કરવાની ફરજ પડી હતી. એક તબક્કે મામલાએ એટલું ગંભીર સ્વરૂપ પકડયું હતું કે કેટલાક શેર-હોલ્ડરો પોલીસને બોલાવવા ટેલીફોન કરવા દોડી ગયા હતા. પરંતુ પોલીસ સ્ટેશને ટેલીફોનનો નંબર લાગે તે પહેલાંજ બીજા કેટલાકોએ તેમને તેમ કરતા રોકી દેવાથી મામલો પોલીસ ચોકીએ પહોંચતો અટકી ગયો હતો. અને ખુબજ તંગ વાતાવરણ વચ્ચે સભા અધવચથીજ બરખાસ્ત થઇ ગઇ હતી.

જુના શેર-હોલ્ડર ભાઈઓનાં જણાવવા મુજબ શોલાપુર મીલના ૭૩ વર્ષના ઇતીહાસમાં આવો શરમ ભર્યો બનાવ અગાઉ કદી બન્યો ન હતો.

આ સભામાં કંઇક નવા જુની થશે અને મેનેજીંગ એજન્ટોના કારભાર સામે વીરોધનો વંટોળીયો ફરી વળશે એવા ભણકારા તો છેલ્લાં કેટલાક દીવસો થયા વાગી રહયા હતા. પરંતુ મામલો ખેંચાખેંચી અને ગાળા ગાળીની હદે પહોંચી જશે એમ તો કોઇએ ધાર્યું ન હતું.

"પુત્રનાં લક્ષણ પારણાંમાંથી જણાય" એ રીતે સભા બોલાવવાની નોટીસનું વાચન થયું કે તરતજ શ્રી. હરીદાસ સોભાગચંદ નામના શેર હોલ્ડર ભાઇએ અંગ્રેજીમાં થતાં વાંચન ગુજરાતી ભાષામાં પણ સમજાવવાનો આગ્રહ કર્યો હતો અને જણાવ્યું હતું કે અમે અંગ્રેજી જાણતા નથી. અમને અંગ્રેજીનો મોહ નથી એટલે તમે અંગ્રેજીમાં શું ગોટા વાળો તે અમે શું સમજીએ?

આ સભા કાનુનસરની નથી.

તે પછી શ્રી. ધનસુખલાલ સી. મહેતાએ જણાવ્યું હતું કે આ સભા નીચેના મુદ્દા એસર કાનુનસર નથી માટે તે મોકુફ રાખવી.

(૧) સંયુક્ત શેરહોલ્ડરોને પણ કાનુનસર મળવી જોઇતી અહેવાલ અને હીસાબોની અલગ નકલ મળી નથી.

(૨) ૧૯૪૭ના ડીસેંબરની ૩૦ મી તારીખે મળેલી વાર્ષીક સભામાં પ્રમુખ શેઠ વીઠલદાસ દામોદર ગોર્વંદજીએ શેર હોલ્ડરોએ ઉઠાવેલા વાંધાપર લક્ષ આપીને નાતાલની રજાઓમાં વાર્ષીક સભા બોલાવવામાં નહીં આવે એવી ખાત્રી આપી હતી જેનો ભંગ થયો છે.

સભા વહેલી બોલાવવાની પ્રમુખ સ્થાનેથી શેઠ કુવરજી ભાભાએ આપેલી ખાત્રીનો પણ ભંગ થયો છે.

(૩) હીસાબોમાં કેટલાક આંકડાઓ ખોટા છપાયા છે. આથી હીસાબો ફરીથી છપાવીને તે પછી સભા બોલાવવી.

વધુમાં શ્રી. ધનસુખલાલ મહેતાએ જણાવ્યું હતું કે ડીરેક્ટરોની બોર્ડ એક અપવાદ સીવાય મેનેજીંગ એજન્સીના ભાગીદારોનીજ બનેલી છે. એથી આ બોર્ડને પોતે પણ કાનુન મુજબની ન હોવાથી તેને આ સભા બોલાવવાનો અધીકાર નથી. વળી અહેવાલ અને હીસાબોમાંથી સાચી વીગતો પણ જાણવા મળતી નથી.

પ્રમુખસ્થાનેથી શ્રી. ઇ. બી. ઘાસવાલાએ જણાવ્યું હતું કે આ મુદ્દાઓ પરત્વે અમે સર જમશેદ કાંગા જેવા સુપ્રસીધ્ધ ધારાશાસ્ત્રીની સલાહ લીધી છે. અને તેમનાં અભીપ્રાય મુજબ આ સભા કાનુનસર છે. નાતાલની રજામાં સભા બોલાવવી પડી તે માટે હું દીલગીર છું પરંતુ સંયોગોને વશ થઇનેજ તેમ કરવું પડયું છે.

પ્રમુખનો એકરાર.

ત્યારબાદ પ્રમુખ શ્રી. ઘાસવાલાએ ભાષણ કરતા મહાત્માજીને ભાવભરી અંજલી આપી હતી અને દેશની આંતરીક પરીસ્થીતીની ટુંકમાં સમીક્ષા કરી હતી અને જણાવ્યું હતું, કે કંપનીનો હાલનો વહીવટ અને તેના પરીણામો ઘણાંજ નીરાશાજનક છે. અહેવાલના આઠમાં અને નવમાં પેરેગ્રાફ ઘણીજ નીરાશાજનક વાતો કહે છે. મેનેજીંગ એજન્ટોએ ધારા મુજબ સરવૈયાં પર સહી કરવાની ના પાડી છે. એટલુંજ નહીં પણ ઓડીટરોએ માલના સ્ટોક વીગેરે સંબંધે ધારા મુજબની રૂએ માંગેલું પ્રમાણ પત્ર આપવાની પણ ના પાડી છે. પરીણામે ઓડીટરોએ મેનેજર પાસેથીજ જરૂરી વસ્તુ મેળવી હતી. મેનેજીંગ એજન્સીના ભાગીદારો વચ્ચે ભારે મતભેદો છે. ખુબ ખુબ પુછવા છતાં તેઓ કશો ખુલાસો આપતાજ નથી. મારા સીવાયના બીજાં બધા ડીરેક્ટરો મેનેજીંગ એજન્સીમાં હીત ધરાવે છે. આવી પરીસ્થીતીમાં ડીરેક્ટરોની બોર્ડ કંઇ કરી શકતી નથી. હવે તો સરકારી ઇન્સ્પેકટરો મીલનો વહીવટ તપાસીને જલદી અહેવાલ તઇયાર કરે તેની આપણે રાહ જોઇએ.

તે પછી પ્રમુખશ્રીએ ૧૯૪૮ના માર્ચની ૩૧ મી તારીખે પુરાં થતાં વર્ષના ડીરેક્ટરોની બોર્ડના અહેવાલ અને હીસાબોને બહાલી આપવાની દરખાસ્ત રજુ કરી હતી, જે પર સામાન્ય ચર્ચા ચાલતાં કેટલાક શેરહોલ્ડરોની માંગણી પરથી અહેવાલમાં જેનો ઉલ્લેખ થયો છે તે મીલનાં સેક્રેટરીએ ૧૯૪૮ ના જુન માસમાં ડીરેક્ટરોની બોર્ડના પ્રમુખ પર લખેલા પત્રનું વાંચન થયું હતું. આ પત્રમાં જણાવવામાં આવ્યું હતું કે મેનેજીંગ એજન્ટો મીલનું કામકાજ ચલાવવાની ના પાડતા હોવાથી ઘણીજ કટોકટી સ્થીતી ઉભી થઇ છે. લીધેલા માલના પઇસા ચુકવી શકાતા નથી ચેકો પર કોઇ સહી કરતું નથી. હુંડીઓ ભરાતી નથી. ડીરેક્ટર શેઠ વીઠલદાસ દામોદર ગોર્વીંદજીએ ૧૯૪૮ના એપ્રીલમાં આપેલા રાજીનામાનો જવાબ પણ આપી શકાયો નથી. મેનેજીંગ એજન્સીના એક ભાગીદાર શેઠ રામકુમાર પાસે જઇએ તો તેઓ કહે છે કે જાઓ શેઠ ગોકુળચંદ પાસે અને ગોકુળચંદ પાસે જાઇએ તો તેઓ કહે છે કે જાઓ રામકુમાર પાસે આમ બધુ કામ ધકે ચડી ગયું છે પરીણામે લાંબા સમય થયાં બીલો ચુકવાયા વગરના પડી રહયા છે માટે હવે શું કરવું તે વીષે પ્રમુખ સાહેબ માર્ગદર્શન આપવું.

સેક્રેટરીએ આ પત્ર ૬ઠી જુલાઇ ૧૯૪૮ નાં રોજ લખ્યો હતો. તે પરથી પ્રમુખે ડીરેક્ટરોની બોર્ડની બેઠક ૯મી જુલાઇનાં રોજ બોલાવી હતી અને આ પ્રકારની જામી ગયલી મડાગાંઠ પર વીચારણા ચલાવી હતી. તે વખતે મેનેજીંગ એજન્સીના ભાગીદારો કે જેઓ ડીરેક્ટરો પણ છે, તેમણે હવેથી તેવું નહીં થાય તેવી ખાત્રી આપી હતી. તે પછી ડીરેક્ટરોની બોર્ડની ૬ બેઠકો ૧૯૪૮ની ૨૩ મી ઓગસ્ટે, ૧૭ મી નવેંબરે. ૨૫ મી નવેંબરે, ૨૯મી નવેંબરે, ૩ જી, ૭ મી અને ૨૦ મી ડીસેંબરે બોલાવવામાં આવી હતી.

ગુન્હાહીત કામ.

અત્રે શ્રી. નગીનદાસ બી. શાહે જણાવ્યું હતું કે મેનેજીંગ એજન્ટોએ ગુન્હાહીત કામ કરેલુ છે. લાખો રૂ.નું નુકશાન કરી મીલની પરીસ્થીતી ગંભીર બનાવી દીધી છે, આવા ગંભીર પ્રશ્ન પરત્વે આપે પ્રમુખ તરીકે શું કર્યું છે એ હું જાણવા માંગું છું. આપે જાતેજ શેરહોલ્ડરોની સભા બોલાવીને આવી શરમજનક પરીસ્થીતીનું સ્પષ્ટી કરણ કેમ ન કર્યું? હજી પણ આ સભા મુલતવી રાખવાની હું આપને વીનંતી કરું છું.

શ્રી. હરીદાસ સોભાગચંદે જણાવ્યું હતું કે મીલે આ વરસમાં ૭૫ લાખ રૂ.ની ખોટ કરી છે તે શા માટે તેનો ખુલાસો તો માંગો તમો ડીરેક્ટરો શા માટે થયા છો?

એક નવી ચાલ.

તે પછી એક શેર હોલ્ડરે આવી પરીસ્થીતી ઘણી ગંભીર હોવાનું જણાવીને મીલના હીસાબો અને અહેવાલ તપાસવા માટે તેમણે સુચવેલા ત્રણ શેર હોલ્ડરોની બનેલી એક કમીટી નીમવાની માંગણી કરનારો સુધારો રજુ કર્યો હતો. અને જણાવ્યું હતું કે આ સમીતીનો અહેવાલ ન મળે ત્યાં સુધી આ સભા મોકુફ રાખવી.

શેઠ લાલદાસ જમનાદાસનો ધડાકો.

આ સુધારાને મેનેજીંગ એજન્ટો પ્રેરીત એક છટકાં સમાન જાહેર કરીને તેમાં કોઇ પણ ન ફસાવામી શેરહોલ્ડર ભાઇઓને હાકલ કરતા શેઠ લાલદાસ જમનાદાસે જણાવ્યું હતું કે કમીટી માટે સુચવાયેલા આ ત્રણ ભાઇઓ પાસે કેટલા શેરો છે? તેઓ કયારથી શેર હોલ્ડરો થયા છે તે તો જણાવો. મોરારજી મીલમાં પણ મેનેજીંગ એજન્ટોની પ્રેરણા હેઠળ આવી તરકટી તપાસ સમીતી નીમાઇ ગઇ હતી અને અમને તેનો કડવો અનુભવ થયો છે. એ કમીટીએ અમને નવડાવી નાંખ્યા તેવીજ રીતે આ કમીટી પણ આપણને નવડાવી નાંખશે.

મીલનો વહીવટ તપાસવા માટે ખુદ સરકારે પોતેજ એક કમીટી નીમી છે. તો પછી આપણે દોઢડાહયા થઇને આવી બીજી કમીટી શા માટે નીમવી જોઇએ? સરકારે નીમેલી કમીટી પોતાનું કામ કરી રહી છે તેમાં આવી આડખીલી શા માટે? આ કમીટીએ તો મેનેજીંગ એજન્ટોએ ગોઠવેલી જાળ છે. તેના ફાંદામાં ફસશો નહીં. આમ છતા પ્રોકસીનાં જોરે આ સુધારો પાસ થશે તો તે સામે અમે કાયદેસરનાં પગલાં લેશું.

ડીરેકટરોએ કંપનીના નાણાં અંગત ઉપયોગ માટે લીધા છે કે?

અત્રે શેઠશ્રી. એમ. એન કામાએ પ્રમુખ પાસેથી જાણવા માંગ્યું હતું કે કંપનીના કોઇ પણ ડીરેકટરે કે મેનેજીંગ એજન્સીનાં કોઇ ભાગીદારે કંપનીનાં રોકડ નાણામાંથી પોતાના અંગત ઉપયોગ માટે કે પોતાના હસ્તકની બીજી કોઇ કંપની માટે બોર્ડની કશી પણ પરવાનગી વગર સીધી કે આડકતરી રીતે નાણાં લીધાં છે કે?

પ્રમુખનો જવાબ.

પ્રમુખ—મેં પોતે તો કદી નથી લીધાં. બીજા કોઇ ડીરેકટરે લીધાં હોય તો તે હું જાણતો નથી.

શેઠશ્રી. કામા—આ કંઇ જવાબ છે? મીલના એકાઉન્ટન્ટ કે સેક્રેટરીને પુછીને જવાબ આપો તો તે ઉચીત ગણાશે.

પ્રમુખે તે પછી પુરતી પુછપરછ કરીને જણાવેલ કે કોઇ ડીરેકટરે તેવી રીતે મીલનાં નાણાં લીધેલ નથી.

બીજો સુધારો.

તે પછી શ્રી. નગીનદાસ શાહે હજી પણ આ સભા મોકુફ રાખવાનો પ્રમુખને આગ્રહ કરતાં અને ઉપરોકત કમીટી નીમવાના સુધારાનો સખ્ત વીરોધ કરતાં પોતે બીજો એવો સુધારો રજુ કર્યો હતો કે ડીરેકટરોની બોર્ડ અને મેનેજીંગ એજન્ટો વચ્ચે ચાલેલ સઘળા પત્ર વ્યહવારની નકલો શેરહોલ્ડરો પર મોકલી તેમને સત્ય પરીસ્થીતી સમજવાની તક આપો અને તે પછીજ આ સભા બોલાવો.

સઘળું જાણયા વીના નીર્ણય કેમ થઇ શકે?

શેઠશ્રી. એમ. એન. કામાએ આ સુધારાને ટેકો આપતાં જણાવ્યું હતું કે સઘળી હકીકતો જાણયા વગર શેરહોલ્ડરો ચોકકસ નીર્ણય પર કેમ આવી શકે? મીલના સેક્રેટરીએ પ્રમુખ પર લખેલા પત્રનોજ દાખલો લો. એ પત્ર ઘણોજ ગંભીર છે એની નકલ બધા શેરહોલ્ડરોને મળવી જોઇએ કે જેથી તેઓ સત્ય વસ્તુસ્થીતી જાણી શકે. અમારા લાખો રૂપીયા આ કંપનીમાં રૂંધાયેલા પડયા છે, આથી અમને સત્ય પરીસ્થીતી સમજવા માટે જરૂરી સમય અને વીગતો મળવી જોઇએ.

શ્રી. રામકુમારનો ચોંકાવનારો ખુલાસો.

શ્રી. ચંપકલાલ નગીનદાસ તથા શ્રી. નાગરદાસ મનોરદાસ વીગેરેએ જણાવ્યું હતું કે મેનેજીંગ એજન્સીના ભાગીદારો અને ડીરેકટરો શ્રી રામકુમાર મોરારકા અને શ્રી. ગોકુલચંદ મોરારકા અહીંજ બેઠા છે. તેઓ કંઇક ખુલાસો કરે તો સારૂં.

આ પરથી શ્રી. રામકુમાર મોરારકાએ એકદમ ઉભા થઇને ખુબજ ઉશ્કેરાટ વચ્ચે એવો ચોંકાવનારો ખુલાસો કર્યો હતો કે પ્રમુખે તેમના ભાષણમાં મડાંગાંઠની જે વાત કરી છે તે તદન ખોટી છે. પ્રમુખે તેમનાં ભાષણમાં અરધી વાત કરી છે અને અરધી વાત છુપાવી છે. તેમજ પ્રમુખની વલણ સદંતર પક્ષપાતી છે. મેનેજીંગ એજન્ટો સાથેના એગ્રીમેન્ટ સંબંધે પણ તમને ખોટી વાત સમજાવવામાં આવેલી છે. પ્રમુખે આઠ આઠ મહીના થયાં બોર્ડની સભાજ બોલાવી નહતી કંપનીએ આટલું બધુ નુકશાન કેમ કરયું તે તો સહકારી ઇન્સ્પેકટરોના અહેવાલ પરથી બધું સમજાઇ જશે. હું તો અત્રે એટલું જણવું છું કે મેં ડીરેકટર તરીકે કંપનીના નાણામાંથી મારા અંગત ઉપયોગ કરવા માટે એક પાઇ પણ લીધી નથી કંપનીના વહીવટમાં મારૂં કંઇ ચાલતું નથી. હું અંગ્રેજી જાણતો નથી, એટલે ચેકો પર સહી કરવા સીવાય બીજું કંઇ કામકાજ કરતો નથી, વહીવટની આંતરીક બાબતો હું કંઇ જાણતો નથી, કંપનીને નુકશાન થતું હતું તે વખતે મીલના વહીવટ પર લક્ષ આપવાની ફરજ પ્રમુખની હતી પણ પ્રમુખે એ ફરજ બજાવી નથી. બોર્ડની મીટીંગ બોલાવવાની ફરજ પ્રમુખની છે. હાલ પણ બધી મીટીંગો તેઓજ બોલાવે છે. આ બાબતમાં મારો કશો અવાજ નથી. તેઓ એક પણ વખત શોલાપુર ગયા નથી. હું તો સાત વર્ષથી શોલાપુર ગયેલ નથી. હું અંગ્રેજી જાણતો નથી તેનો આ લોકો દુરઉપયોગ કરે છે.

અત્રે એક શેરહોલડરે પુછ્યું હતું કે ત્યારે મીલ કોણ ચલાવે છે?

જવાબમાં રામકુંવરે જણાવ્યું હતું કે "ઠાકોરજી".

આ પછી બીજી કેટલીક વધુ ગરમાગરમ ચર્ચા ચાલ્યા પછી મેનેજીંગ એજન્સીના એક ભાગીદાર અને ડીરેકટર શ્રી. ગોકુલચંદ મોરારકાએ અતી આવેશમાં આવી જઇને એક મોટા શેર હોલ્ડર ભાઇને સંબોધીને ઘણોજ હલકો શબ્દ પ્રયોગ વાપરતાં શેર હોલ્ડરોમાં તે સામે ભારે રોષ અને વીરોધનો દાવાનળ સળગી ઉઠયો હતો અને તે શબ્દ પાછા ખેંચી લેવાની શ્રી. ગોકુલચંદને ફરજ પાડવાનો પ્રમુખને જોરદાર આગ્રહ કર્યો હતો પરંતુ શ્રી. ગોકુલચંદે તેમ કરવાની ના પાડતાં એ શબ્દ પ્રયોગ પોતાને પણ લાગુ પડે છે એમ બીજા ડીરેકટર શ્રી. રામકુમારના પક્ષકારોને લાગતાં તેઓએ શોરબકોર મચાવી મુકયો હતો. પરીણામે શ્રી. ગોકુળચંદ અને શ્રી. રામકુમારના પક્ષકારો વચ્ચે ગાળાગાળી અને ખેંચાખેંચ તથા વાગયુદ્ધ જામી પડયું હતું. અને શોલાપુર મીલના ઇતીહાસમાં કાળુ કલંક લગાડે એવું વાતાવરણ ખડું થયું હતું, શાંતી સ્થાપવાના સઘળા પ્રયાસો ઉપર જણાવ્યું તેમ સરીયામ નીષ્ફળ નીવડતાં પ્રમુખને સભા બરખાસ્ત કરી નાંખવાની ફરજ પડી હતી.

સભા બરખાસ્ત થયા પછી પણ વાતાવરણ ભારે તંગ રહયું હતું.

આમ દીવસો થયાં ચર્ચાના ચકાવે ચડેલી શોલાપુર મીલના શેરહોલ્ડરોની વાર્ષીક સભાનો આમ અધવચ્ચેજ કર્યું પણ એજન્ડા પરનું કામકાજ બજાવી શકયા વગરજ ફેજ ફજેતા વચ્ચે ઘણોજ શરમભર્યો અંત આવ્યો હતો.

BOOK POST

BOMBAY R.M.S. POSTAGE PREPAID IN CASH 7 FEB 49

LATUR 8 FEB 49

460. Mrs. Prabhavanti Durlabhdas, 1
C/o Capsi & Sons,
Wholesale Chemist,
Latur, (B.N. Rly.)

...ોલાપુર મીલની મુલતવી રહેલી સભા.

પ્રોકસીના બળે ચલાવાતી જોહાકી સામે ઉગ્ર વિરોધ.

"નફો ભરખી જનારા નરરાક્ષસોને ફાંસીએ લટકાવો."

...ી સભામાં મોટી બહુમતીએ ઉડી ગયેલી દરખાસ્તો પ્રોકસીના જોરે પસાર કરાવવી પડી.

...ગોકુળચંદ મોરારકાને ફરીથી ડીરેકટર તરીકે ચુંટવાની મોટી ...હુમતીએ ઉડી ગયેલી દરખાસ્ત–માગવામાં આવેલો પોલ.

(અમારા ખાસ પ્રતીનીધી તરફથી)

મુંબઇ, તા૦ ૬ ઠી જાન્યુઆરી.

...ોલાપુર મીલનાં શેરહોલ્ડરોની ૭૩ મી વાર્ષીક સભા કે જે ૩૦ મી ડીસેમ્બરના રોજ ... અને મેનેજીંગ એજન્ટો માટે ઘણાજ શરમજનક વાતાવરણ વચ્ચે બરખાસ્ત કર... ...ુખને ફરજ પડી હતી તે સભા આજે બપોર પછી ૪ વાગે એવાજ ઉશ્કેરાટ, રોષ, ...ને કચવાટની જવાલાઓ વચ્ચે પુનઃ ચાલુ થઇ હતી. આગલી સભામા મીલનાં ડીરે... મેનેજીંગ એજન્ટ મી૦ ગોકુલચંદ મોરારકાએ પ્રોકસી અને શ્રીમંતાઇના મદમા ...બર શેરહોલ્ડરને સંબોધીને જે અપમાનજનક ઘમંડી ઉદગારો વ્યકત કર્યા હતા ...શેરહોલ્ડરોમાં ભભુકી ઉઠેલા રોષ અને વીરોધના દાવાનળનાં પરીણામે સમરાંગણ ...રવાઇ ગયેલી આ સભાનું કામકાજ આજે શરૂ થાય તે પહેલાજ સંખ્યાબંધ શેર... શ્રી. ગોકુળચંદને એ શબ્દો પાછા ખેંચી લઇ સભાની માફી માગવાનો જોરદાર ...ર્યો હતો અને પરીણામે મી૦ ગોકુલચંદને મને કમને નમતું જોખવાની ફરજ પડી ...ર તે પછી મેનેજીંગ એજન્ટોની પ્રેરણા હેઠળ કે કોઇ બીજા કારણસર એક શેરહો... ...વાલ અને હીસાબોને બહાલી ન આપતાં તેની તપાસ ચલાવવા માટે તેમણે સુચ... ...નામોની બનેલી એક તપાસ સમીતી નીમવાનો જે સુધારો આગલી સભામાં રજુ ... તે પરની ચર્ચા આગળ ચાલતાં મજકુર સમીતી માટે સુચવાયેલા ત્રણેય નામોવાળા... યોગ્યતા પરત્વે પુછાયેલા વેધક પ્રશ્નોના જવાબમાં એવી હકીકત બહાર આવી હતી ...ધારો રજુ કરનાર બીરાદર અને તેણે સુચવેલા ત્રણેય ભાઇઓ આજથી ફકત ૧૭ ...હેલાંજ એટલે ૨૦ મી ડીસેમ્બર ૧૯૪૮ ના રોજ કંપનીનાં શેરહોલ્ડરો બન્યા હતા અને ... મત આપવા પુરતીજ સંખ્યામાં શેરો ધરાવતા હતા, મોટી સંખ્યામાં શેરો ધરા... જુના અનુભવી શેરહોલ્ડરોને બદલે આવા તાજાજ શેરહોલ્ડર બનેલાઓને સમીતીમાં ... આ સુધારા પાછળનો હેતુ આ રીતે સ્પષ્ટ સમજાઇ જતાં સભામાં ભારે સુગની ...ભાઇ જવા પામી હતી અને તે પર મત લેવાતાં શેરહોલ્ડરોએ મોટી બહુમતીએ ...ને ઉડાડી દઇ તેનું સાચું સ્થાન કચરાની ટોપલીમાં હતું તે બતાવી આપ્યું હતું. ...કસીના બળે પોલ દ્વારા મેનેજીંગ એજન્ટો પ્રેરીત આ સુધારો પાસ થઇ જવા ...ો.

...ા વખતે ચાલેલી ચર્ચા દરમ્યાન શ્રી. ગોરધનદાસ જમનાદાસે મેનેજીંગ એજન્ટો ...સુતર વીગેરેનાં અહેવાલવાળા વર્ષમાં કરેલા સંઘરા અને તેના વેચાણો વીગેરે ...સચોટ આંકડા અને દલીલો સાથે પ્રશ્નો પુછીને મેનેજીંગ એજન્ટોની નીતી રીતી ...પધ્ધતી સામે ગંભીર આક્ષેપો કરી આવી જબ્બર ખોટ માટે મેનેજીંગ એજન્ટો ...ટરોની આવી નીતી રીતીજ જવાબદાર હોવાનું જાહેર કર્યું હતું અને મીલને જે ...ફો થવો જોઇતો હતો તે નફો અધ્ધરો અધ્ધર ભરખી જનારા નરરાક્ષસોને ...દાનમાં ફાંસીએ લટકાવવાનો આગ્રહ કરી મેનેજીંગ એજન્ટોની ચાલબાજી સમા...ાનો કટ્ટર વીરોધ કર્યો હતો.

...ઠશ્રી. મંચેરજી એન. કામાએ પ્રમુખને ઉદેશીને જણાવ્યું હતું કે મીલના વહીવટને ...જીવલેણ દર્દ લાગુ પડયું છે, તેના ઓપરેશન માટે નીડર અને નીષ્પક્ષ સર્જનની ...તેમ નહી થાય તો મેનેજીંગ એજન્ટોના ટુકડા ખાનારા ક્ષુદ્ર જંતુઓ થોડાક રૂપીયા ... મીલને નાશનાં પંથે લઇ જશે. પ્રોકસીના જોરે તમે અમારા અભીપ્રાયોની ... કરી શકશો અને કરશો અને કાયદાની દ્રષ્ટીએ એ કદાચ બરાબર પણ ગણાશે ...તીક દ્રષ્ટીએ આ બધુ વાજબી થાય છે કે? પરમેશ્વરને નજર સમીપે રાખીને તમે ... સુધારાના ગુણદોષ સમજાવો તો સારૂં. આ પરથી પ્રમુખે પણ એકરાર કર્યો હતો ... રહયું છે તે તદ્દન ગેરવાજબી છે, આવા વહીવટનાં પરીણામોથી તમને ખુબ દુઃખ ... સમજી શકું છું કેમકે કંપનીમાં તમારી પણ લાખોની મુડી રોકાયેલી પડી છે. ... સ્થાનેથી હું કશું કરી શકતો નથી. મેનેજીંગ એજન્ટો અને ડીરેકટરો વચ્ચેના ...ાલી ગયેલા અને જેનું કદી પણ નીરાકરણ થવુ શકય નથી તે ગંભીર ઝગડ... ...ાવી વીષમ વસ્તુસ્થીતી આભારી છે. હું તો તમને આ સામે કાયદેસરનાં પગલાં ...આગ્રહભરી સલાહ આપવા સીવાય બીજું કશું કરી શકતો નથી તે માટે ...

... પછી ઉપર જણાવ્યું તેમ પ્રોકસીના બળે શરમ શરમનાં પોકારો વચ્ચે બહુજ વાંધાભર્યો સુધારો ...થયા પછી અહેવાલ અને હીસાબો પરની વધુ ચર્ચા મોકુફ રાખી દઇ વારી મુજબ ફારેગ થતાં બે ...ફરીથી ચુંટણીનું કામ હાથ ધરવામાં આવતાં પ્રથમ ડીરેકટરોની બોર્ડના પ્રમુખ મી. ઇ. બી. ઘાસ...ક્ટર તરીકે ફરીથી ચુંટણી કરવાની દરખાસ્ત રજુ થતાં શ્રી. લાલદાસ જમનાદાસે તેનો વીરોધ કરતાં ...ીર રીતે વણસી ગયેલો કારભાર સુધારવાની પ્રમુખની નીષ્ક્રિયતાની સખ્ત શબ્દોમાં ઝાટકણી કાઢી ... કામાએ પ્રમુખને ઉદેશીને જણાવ્યું હતું કે અમારો સખ્ત વીરોધ છતાં પ્રોક્ષીના બળે તમે ચુંટાઇ ... એટલે અમે વીરોધ નથી કરતા પણ એટલું જણાવીએ છીએ કે શેર-હોલ્ડરોનું હીત જરા પણ ...જુઓ ત્યારે કોઇની પણ શેહમાં તણાયા વગર કડક હાથે કામ લેજો. આત્માને છેતરતાં કે વેચતા ...લ્ડરોની આવી લાગણીઓ સાથે પોતે સંપુર્ણપણે સહમત હોવાનું જાહેર કરીને પ્રમુખશ્રી. ઘાસવાલાએ ... હતી કે હવે પછીના થોડાંકજ મહીનામાં મીલનાં વહીવટમાં પેઠેલો સડો સાફ કરવામાં મને સફળતા ...ો હું રાજીનામું આપીને ખસી જઇશ.

... ઘાસવાલાની ડીરેકટર તરીકે પુનઃ ચુંટણી કરવાની દરખાસ્ત પસાર થયા પછી ફારેગ થતા બીજા ... ગોકુલચંદ મોરારકાની ડીરેકટર તરીકે ફરીથી ચુંટણી કરવાની દરખાસ્ત રજુ થતાંવેંત સંખ્યા...હોલ્ડરોએ શ્રી. ગોકુલચંદની અત્યાર સુધીની કારકીર્દી જણાવવાની જોરદાર માંગણી કરી હતી, પણ ... એક પણ શેર-હોલ્ડર કે ડીરેકટર શ્રી ગોકુલચંદની લાયકાતો વીષે એક હરફ પણ ઉચ્ચારવાના ...શકયો નહીં. શ્રી. ગોરધનદાસ ભગવાનદાસે જણાવ્યું હતું કે જે વ્યકિત સામે આટલા બધા ... ચાલી રહયા છે તેણે પોતામાં સ્વમાન જેવી કોઇ ચીજ હોય તો જાતેજ ચુંટણીમાં ઉભા ...ઇએ.

... પછી આ દરખાસ્ત પર મત લેવાતાં શેર-હોલ્ડરોએ મોટી બહુમતીએ તે ઉડાડી દઇ શ્રી. ગોકુલ...ની ડીરેકટર પદ માટેની લાયકાત કેટલી હતી તે બતાવી આપ્યું હતું, પરંતુ પ્રોકસીનો પુનઃ ...તે તેમને પુનઃ ચુંટાવી લેવા માટે તેમના પક્ષકારોએ પોલની માંગણી કરી હતી.

...ત્રે સમય બહુ વ્યતીત થઇ જતાં સર્વની સંમતીથી સભા તા૦ ૨૦ મી જાન્યુઆરીને ગુરૂવાર પર ...વામાં આવી હતી, જેમાં ઉપરોકત પોલનું પરીણામ જાહેર થશે અને એજન્ડા પરનું બાકીનું કામ ... આવશે.

...ભા બોલાવવાની નોટીસન ... પછી સંખ્યાબંધ શેર- ... આગ્રહભરી માંગણી કરી ... સભામાં શ્રી. ગોકુલચંદે જે ... શબ્દો ઉચ્ચાર્યા હતા તે પાછા ... જોઇતા ન હતા. અત્રે ગોકુલચંદે જણાવ્યું હતું કે અમારા ભાગીદારો વચ્ચેના ઝગડાન પ્રસંગે એ શબ્દો બોલાઇ ગયેલા, શેર હોલ્ડર ભાઇનું અપમાન કરવાનો મારો ઇરાદોજ ન હતો તેમજ એ શબ્દો હું મજકુર શેર-હોલ્ડરને ઉદેશીને બોલ્યો ન હતો. ... કાબુમાં રાખો, નહિતર તેઓ ઝગડશાજ કરશે. શ્રી. નગીનદાસ શાહ—ગોકુલચંદે સભાની માફી માંગવી જોઇએ અને એ શબ્દો પાછા ખેંચી લેવા જોઇએ કેમકે તેમના એ શબ્દોનાં કારણેજ તે દિવસે સભા બરખાસ્ત કરવી ...

આગલી સભાની મીનીટ અધુરી હોવા સામે ટીકા.

કમીશન લેતાં મેનેજીંગ એજન્ટોને શરમ ન આવી.

પ્રમુખની સહમતી.

આપણે નફો ખાઇ જનારા નર રાક્ષસોને ફાંસીએ લટકાવો.

ગોકુળચંદ અને રામકુમાર પાસે ખુલાસો માગો.

હાસ્યજનક સુધારો.

સુચીત તપાસ સમીતીની પોકળતા પર પ્રકાશ.

લાખો રૂપીઆની લહેણી રકમો.

હજી પણ વીચારવાનો અને વીગતો સમજવાનો સમય આપો.

શરમજનક વસ્તુસ્થીતી.

એ સમય પણ આવશે.

આવી અન્યાયી પરીસ્થીતીનો અંત આવવો જોઇએ.

આપણી પ્રજાકીય સરકારમાં પણ તમને વીશ્વાસ નથી?

આ બધું ફારસ શા માટે?

પ્રમુખની લાચારી.

સુધારાનો રકાસ પણ...

પ્રમુખની ખેદજનક નીષ્ક્રીયતા સામે વીરોધ.

એ સરકારી ગેઝેટ જોયું પણ નથી?

[સો]લાપુર મીલની મુલતવી રહેલી સભા.

પ્રોક્સીના બળે ચલાવાતી જોહુકમી સામે ઉગ્ર વિરોધ.

"નફો ભરખી જનારા નરરાક્ષસોને ફાંસીએ લટકાવો."

[ગઈ] સભામાં મોટી બહુમતીએ ઉડી ગયેલી દરખાસ્તો પ્રોક્સીના જોરે પસાર કરાવવી પડી.

ગોકુળચંદ મોરારકાને ફરીથી ડીરેક્ટર તરીકે ચુંટવાની મોટી બહુમતીએ ઉડી ગયેલી દરખાસ્ત–માગવામાં આવેલો પોલ.

(અમારા ખાસ પ્રતીનીધી તરફથી)

મુંબઈ, તા૦ ૬ ઠી જાન્યુઆરી.

આગલી સભાની મીનીટ અધુરી હોવા સામે ટીકા.

કમીશન લેતા મેનેજીંગ એજન્ટોને શરમ ન આવી.

હજી પણ વીચારવાનો અને વીગતો સમજવાનો સમય આપો.

આ બધું ફારસ શા માટે?

પ્રમુખની લાચારી.

પ્રમુખની સહમતી.

સુધારાનો રકાસ પણ...

હાસ્યજનક સુધારો.

આપણો નફો ખાઈ જનારા નર રાક્ષસોને ફાંસીએ લટકાવો.

શરમજનક વસ્તુસ્થીતી.

ગોકુળચંદ અને રામકુમાર પાસે ખુલાસો માંગો.

એ સમય હવે આવશે.

સુચીત તપાસ સમીતીની પોકળતા પર પ્રકાશ.

પ્રમુખની ખેદજનક નીષ્ક્રીયતા સામે નીરોધ.

આવી અન્યાયી પરીસ્થીતીના ...

લાખો રૂપીઆની લહેણી રકમો.

આપણી પ્રજાકીય સરકારમાં પણ તમને વીશ્વાસ નથી?

એ સરકારી ગેઝેટ જોયું પણ નથી?

"મુંબઈ સમાચાર" ના તા૦ ૨૧ મી જાનેવારી ૧૯૪૯ ના અંકમાં ઉતારો. ... સભા

શોલાપુર મીલના શેરહોલ્ડરોને શેર દીઠ ૨૦૦ રૂા.ની વહેંચણી મળવાની વકી.

શેરહોલ્ડરોની સભામાં પ્રમુખ શ્રી. ઘાસવાલાએ કરેલી ખાત્રીભરી જાહેરાત.

મુલત્વી રહેલી શેરહોલ્ડરોની ૭૩ મી સામાન્ય વાર્ષિક સભામાં ચાલેલું કામકાજ.

કંપનીના ઓડીટરોને ઉદ્દેશીને પુછાયેલા કેટલાક વેધક પ્રશ્નો.

(અમારા ખાસ પ્રતિનિધિ તરફથી)

મુંબઈ, તા૦ ૨૦ મી જાન્યુઆરી.

મેનેજીંગ એજન્ટો અને ડીરેકટરોના કારભારા સામે શેરહોલ્ડરોના ખુબજ કચવાટ, રોષ અને વિરોધની ઉછળતી જવાળાઓ વચ્ચે ૬ ઠી જાન્યુઆરીનાં રોજ પુનઃ મુલત્વી રહેલી શોલાપુર મીલના શેરહોલ્ડરોની ૭૩ મી સામાન્ય વાર્ષીક સભા આજે સાંજે કંપનીની રજીસ્ટર્ડ ઓફીસમાં શ્રી૦ ઈ. બી. ઘાસવાલાના પ્રમુખપદે મળી હતી. આજનું વાતાવરણ પણ એટલુંજ રોષયુકત અને તંગ હતું.

આજની સભામાં ચાલેલા કામકાજની નોંધનીય અને અગત્યની વિગત એ છે કે પ્રમુખ શ્રી૦ ઘાસવાલાએ અન્ય ડીરેકટરો સાથે મંત્રણા ચલાવીને શેરહોલ્ડરોની આગ્રહભરી વાજબી સુચનાનો મોડે મોડે પણ સ્વીકાર કર્યો હતો, અને બહાલી અપાયા વગર રહેલા અહેવાલ અને હિસાબોને બહાલી આપવા માટે હવે પછી શેરહોલ્ડરોની સભા જ્યારે મળશે ત્યારે અનામત ફંડ કે વહેંચણીની રકમો એક સરખી રાખવા માટેનાં ફંડમાંથી કે બીજા કોઈ ફંડમાંથી શેરહોલ્ડરોને શેર દીઠ ૨૦૦ રૂા. ની વહેંચણી આપવાની વિચારણા કરવાની ખાત્રી આપી હતી.

પ્રમુખશ્રીની આ ખાત્રીભરી જાહેરાતથી સભામાં સંતોષની લાગણી ફેલાઈ હતી.

શરૂઆતમાં ૬ઠી જાન્યુઆરીના રોજ મુલતવી રહેલી સભામાં શ્રી. ગોકુળચંદ મોરારકાની ડીરેકટર તરીકે ફરીથી ચુંટણી કરવાની દરખાસ્ત શેરહોલ્ડરોએ મોટી બહુમતિએ ઉડાડી દીધા પછી તેના પર જે પોલ લેવાયો હતો તે પોલનું પરિણામ આજે જાહેર કરતાં પ્રમુખશ્રી ઈ. બી. ઘાસવાલાએ શ્રી. ગોકુળચંદ મોરારકાને ચુંટાઈ ગએલા જાહેર કર્યા હતા.

શેર હોલ્ડરોનું કંઈક હીત તો જાળવો.

શેઠ લાલદાસ જમનાદાસે તે [illegible] જણાવ્યું હતું કે આ વખતે કંઈપણ વહેંચણી નથી આપી તેના પરીણામે [illegible] લગતા કાયદા અનુસાર વહેંચણીના [illegible] ઘટી જશે અને શેરોના ભાવ પર તેની અસર થવા પામશે. માટે શેરહોલ્ડરોના હિત પર થોડું ઘણું લક્ષ આપીને કંપનીના અનામત ફંડમાંથી શેર દીઠ ૨૦૦ રૂ. ની વહેંચણી આપો તો શેર હોલ્ડરોને નુકશાન થતું અટકે. ભુતકાળમાં બીજી મીલોએ ઘણી વખત આવી રીતે વહેંચણી આપેલ છે. તમારી પાસે અનામત ફંડ ઉપરાંત વહેંચણી સરખી રાખવા માટેનું ફંડ પણ છે. વહેંચીણીની સરેરાશ ઘટી ન જાય તે ખાતર પણ આ કે આવાં કોઈ ફંડમાંથી ડીરેકટરોની બોર્ડે શેર હોલ્ડરોને વહેંચણી આપવી જોઈએ. જરૂર જણાય તો આ સભા ૫-૭ મિનિટ મુલતવી રાખી આપસ આપસમાં મંત્રણો ચલાવી લ્યો.

મળેલી તકનો લાભ લો.

શેઠશ્રી એમ. એન. કામાએ પ્રમુખશ્રીને સુચવ્યું હતું કે ડીરેકટરોએ શેર હોલ્ડરોનાં હિત પર પુરતું લક્ષ આપવું જોઈએ અને વાજબી સુચનાનો સ્વીકાર કરી શેર હોલ્ડરોનું હિત જોખમાતું અટકાવવું જોઈએ.

પ્રમુખ— આ સુચના તદ્દન વાજબી છે. અને તેનો અમલ કરવાને હું ખુબજ ઈંતેજાર છું, પરંતુ મને હમણાંજ જણાવવામાં આવ્યું છે કે સરકારી લવાદે ગઈ કાલે જે ચુકાદો આપ્યો છે તેમાં મોંઘવારી ભથ્થાં વીગેરેમાં જે વધારો આપવાનું અને તેનો ૧૯૪૭ના જાન્યુઆરી માસથી અમલ કરવાનું ઠરાવવામાં આવેલું છે તેના પરીણામે કંપની ઉપર ૧૨ લાખ રૂ. નો નવો બોજો મુકાયો છે. આમ છતાં આ સુચનાનો અમલ શક્ય બની શકતો હોય તો હું ખુશી થઈશ.

મળેલી તકનો લાભ ઉઠાવો.

શેઠશ્રી કામા—આવી જાતનો બોજો એકલી શોલાપુર મીલ પરજ પડયો નથી, બીજી મીલો પર પણ પડયો હશે. આથી આવા બહાનાનો આશરો લેવાને બદલે બોર્ડ ઈચ્છે તો શેર હોલ્ડરોનાં હિત સાચવવાની આ તકનો લાભ ઉઠાવે તો તે ઉચિત ગણાશે.

પ્રમુખની જાહેરાત.

આ પરથી પ્રમુખે અન્ય ડીરેકટરો સાથે મંત્રણા ચલાવ્યા બાદ જાહેર કર્યું હતું કે અહેવાલ અને હિસાબોને હજી બહાલી અપાયેલા નથી એટલે મજકુર અહેવાલ અને હિસાબોને બહાલી આપવા માટે હવે પછી શેર હોલ્ડરોની જે સભા મળશે તેમાં શેર હોલ્ડરોની આ વાજબી માંગણી મુજબ કાયદાની કશી ગુંચ નહિ નડતી હોય તો શેર દીઠ ૨૦૦ રૂ.ની વહેંચણી જરૂર જાહેર કરશું.

પ્રમુખશ્રીની આવી ખાતરીભરી જાહેરાતના પરીણામે સભાનું તંગ વાતાવરણ હળવું બની ગયું હતું.

રોકડ પુરાંત કેવી રીતે તપાસો છો?

તે પછી ઓડીટરોની નિમણુંક કરવાની દરખાસ્ત હાથ ધરવામાં આવતાં શેઠશ્રી લાલદાસ જમનાદાસે સભામાં શેર હોલ્ડરોની વિનંતીથી હાજર રહેલા ઓડીટરોને ઉદ્દેશીને પુછ્યું હતું કે દર વરસે સરવાયામાં દેખાડવામાં આવતી રોકડ પુરાંત તમે ગણીને સર્ટીફીકેટ આપો છો કે કેમ? જવાબમાં ઓડીટર મી૦ રામજીએ જણાવ્યું હતું કે અમે વરસની આખર તારીખે રોકડ પુરાંત તપાસતાં નથી પરંતુ પાછળથી ગમે ત્યારે ઓચિતી તપાસ કરી લઈએ છીએ.

મોતી બાગ બંગલા પાછળના ખરચા.

આ પછી શ્રી. લાલદાસ જમનાદાસે જાણવું માંગ્યું હતું કે શોલાપુર મીલ મધેનો મોતી બાગ બંગલો જે એજન્ટોના ઉપયોગ માટે રાખવામાં આવેલ છે, તે બંગલા પાછળ થતા ખર્ચની દરેક વિગતો તમે તપાસો છો કે કેમ?

જવાબમાં ઓડીટર મી૦ રામજીએ જણાવ્યું હતું કે અમે સઘળાં વાઉચરો તપાસીએ છીએ.

બોર્ડમાં ખાલી પડેલી ચાર જગાઓ.

શ્રી. લાલદાસે વધુમાં પ્રમુખ પાસેથી જાણવા માગ્યું હતું કે ડીરેકટરોની બોર્ડમાં ખાલી રહેલી ચાર જગાઓ માટે તમારી પાસે કેટલાં નોમીનેશનો આવેલ છે અને તે આ સભામાં રજુ થવાનાં છે કે કેમ?

જવાબમાં પ્રમુખે જણાવ્યું હતું કે એકજ નોમીનેશન પેપર આવેલ છે, પરંતુ તે માટે કોઈએ કશી દરખાસ્ત રજુ કરેલ ન હોવાથી આ બાબત પડતી મેલવામાં આવેલ છે તે પછી ઓડીટરોની નીમણુંક કરનારી દરખાસ્ત પસાર થઈ હતી.

રોષ અને વીરોધ સકારણ અને તદન વ્યાજબી છે.

તે પછી પ્રમુખશ્રી ઘાસવાલાએ ખુલ્લા દિલથી જણાવ્યું હતું કે મેનેજીંગ એજન્ટો અને ડીરેકટરોનાં વહીવટ સામે શેરહોલ્ડરોએ રોષ અને વિરોધની જે લાગણી વ્યકત કરેલી છે તે સર્વાંશે સકારણ અને સંપુર્ણ રીતે વાજબી છે એમ હું કબુલ કરૂં છું.

બાદ પ્રમુખનો આભાર માની સભા વિસર્જન થઈ હતી.

"મુંબઈ સમાચાર" પ્રેસ

હોવાનું મજકુર સરકારી અહેવાલમાં સાફ સાફ જાહેર કરવામાં આવ્યું છે આપ તેનાથી અજાણ છો?

પ્રમુખ: એ સરકારી અહેવાલ કે ગેઝેટ મારા જોવામાં આવેલ નથી (હસાહસ).

એક શેર હોલ્ડર:— મીલે કરેલી આ નુકસાની મેનેજીંગ એજન્ટો પાસેથી વસુલ કરો.

શ્રી. નગીનદાસ શાહ:— આવા સડેલા કારભારના પ્રમુખપદે બેસવાની તમારે તમારી પ્રતિષ્ઠાને ખાતર પણ ના પાડી દેવી જોઈએ.

એક શેર હોલ્ડર:— આ હોલમાં મીલના આગલા માનનીય મેનેજીંગ એજન્ટોની જે છબીઓ ટાંગેલી છે તે મહાનુંભાવો પણ આવો સડેલો કારભાર જોઈને શરમાતા હશે, માટે એમના ઉજ્જવળ નામને ખાતર પણ આ છબીઓ ઉતારી લો.

વીરોધને વ્યર્થ બનાવવા પ્રોકસીનો દુરૂપયોગ.

શેઠ શ્રી. કામા:— હું તમારી ચુંટણી થાય તેનો વિરોધ નથી કરતો કેમકે વિરોધી નિષ્ફળ નિવડવાનો છે એમ તમે પ્રોક્સીઓનું બળ વાપરીને અમને પ્રતિત કરાવી આપેલું છે. હું તો તમને એટલું જ કહીશ કે તમે શેર હોલ્ડરો તરફથી ઉભા રહો છો મેનેજીંગ એજન્ટોનાં પુતળાં તરીકે ઉભા નથી રહેતા એનો ખ્યાલ રાખજો. મેનેજીંગ એજન્ટોનું નહિ પણ શેર હોલ્ડરોનું હિત જોવાનીજ તમારી ફરજ છે. ઈશ્વરને સાક્ષી રાખીને તમે તમારી એ ફરજ બજાવો એમ હું ઈચ્છું છું.

આત્માને છેતરતા નહી કે વેચી મારતા નહી.

શેઠ શ્રી. કામાએ પ્રમુખને ઉદ્દેશીને વધુમાં જણાવ્યું હતું કે એક ધારાશાસ્ત્રી તરીકે મેનેજીંગ એજન્ટોને તેમની સામે કોર્ટોમાં ચાલતા કેસોમાં તેમને તમે ગમે તેટલી મદદ કર્યા કરો તેમાં અમને વાંધો નથી. પરંતુ શેર હોલ્ડરોનું હીત જરા પણ જોખમાતું જુઓ તે વખતે તમે મેનેજીંગ એજન્ટો સામે નિષ્પક્ષ રીતે કડક હાથે અને વિશુદ્ધ ભાવે કામ લેજો. હૃદય ગુમાવશો નહિ, આત્માને છેતરશો નહિ, કે આત્માને વેચશો નહિ.

હજુ પણ ખસી જાવ એમાંજ તમારી શોભા છે.

શ્રી. હરસુમન મહેતા:— મીલના કારભાર આટલી હદે સડી ગયા છે. તેવા કારભારના પ્રમુખપદે તમારા જેવા પ્રતિષ્ઠિત ગૃહસ્થે ચીટકી રહેવું જોઈએ નહિ. તમારી પ્રતિષ્ઠા અને સ્વમાનની ખાતર પણ તમે આ ચુંટણીમાંથી ખસી જાઓ એમાંજ તમારી અને અમારી શોભા છે.

પ્રમુખનો એકરાર અને ખાત્રી.

શેર હોલ્ડર ભાઈઓએ એકી અવાજે વ્યકત કરેલી હૃદય વરાળથી દ્રવિત થઈ જઈને પ્રમુખ શ્રી. ઘાસવાલાએ જણાવ્યું હતું કે મીલનો આવો કારભાર અને તેનાં આવા પરિણામો જોઈને તમે મારા માટે સખ્તમાં સખ્ત શબ્દો વાપરો તે હું સમજી શકું છું. પણ આજે ફરીવાર હું મારૂં હૃદય ખોલીને મારે કેવી પરિસ્થિતિમાં કામ કરવું પડે છે તેનો પણ આપને હું ખ્યાલ આપું છું. ડીરેકટરો અને મેનેજીંગ એજન્ટો વચ્ચે રોજ રોજ સખત ઝઘડાઓ થયા જ કરતાં હોય ત્યાં મારે કેવી રીતે કામ કરવું? મારા એક સિવાયના બીજા ત્રણે ત્રણ ડીરેકટરો મેનેજીંગ એજન્સીમાં હિત ધરાવે છે. તેઓ આપસ આપસમાં રોજ ઝગડયા કરે છે. તેમના વચ્ચે પારાવાર કડવાશ ફેલાઈ ગઈ છે. તેમની વચ્ચેના મતભેદો એટલી હદે ઉગ્ર બની ગયેલ છે કે તેનું કદિ પણ નિરાકરણ થઈ શકે તેમ નથી. આ મીલની આવી હાલત આ ડીરેકટરો અને મેનેજીંગ એજન્ટોનેજ આભારી છે. બીજું કોઈ કારણ નથી. તમે પણ મને ઠપકો આપો છો. બીજા હાથ પર ડીરેકટરોની બેઠકમાં પણ આ ડીરેકટરો મારા સામે સખત વાગ્બાણો છોડતા હોય છે. આવી સ્થિતિમાં મારે કામ કરવાનું હોય છે. જે હું કોઈનો પણ પક્ષકાર બન્યા વગર બજાવું છું અને બજાવીશ એવી હું તમને સૌને ખાત્રી આપું છું. મને આ કંપનીના ડીરેકટર બનવામાં જરા પણ રસ નથી. તેમજ મેનેજીંગ એજન્સી કે તેમાં હું જરા પણ હિત ધરાવતો નથી.

"શેઠ શ્રી. કામાના મંતવ્ય સાથે હું અક્ષરસઃ સંમત થાઉં છું"

પ્રમુખ શ્રી. ઘાસવાલાએ આગળ બોલતાં જણાવ્યું હતું કે શેઠ શ્રી. કામાએ આ સભામાં વ્યકત કરેલાં મંતવ્ય અને લાગણીઓ સાથે હું અક્ષરસઃ સંમત થાઉં છું. મને ચુંટવો ન ચુંટવો એ આપની ઈચ્છાની વાત છે. પરંતુ હું આપને એટલી ખાત્રી આપું છું કે આવતા વર્ષ સુધીમાં મીલના વહીવટમાં સુધારો નહી થાય તો હું ડીરેકટર પદેથી જરૂર ખસી જઈશ. આ વર્ષના પહેલાં બે ત્રણ માસમાં જ વહીવટમાં ઈચ્છિત ફેરફાર નહિ થાય તો પણ હું રાજીનામુ આપીને છૂટો થઈ જઈશ.'

બોર્ડની સભા ન બોલાવવા માટે તમે મને ઠપકો આપો છો પણ સભા બોલાવવા માટે મેં મેનેજીંગ એજન્ટોને ઘણી વખત કહેલું હતું પરંતુ મેનેજીંગ એજન્ટોએ સભા બોલાવેલી જ નહિ. બોર્ડના મારા સિવાયના ત્રણે ત્રણ ડિરેકટરો મેનેજીંગ એજન્સીમાં ભાગીદારો છે. તેમના વચ્ચે સતત ઝગડાઓ ચાલ્યા જ કરે છે. બહારનો હું એકજ ડીરેકટર છું એવી સ્થિતિ અને એવા સંયોગોમાં કંઈ કામ થઈ થઈ શકતું નહી કે કંઈ પગલું લઈ શકતું નથી છતાં હું તમને પુનઃ ખાત્રી આપું છું કે હવે પછી આવી સ્થિતિમાં સુધારો નહિ થાય તો હું તરત જ છૂટો થઈ જઈશ.

પ્રમુખના આવા એકરાર અને ખાત્રી પછી મોટા ભાગનાં શેર હોલ્ડરોએ તેમની ચુંટણીની વિરૂદ્ધમાં મત ન આપતાં તટસ્થ રહેવાનું પસંદ કરવાથી શ્રી. ઈ. બી. ઘાસવાળાની ડિરેકટર તરીકે ફરીથી ચુંટણી કરવાની દરખાસ્ત પસાર થયેલી જાહેર થઈ હતી.

સ્વમાનની ખેવના હોય તો શ્રી. ગોકુલચંદે ચુંટણીમાં ઉભાજ ન રહેવું જોઈએ.

તે પછી વારી મુજબ ફારેગ થતાં બીજા ડીરેકટર શ્રી. ગોકુલચંદ મોરારકાની ડીરેકટર તરીકે ફરીથી ચુંટણી કરવાની દરખાસ્ત એક અજાણ્યા શેર હોલ્ડર ભાઈએ બહુજ શરમાતા શરમાતા અને ક્ષોભ અનુભવતાં રજુ કરી હતી તેવાજ એક બીજા શેર હોલ્ડર ભાઈએ ખુબજ ધીમા અને ડચકા ખાતા અવાજે તેને ટેકો આપ્યો હતો.

આવી વિચિત્ર રીતે આ દરખાસ્ત રજુ થતાં સભામાં હસાહસ થઈ પડી હતી અને શ્રી. ગોકુળચંદને ઉદ્દેશીને ખુબ કટાક્ષો થઈ રહ્યા હતા. પછી સંખ્યાબંધ શેર હોલ્ડરોએ પ્રમુખ અને આ દરખાસ્ત રજુ કરનારાઓને ઉદ્દેશીને જણાવ્યું હતુ કે શ્રી. ગોકલચંદને ડીરેકટર તરીકે ચુંટવા ઉભા થયા છો પણ તેમની અત્યાર સુધીની કારકીર્દી તો સભા સમક્ષ રજુ કરો. તેમાં શરમાવો છો શા માટે?

શ્રી. ગોરધનદાસ ભગવાનદાસે જણાવ્યુ હતું કે જે વ્યકિત સામે આટલા બધા પોલિસ કેસો ચાલી રહ્યા છે. તેવી વ્યકિતએ પોતાના સ્વમાનને ખાતર પણ આ ચુંટણીમાં ઉભા રહેવું ન જોઈએ અને છતાં તેઓ ઉભા રહેવાની હઠ પકડે તો શેર હોલ્ડરોએ પોતાના સ્વમાન ખાતર પણ તેમનો વિરોધ કરવો જોઈએ.

દરખાસ્તનો રકાશ.

આ દરખાસ્ત પર મત લેવાતાં તે મોટી બહુમતિએ ઉડી જતાં શ્રી. ગોકુલચંદ મોરારકાના પક્ષકારોએ પોલની માંગણી કરી હતી. પ્રોક્સીનાં જંગલી બળ પર શેર હોલ્ડરના વિરોધની અવગણના કરીને આ દરખાસ્ત પસાર કરાવી દેવાની પોલ માંગનારા ભાઈઓની મકશદ હોય એમ જણાતું હતુ.

પછી પોલ માંગવામાં આવ્યો હતો. અત્રે ખુબ ખુબ મોડું થઈ ગયું હોવાથી આ સભા મુલતવી રાખવાની દરખાસ્ત રજુ કરવામાં આવી હતી. જે બહાલ રહી હતી અને સભા તા. ૨૦મી જાન્યુઆરી ને ગુરૂવારે બપોર પછી ૪-૩૦ વાગ્યા પર મુલતવી રાખવામાં આવી હતી. જે વખતે શ્રી. ગોકલચંદ મોરારકાની ડીરેકટર તરીકે ફરીથી ચુંટણી કરવાની મોટી બહુમતીએ ઉડી ગયેલી દરખાસ્ત પર મંગાયેલા પોલનું પરિણામ જાહેર થશે અને એજન્ડા પર બાકી રહેવા પામેલી બીજી બાબતો હાથ ધરવામાં આવશે.

આમ શોલાપુર મીલના અત્યાર સુધીના ઈતિહાસમાં પહેલી જ વાર આ વાર્ષીક સભા બીજી વખત મુલત્વી રહેવા પામી હતી. જે હાલના ડીરેકટરો તેમજ મેનેજીંગ એજન્ટો માટે દરેક રીતે શરમાવા જેવું કહેવાય.

હોવાનું મજકુર સરકારી અહેવાલમાં સાફ સાફ જાહેર કરવામાં આવ્યું છે આપ તેનાથી અજાણ છો?

પ્રમુખ: એ સરકારી અહેવાલ કે ગેઝેટ મારા જોવામાં આવેલ નથી (હસાહસ).

એક શેર હોલ્ડર:— મીલે કરેલી આ નુકસાની મેનેજીંગ એજન્ટો પાસેથી વસુલ કરો.

શ્રી. નગીનદાસ શાહ:— આવા સડેલા કારભારના પ્રમુખપદે બેસવાની તમારે તમારી પ્રતિષ્ઠાને ખાતર પણ ના પાડી દેવી જોઈએ.

એક શેર હોલ્ડર:— આ હોલમાં મીલના આગલા માનનીય મેનેજીંગ એજન્ટોની જે છબીઓ ટાંગેલી છે તે મહાનુભાવો પણ આવો સડેલો કારભાર જોઈને શરમાતા હશે, માટે એમના ઉજ્જવળ નામને ખાતર પણ આ છબીઓ ઉતારી લો.

વીરોધને વ્યર્થ બનાવવા પ્રોક્સીનો દુરૂપયોગ.

શેઠ શ્રી. કામા:— હું તમારી ચુંટણી થાય તેનો વિરોધ નથી કરતો કેમકે વિરોધી નિષ્ફળ નિવડવાનો છે એમ તમે પ્રોક્સીઓનું બળ વાપરીને અમને પ્રતિત કરાવી આપેલું છે. હું તો તમને એટલું જ કહીશ કે તમે શેર હોલ્ડરો તરફથી ઉભા રહો છો મેનેજીંગ એજન્ટોનાં પુતળાં તરીકે ઉભા નથી રહેતા એનો ખ્યાલ રાખજો. મેનેજીંગ એજન્ટોનું નહિ પણ શેર હોલ્ડરોનું હિત જોવાનીજ તમારી ફરજ છે. ઈશ્વરને સાક્ષી રાખીને તમે તમારી એ ફરજ બજાવો એમ હું ઈચ્છું છું.

આત્માને છેતરતા નહી કે વેચી મારતા નહી.

શેઠ શ્રી. કામાએ પ્રમુખને ઉદ્દેશીને વધુમાં જણાવ્યું હતું કે એક ધારાશાસ્ત્રી તરીકે મેનેજીંગ એજન્ટોને તેમની સામે કોર્ટોમાં ચાલતા કેસોમાં તેમને તમે ગમે તેટલી મદદ કર્યા કરો તેમાં અમને વાંધો નથી. પરંતુ શેર હોલ્ડરોનું હીત જરા પણ જોખમાતું જુઓ તે વખતે તમે મેનેજીંગ એજન્ટો સામે નિષ્પક્ષ રીતે કડક હાથે અને વિશુદ્ધ ભાવે કામ લેજો. હૃદય ગુમાવશો નહિ, આત્માને છેતરશો નહિ, કે આત્માને વેચશો નહિ.

હજુ પણ ખસી જાવ એમાંજ તમારી શોભા છે.

શ્રી. હરસુમન મહેતા:— મીલના કારભાર આટલી હદે સડી ગયા છે. તેવા કારભારના પ્રમુખપદે તમારા જેવા પ્રતિષ્ઠિત ગૃહસ્થે ચીટકી રહેવું જોઈએ નહિ. તમારી પ્રતિષ્ઠા અને સ્વમાનની ખાતર પણ તમે આ ચુંટણી માંથી ખસી જાઓ એમાંજ તમારી અને અમારી શોભા છે.

પ્રમુખનો એકરાર અને ખાત્રી.

શેર હોલ્ડર ભાઈઓએ એકી અવાજે વ્યકત કરેલી હૃદય વરાળથી દ્રવિત થઈ જઈને પ્રમુખ શ્રી. ઘાસવાલાએ જણાવ્યું હતું કે મીલનો આવો કારભાર અને તેનાં આવા પરિણામો જોઈને તમે મારા માટે સખ્તમાં સખ્ત શબ્દો વાપરો તે હું સમજી શકું છું. પણ આજે ફરીવાર હું મારૂં હૃદય ખોલીને મારે કેવી પરિસ્થિતિમાં કામ કરવું પડે છે તેનો પણ આપને હું ખ્યાલ આપું છું. ડીરેકટરો અને મેનેજીંગ એજન્ટો વચ્ચે રોજ રોજ સખત ઝઘડાઓ થયા જ કરતાં હોય ત્યાં મારે કેવી રીતે કામ કરવું? મારા એક સિવાયના બીજા ત્રણે ત્રણ ડીરેકટરો મેનેજીંગ એજન્સીમાં હિત ધરાવે છે. તેઓ આપસ આપસમાં રોજ ઝઘડયા કરે છે. તેમના વચ્ચે પારાવાર કડવાશ ફેલાઈ ગઈ છે. તેમની વચ્ચેના મતભેદો એટલી હદે ઉગ્ર બની ગયેલ છે કે તેનું કદિ પણ નિરાકરણ થઈ શકે તેમ નથી. આ મીલની આવી હાલત આ ડીરેકટરો અને મેનેજીંગ એજન્ટોનેજ આભારી છે. બીજું કોઈ કારણ નથી. તમે પણ મને ઠપકો આપો છો. બીજા હાથ પર ડીરેકટરોની બેઠકમાં પણ આ ડીરેકટરો મારા સામે સખત વાગ્બાણો છોડતા હોય છે. આવી સ્થિતિમાં મારે કામ કરવાનું હોય છે. જે હું કોઈનો પણ પક્ષકાર બન્યા વગર બજાવું છું અને બજાવીશ એવી હું તમને સૌને ખાત્રી આપું છું. મને આ કંપનીના ડીરેકટર બનવામાં જરા પણ રસ નથી. તેમજ મેનેજીંગ એજન્સી કે તેમાં હું જરા પણ હિત ધરાવતો નથી.

"શેઠ શ્રી. કામાના મંતવ્ય સાથે હું અક્ષરસ: સંમત થાઉં છું"

પ્રમુખ શ્રી. ઘાસવાલાએ આગળ બોલતાં જણાવ્યું હતું કે શેઠ શ્રી. કામાએ આ સભામાં વ્યકત કરેલાં મંતવ્ય અને લાગણીઓ સાથે હું અક્ષરસ: સંમત થાઉં છું. મને ચુંટવો ન ચુંટવો એ આપની ઈચ્છાની વાત છે. પરંતુ હું આપને એટલી ખાત્રી આપું છું કે આવતા વર્ષ સુધીમાં મીલના વહીવટમાં સુધારો નહી થાય તો હું ડીરેકટર પદેથી જરૂર ખસી જઈશ. આ વર્ષના પહેલાં બે ત્રણ માસમાં જ વહીવટમાં ઈચ્છિત ફેરફાર નહિ થાય તો પણ હું રાજીનામુ આપીને છૂટો થઈ જઈશ.

બોર્ડની સભા ન બોલાવવા માટે તમે મને ઠપકો આપો છો પણ સભા બોલાવવા માટે મેં મેનેજીંગ એજન્ટોને ઘણી વખત કહેલું હતું પરંતુ મેનેજીંગ એજન્ટોએ સભા બોલાવેલી જ નહિ. બોર્ડના મારા સિવાયના ત્રણે ત્રણ ડિરેકટરો મેનેજીંગ એજન્સીમાં ભાગીદારો છે. તેમના વચ્ચે સતત ઝગડાઓ ચાલ્યા જ કરે છે. બહારનો હું એકજ ડીરેકટર છું એવી સ્થિતિ અને એવા સંયોગોમાં કંઈ કામ થઈ થઈ શકતું નહી કે કંઈ પગલું લઈ શકાતું નથી છતાં હું તમને પુન: ખાત્રી આપું છું કે હવે પછી આવી સ્થિતિમાં સુધારો નહિ થાય તો હું તરત જ છૂટો થઈ જઈશ.

પ્રમુખના આવા એકરાર અને ખાત્રી પછી મોટા ભાગનાં શેર હોલ્ડરોએ તેમની ચુંટણીની વિરૂદ્ધમાં મત ન આપતાં તટસ્થ રહેવાનું પસંદ કરવાથી શ્રી. ઈ. બી. ઘાસવાળાની ડિરેકટર તરીકે ફરીથી ચુંટણી કરવાની દરખાસ્ત પસાર થયેલી જાહેર થઈ હતી.

સ્વમાનની ખેવના હોય તો શ્રી. ગોકુલચંદે ચુંટણીમા ઉભાજ ન રહેવું જોઈએ.

તે પછી વારી મુજબ ફારેગ થતા બીજા ડીરેકટર શ્રી. ગોકુલચંદ મોરારકાની ડીરેકટર તરીકે ફરીથી ચુંટણી કરવાની દરખાસ્ત એક અજાણ્યા શેર હોલ્ડર ભાઈએ બહુજ શરમાતા શરમાતા અને ક્ષોભ અનુભવતાં રજુ કરી હતી તેવાજ એક બીજા શેર હોલ્ડર ભાઈએ ખુબજ ધીમા અને ડચકા ખાતા અવાજે તેને ટેકો આપ્યો હતો.

આવી વિચિત્ર રીતે આ દરખાસ્ત રજુ થતાં સભામાં હસાહસ થઈ પડી હતી અને શ્રી. ગોકુળચંદને ઉદ્દેશીને ખુબ કટાક્ષો થઈ રહ્યા હતા. પછી સંખ્યાબંધ શેર હોલ્ડરોએ પ્રમુખ અને આ દરખાસ્ત રજુ કરનારાઓને ઉદ્દેશીને જણાવ્યું હતુ કે શ્રી. ગોકલચંદને ડીરેકટર તરીકે ચુંટવા ઉભા થયા છો પણ તેમની અત્યાર સુધીની કારકીર્દી તો સભા સમક્ષ રજુ કરો. તેમાં શરમાવો છો શા માટે?

શ્રી. ગોરધનદાસ ભગવાનદાસે જણાવ્યુ હતુ કે જે વ્યકિત સામે આટલા બધા પોલિસ કેસો ચાલી રહ્યા છે. તેવી વ્યકિતએ પોતાના સ્વમાનને ખાતર પણ આ ચુંટણીમાં ઉભા રહેવું ન જોઈએ અને છતાં તેઓ ઉભા રહેવાની હઠ પકડે તો શેર હોલ્ડરોએ પોતાના સ્વમાન ખાતર પણ તેમનો વિરોધ કરવો જોઈએ.

દરખાસ્તનો રકાશ.

આ દરખાસ્ત પર મત લેવાતાં તે મોટી બહુમતિએ ઉડી જતાં શ્રી. ગોકુલચંદ મોરારકાના પક્ષકારોએ પોલની માંગણી કરી હતી. પ્રોક્સીનાં જંગલી બળ પર શેર હોલ્ડરના વિરોધની અવગણના કરીને આ દરખાસ્ત પસાર કરાવી દેવાની પોલ માંગનારા ભાઈઓની મકસદ હોય એમ જણાતું હતુ.

પછી પોલ માંગવામાં આવ્યો હતો. અત્રે ખુબ ખુબ મોડું થઈ ગયું હોવાથી આ સભા મુલતવી રાખવાની દરખાસ્ત રજુ કરવામાં આવી હતી. જે બહાલ રહી હતી અને સભા તા. ૨ જી જાન્યુઆરીને ગુરૂવારે બપોર પછી ૪-૩૦ વાગ્યા પર મુલતવી રાખવામાં આવી હતી. જે વખતે શ્રી. ગોકલચંદ મોરારકાની ડીરેકટર તરીકે ફરીથી ચુંટણી કરવાની મોટી બહુમતીએ ઉડી ગયેલી દરખાસ્ત પર મંગાયેલા પોલનું પરિણામ જાહેર થશે અને એજન્ડા પર બાકી રહેવા પામેલી બીજી બાબતો હાથ ધરવામાં આવશે.

આમ શોલાપુર મીલના અત્યાર સુધીના ઈતિહાસમાં પહેલી જ વાર આ વાર્ષીક સભા બીજી વખત મુલત્વી રહેવા પામી હતી. જે હાલના ડીરેકટરો તેમજ મેનેજીંગ એજન્ટો માટે દરેક રીતે શરમાવા જેવું કહેવાય.

શોલાપુર મીલના શેરહોલ્ડરોને શેર દીઠ ૨૦૦ રૂ.ની વહેંચાણી મળવાની વકી.

શેરહોલ્ડરોની સભામાં પ્રમુખ શ્રી. ઘાસવાલાએ કરેલી ખાત્રીભરી જાહેરાત.

મુલત્વી રહેલી શેરહોલ્ડરોની ૭૩ મી સામાન્ય વાર્ષિક સભામાં ચાલેલું કામકાજ.

કંપનીના ઓડીટરોને ઉદ્દેશીને પુછાયેલા કેટલાક વેધક પ્રશ્નો.

(અમારા ખાસ પ્રતિનિધિ તરફથી)

મુંબઈ, તા. ૨૦ મી જાન્યુઆરી.

મેનેજીંગ એજન્ટ અને ડીરેકટરોના કારભારા સામે શેરહોલ્ડરોના ખુબજ કચવાટ, રોષ અને વિરોધની ઉછળતી જવાળાઓ વચ્ચે ૬ ઠી જાન્યુઆરીનાં રોજ પુન: મુલત્વી રહેલી શોલાપુર મીલના શેરહોલ્ડરોની ૭૩ મી સામાન્ય વાર્ષિક સભા આજે સાંજે કંપનીની રજીસ્ટર્ડ ઓફીસમાં શ્રી. ઈ. બી. ઘાસવાલાના પ્રમુખપદે મળી હતી. આજનું વાતાવરણ પણ એટલુંજ રોષયુકત અને તંગ હતું.

આજની સભામાં ચાલેલો કામકાજની નોંધનીય અને અગત્યની વિગત એ છે કે પ્રમુખ શ્રી. ઘાસવાલાએ અન્ય ડીરેકટરો સાથે મંત્રણા ચલાવીને શેરહોલ્ડરોની આગ્રહભરી વાજબી સુચનાનો મોડો મોડો પણ સ્વીકાર કર્યો હતો, અને બહાલી અપાયા વગર રહેલા અહેવાલ અને હિસાબોને બહાલી આપવા માટે હવે પછી શેરહોલ્ડરોની સભા જ્યારે મળશે ત્યારે અનામત ફંડ કે વહેંચણીની રકમો એક સરખી રાખવા માટેનાં ફંડમાંથી કે બીજા કોઈ ફંડમાંથી શેરહોલ્ડરોને શેર દીઠ ૨૦૦ રૂા. ની વહેંચણી આપવાની વિચારણા કરવાની ખાત્રી આપી હતી.

પ્રમુખશ્રીની આ ખાત્રીભરી જાહેરાતથી સભામાં સંતોષની લાગણી ફેલાઈ હતી.

શરૂઆતમાં ૬ઠી જાન્યુઆરીના રોજ મુલતવી રહેલી સભામાં શ્રી. ગોકુળચંદ મોરારકાની ડીરેકટર તરીકે ફરીથી ચુંટણી કરવાની દરખાસ્ત શેરહોલ્ડરોએ મોટી બહુમતિએ ઉડાડી દીધા પછી તેના પર જે પોલ લેવાયો હતો તે પોલનું પરિણામ આજે જાહેર કરતાં પ્રમુખશ્રી ઈ. બી. ઘાસવાલાએ શ્રી. ગોકુળચંદ મોરારકાને ચુંટાઈ ગએલા જાહેર કર્યા હતા.

શેર હોલ્ડરોનું કંઈક હીત તો જાળવો.

શેઠ લાલદાસ જમનાદાસે તે પછી જણાવ્યું હતું કે આ વખતે કંઈ પણ વહેંચણી નથી આપી તેના પરિણામે ... લગતા કાયદા અનુસાર વહેંચણીનો ... ઘટી જશે અને શેરોના ભાવ પર તેની અસર થવા પામશે. માટે શેરહોલ્ડરોના હિત પર થોડું ઘણું લક્ષ આપીને કંપનીના અનામત ફંડમાંથી શેર દીઠ ૨૦૦ રૂ. ની વહેંચણી આપો તો શેર હોલ્ડરોને નુકશાન થતું અટકે. ભુતકાળમાં બીજી મીલોએ ઘણી વખત આવી રીતે વહેંચણી આપેલ છે. તમારી પાસે અનામત ફંડ ઉપરાંત વહેંચણી સરખી કરવા માટેનું ફંડ પણ છે. વહેંચીણીની સરેરાશથી ન જાય તે ખાતર પણ આ કે આવાં કોઈ ફંડમાંથી ડીરેકટરોની બોર્ડે શેર હોલ્ડરોને વહેંચણી આપવી જોઈએ. જરૂર જણાય તો આ સભા ૫-૭ મિનિટ મુલતવી રાખી આપસ આપસમાં મંત્રણો ચલાવી લ્યો.

મળેલી તકનો લાભ લો.

શેઠશ્રી એમ. એન. કામાએ પ્રમુખશ્રીને સુચવ્યું હતુ કે ડીરેકટરોએ શેર હોલ્ડરોનાં હિત પર પુરતું લક્ષ આપવું જોઈએ અને વાજબી સુચનાનો સ્વીકાર કરી શેર હોલ્ડરોનું હિત જોખમાતુ અટકાવવું જોઈએ.

પ્રમુખ— આ સુચના તદ્દન વાજબી છે. અને તેનો અમલ કરવાને હું ખુબજ ઈંતેજાર છું, પરંતુ મને હમણાંજ જણાવવામાં આવ્યું છે કે સરકારી લવાદે ગઈ કાલે જે ચુકાદો આપ્યો છે તેમાં મોંઘવારી ભથ્થાં વીગેરેમાં જે વધારો આપવાનું અને તેનો ૧૯૪૭ના જાન્યુઆરી માસથી અમલ કરવાનું ઠરાવવામાં આવેલું છે તેના પરીણામે કંપની ઉપર ૧૨ લાખ રૂ. નો નવો બોજો મુકાયો છે." આમ છતાં આ સુચનાનો અમલ શક્ય બની શકતો હોય તો હું ખુશી થઈશ.

મળેલી તકનો લાભ ઉઠાવો.

શેઠશ્રી કામા—આવી જાતનો બોજો એકલી શોલાપુર મીલ પરજ પડયો નથી, બીજી મીલો પર પણ પડયો હશે. આથી આવા બહાનાનો આશરો લેવાને બદલે બોર્ડ ઈચ્છે તો શેર હોલ્ડરોનાં હિત સાચવવાની આ તકનો લાભ ઉઠાવે તો તે ઉચિત ગણાશે.

પ્રમુખની જાહેરાત.

આ પરથી પ્રમુખે અન્ય ડીરેકટરો સાથે મંત્રણા ચલાવ્યા બાદ જાહેર કર્યું હતુ કે અહેવાલ અને હિસાબોને હજી બહાલી અપાયેલ નથી એટલે મજકુર અહેવાલ અને હિસાબોને બહાલી આપવા માટે હવે પછી શેર હોલ્ડરોની જે સભા મળશે તેમાં શેર હોલ્ડરોની આ વાજબી માંગણી મુજબ કાયદાની કશી ગુંચ નહિ નડતી હોય તો શેર દીઠ ૨૦૦ રૂ.ની વહેંચણી જરૂર જાહેર કરશું.

પ્રમુખશ્રીની આવી ખાતરીભરી જાહેરાતના પરીણામે સભાનું તંગ વાતાવરણ હળવું બની ગયું હતું.

રોકડ પુરાંત કેવી રીતે તપાસો છો?

તે પછી ઓડીટરોની નિમણુંક કરવાની દરખાસ્ત હાથ ધરવામાં આવતાં શેઠશ્રી લાલદાસ જમનાદાસે સભામાં શેર હોલ્ડરોની વિનંતીથી હાજર રહેલા ઓડીટરોને ઉદ્દેશીને પુછ્યું હતું કે દર વરસે સરવાયામાં દેખાડવામાં આવતી રોકડ પુરાંત તમે ગણીને સર્ટીફીકેટ આપો છો કે કેમ? જવાબમાં ઓડીટર મી. રામજીએ જણાવ્યું હતું કે અમે વરસની આખર તારીખે રોકડ પુરાંત તપાસતાં નથી પરંતુ પાછળથી ગમે ત્યારે ઓચિતી તપાસ કરી લઈએ છીએ.

મોતી બાગ બંગલા પાછળના ખરચા.

આ પછી શ્રી. લાલદાસ જમનાદાસે જાણવા માંગ્યું હતું કે શોલાપુર મીલ મધેનો મોતી બાગ બંગલો જે એજન્ટોના ઉપયોગ માટે રાખવામાં આવેલ છે, તે બંગલો પાછળ થતા ખર્ચની દરેક વિગતો તમે તપાસો છો કે કેમ?

જવાબમાં ઓડીટર મી. રામજીએ જણાવ્યું હતું કે અમે સઘળાં વાઉચરો તપાસીયે છીએ.

બોર્ડમાં ખાલી પડેલી ચાર જગોઓ.

શ્રી: લાલદાસે વધુમાં પ્રમુખ પાસેથી જાણવા માગ્યું હતું કે ડીરેકટરોની બોર્ડમાં ખાલી રહેલી ચાર જગાઓ માટે તમારી પાસે કેટલાં નોમીનેશનો આવેલ છે અને તે આ સભામાં રજુ થવાનાં છે કે કેમ?

જવાબમાં પ્રમુખે જણાવ્યું હતુ કે એકજ નોમીનેશન પેપર આવેલ છે, પરંતુ તે માટે કોઈએ કશી દરખાસ્ત રજુ કરેલ ન હોવાથી આ બાબત પડતી મેલવામાં આવેલ છે તે પછી ઓડીટરોની નીમણુંક કરનારી દરખાસ્ત પસાર થઈ હતી.

રોષ અને વીરોધ સકારણ અને તદન વ્યાજબી છે.

તે પછી પ્રમુખશ્રી ઘાસવાલાએ ખુલ્લા દિલથી જણાવ્યું હતું કે મેનેજીંગ એજન્ટો અને ડીરેકટરોનાં વહીવટ સામે શેરહોલ્ડરોએ રોષ અને વિરોધની જે લાગણી વ્યકત કરેલી છે તે સર્વાંશે સકારણ અને સંપુર્ણ રીતે વાજબી છે એમ હું કબુલ કરું છું.

બાદ પ્રમુખનો આભાર માની સભા વિસર્જન થઈ હતી.

Reproduced from the Bombay Chronicle dated 1st January, 1949.

First Meeting

Chaos At Sholapoor Mills Meeting

GOKULCHAND MORARKA'S ALLEGATIONS AGAINST RESPECTABLE SHAREHOLDER AND ITS SEQUEL

Chairman Dissolves Meeting

The 73rd general meeting of the Sholapoor Spg. & Weaving Co. Ltd. was held on Thursday the 30th December, 1948 when it had to be dissolved as a result of chaos and unseemly scenes following one of the Directors making unjustifiable observations against a shareholder.

DISSATISFACTION AGAINST MANAGEMENT

THE MEETING WAS WELL ATTENDED, AS MOST OF THE SHAREHOLDERS WERE THOROUGHLY DISSATISFIED WITH MANAGEMENT OF THE MILLS AND THEY WERE THERE TO GIVE EXPRESSION TO THEIR VIEWS. AT THE OUTSET, ONE OF THE SHAREHOLDERS, MR. D. C. MEHTA, RAISED OBJECTION THAT THE MEETING WAS INVALID FOR THE FOLLOWING REASONS: ....

(1) Every shareholder should receive a copy of the report and Balance Sheet. This was not done.

(2) The Chairman of the general meeting held on 30-12-43 had given an assurance that the general meeting would not be convened during the Christmas week as it was inconvenient for all the shareholders who wished to attend the meeting.

(3) There were errors in the printing of the Balance Sheet. It was therefore, necessary to have the Balance Sheet printed once again and re-distributed amongst the shareholders.

Besides these preliminary objections, Mr. Mehta pointed out that according to the Indian Companies Act there should not be more than one-third the total number of directors appointed by the Managing Agents. At present, there are four directors excepting one of them, all the other directors are from the firm of the Managing Agents, and as such, the Board of Directors as at present constituted could not convene the meeting.

CHAIRMAN'S RULING

The Chairman gave a ruling that none of the above objections was valid and therefore, the work of the meeting should proceed. The Chairman in the course of his speech made it very clear that owing to differences among the partners of the Managing Agency, the management of the mills was practically at a standstill. The Managing Agents had not only declined to sign the Balance Sheets but they had even declined to certify the stocks, despite the auditors' request to do so. Finally the stock-list had to be certified by the Manager.

The Chairman declared his inability to bring about a satisfactory solution of this problem as there are only 4 directors, including himself, on the Board and three of them are connected with the Managing Agency. Mr. Ghaswalla, therefore expressed the hope that the Inspectors appointed by the Government of Bombay would go through the accounts and the working of the Mills and would submit their report at an early date so that this matter may be brought to a head.

SECRETARY READS LETTER

In course of the proceedings, the Secretary was asked to read the letter dated 6-7-'48, which he had addressed to the Chairman of the Board. He had made it clear in this letter that the Managing Agents were not carrying on the management of the mills and as a result thereof great hardship was suffered. Payments could not be made for the purchases as the partners declined to sign the cheques. Even hundis were not honoured. The Secretary complained that if he approached Mr. Ramkumar Morarka, who was one of the partners, for directions, he would be referred to Mr. Gokulchand Morarka, and if he approached Mr. Gokulchand he would be referred to Mr. Ramkumar. As the Secretary did not know how to carry on under these circumstances, as many of the bills had remained unpaid for a long time, he approached the Chairman of the Board for directions. As a result of this letter, a Directors' meeting was convened after a lapse of meeting months, but even now there are dissensions among the partners and the work is not going on smoothly.

N. B. SHAH'S POSER

Mr. N. B. Shah enquired of the Chairman as to what he, in his position as a Chairman, had done to bring about a satisfactory settlement among the Directors when, as a result of their quarrels the mill was suffering such a heavy loss. He wanted to know why the Chairman had not called immediately a shareholders' meeting to acquaint them with what was happening.

Another shareholder, Mr. Haridas Sobhagchand wanted to know why the Directors did not place the facts before the shareholders as the former are responsible to give an explanation stating the reasons why the mill is suffering a loss if they believe that it is due to lack of proper management on the part of the Agents.

A shareholder moved an amendment that a sub-committee of three shareholders named by him be nominated to look into the accounts.

Mr. Laldas Jamnadas whilst making scathing observations against the working of the Managing Agents, drew the attention of the shareholders that the proposal to appoint a sub-committee was a trap laid by some persons to further their own interests. There was no need for a sub-committee to be nominated to look into the accounts, when the Government of Bombay had appointed Inspectors to do this work and their report would soon be out. Only interested persons who had majority of votes would suggest the nomination of this sub-committee.

Mr. M. N. Cama then enquired of the Chairman and requested him to state categorically if any Director or member of the Managing Agency had at any time taken a loan, temporary or otherwise, or had made use of the Company's cash without the previous sanction of the Board of Directors. The Chairman, after making enquiries and consulting his colleagues, emphatically said that no director or partner of Managing Agent had ever taken any cash from the Company.

MOVE FOR ADJOURNMENT.

Mr. Nagindas Shah thereupon submitted a resolution to the effect that, in view of the categorical denial by the Chairman in reply to Mr. Cama's question as to whether any cash has been taken by any of the Directors, the meeting be postponed until the Inspectors appointed by the Government submitted their report.

RAMKUMAR MORARKA BLAMES CHAIRMAN.

At this stage somebody in the meeting asked Mr. Ramkumar Morarka to state what he had to say in the matter. Mr. Ramkumar said that he had no voice in the Directors' meeting as the Chairman, Mr. E. B. Ghaswalla was always opposed to him and he blamed the Chairman for not calling a meeting for 8 months, even though it was well-known that the Mill was working at a loss and the management was not as it should be. "I had no voice as I was in the minority." (The Board at present consists of Mr. E. B. Ghaswalla, Mr. Gokulchand Morarka, his father Mr. Dwarkadas Morarka, and Mr. Ramkumar Morarka). He further stated that as he did not know English he was placed at a great disadvantage. He did no work but signing the cheques when necessary.

A voice enquired as to who then was carrying on the Management of the Mills, and Mr. Ramkumar Morarka replied "Thakurji" (meaning God).

EXCITEMENT RULES.

There was considerable excitement on hearing Mr. Ramkumar Morarka make a straight-forward statement. Then, one of the directors, Mr. Gokulchand Morarka, who was in a very excited frame of mind got up and in the course of his talk made an allegation against one of the shareholders, who is a respectable share-broker and enjoys a good reputation in the share bazar. A great protest from many of those present was made against such language and Mr. Gokulchand was asked to withdraw his words and express regret. On his declining to do so the shareholders got greatly excited and pandemonium reigned supreme for some time.

Finally there was so much of tugging and fist-shaking not to speak of shouting in superfine Billingsgate—that the chairman thought it best to declare the meeting dissolved.

Reproduced from the Bombay Chronicle dated 10th January, 1949.

Second Meeting

MORARKA WITHDRAWS REMARKS & APOLOGISES

Serious Allegations Against Directors & Managing Agents

STORMY SCENES AGAIN AT SHOLAPUR SPINNING & WEAVING CO. SHAREHOLDERS' MEETING

STORMY SCENES WERE WITNESSED ONCE AGAIN WHEN THE ANNUAL GENERAL MEETING OF THE SHAREHOLDERS OF THE SHOLAPUR SPINNING AND WEAVING COMPANY, LIMITED, WAS RESUMED ON THURSDAY EVENING LAST. MR. E. B. GHASWALLA PRESIDED.

It is to be recalled that at a former meeting of the Company held on December 30 last Mr. Gokulchand Morarka, a director and managing agent of the mill had made disparaging, insulting and intimadating remarks about a certain shareholder which had given rise to a storm of angry protest from all sections of the House, as a result of which the President was obliged to adjourn the meeting. When therefore, the meeting was resumed on Thursday, shouts of protest once more reverberated through the hall calling upon Mr. Morarka to withdraw his remarks and apologise. Needless to say, Mr. Morarka had to respect the feelings of the members willy-nilly, and the storm thus temporarily subsided.

AMENDMENT REJECTED

Further trouble arose when an amendment moved by a shareholder demanding the appointment of a committee of three members for scrutinising the annual report and the audited statement of accounts came up for consideration. Questions arose regarding the qualifications of the three members whose names were suggested, and it was revealed during the prolonged discussions that ensued, that the mover of the amendment as well as the three members whose names he had suggested had become the shareholders of the Company only 17 days before the meeting, and that they held just enough shares to make it possible for them to record their votes. The purpose of the amendment was thus clearly unfolded, and this created a feeling of suspicion among those present. The result was that the amendment was thrown out by an overwhelming majority, the shareholders thus indicating that its proper place was in the waste-paper basket.

Poll was however immediately demanded and this hated amendment supposed to have been inspired by some of the managing agents was passed on the strength of the proxies.

HOARDING & SALE OF STOCKS

During the discussion Mr. Gordhandas Jamnadas cited facts and figures regarding the hoarding and sale of large stocks of yarn and cloth by managing agents during the year under review. He alleged that the Managing Agents were themselves responsible for the huge loss which the company had sustained. He believed they deserved to be suitably punished for it.

Mr. M. N. Cama said that the administration of the mill suffered from something like a cancer which was a fatal disease. If surgical operation was not done in time to remove this foul disease, he feared that those who were supporting the managing agents, without having any interest at stake would put the mill on the way to ruination, simply for the sake of their petty gains. It pained him to find that the advice and opinion of the majority of shareholders were ignored on the strength of the proxies. This might be quite in accordance with the man-made law. But there was a higher law than that, and that was the moral law. He appealed to the Chairman to explain how far the amendment was in accordance with the moral law.

The Chairman explained that the whole state of affairs was rotten to the core and was due to internal conflicts and disputes among the Managing Agents and directors themselves. As for himself he was absolutely helpless and could not do anything in the matter. It was however open for the shareholders to take any legal steps they could.

The election of two directors who were retiring by rotation but were eligible for re-election was then taken up. The resolution seeking the re-election of Mr. Ghaswalla, President of the Board of Directors, was opposed by Mr. Laldas Jamnadas who severely criticised the "inability" of the Chairman to improve the administration the mill. Mr. M. N. Cama advised Mr. Ghaswalla to be impartial and to act with a firm hand whenever he found that the interests of the shareholders were jeopardised, as he is elected by the shareholders as the custodian of their interests. Mr. Ghaswalla assured those present that the administration of the mill would be purified within a few months and if he failed to bring about that purification he would not hesitate to resign. The resolution was ....

OPPOSITION TO MORARKA'S RE-ELECTION

The resolution seeking the re-election of Mr. Gokulchand Morarka as a director was strongly opposed by most of the shareholders present. They wanted to be fully informed about the career and qualification of Mr. Morarka for re-election. None however came forward either from among directors or shareholders to say anything in favour of Mr. Morarka. Mr. Gordhandas Bhagwandas went so far as to say that Mr. Morarka who was involved in so many police cases should himself have withdrawn if he had any sense of self-respect. The resolution when voted on, was lost by a large majority. Some of his supporters however asked for a poll with a view to save him on the strength of the proxies. The result of the poll will be declared in the meeting of the Company to be held on January 20.

At the ... some of the members demanded that the minutes of the last meeting should be read. In reply the Chairman stated that in that meeting an amendment suggesting the appointment of three shareholders for scrutinising the accounts of the company was discussed.

Mr. M. N. Cama stated that this was not sufficient. The minutes should also have included various questions asked about accounts, the attitude of the managing agents and other cognate matters. He also asked for a copy of the Chairman's speech to enable him to make comments on the working of the mills but it was denied to him. Mr. Chandulal Shah asked why other amendments were not included in the minutes. To this the solicitor of the company replied that there was no other amendment.

HEAVY LOSS

Speaking on the report Mr. Gordhandas Bhagwandas said that the Khatau Mill had made a profit of Rs. 19 lakhs during the previous year and of Rs. ... lakhs during the present year. In fact, all the mills of the country had made huge profits. If so he wanted to know why only their mill had run into such a heavy loss. The annual report indicated that the cloth and yarn merchants had to pay to the company Rs. 25,74,000 during the current year. This sum was too big compared to the sum of Rs. 10,29,000 during the previous year. It would have been in the fitness of things if the names of all these merchants were shown in the report. It was also necessary to show when these merchants had started dealing in cloth and yarn. According to his information the agents of the company had supplied goods to those merchants who had never done this business in the past. God alone knew when these new-comers would pay to the company. It was a mistake on the part of the managing agents to have sold cloth and yarn to those merchants without demanding any guarantee or deposit from them.

Mr. Gordhandas said that it was a matter of shame that the managing agents should have taken a commission equivalent to Rs. 52,500 in view of the fact that the company had sustained a huge loss of Rs. 33 lakhs. He was also surprised to find that sum of Rs. 70,000 was spent on litigation and a sum of Rs. 81,000 on travelling. He wanted a fuller explanation of all the expense incurred.

THREE NEW SHAREHOLDERS

Mr. Chandulal Sarabhai wanted to know how many shares each of the three members whose names were suggested for the purpose of scrutinising the accounts, possessed. In reply the Chairman disclosed that the names of the three persons were Mr. Bhagvatiprasad Khaitan, Mr. Jojaria and Mr. Deshpande. Mr. Khaitan possessed only one ordinary share. The remaining two had 20 preference shares each qualifying them for 1 vote each. All the three had become shareholders on December 20 last. The Chairman further revealed that the mover of the amendment had also become a shareholder on or about the same date.

Mr. M. N. Cama said that if he could get the photos of these 3 new shareholders who had come forward to work on the Sub-Committee he would surely like to publish them in the newspapers.

Mr. Jayantilal wondered why all the three had become shareholders on the same day. He wondered whether they had any right to vote seeing that they had become shareholders on 20th December after the reports were published.

Mr. Nagindas Shah said that three members of the Committee had no experience of the mill line. It was waste of time to appoint such a Committee. Mr. Shah further complained that the Chairman had gone back on his promise to supply to the shareholders a copy of his speech as well as a copy of the correspondence between the managing agents on the one hand and the Board of Directors on the other. It was not fair to have called this meeting through advertisement in the press without sending formal notice to the shareholders as required by law. He pleaded that the meeting be adjourned so that the shareholders might get time to study the report and the present position of the company.

Mr. M. N. Cama urged the Chairman to stick to his promise. It was but natural that the shareholders could not follow the contents of his speech which was read out in haste. He wondered why such an ordinary request be turned down.

SHAREHOLDERS' RIGHT

Mr. Cama further observed that serious allegations were made against the managing agents and directors, who among themselves were making allegations and counter-allegations against each other. It was the right of the shareholders to know who was right and who was wrong. Even the Chairman himself did not know the true position of the company, in view of the fact that there was no meeting of the Board of Directors for eight months. The former Board of Directors had safeguarded the interests of the shareholders by driving out the erring Managing Agents. The present Board could not take such a step because there was a difference of opinion among the Directors themselves. The result was that the shareholders had to suffer.

Mr. Jayantilal of the Parle Products complained that the shareholders were humbugged by one and the same story for the last three years. It was desirable that the Chairman should put all the details before the shareholders. There was no harm if the meeting was postponed for a month.

Opposing the re-election of the Chairman as a Director Mr. Laldas Jamnadas said that the Chairman had produced before them a "shameless" picture of the working of the company. The Managing Agents were held responsible for the present pitiable plight. Managing Agents were expected to work under the guidance and direction of the directors. He asked the Chairman what steps had been taken to improve the administration of the company.

ALLEGATIONS AGAINST MANAGING AGENTS

Referring to the report on the administration of the Company as published in the Government Gazette Mr. Laldas pointed out that the said report had complained that there was superciliousness arrogance and inefficiency among the ranks of the Managing Agents.

Concluding Mr. Laldas appealed to the Chairman to take every possible step to improve the administration of the company.

Mr. Dhansukhlal Mehta pointed out that a resolution was passed in 1948 to the effect that the Board should meet at least once a month. This resolution was literally murdered by the Chairman not calling a meeting of the Board for 8 months at a stretch. Only the proceedings in the Police Courts had opened their eyes to the fact that there was an allegation that the account books were tampered with and that a number of defalcations existed. It was the duty of the Chairman to have examined the books of accounts and to have taken steps for preventing further deterioration in administration by summary dismissal of undesirable elements.

Mr. M. N. Cama said that he was not against the re-election of the Chairman. He however wanted the Chairman to remember that it was his duty to look after the interests of the shareholders, and therefore he should not play into the hands of the Managing Agents.

The meeting was adjourned to January 20.

Third Meeting

SHAREHOLDERS OF SHOLAPUR MILLS—PROSPECT OF GETTING RS. 200 PER SHARE AS DIVIDEND

Announcement Made By The Chairman Mr. Ghaswala In the Annual Meeting Of The Shareholders

The adjourned 73rd annual general meeting of the shareholders of Sholapur Spg. and Wvg. Mills Ltd., which was held on 6-1-49 had to be further adjourned to 20-1-49 amidst scenes of uproar and resentment against the Managing Agents and the Directors for their negligence in protecting the interests of the shareholders. The meeting was presided over by Mr. E. B. Ghasvala but the atmosphere was equally tense.

The notable feature of this meeting was that after long consultations—between the shareholders and the Directors and Managing Agents, the just demand of the shareholders, was at last, though belated was acceded to and the shareholders were given an assurance that the proposal of declaring dividend of Rs. 200 per share will be only considered at the time of the next meeting, when the balance-sheet and Profit and Loss Account which has not been adopted will be placed before them for necessary sanction and approval.

This announcement tended to ease the situation.

Commencing the proceedings of the meeting the Chairman disclosed the result of the poll, which was demanded at the last meeting when the resolution to re-elect Seth Gokulchand Morarka as a Director was thrown off by the shareholders and declared that Mr. Gokulchand was re-elected as a Director.

Mr. Laldas, then addressed the meeting, and said that as no dividend was declared on the shares this time, the average of their dividends will be considerably vitiated—owing to the dividend restriction ordinance recently promulgated by the Government of India. Consequently the share values will be adversely affected much to the detriment of the shareholders.

He, therefore, suggested that a dividend of Rs. 200 per share should be declared by making use of the Reserve Funds or the dividend equalisation and as has been done in the past by many mills.

This will stop the rot that has already set in the share prices and the average of the dividends will be normal.

Seth M. N. Cama who followed requested the President, to favourably consider the suggestion and help the shareholders, whose stake in the company has been seriously jeopardised. The Chairman, at this stage replied that the proposal is quite reasonable, and he was prepared to accept it, but he was presently informed that the Government award just received has compelled them to give wage-increments with a retrospective effect from 1st January, 1947; this will entail an extra cost of about Rs. 12 lakhs. Still, however, the proposal, if found acceptable will be given effect to.

Seth M. N. Cama replied by saying that the kind of increase in wages was common to all the mills in the district, and was not specially based on Sholapur Mills; so instead of seeking shelter under such false pretexts the Directors will be well-advised if they look to the interests of the shareholders and sanction the dividend as desired.

The Chairman, after consulting the Directors and Managing Agents, announced that this reasonable demand of the shareholders of a dividend of Rs. 200 per share will be declared when they will meet again to adopt the annual report Balance Sheet and Profit and Loss Account provided there is no legal difficulty. This served to ease the prevailing tense atmosphere of the meeting.

The item of appointment of Auditors was then taken up and before it could put to vote, Mr. Laldas asked Auditors who were present at the meeting on request from the shareholders the following questions:—

(1) Do the Auditors ever check up the cash balances that are shown in the Balance Sheet every year?

(2) Do the Auditors look into the details of the expense vouchers incurred in connection with the up-keep of a Bungalow known as Moti Bagh, and which is intended to be made use of by the Managing Agents?

Mr. N. M. Raiji of Messrs. N. M. Raiji & Co. replied that cash was not checked up on the last day of the official year, but they followed the practice of a surprise checked of cash balance on any subsequent day as regards the next query, he said that all the vouchers were being checked.

Regarding the next item of the appointment of Directors, Mr. Laldas desired the Chairman to inform him, as to how many nominations were received by them, and whether it was proposed to submit them for sanction and approval.

The Chairman in reply said that there was only one nomination moreover, it was not formally moved by anybody, so it was dropped.

The resolution regarding the appointment of Auditors was then put to vote and carried unanimously. At the conclusion, the Chairman Mr. Ghasvala openly admitted that the resentment of the shareholders against the agents and directors was perfectly terminated.

With vote of thanks the meeting justified.

BOMBAY CHRONICLE PRESS

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

Reproduced from the Bombay Chronicle dated 1st January, 1949.

First Meeting

Chaos At Sholapoor Mills Meeting

GOKULCHAND MORARKA'S ALLEGATIONS AGAINST RESPECTABLE SHAREHOLDER AND ITS SEQUEL

Chairman Dissolves Meeting

The 73rd general meeting of the Sholapoor Spg. & Weaving Co. Ltd. was held on Thursday the 30th December, 1948 when it had to be dissolved as a result of chaos and unseemly scenes following one of the Directors making unjustifiable observations against a shareholder.

DISSATISFACTION AGAINST MANAGEMENT

THE MEETING WAS WELL ATTENDED, AS MOST OF THE SHAREHOLDERS WERE THOROUGHLY DISSATISFIED WITH MANAGEMENT OF THE MILLS AND THEY WERE THERE TO GIVE EXPRESSION TO THEIR VIEWS. AT THE OUTSET, ONE OF THE SHAREHOLDERS, MR. D. C. MEHTA, RAISED OBJECTION THAT THE MEETING WAS INVALID FOR THE FOLLOWING REASONS:....

(1) Every shareholder should receive a copy of the report and Balance Sheet. This was not done.

(2) The Chairman of the general meeting held on 30-12-43 had given an assurance that the general meeting would not be convened during the Christmas week as it was inconvenient for all the shareholders who wished to attend the meeting.

(3) There were errors in the printing of the Balance Sheet. It was therefore, necessary to have the Balance Sheet printed once again and re-distributed amongst the shareholders.

Besides these preliminary objections, Mr. Mehta pointed out that according to the Indian Companies Act there should not be more than one-third the total number of directors appointed by the Managing Agents. At present, there are four directors excepting one of them, all the other directors are from the firm of the Managing Agents, and as such, the Board of Directors as at present constituted could not convene the meeting.

CHAIRMAN'S RULING

The Chairman gave a ruling that none of the above objections was valid and therefore, the work of the meeting should proceed. The Chairman in the course of his speech made it very clear that owing to differences among the partners of the Managing Agency, the management of the mills was practically at a standstill. The Managing Agents had not only declined to sign the Balance Sheets but they had even declined to certify the stocks, despite the auditors' request to do so. Finally the stock-list had to be certified by the Manager.

The Chairman declared his inability to bring about a satisfactory solution to this problem as there are only 4 directors, including himself, on the Board and three of them are connected with the Managing Agency. Mr. Ghaswalla, therefore expressed the hope that the Inspectors appointed by the Government of Bombay would go through the accounts and the working of the Mills and would submit their report at an early date so that this matter may be brought to a head.

SECRETARY READS LETTER

In course of the proceedings, the Secretary was asked to read the letter dated 6-7-'48, which he had addressed to the Chairman of the Board. He had made it clear in this letter that the Managing Agents were not carrying on the management of the mills and as a result thereof great hardship was suffered. Payments could not be made for the purchases as the partners declined to sign the cheques. Even hundis were not honoured. The Secretary complained that if he approached Mr. Ramkumar Morarka, who was one of the partners, for directions, he would be referred to Mr. Gokulchand Morarka, and if he approached Mr. Gokulchand he would be referred to Mr. Ramkumar. As the Secretary did not know how to carry on under these circumstances, as many of the bills had remained unpaid for a long time, he approached the Chairman of the Board for directions. As a result of this letter, a Directors' meeting was convened after a lapse of meeting 8 months, but even now there are dissensions among the partners and the work is not going on smoothly.

N. B. SHAH'S POSER

Mr. N. B. Shah enquired of the Chairman as to what he, in his position as a Chairman, had done to bring about a satisfactory settlement among the Directors when, as a result of their quarrels the mill was suffering such a heavy loss. He wanted to know why the Chairman had not called immediately a shareholders' meeting to acquaint them with what was happening.

Another shareholder, Mr. Haridas Sobhagchand wanted to know why the Directors did not place the facts before the shareholders as the former are responsible to give an explanation stating the reasons why the mill is suffering a loss if they believe that it is due to lack of proper management on the part of the Agents.

A shareholder moved an amendment that a sub-committee of three shareholders named by him be nominated to look into the accounts.

Mr. Laldas Jamnadas whilst making scathing observations against the working of the Managing Agents, drew the attention of the shareholders that the proposal to appoint a sub-committee was a trap laid by some persons to further their own interests. There was no need for a sub-committee to be nominated to look into the accounts, when the Government of Bombay had appointed Inspectors to do this work and their report would soon be out. Only interested persons who had majority of votes would suggest the nomination of this sub-committee.

Mr. M. N. Cama then enquired of the Chairman and requested him to state categorically if any Director or member of the Managing Agency had at any time taken a loan, temporary or otherwise, or had made use of the Company's cash without the previous sanction of the Board of Directors. The Chairman, after making enquiries and consulting his colleagues, emphatically said that no director or partner of Managing Agent had ever taken any cash from the Company.

MOVE FOR ADJOURNMENT.

Mr. Nagindas Shah thereupon submitted a resolution to the effect that, in view of the categorical denial by the Chairman in reply to Mr. Cama's question as to whether any cash has been taken by any of the Directors, the meeting be postponed until the Inspectors appointed by the Government submitted their report.

RAMKUMAR MORARKA BLAMES CHAIRMAN.

At this stage somebody in the meeting asked Mr. Ramkumar Morarka to state what he had to say in the matter. Mr. Ramkumar said that he had no voice in the Directors' meeting as the Chairman, Mr. E. B. Ghaswalla was always opposed to him and he blamed the Chairman for not calling a meeting for 8 months, even though it was well-known that the Mill was working at a loss and the management was not as it should be. "I had no voice as I was in the minority." (The Board at present consists of Mr. E. B. Ghaswalla, Mr. Gokulchand Morarka, his father Mr. Dwarkadas Morarka, and Mr. Ramkumar Morarka). He further stated that as he did not know English he was placed at a great disadvantage. He did no work but signing the cheques when necessary.

A voice enquired as to who then was carrying on the Management of the Mills and Mr. Ramkumar Morarka replied "Thakurji" (meaning God).

EXCITEMENT RULES.

There was considerable excitement on hearing Mr. Ramkumar Morarka make a straight-forward statement. Then, one of the directors, Mr. Gokulchand Morarka, who was in a very excited frame of mind got up and in the course of his talk made an allegation against one of the shareholders, who is a respectable share-broker and enjoys a good reputation in the share bazar. A great protest from many of those present was made against such language and Mr. Gokulchand was asked to withdraw his words and express regret. On his declining to do so the shareholders got greatly excited and pandemonium reigned supreme for some time.

Finally there was so much of tugging and fist-shaking not to speak of shouting in superfine Billingsgate—that the chairman thought it best to declare the meeting dissolved.

Reproduced from the Bombay Chronicle dated 10th January, 1949.

Second Meeting

MORARKA WITHDRAWS REMARKS & APOLOGISES

Serious Allegations Against Directors & Managing Agents

STORMY SCENES AGAIN AT SHOLAPUR SPINNING & WEAVING CO. SHAREHOLDERS' MEETING

STORMY SCENES WERE WITNESSED ONCE AGAIN WHEN THE ANNUAL GENERAL MEETING OF THE SHAREHOLDERS OF THE SHOLAPUR SPINNING AND WEAVING COMPANY, LIMITED, WAS RESUMED ON THURSDAY EVENING LAST. MR. E. B. GHASWALLA PRESIDED.

It is to be recalled that at a former meeting of the Company held on December 30 last Mr. Gokulchand Morarka, a director and managing agent of the mill had made disparaging, insulting and intimadating remarks about a certain shareholder which had given rise to a storm of angry protest from all sections of the House, as a result of which the President was obliged to adjourn the meeting. When therefore, the meeting was resumed on Thursday, shouts of protest once more reverberated through the hall calling upon Mr. Morarka to withdraw his remarks and apologise. Needless to say, Mr. Morarka had to respect the feelings of the members willy-nilly, and the storm thus temporarily subsided.

AMENDMENT REJECTED

Further trouble arose when an amendment moved by a shareholder demanding the appointment of a committee of three members for scrutinising the annual report and the audited statement of accounts came up for consideration. Questions arose regarding the qualifications of the three members whose names were suggested, and it was revealed during the prolonged discussions that ensued, that the mover of the amendment as well as the three members whose names he had suggested had become the shareholders of the Company only 17 days before the meeting, and that they held just enough shares to make it possible for them to record their votes. The purpose of the amendment was thus clearly unfolded, and this created a feeling of suspicion among those present. The result was that the amendment was thrown out by an overwhelming majority, the shareholders thus indicating that its proper place was in the waste-paper basket.

Poll was however immediately demanded and this hated amendment supposed to have been inspired by some of the managing agents was passed on the strength of the proxies.

HOARDING & SALE OF STOCKS

During the discussion Mr. Gordhandas Jamnadas cited facts and figures regarding the hoarding and sale of large stocks of yarn and cloth by managing agents during the year under review. He alleged that the Managing Agents were themselves responsible for the huge loss which the company had sustained. He believed they deserved to be suitably punished for it.

Mr. M. N. Cama said that the administration of the mill suffered from something like a cancer which was a fatal disease. If surgical operation was not done in time to remove this foul disease, he feared that those who were supporting the managing agents, without having any interest at stake would put the mill on the way to ruination, simply for the sake of their petty gains. It pained him to find that the advice and opinion of the majority of shareholders were ignored on the strength of the proxies. This might be quite in accordance with the man-made law. But there was a higher law than that, and that was the moral law. He appealed to the Chairman to explain how far the amendment was in accordance with the moral law.

The Chairman explained that the whole state of affairs was rotten to the core and was due to internal conflicts and disputes among the Managing Agents and directors themselves. As for himself he was absolutely helpless and could not do anything in the matter. It was however open for the shareholders to take any legal steps they could.

The election of two directors who were retiring by rotation but were eligible for re-election was then taken up. The resolution seeking the re-election of Mr. Ghaswalla, President of the Board of Directors, was opposed by Mr. Laldas Jamnadas who severely criticised the "inability" of the Chairman to improve the administration the mill. Mr. M. N. Cama advised Mr. Ghaswalla to be impartial and to act with a firm hand whenever he found that the interests of the shareholders were jeopardised, as he is elected by the shareholders as the custodian of their interests. Mr. Ghaswalla assured those present that the administration of the mill would be purified within a few months and if he failed to bring about that purification he would not hesitate to resign. The resolution was [illegible].

OPPOSITION TO MORARKA'S RE-ELECTION

The resolution seeking the re-election of Mr. Gokulchand Morarka as a director was strongly opposed by most of the shareholders present. They wanted to be fully informed about the career and qualification of Mr. Morarka for re-election. None however came forward either from among directors or shareholders to say anything in favour of Mr. Morarka. Mr. Gordhandas Bhagwandas went so far as to say that Mr. Morarka who was involved in so many police cases should himself have withdrawn if he had any sense of self-respect. The resolution when voted on, was lost by a large majority. Some of his supporters however asked for a poll with a view to save him on the strength of the proxies. The result of the poll will be declared in the meeting of the Company to be held on January 20.

At the outset some of the members demanded that the minutes of the last meeting should be read. In reply the Chairman stated that in that meeting an amendment suggesting the appointment of three shareholders for scrutinising the accounts of the company was discussed.

Mr. M. N. Cama stated that this was not sufficient. The minutes should also have included various questions asked about accounts, the attitude of the managing agents and other cognate matters. He also asked for a copy of the Chairman's speech to enable him to make comments on the working of the mills but it was denied to him. Mr. Chandulal Shah asked why other amendments were not included in the minutes. To this the solicitor of the company replied that there was no other amendment.

HEAVY LOSS

Speaking on the report Mr. Gordhandas Bhagwandas said that the Khatau Mill had made a profit of Rs. 19 lakhs during the previous year and of Rs. [illegible] lakhs during the present year. In fact all the mills of the country had made huge profits. If so he wanted to know why only their mill had run into such a heavy loss. The annual report indicated that the cloth and yarn merchants had to pay to the company Rs. 25,74,000 during the current year. This sum was too big compared to the sum of Rs. 10,29,000 during the previous year. It would have been in the fitness of things if the names of all these merchants were shown in the report. It was also necessary to show when these merchants had started dealing in cloth and yarn. According to his information the agents of the company had supplied goods to those merchants who had never done this business in the past. God alone knew when these new-comers would pay to the company. It was a mistake on the part of the managing agents to have sold cloth and yarn to those merchants without demanding any guarantee or deposit from them.

Mr. Gordhandas said that it was a matter of shame that the managing agents should have taken a commission equivalent to Rs. 52,500 in view of the fact that the company had sustained a huge loss of Rs. 33 lakhs. He was also surprised to find that sum of Rs. 70,000 was spent on litigation and a sum of Rs. 81,000 on travelling. He wanted a fuller explanation of all the expense incurred.

THREE NEW SHAREHOLDERS

Mr. Chandulal Sarabhai wanted to know how many shares each of the three members whose names were suggested for the purpose of scrutinising the accounts, possessed. In reply the Chairman disclosed that the names of the three persons were Mr. Bhagvatiprasad Khaitan, Mr. Jojaria and Mr. Deshpande. Mr. Khaitan possessed only one ordinary share. The remaining two had 20 preference shares each qualifying them for 1 vote each. All the three had become shareholders on December 20 last. The Chairman further revealed that the mover of the amendment had also become a shareholder on or about the same date.

Mr. M. N. Cama said that if he could get the photos of these 3 new shareholders who had come forward to work on the Sub-Committee he would surely like to publish them in the newspapers.

Mr. Jayantilal wondered why all the three had become shareholders on the same day. He wondered whether they had any right to vote seeing that they had become shareholders on 20th December after the reports were published.

Mr. Nagindas Shah said that three members of the Committee had no experience of the mill line. It was waste of time to appoint such a Committee. Mr. Shah further complained that the Chairman had gone back on his promise to supply to the shareholders a copy of his speech as well as a copy of the correspondence between the managing agents on the one hand and the Board of Directors on the other. It was not fair to have called this meeting through advertisement in the press without sending formal notice to the shareholders as required by law. He pleaded that the meeting be adjourned so that the shareholders might get time to study the report and the present position of the company.

Mr. M. N. Cama urged the Chairman to stick to his promise. It was but natural that the shareholders could not follow the contents of his speech which was read out in haste. He wondered why such an ordinary request be turned down.

SHAREHOLDERS' RIGHT

Mr. Cama further observed that serious allegations were made against the managing agents and directors, who among themselves were making allegations and counter-allegations against each other. It was the right of the shareholders to know who was right and who was wrong. Even the Chairman himself did not know the true position of the company, in view of the fact that there was no meeting of the Board of Directors for eight months. The former Board of Directors had safeguarded the interests of the shareholders by driving out the erring Managing Agents. The present Board could not take such a step because there was a difference of opinion among the Directors themselves. The result was that the shareholders had to suffer.

Mr. Jayantilal of the Parle Products complained that the shareholders were humbugged by one and the same story for the last three years. It was desirable that the Chairman should put all the details before the shareholders. There was no harm if the meeting was postponed for a month.

Opposing the re-election of the Chairman as a Director Mr. Laldas Jamnadas said that the Chairman had produced before them a "shameless" picture of the working of the company. The Managing Agents were held responsible for the present pitiable plight. Managing Agents were expected to work under the guidance and direction of the directors. He asked the Chairman what steps had been taken to improve the administration of the company.

ALLEGATIONS AGAINST MANAGING AGENTS

Referring to the report on the administration of the Company as published in the Government Gazette Mr. Laldas pointed out that the said report had complained that there was superciliousness arrogance and inefficiency among the ranks of the Managing Agents.

Concluding Mr. Laldas appealed to the Chairman to take every possible step to improve the administration of the company.

Mr. Dhansukhlal Mehta pointed out that a resolution was passed in 1948 to the effect that the Board should meet at least once a month. This resolution was literally murdered by the Chairman not calling a meeting of the Board for 8 months at a stretch! Only the proceedings in the Police Courts had opened their eyes to the fact that there was an allegation that the account books were tampered with and that a number of defalcations existed. It was the duty of the Chairman to have examined the books of accounts and to have taken steps for preventing further deterioration in administration by summary dismissal of undesirable elements.

Mr. M. N. Cama said that he was not against the re-election of the Chairman. He however wanted the Chairman to remember that it was his duty to look after the interests of the shareholders, and therefore he should not play into the hands of the Managing Agents.

The meeting was adjourned to January 20.

Third Meeting

SHAREHOLDERS OF SHOLAPUR MILLS—PROSPECT OF GETTING RS. 200 PER SHARE AS DIVIDEND

Announcement Made By The Chairman Mr. Ghaswala In the Annual Meeting Of The Shareholders

The adjourned 73rd annual general meeting of the shareholders of Sholapur Spg. and Wvg. Mills Ltd., which was held on 6-1-49 had to be further adjourned to 20-1-49 amidst scenes of uproar and resentment against the Managing Agents and the Directors for their negligence in protecting the interests of the shareholders. The meeting was presided over by Mr. E. B. Ghasvala but the atmosphere was equally tense.

The notable feature of this meeting was that after long consultations—between the shareholders and the Directors and Managing Agents, the just demand of the shareholders, was at last, though belated was acceded to and the shareholders were given an assurance that the proposal of declaring dividend of Rs. 200 per share will be only considered at the time of the next meeting, when the balance-sheet and Profit and Loss Account which has not been adopted will be placed before them for necessary sanction and approval.

This announcement tended to ease the situation.

Commencing the proceedings of the meeting the Chairman disclosed the result of the poll, which was demanded at the last meeting when the resolution to re-elect Seth Gokulchand Morarka as a Director was thrown off by the shareholders and declared that Mr. Gokulchand was re-elected as a Director.

Mr. Laldas, then addressed the meeting, and said that as no dividend was declared on the shares this time, the average of their dividends will be considerably vitiated—owing to the dividend restriction ordinance recently promulgated by the Government of India. Consequently the share values will be adversely affected much to the detriment of the shareholders.

He, therefore, suggested that a dividend of Rs. 200 per share should be declared by making use of the Reserve Funds or the dividend equalisation and as has been done in the past by many mills.

This will stop the rot that has already set in the share prices and the average of the dividends will be normal.

Seth M. N. Cama who followed requested the President, to favourably consider the suggestion and help the shareholders, whose stake in the company has been seriously jeopardised.

The Chairman, at this stage replied that the proposal is quite reasonable, and he was prepared to accept it, but he was presently informed that the Government award just received has compelled them to give wage-increments with a retrospective effect from 1st January, 1947; this will entail an extra cost of about Rs. 12 lakhs. Still, however, the proposal, if found acceptable will be given effect to.

Seth M. N. Cama replied by saying that the kind of increase in wages was common to all the mills in the district, and was not specially based on Sholapur Mills; so instead of seeking shelter under such false pretexts the Directors will be well-advised if they look to the interests of the shareholders and sanction the dividend as desired.

The Chairman, after consulting the Directors and Managing Agents, announced that this reasonable demand of the shareholders of a dividend of Rs. 200 per share will be declared, when they will meet again to adopt the annual report Balance Sheet and Profit and Loss Account provided there is no legal difficulty. This served to ease the prevailing tense atmosphere of the meeting.

The item of appointment of Auditors was then taken up and before it could put to vote, Mr. Laldas asked Auditors who were present at the meeting on request from the shareholders the following questions:—

(1) Do the Auditors ever check up the cash balances that are shown in the Balance Sheet every year?

(2) Do the Auditors look into the details of the expense vouchers incurred in connection with the up-keep of a Bungalow known as Moti Bagh, and which is intended to be made use of by the Managing Agents?

Mr. N. M. Raiji of Messrs. N. M. Raiji & Co. replied that cash was not checked up on the last day of the official year, but they followed the practice of a surprise checked of cash balance on any subsequent day as regards the next query, he said that all the vouchers were being checked.

Regarding the next item of the appointment of Directors, Mr. Laldas desired the Chairman to inform him, as to how many nominations were received by them, and whether it was proposed to submit them for sanction and approval.

The Chairman in reply said that there was only one nomination moreover, it was not formally moved by anybody, so it was dropped.

The resolution regarding the appointment of Auditors was then put to vote and carried unanimously. At the conclusion, the Chairman Mr. Ghasvala openly admitted that the resentment of the shareholders against the agents and directors was perfectly terminated.

With vote of thanks the meeting justified.

BOMBAY CHRONICLE PRESS

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

श्री. 100

बाजवाडा, माटियाशेरी,
वडोदरा, ता. २०.३.१९४९

पुज्य सरदार साहेब,

'बोरसदनो इतिहास' ए पुस्तक आपश्रीना चरणे धरी हुं मारी जातने कृतज्ञ मानुं छुं. आ पुस्तकनो स्वीकार आप करशो तो एटलाथीज मने अनहद प्रेरणा मळशे अने भविष्यमां आपश्रीना पूनीत पगले पावन थयेली गुजरातनी भूमिना अनेक गामडाओनो इतिहास अनेक लखता थाय ए इच्छाथी मारा आ अल्प प्रयत्नने आपश्री समक्ष रजु करूं छुं.

बोरसद ए आपश्रीनी तपोभूमि के रणभूमि जे कहीए ते छे अने तेथीज आ प्रयासमां आप मने आपश्री तरफथी आशीर्वाद पाठवशो तो पण मने भविष्यना मार्गदर्शन माटे घणुंज मळशे.

मारी विनंती आपश्रीने अत्यारना समयमां वधारे पडती न थइ पडे ते आशाथी आपश्रीनो फरीथी आभार मानी आ पुस्तक तमारा चरणे धरूं छुं.

आपनो सेवक,

ठाकर जीवणजी रेवाशंकर

Tele. Add:-"YOGIRAJ"

Resi. : ~~61300~~ 101
Business : 24773

Rimchand Tarachand Asrani.

CLOTH MERCHANT & BROKER

POST BOX NO. 2019

Bombay, 2. 194

[illegible]

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

Tele. Add: "YOGIRAJ"

Resi. : ~~61300~~
Business : 24775

102

Ramchand Tarachand Asrani.

CLOTH MERCHANT & BROKER

POST BOX NO. 2019

Bombay, 2. 194

[illegible]

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

દીલ્હી તારીખ ૩-૧૦-૪૮

103

From:- Vrajlal Gokuldas Thakkar
C/o Gujrati Samaj
Bag Diwar, Delhi

તા.ક. [illegible]

To

શ્રીમાન દેશરત્ન સરદાર વલ્લભભાઈ પટેલ સાહેબની સેવામાં,

મુ. દીલ્હી

વિ. વિ. સાથે આપ સાહેબને મારા જેવા એક ગરીબ માણસની દુઃખની કહાણી લખવાની મને જરૂર પડી છે. હું [illegible] વરસનો [illegible] જેવાં [illegible] છે. ૧૯૪૮ માં તોફાનો [illegible] હું [illegible] ગયો અને [illegible] લઈ [illegible] ૪-૫ મહીનાઓ [illegible] અને [illegible] તે વખતે હું મારો જીવ બચાવવા [illegible] નીકળી ગયો અને [illegible] મકાન [illegible] રૂ. ૧૨૦૦ (રૂ. ૨૫૦૦) [illegible] હતો. ત્યારબાદ હું તો મારા [illegible] ત્યાંથી [illegible] આવ્યો અને [illegible] જોડાયો [illegible] માં અને [illegible] માં [illegible] કરતો હતો, [illegible] માટે ત્યાંથી [illegible] જરૂર પડી [illegible] ત્યારબાદ દીલ્હી [illegible] કરતો હતો. [illegible] આવ્યો અને [illegible] માં [illegible] ૪-૭- [illegible] મારા [illegible] ન કરી શકી હું [illegible] પાછો આવ્યો ગયો ત્યારપછી મને [illegible] કર્યો પણ તેમાં [illegible] આવ્યું નહિ. [illegible] પણ [illegible] અને [illegible] નથી [illegible] કરી તેમાં પણ કંઈ વળ્યું નહિ. [illegible] ગયો [illegible] હું [illegible] ૮ મહીના [illegible] તેમાં [illegible] દીવસો [illegible] દીવસ [illegible] અને દીલ્હી આવ્યો. મારા પાસે ધંધો કરવા કોઈ સાધન નહિ, નોકરી નહી, પૈસાની તંગી, પરદેશમાં મારું કોણ? [illegible] પણ હવે પૈસા નથી રહીયાં [illegible] માં ૮ દીવસ થયાં [illegible] આવે છે [illegible] આવે છે. [illegible] માં [illegible] ને આવીને આત્મહત્યા કરે છે પણ હું તે પાપ [illegible] છું દુઃખનો [illegible] પસાર કરું છું. આ દીલ્હી ગુજરાતી સમાજ માં [illegible] માટે [illegible] ની [illegible] અને [illegible] ની [illegible] કરતા તો [illegible] કે આ સમાજ માં [illegible] કોઈને કંઈ આપવા [illegible] તૈયાર છે દુઃખમાં મદદ કરવા તૈયાર નથી [illegible] હું નથી [illegible] કોઈ નથી શું? [illegible] આપની પાસે મારે [illegible] પડયું કે હવે મારે શું કરવું? હું મારા [illegible]

સત્ય

II

હવે આપણે [illegible] પ્રચાર ઉપર આવીએ છું. અમદાવાદના બજારમાં બધી જાતનાં [illegible]
[illegible], [illegible] કુમારશાળું, [illegible], [illegible] વગેરે [illegible] કરે છે
અને [illegible] છે [illegible] પકડાઈ ગયા છે [illegible] સ્વાર્થ [illegible]
[illegible] છે અને [illegible] બધી જાતનો ત્યાં [illegible], પુરૂષાર્થ, [illegible]
[illegible] રહ્યો છે [illegible] માણસને [illegible] છે [illegible]
[illegible] છે અને તે [illegible] કરે છે [illegible] કરે [illegible]
પડે શું કરે? [illegible] હું [illegible] કરી [illegible] કરું છું
[illegible] છું, [illegible] નથી, અને બધી [illegible] અને [illegible] છે તે
[illegible] હું મારું માથું આપવા તૈયાર થાઉં છું. હું ૧૯૩૯ ના રાજકોટ સ્ટેટની લડત
માં ઢેબરભાઈની સંગતમાં હતો. હું ત્યાં [illegible] ૧૯૪૨ માં
મુંબઈમાં સ્વરાજ [illegible] આવ્યો. [illegible] અને
[illegible] પ્રચાર કરતા હતાં અને [illegible] ત્યારે [illegible]
હતાં ત્યારબાદ સ્ટેટને અલ્ટીમેટમ આપ્યું અને લડત શરૂ થઈ ઢેબરભાઈ પકડાયાં
[illegible] ગયાં [illegible] [illegible] ગયાં [illegible]
[illegible] અને હું [illegible] ૧૨ વાગ્યા [illegible]
ત્યાં સ્ટેટે [illegible] સ્ટેટની [illegible]
[illegible] સ્ટેટની અને [illegible] હતાં ત્યારે [illegible]
[illegible] મેં કરેલું [illegible]
[illegible] ત્યાં [illegible] કરી [illegible]
[illegible]
[illegible] અને [illegible]
[illegible] પણ ૫૦ માણસો [illegible] કરેલાં [illegible]
[illegible] અને [illegible] કરે અને [illegible]
[illegible] છે કે [illegible] છે અને
[illegible] કરતાં [illegible] અને [illegible]
સ્ટેટને [illegible] હું કરતો હતો [illegible]
[illegible] હું [illegible] હું કરતો હતો [illegible]
[illegible] ઢેબરભાઈ [illegible] અને [illegible]
[illegible] અને [illegible] સ્ટેટ [illegible] લડતો કરી [illegible]
[illegible] કે હું
[illegible] આ લડતમાં હું [illegible] હતો અને
[illegible] હું [illegible] અને [illegible]
[illegible] ન હતી [illegible]
[illegible] હતી. [illegible]
[illegible] અને [illegible]
ઢેબરભાઈ [illegible] હતું [illegible] કરવું
[illegible] અને [illegible] કરવી
નથી. [illegible] છું કે [illegible] Now No money in my pocket. [illegible]
હું [illegible] Now No money in my pocket [illegible] કરવી
[illegible] પ્રાંતિક સમિતિ [illegible] ૧૯૪૨ ના [illegible]

105

કચ્છ ગામ શ્રી [illegible] તા. ૨૨-૧૨-૪૭
માગસર
વ. ૯

માનનીય મુખ્ય નાયબ વડા પ્રધાન
શ્રી વલ્લભભાઈ પટેલની
સેવામાં ન્યુ દિલ્હી

નત સેવામાં નિવેદન કે આજ કાલ જે
અનાજ વિગેરે ચીજો પર અંકુશ છે તે વગર
વિલંબે દૂર થવા જોઈએ
કારણ કે આ અનાજ નિયમનો [illegible]
[illegible] અને [illegible] છે
અને એ સત્તાના કામ કરનારા [illegible] અનુ
ભવી [illegible] સંગ્રહ કરે છે
[illegible] ભોગવવા પડે છે
તો આપ [illegible] ઉપર [illegible]
વિચાર કરી તે અંકુશ સત્વર દૂર થાય
તેમ કરશો. તો [illegible] અંકુશના કારણે
[illegible] જરૂર
[illegible]
આપ શ્રી [illegible] અંકુશ [illegible]
[illegible] સાંભળ્યા
[illegible] અંકુશને
દૂર [illegible] કરશો
એવી આશા રાખીએ છીએ તે -
શ્રી ઈશ્વર [illegible]!

લી. [illegible]
[illegible]

સરનામું ઠે. કચ્છ [illegible]
મુ. કચ્છ [illegible]

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

કચ્છ-માંડવી તા. ૨૦-૧૦-૪૯

વહાલા સરદાર શ્રી વલ્લભભાઈ પટેલ જી પવિત્ર સેવામાં

પ્રજાને ખાંડ આસાનીથી અને ચાલુ ભાવે જોઈએ તેટલી મળતી હતી. તેમાં સરકારે દખલગીરી કરીને પ્રજાને ખાંડ વગર રાખી છે. આમાં અમલદારો પોતાનું અને પોતાનાં લાગતાવળગતા વેપારીઓનું પેટ ભરવા સિવાય કશું પણ નથી. કંટ્રોલની હવે દુનિયાને જરૂર નથી કંટ્રોલથી હવે દરેક માણસ કંટાળી ગયો છે. નવું અનાજ પેદા થશે તે કંટ્રોલથી છુપી જશે ને પ્રજાને સડેલું અનાજ ખાવા મળશે માટે પ્રભુ ખાતર કંટ્રોલ બંધ કરાવો.

લી.

સડેલ અનાજ ખાઈ કંટાળેલો.

[illegible]

જય હિન્દ

107

[illegible]

[illegible]

ભરૂચ (ગુજરાત)

[illegible]

સરદાર શ્રી વલ્લભભાઈ પટેલ,

નવી દિલ્હી.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

(P.T.O.)

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

(2)

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

દિલ્હી અને પ્રાંતો વચ્ચેની ગંભીર અથડામણ ટાળવી હોય તો

કરો

ની સત્તા
નાવી દો

ના સંબંધના કારણે
ધારાસભાએ:માં ચૂંટી
ી છે. પ્રાંતોના વહીવટ
ામાંથી પ્રધાનો ચૂંટી
ત્યા છે કે જેઓ મોટા
જવાબદારી અદા કરી

વા માટે આપણે મોટી
જોઇએ અને
મી કરાવવા માટે
જવું જોઇએ. પણ
નમાં વહીવટ માટે તો
કોઇ સારો કોંગ્રેસી
ગણાય છે. તેની ફરજ
કામ વિષે તે જેમ
હોય તેમ સારું ?
ધાનો પોતે જે જિલ્લાના
છે. અને તે જિલ્લાની
નાણાં ખરચે છે અને
ાટે કે પોતે આવતી
ંટાઇ આવવાનું પાકું
વ્યમાં સત્તા પર આવ-
ાંખો કરવા માટે પ્રાંતીય
ના પ્રાંતો સાથે અને
ર સાથે જુસ્સાથી લડી
છે. હિંદ સમસ્તના હિત
ાપવામાં આવે છે. વિશ્વ
નિધિઓએ હિંદની મુલા-
હતી તેઓએ પ્રાંતોના
ટીકા કરી હતી અને
તેઓ હિંદને નાણાં ધીરતા

બદલે સલાહકારો

છ, ભોપાલ અને
સીધા મધ્યસ્થ
વટ ચાલે છે, અને
યોગ્ય અને વધુ
ત કરવો એ પણ

પશ્ચિમ બંગાળમાં આ વર્ષની આખરમાં થવાની ચૂંટણીમાં જો કોંગ્રેસ પક્ષ પરાજય પામે અને. તેના વિરોધી ઉદ્દામ પક્ષો સત્તામાં આવે તો કેવી કફોડી સ્થિતિ ઉભી થાય ! એવી જ રીતે અમુક પ્રાંતોમાં વિરોધ પક્ષો સત્તામાં આવે અને કેન્દ્રમાં કોંગ્રેસ સરકાર હોય તો વિરોધ પક્ષોની પ્રાંતીય સરકારો મધ્યસ્થ સરકારથી વિરૂદ્ધ જ વર્તન કરે, અને પરિણામે ગંભીર અથડામણ ઊભી થાય.

શ્રી. મનુ સુબેદાર જેવા સમર્થ રાજનીતિજ્ઞ અને અર્થશાસ્ત્રી આ લેખમાં પ્રાંતીય સ્વશાસનના અનિષ્ટ પર લેખક પ્રકાશ નાખે છે. મધ્યસ્થ સરકારની નીતિની અવગણના કરીને ઘણાખરા પ્રાંતીય પ્રધાનોએ આવડતનો અભાવ હોવા છતાં કોંગ્રેસના નામે પોતાનું સ્થાન મજબૂત બનાવીને ખર્ચાળ ઠરેલ વડે આમજનતા પર કરભાર વધારી નાખ્યો છે. અને મધ્યમ વર્ગને તો લગભગ ભૂંસી નાખ્યો છે એમ બતાવીને લેખક સમગ્ર દેશને મધ્યસ્થ સરકારના તંત્ર નીચે મૂકી દેવાની ભલામણ કરે છે.

લેખક : શ્રી. મનુ સૂબેદાર

હાંસીપાત્ર છે. રિયાસતી સંઘોમાં પણ હિંદ સરકારે પોતાની જવાબદારી સમજીને "સલાહકારો" નીમી દીધા છે અને એ સલાહકારોની સંમતિ વિના રિયાસતી સંઘના પ્રધાનો કોઇ મહત્વનું કાર્ય કરી શકે તેમ નથી. આ જરૂરી છે. જે પ્રાંતોમાં પ્રધાનમંડળો અસ્થિર અથવા અપ્રામાણિક છે અને જ્યાં વહીવટી તંત્ર નિશ્ચયાત્મક રીતે આવડત વિનાનું છે ત્યાં આવા સલાહકારો નીમવા શું ઓછું જરૂરી છે?

આંતરવિગ્રહનો ભય

મધ્યસ્થ સરકારને વધુ સત્તા આપવા તરફ લોકમત વળ્યો છે, અને લોકસભામાં બંધારણની કેટલીક કલમો મંજૂર થઇ છે તેમાં તેનું પ્રતિબિમ્બ પડે છે. કટોકટીના કાળે કાયદા અને વ્યવસ્થાની જવાબદારી મધ્યસ્થ સરકારની છે એવો સ્વીકાર થયો છે. કોઇ પ્રાંત માટે હવે મધ્યસ્થ સરકાર કાયદા કરી શકો અને નાણાંકીય સહાય અને વહેંચણી અટકાવી શકો. પણ આ પૂરતું નથી. જેમ કોંગ્રેસમાં શાસ્તની ભાવના નબળી પડે છે તેમ પ્રધાનમંડળોમાં જે થોડા સારા પ્રધાનો તેઓ પોતાનું સ્થાન ગુમાવી બેસ . કોંગ્રેસમાં શરૂ થયેલી પક્ષાપક્ષીના નેતાઓ દેશના હિતની અવગણના કરીને સત્તા કબજે કરશે, અને ઘણાખરા પ્રાંતોમાં પ્રધાનમંડળો અસ્થિર બનશે અને ત્યારે વારંવાર ઊડી જશે.

એ પણ બનવા જોગ છે કે કેટલાક પ્રાંતોમાં કોઇ બહુમતી પક્ષ તરફથી એવાં પ્રધાનમંડળ પણ આવે કે જેમની વિચારસરણી દિલ્હીની મધ્યસ્થ સરકારની વિચારસરણીથી જુદી જ હોય. એનું પરિણામ આંતરવિગ્રહમાં જ આવે.

ત્યારે શું કરવું !

પાંચ કે છ જિલ્લા બેગા કરીને

કમિશ્નરના પ્રદેશ બનાવવા જરૂરી છે. જેઓ પ્રધાનો છે તેઓ કમિશ્નરના ઉપયોગી સલાહકાર બની શકે. આવા સલાહકારો આખા પ્રાંત માટે પણ નામી શકાય, પણ તેઓને કાયદા ઘડવા કે કર નાખવાની સત્તા ન મળવી જોઇએ. હિંદમાં ૧૬ જાતના જુદાજુદા ગણોતધારા છે. ધીરધાર, મદ્યનિષેધ, વેચાણવેરો, અને બીજા એવા ઘણા વિષયો પરના કાયદા ગુંચવણ ઉભી કરે છે. જુદી જુદી હાઇકોર્ટોના ચુકાદા પણ મહત્વના પ્રશ્નો પર જુદા પડે છે. કાયદાને સાદું રૂપ આપવું જોઇએ અને ન્યાયતંત્રનો સમન્વય સાધવો જોઇએ. પ્રાંતીય સ્વશાસન ભોગ થતાં પ્રધાનોના અને ગવર્નરોના ખર્ચાળ ઠઠારા ઉખેડી નાખવા જોઇએ.

મધ્યમ વર્ગ નાબૂદ થાય છે

આમજનતાએ ઘણું સહન કર્યું છે. જીવનની જરૂરિયાતના ભાવ હળવા કરવામાં સરકાર નિષ્ફળ જવાથી મધ્યવર્ગ નાબૂદ થઇ રહ્યો છે સત્તાથી ભ્રમિત થયેલા પ્રધાનમંડળોને શેરો અને મિલકત જેવી ગાડીની અસ્કયામતોની કિંમતનો નાશ કરવામા સફળતા મળે છે, પણ તેઓ ખોરાક, કાપડ, અને જીવનની બીજી જરૂરિયાતોના ભાવ નીચે નથી લાવી શકયા. ઊલટું તેઓએ ફુગાવો અને ઊંચા ભાવ વધારવામાં ફાળો આપ્યો છે. દેશને જોઇએ છે સ્થિર અને કેળવાયેલ વહીવટકર્તાઓ, પણ પ્રાંતીય સ્વરાજે સૂત્રો, ખર્ચાળ અને મહત્વાકાંક્ષી યોજનાઓ સમયથી અને સુધારાની હોંશથી વધુ પડતા આગળ નીકળી જઇને અધકચરા કાયદા આપ્યાં છે. ઘણાખરા પ્રાંતોમાં જે સાધારણ શકિતના માણસોના ભાગ્યમાં પ્રધાનપદાં આવી પડયાં છે તેમના માટે આ બધું વધુ પડતું છે.

તો દેશ છિન્નભિન્ન થઇ જશે

જો આપણા લોકોની મર્યાદિત શકિત અને આવડતનો ઉપયોગ ઘરમાં સમૃદ્ધ બહાર બહુમાનીત એવા એક મહાન રાષ્ટ્રની રચના માટે કરવો હોય તો આપણે વિચારપૂર્વક પ્રાંતીય સ્વશાસનના અનિષ્ટને ઉખેડી નાખવું જોઇએ એ સ્વશાસન ભયંકર છે દેશને છિન્નભિન્ન કરી નાખે તેવું છે. હવે તો એવી માગણી થઇ રહી છે કે પ્રાંતમાં તે પ્રાંતનો માણસ હોય તેને જ નોકરીમાં રાખવો. ઘણાં લોકો એવા છે કે જેમને સમગ્ર દેશની કંઇ પડી નથી પણ પોતાના પ્રાંતનો અને પોતાનો જ વિચાર કરે છે.. તેનું પરિણામ એ આવશે કે યુરોપના બાલ્કન રાજ્યો જેવા વિખવાદી, વિસંવાદી અને અલગતાવાદી રાજ્યો હિંદમાં ઊભાં થશે. આક્રાન્તિ વહેલી તકે અને મક્કમતાપૂર્વક ઉખેડી નાખવી જોઇએ.

વધુ છટકાટપણું વગેરે | પાણી નાખવા જેટલો પ્રયત્ન કરવો જ

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

છેક છેલ્લી પળે

૯મા પાનાથી ચાલુ

તેની મજાક કરી રહ્યાં હતાં અને પરિણામે તે વારંવાર બેચેન રહેતી.

એક દિવસ સુધા આવી રીતે બેચેની ભોગવતી હતી, ત્યાં તો...શેઠની બહેન જયા ત્યાં આવી પહોંચી. થોડીક અહીં-તહીંની વાતો કર્યા પછી જયા બોલી: "સુધા બહેન, એક વાત પૂછું. ખોટું ન માનો તો."

"પૂછોને." સુધાએ કહ્યું.

"તમે પરણેલાં છો, એક બાળકનાં માતા છો અને આ આવનાર નવા બાળકના-પિતા પણ છે; તે છતાં તમો તેનાથી છૂટા થવા માગો છો?"

"શું કરૂં! સંજોગ એવા છે." અને એટલું કહી તેણે બધી હકીકત જણાવી.

"ખરે જ તમે દયાને પાત્ર છો બહેન. મેં તમારી લાગણી દુ:ખવી હોય તો ક્ષમા કરજો, પણ તમારી જગ્યાએ હું હોઉં તો એમ ન જ કરૂં. હું તો મારૂં બાળક મારા સગા ભાઈને પણ ન આપું. તમો ત્રણ જણાનું પૂરૂં કરવા આટલી મહેનત ઉઠાવો છો એ ખરે જ પ્રશંસાપાત્ર છે તો શું વધુ એક માણસનું તમે પોષણ ન કરી શકત? તમારી જગ્યાએ હું હોઉં તો થોડીક વધુ મહેનત કરૂં પણ મારાં જ લોહીમાંસમાંથી જન્મેલું મારૂં બાળક તો બીજાને ન જ આપું!"

હજી જયાની વાત આગળ વધે ત્યાં તો તેની ભાભી આવી લાગતાં તેને વાત ફેરવી નાખવી પડી. જયાએ વાત ફેરવી પણ સુધાના મગજમાંથી જયાના બોલ ન ગયા.

જયાના એ બોલે સુધા પર ભારે અસર કરી મૂકી. સુધાની બેચેની એ શબ્દોએ વધારી મૂકી. રાત્રે બધાં જ્યારે સૂઈ ગયાં ત્યારે પણ સુધા તો જાગતી જ બેઠી. તેને આજે ઊંઘ આવી ન શકી. જયાના શબ્દો પર વિચાર કરતાં કરતાં તે ઉશ્કેરાઈ ગઈ. ને એક મક્કમ નિશ્ચય ઉપર આવી: "ભલે હું વધારે મહેનત કરીશ પણ મારૂં બાળક તો નહિ જ વેચું." અને આ એક જ ખ્યાલે તેને ભૂતકાળની અનેક યાદ તાજી થઈ આવી.

મોટરો દોડી, તબીબો આવ્યા, મન પર રહેતા બોજાના પરિણામે મૂર્છા આવી છે એવો અભિપ્રાય આપ્યો. થોડી સારવાર પછી સુધા ભાનમાં આવી ગઈ.

'સુધા, દીકરી સુધા!' શેઠ-પત્ની વાત કરતાં હતાં. સાંભળ, તું આજથી મારી જ પુત્રી છો! શું સમજી? હા, હું. હું. હું જ છું તારી સાચી માતા. અને કહું! તું તો માવતરને ઘેર, પિયર સુવાવડે આવી છે. આવનારૂં બાળક તો છે મારી પુત્રીનું–દીકરીનું બાળક; અને હવે..... હવે? હું ક્યાં સંતતીવિહોણી છું, તારૂં બાળક-મારી પુત્રીનું બાળક મારૂં જ છો તું તારે અને તારે ઘેર લઈ જજે હો! અને હવે તો તમે અમારાં ગણાવ. તારા પતિ તો થયા મારા જમાઈ! હું બાળક વેચાતું લેવા જતી હતી પણ પણ એક વાત ભૂલી ગઈ! તારા જેવી દીકરી છે ને મારે હવે બાળકની શી જરૂર છે, તારી બાળવાડી એ મારી જ છે ને." આવી ઘણી ઘણી વાતો કરી લીધી.

શેઠપત્ની જિંદગીમાં કદી પણ આટલાં આનંદી ન હતાં. પુત્રીને ત્યાં પુત્રપ્રસવ થયો. બધી રીતે સારવાર કરી. અને સુધાના પતિને તેડાવ્યો.

"સુધા! સુધા! શું જોઈને આ દૃશ્ય જોવા મને બોલાવ્યો!" એ ગુસ્સા-મિશ્રિત વાક્યનો જવાબ મળે તે પહેલાં તો શેઠપત્ની આવ્યાં: "પધારો, પધારો તમે તો અમારા જમાઈ ગણાવ. ભૂલ થઈ હોય તો માફ કરજો." એટલું બોલીને બાજુના રૂમમાં ગયા.

સુધાએ શેઠપત્નીના પરિવર્તનની તેના પતિને વાત કરી ત્યારે તે ક્ષણભર સ્તબ્ધ બની ગયો.

બે મહિના પછી નવા જન્મેલા બાળક સાથે સુધા અને તેનો પતિ વગેરે પોતાના ઘેર

આત્મનિરીક્ષણ: પોતાની ભૂલ સુધારવાનો સહુથી ઉત્તમ ઉપાય

મુંબઈમાં રહીને લગ્ન કર્યા બાદ એક યુવક વડોદરા રહેવા જાય છે. મુંબઈમાં પોતાને અનુકૂળ રીતે તેની સાથે હરતીફરતી તેની જીવનસખી એકાએક તેની સાથે વડોદરામાં બહાર હરવાફરવા જવામાં સાથ આપતી ન હોવાથી તે ભાઈ કંટાળીને પોતાને અનુકૂળ જીવનસાથીની શોધ કરવા વિચારે છેઃ આ પ્રશ્ન અહીં રજૂ થયો હતો અને તેનો જવાબ વાળતા પત્રોનો સૂર એ છે કે તે ભાઈએ તેઓ બન્ને વચ્ચે આમ બનવાનાં ખરાં કારણો તપાસી, પોતાની જીવનસહચરીને અનુકૂળ બનવા અને એમ કરીને તેને સંસ્કારી બનાવવા પ્રયાસો કરવાથી એ માની લીધેલાં મનનાં કજોડાં આપોઆપ ઠેકાણે આવશે. મળેલા પત્રોમાંથી જરૂરી એવા ટુંકાવીને અત્રે રજૂ કરવામાં આવ્યા છે.

આત્મનિરિક્ષણ કરો: ભૂલ કરતાં બચો

ભાઈ, તમારા લખવા મુજબ તમને ખાસ અસંતોષ તો એટલા માટે છે કે તમારી પત્ની તમારી સાથે બહાર છૂટથી હળીભળી શકતી નથી. તમારૂં દુ:ખ સમજી શકાય છે. પણ તે માટે તમારે શાંતિ અને ધીરજપૂર્વક કામ લેવા સિવાય બીજો ઉપાય નથી. તમે લખો છો કે હવે હું તેને મારી સાથે બહાર આવવા નહિ કહું, આ તમારી ભૂલ છે. તમારે પેલી કરોળિયાની વાત યાદ કરવી જોઈએ. જ્યારે એક કરોળિયો પણ અનેક વાર પ્રયત્નને અંતે સિદ્ધિ મેળવે છે તો તમે જો ખરા દિલથી શાંતિ અને ધીરજપૂર્વક પ્રયત્ન કરો તો આવી સાદી વાત જરૂર સમજાવી શકો. પ્રેમ અને ત્યાગની ભાવનાએ જો આપણા દેશને સ્વતંત્રતા અપાવી તો આ વાત તો સહજ છે.

વળી તમે લખો છો કે મુંબઈમાં પહેલાં બે વર્ષ તે મન-કમને સાથે આવતી તો હવે શા માટે નથી આવતી? તેનો જરા સહાનુભૂતિપૂર્વક વિચાર કરો. અને આત્મનિરીક્ષણ કરો. કદાચ એવું તો ન બન્યું હોય કે એની અણઆવડતને માટે, તમે જ્યારે તે મુંબઈમાં સાથે આવતી ત્યારે એને સમાજમાં ઉતારી પાડી હોય, અથવા તેની અણઆવડત ખુલ્લી પાડી હોય. જો આમ હોય તો જરૂર તેને પણ સ્વમાન હોય અને સાથે આવતાં જરૂર અચકાય: માટે આ બાબતમાં તમારે સહાનુભૂતિથી વિચાર કરવો જોઈએ.

પત્રના અંત ભાગમાં તમે લખો છો કે "જો મને કોઈ બીજી મારા મનને અનુકૂળ સહચરી મળે તો હું એની સાથે જોડાઈ જાઉં." આ વિચાર કરવામાં તમારી ભયંકર ભૂલ થાય છે તેમ કેવળ તમારી એક ઈચ્છા માટે બીજી વ્યક્તિને અન્યાય કરવા પ્રેરાવ છો. દામ્પત્યજીવનના મુખ્ય આદર્શ "ત્યાગ અને પ્રેમ"ને બાજુએ મૂકો છો. સાચાં સંસ્કારની એ જ કસોટી છે કે આપણે તે નજીકના માણસમાં રેડી શકીએ. તમારે તેને સમજાવવા સંપૂર્ણ પ્રયાસો કરવા જોઈએ, અને તે શા માટે સાથે બહાર આવતી નથી તે [illegible] જોઈએ

તમારા 'પાસે આવી છે, તો તમે તેને ત્યાગી શકો નહિ. તમારે તેને હરવખત સાથે આવવા સમજાવી જોઈએ. હું ધારૂં છું કે જરૂર તમે જો હૃદયની શુભ ભાવનાથી પ્રયત્ન કરશો તો સફળ થશો જ. અને નહિ તો તમારે તેની વગર નિભાવી લેવું જોઈએ. આટલા કારણસર તમે તેને છોડી શકો નહિ. છોડશો તો તમે ભયંકર અન્યાય કર્યો કહેવાશે અને તમારી જિંદગીની એ ભયંકર ભૂલ હશે, અને શું ખાતરી કે બીજી સ્ત્રી બધા વિચારમાં સંમત જ થશે. તો શું દર વખતે તમારા એકાદ વિચારમાં સ્ત્રી સંમત ન થાય માટે તજી શકો? આ તો સ્ત્રી-જાતિ માટે અન્યાય અને અપમાનકારી છે. એટલું જ બસ માનો [illegible] સ્વતંત્ર રીતે હરવાફરવામાં બધું આવી જતું નથી. એ તો માત્ર જીવનનું એક અંગ છે. અને તેના વગર ચલાવી શકાય તેમ છે.

આ લખનાર હું સ્ત્રી છું માટે ઉપરાણું કરૂં છું એવી શંકા લાવવાની જરૂર નથી. મેં તટસ્થ રીતે જ ઉપરનો અભિપ્રાય આપ્યો છે. તેમજ મને પણ સાત વર્ષથી દામ્પત્યજીવનનો અનુભવ છે. હું પણ સ્વતંત્ર રીતે હરવાફરવામાં માનું છું અને તેના લાભો પણ જાણું છું. એટલે હું તમારૂં દુ:ખ સમજી શકું છું પણ દામ્પત્ય-જીવનમાં ત્યાગ અને પ્રેમ સિવાય ચાલી શકે જ નહિ. ત્યાગ અને પ્રેમની અન્યોન્ય તૈયારી હોય તો જ [illegible] દામ્પત્યજીવન

કુનેહથી કામ લો અને વિશ્વાસ ઉત્પન્ન કરે.

આપ જરૂર મોટી મોટી આશા સેવતા હો ને તે લગ્ન પછી નિરાશામાં ફેરવાતી લાગે પણ તેવે પ્રસંગે તમારે નાહિંમત બની બીજી સહચરી મેળવવાની આશા કરવા જેટલી અધીરાઈ મનમાં ન લાવવી જોઈએ. એ એક મોટું પાપ છે. તમારી પત્નીને પણ હૃદય છે, ઊંડે ઊંડે પણ તમોને ખુશ રાખવાની તમન્ના છે. તે તમારી સાથે ફરવા આવતી નથી તેથી એમ ન કહી શકાય કે તે સંસ્કાર-વિહોણી છે. તેમાં અમુક અંશે સારા સંસ્કાર જરૂર હશે જ, હું ચોક્કસ માનું છું કે એને સ્વપ્ને પણ ખ્યાલ નહિ હોય કે તે તમારી સાથે ફરવા નથી આવતી એટલે તમો આવા વિચાર કરતા હશો. સ્ત્રીજાત મૂળથી જ ઘણી કોમળ ને શરમાળ છે એટલે જરા જરા વાતમાં તેને શરમ બહુ જ આવે છે. શરૂઆતનાં જે બે વરસ તમોએ મુંબઈમાં ગાળ્યાં તેમાં તે જરૂર તેના મનથી અથવા તો તમારી બીકથી સાથ આપતી હશે ને મનમાં વિચાર કરતી હશે કે, 'જો ફરવા નહિ જાઉં તો મોં વઢશે.' અથવા તો તમારી પત્ની મુંબઈની રહેવાસી નહિ હોય ને તમો બહારગામથી પરણીને લાવ્યા હશો તો કદાચ એમ પણ બને કે

વામાં મળે ને તમો તેની સાથે ઘણા જ પ્રેમપૂર્વક વાતો કરો; ને તમારી પત્નીને તે જોઈને થાય કે તેની સાથે તમો એટલા પ્રેમથી વાતો કરતા નથી; તો તેના મનમાં જરૂર શંકા દૃઢ થવાની ને પછી કાંઈ પણ એવી મતલબનું બન્યું કે તરત જ તેના મનમાં તમારા પ્રત્યે પૂર્ણ રીતે અવિશ્વાસ પેસી જવાનો ને ત્યાર પછી તે ફરવા જવાનું પસંદ ન જ કરે એ ચોક્કસ છે.

એમ પણ બનવું સંભવિત છે કે નવા નવા પરણેતર હોય એટલે મનમાં નવો ઉમંગ હોય જ તેથી પહેલાં એક બે વર્ષ સાથે ફરવા આવે ને પતિનું બધું કહ્યું કરે; પરંતુ આગળ જતાં કોઈ જગ્યાએ કોઈ સાધુસંતની વાણી સાંભળીને "સંસારમાં મોજશોખ કરવાથી કંઈ સાર નથી" એવું જો ભૂલેચૂકે મનમાં ઠસી ગયું તો પછી કોઈની દરકાર કર્યા વગર તે પોતાનો માર્ગ બદલે પણ ખરી અને પતિની થોડી નારાજી જાણવા છતાં પણ તે ફરવા ન જ આવે ને મનમાં વિચાર કરે કે થોડા વખત પછી પતિ પણ સુધરી જશે, એમ માની શાંતિ રાખે. તે એમ સ્વપ્ને પણ ખ્યાલ નહિ કરે કે આટલી નજીવી વાતમાં (તેના મનથી) તેનો પતિ આટલો મોટો તેને તજી દેવાનો વિચાર કરી શકે!

કાં તો તેને તમો તમારા મિત્રોમાં ફેરવતાં હો તે વખતે એકબીજાની ઠઠ્ઠામશ્કરી વધુ છૂટછાટપણું વગેરે પેલી ભાવનાને સમૂળગી કચડી નાખે.

એવી ઘણી સ્ત્રીઓ હોય છે, જેઓએ બાલ્યાવસ્થા નાનાં ગામડાંઓમાં ગાળી હોય છે ને નાનપણથી જ સીતા, સાવિત્રી જેવી પવિત્ર ને પ્રભુ તરફના વલણવાળી નારીઓની વાર્તાઓ સાંભળી હોય છે ને તેવા જ પવિત્ર સંસ્કાર પાડયા હોય છે. તેથી મુંબઈ તથા વડોદરા શહેર જેવામાં સ્ત્રીઓએ છૂટથી ફરવું, સિનેમા નાટક જોવા, મિત્રોમાં ફરવું વગેરે કાર્યો સ્ત્રીસ્વાતંત્ર્યની ઉપાને બદલે વંઠેલપણું જ લાગે તો તેમાં નવાઈ નહિ પરંતુ પતિમાં જો શક્તિ હોય તો તેના વિચારો થોડા વખત પછી યે ફેરવી શકે ને નવી દુનિયાનાં દર્શન કરાવી શકે. બાકી આમ નાહિંમત થઈ અઘટિત વિચારો કરવામાં શું શુક્કરવાર વળવાનો છે?

વડોદરામાં મુંબઈ કરતાં વધુ હરવા-ફરવાનું કે વધુ છૂટ લેવાનું ન બની શકે કારણ ત્યાંની વસતિમાં ઘણો ખરો ભાગ જૂના જમાનાને અનુરૂપ હોવાનો જ, તેથી વધુ શરમ આવે એમાં શંકા નથી. આપ બીજાં યુગલોને આનંદ કરતાં જુઓ છો ને તમોને મનમાં દુ:ખ થાય છે, જરૂર દુ:ખ થાય; પણ આપે તે દુ:ખ ટાળવા કેટલોક પ્રયત્ન કરી જોયો તે કંઈ લખ્યું નથી. ને એકદમ નિષ્ફળતાની જ વાત લખી છે. ખેર તમોએ તમને યોગ્ય લાગ્યા તેટલા પ્રયત્નો જરૂર કરી જોયા હશે પરંતુ તમારે ઘણું જ મનન કરીને ખરૂં કારણ શોધી કાઢી, ઘણી જ સિફતથી કામ લેવું જોઈએ. અને તેમાં પણ તમો નિષ્ફળ જાવ તો આખરે, તમારો આખરી નિર્ણય પત્નીને એવી છટાથી સમજાવવો કે તે કંઈક અંશે ભયથી ને તમને ખુશ કરવાના આદેશથી, પોતાના મનમાં ઘણોય અણગમો હોવા છતાં, સાથે આવશે ને થોડા વખતમાં ટેવ પડી જશે એટલે મનમાં કચવાશે નહિ. પણ તે પહેલાં તમારે તેના મનમાં એમ ઠસાવી દેવું જરૂરી છે કે તમો તેને મૂકીને ક્યાંય પણ મોજશોખ કરવા બહાર જતાં નથી. બાકી તમારે હિંમત હારી સંસાર સળગી ગયો છે એમ મનમાં લાવવું નહિ ને તેમ બન્યું જ હોય તો તેમાં થી હોમવાને બદલે પાણી નાખવા જેટલો પ્રયત્ન કરવો જ

સંસારચક્ર

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

પ્રાંતોને ગેરવહીવટ અને ઉડાઉ ખર્ચના બોજામાંથી બચાવી

પ્રાંતીય સ્વશાસન નાબૂદ

કાયદા ઘડવાની અને કરવેરા નાખવાન
ખૂંચવી લઇને પ્રાંતોને વહીવટી એકમ બ

અશોક અને અકબરના સમયમાં અને અર્વાચીન કાળમાં ઇ. સ. ૧૯૧૯ સુધી ભારતમાં એક જ સરકાર હતી. છેલ્લાં ૩૦ વર્ષમાં પ્રાંતીયવાદના ઉદ્ભવે ઇર્ષા અને અસહિષ્ણુતાને જન્મ આપ્યો છે. તેણે અલગતાવાદની વૃત્તી ઉપજાવી છે અને નિષ્ફળ ગયેલા રાજદ્વારી નેતાઓની મહત્ત્વાકાંક્ષા સંતોષવા માટે ભાષાવાર પ્રાંતોની રચના કરવાની માગણી થઇ રહી છે: એમ બને તો જ એ નેતાઓને નવાં પ્રધાનપદ મળી શકે.

આંકડા બોલે છે

નીચેના આંકડા બતાવી આપશે કે આર્થિક દૃષ્ટિએ આ માગણી અસ્વીકાર્ય છે. મધ્યસ્થ સરકાર અને પ્રાંતીય સરકારોની આવકજાવકના આંકડા આ રહ્યા:

ઇ. સ. ૧૯૩૮-૩૯ (ખરેખરા આંકડા) ઇ. સ. ૧૯૪૮-૪૯ (સુધારેલા અંદાજ પ્રમાણે)

	૧૯૩૮-૩૯ આવક	૧૯૩૮-૩૯ ખર્ચ	૧૯૪૮-૪૯ આવક	૧૯૪૮-૪૯ ખર્ચ
મધ્યસ્થ સરકાર	૮,૪૫૨ લાખ	કુલ: ૮,૫૧૫ લાખ	૩૩,૮૩૨ લાખ	કુલ ૩૩,૯૮૭ લાખ
		લશ્કરી: ૪,૬૧૮ લાખ		લશ્કરી ૧૫,૫૪૩ લાખ
		દિવાની ૩,૮૯૭ લાખ		દિવાની ૧૮,૪૪૩ લાખ
મદ્રાસ	૧,૬૧૩ લાખ	૧,૬૧૦ લાખ	૫,૭૦૪ લાખ	૫,૭૦૪ લાખ
મુંબઇ	૧,૨૪૫ ,,	૧,૨૮૦ ,,	૫,૦૯૪ ,,	૫,૧૯૧ ,,
પશ્ચિમ બંગાળ	૧,૨૭૭ ,,	૧,૨૭૧ ,,	૩,૦૫૬ ,,	૩,૦૮૨ ,,
યુક્તપ્રાંત	૧,૨૮૦ ,,	૧,૨૮૦ ,,	૪,૯૦૪ ,,	૪,૮૪૧ ,,
પૂર્વ પંજાબ	૧,૧૩૬ ,,	૧,૧૬૧ ,,	૧,૪૪૬ ,,	૨,૬૦૫ ,,
બિહાર	૫૨૪ ,,	૪૯૩ ,,	૨,૨૭૯ ,,	૨,૨૮૦ ,,
મધ્યપ્રાંત	૪૨૭ ,,	૪૭૧ ,,	૧,૭૨૭ ,,	૧,૭૨૭ ,,
આસામ	૨૫૮ ,,	૨૯૯ ,,	૭૯૫ ,,	૮૮૨ ,,
ઓરિસા	૧૮૨ ,,	૧૮૧ ,,	૭૯૦ ,,	૯૧૪ ,,
	૭,૯૪૨ લાખ	૮,૦૫૨ લાખ	૨૫,૭૮૮ લાખ	૨૭,૨૩૧ લાખ

(૧૯૩૮-૩૯ના પશ્ચિમ બંગાળના અને પૂર્વ પંજાબના આંકડા ભાગલા પહેલાંના આખા પ્રાંતના છે.)

આવકમાં ભારે ઘટાડો થશે

હું એવા મંતવ્ય પર આવ્યો છું કે આવતાં થોડાંક વર્ષોમાં મધ્યસ્થ અને પ્રાંતીય સરકારોની આવકમાં ભારે ઘટાડો થશે અને અત્યારે જે વિકાસ યોજનાઓ ઘડી રાખવામાં આવી છે તે આર્થિક તંગીના કારણે પડતી મૂકવી પડશે. મધ્યસ્થ સરકારમાં તો રાજનૈતિક પ્રધાનો અનિવાર્ય રીતે જરૂરી છે, પણ અગિયાર પ્રાંતોમાં અને પાંચ રિયાસતી સંઘોમાં ગવર્નરો, ધારાસભાઓ અને મંત્રીઓનો ખર્ચાળ ઠઠેરો નિભાવવો શું જરૂરી છે? ખાધવાળા પ્રાંતો પણ નવી રાજધાનીઓ, નવી હાઇકોર્ટો અને નવી વિદ્યાપીઠો માગી રહ્યા છે. કેટલાંક પ્રાંતો આર્થિક દૃષ્ટિએ વિચાર કર્યા વિના પોતાને ત્યાં ઉદ્યોગો સ્થાપવાની માગણી કરે છે. મારી ભલામણ તો એવી છે કે કાયદા ઘડવાનું અને કર નાખવાનું બધું કામ દિલ્લીની લોકશાહી પાર્લામેન્ટથી જ થવું જોઇએ. પ્રાંતો માત્ર વહીવટી અંગો જ રહેવા જોઇએ અને અનુભવી તથા લાયક વહીવટદારોના વહીવટ નીચે મુકાવા જોઇએ. જો તેમનો વહીવટ નિશ્ચિત ધોરણનો ન બને તો તેમને એ પદ ઉપરથી દૂર કરવા જોઇએ.

આવડત વિનાના પ્રધાનો

અત્યારના પ્રધાનો ધીમા છે, બિનઅનુભવી છે અને અચકાતાં અચકાતાં કામ કરે છે. કોંગ્રેસે બહાર પાડેલા ચૂંટણીના ઢંઢેરામાંના સૂત્રોને તેઓ વળગી રહે છે. તેઓ એમ જ માને છે કે સમાજને શક્ય તેટલી ઝડપથી સુધારવાની જવાબદારી તેમના ઉપર જ છે. શોચનીય વહીવટી તંત્ર એવું આવડત વિનાનું છે કે ભાગ્યે જ કોઇ એવો વિષય છે કે જેમાં પ્રાંતો આમજનતા માટે કંઇ યોગ્ય કાર્ય કર્યાનો દાવો કરી શકે.

પ્રાંતોને મધ્યસ્થ સરકાર સાથે અથડામણો થઇ છે. કેટલાક પ્રાંતોએ ખેડૂતો પાસેથી અનાજ ખરીદી લેવાની અને રેશનપદ્ધતિ દાખલ કરવાની મધ્યસ્થ સરકારની નીતિ અમલમાં ન મૂકી. દિલ્હીમાં ભરાતી પ્રાંતીય પ્રધાનોની વધુ ને વધુ પરિષદો આખરી સમજુતી પર આવ્યા વિના ભાંગી પડવા લાગી છે. જમીનદારીની નાબૂદી મદ્યનિષેધ ખાણો વિષે કાયદા અને નિયંત્રણ, મજૂર અદાલતો, જાહેર ખબરો પરના કર અને વેચાણવેરાની બાબતોમાં મધ્યસ્થ સરકારની સૂચનાઓની અવગણના કરવામાં આવે છે. આસામ અને બિહાર બંગાળીઓ પ્રત્યે અસહિષ્ણુતા સેવે છે: મદ્રાસ અને પૂર્વ પંજાબમાં પ્રધાનમંડળો અસ્થિર છે. પ્રધાનોની સામેના રુશ્વત આક્ષેપોની તપાસનો હુકમ કોંગ્રેસ વરિષ્ટ મંડળને પણ કરવો પડ્યો હતો. વધુ ને વધુ ઝનૂનથી પ્રાંતીય સરકારો વધુ અને વધુ નાણાકીય સહાય માટે મધ્યસ્થ સરકાર પાસેથી માગણી કરી રહી છે.

કોંગ્રેસ સ...
વ્યક્તિઓને
કાઢવામાં આ...
માટે એ સમ...
કાઢવામાં આ...
ભાગે પોતાની
શકે તેવી નથી.
જોડા સંધાવ...
પાસે જવું
ઘડિયાળ ...
ઘડિયાળી પાસે
પ્રાંતીય સ્વશાસ...
ભૂતકાળમાં જે
હોય તે લાયક
તરીકે સોંપાયેલા
ઓછું જાણતો
ઘણુંખરા પ્ર...
હોય ત્યાં ફરે
પ્રવૃત્તિ માટે
તે એટલા ...
ચૂંટણીમાં સ...
થઇ જાય. ભવિ...
વાનો માર્ગ એ...
ઝગડાઓ પડો...
મધ્યસ્થ સરકા...
લેવામાં આવે
તરફ દુર્લક્ષ અ...
એકેના જે પ્રતિ...
કાત લીધી
ઉડાઉપણા વિ...
એ કારણે જ
અચકાતા ...

પ્રધાનોને

દહેરાદૂન...
હું ચ બિ હારે
સરકાર ત...
તેમનો વહીવ...
સફળ નથી ...

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

પ્યારા સરદાર પટેલ ધામજ

અનાજના મુર્જાના ભંગ કરનાર અને તમાકુ મેળવવા માટે ખોટી ખેતીની જમીનના નંબર મેળવનાર સરકારની કાયદાનો ભંગ કરનાર ખેડૂતોના નામ:— 110

1. રામભાઈ ઈશ્વરભાઈ.
2. ચુનીભાઈ નળજીભાઈ.
3. પરાગભાઈ કાશીભાઈ.
4. જશભાઈ મંગળભાઈ.
5. અંબાલાલ દુલાભાઈ.
6. ચુનીભાઈ [illegible]ભાઈ.
7. ઈશ્વરભાઈ કાળીદાસ.
8. જશભાઈ વાઘજીભાઈ.
9. મુળજીભાઈ [illegible]ભાઈ.
10. ડોસાભાઈ ગિરધરભાઈ.
11. ડોસાભાઈ ઓઘડભાઈ.
12. ઈશ્વરભાઈ હરીભાઈ.
13. ભાગાભાઈ આશાભાઈ.
14. ઝવેરભાઈ ગોકળભાઈ.
15. રામભાઈ બાબાભાઈ.
16. રાવજીભાઈ ચુનીભાઈ.
17. અંબાલાલ જેઠાભાઈ.
18. જેઠાભાઈ વાઘજીભાઈ.
19. ડાહ્યાભાઈ પુરષોત્તમ.
20. છોટાભાઈ જશભાઈ.
21. ચતુરભાઈ વાઘજીભાઈ.
22. ગોવિંદભાઈ નાથાભાઈ.
23. આશાભાઈ બાલાજીભાઈ.
24. મોતીભાઈ લલ્લુભાઈ.

તા.ક.: દરેક વસ્તુનો ભાવ સરકારે નક્કી કરવા જોઈએ અને તે ભાવે તે વસ્તુ મળવી જોઈએ. અને તે વસ્તુ પર તેવી કિંમત છાપવી જોઈએ. અને સરકારે પણ વસ્તુની કિંમત ચાંપી માટે [illegible] કરવો જોઈએ જેથી પ્રજા છેતરાય નહીં. અને [illegible] બજારમાં જે ભાવે વસ્તુ વેચવાની [illegible] કિંમત [illegible] જોઈએ.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

(૨૨) મગનભાઈ વલ્લભભાઈ.
(૩) રામભાઈ રણછોડભાઈ.

અમો [illegible] ગામમાં ભાગ્યેજ કોઈ વ્યક્તિઓ સરકારના કાયદાને માન આપ્યું હશે. આજે ગામમાં તમાકુ રોપનાર જેટલા ગુનેગાર જ છે. ફકત જોરા ભીળ તમાકુ નહીં કરનાર મા [illegible] ગણાય છે. પરંતુ આ ગુનેગારોને પકડવાની જરૂર તો સરકારની જ છે. આજુ હું [illegible] મેળવતો શી દેશના ભલામાં સરકાર આપી શકું. આવું તો [illegible]ને ગતિ પહોંચે છે અને પ્રગતિ અટકે. માટે સરકારે છુપી પોલીસ વધારી દરેક સ્થળે ચાંપતાં પગલાં ભરવાં જોઈએ. વખતોવખત પર પણ છુપી પોલીસ હોવી જોઈએ. અને દરેક ગામોમાં વિશ્વાસુ અને નિષ્પક્ષ છુપી પોલીસ જ જોઈએ. માટે દેશના ઉત્કર્ષ માટે અને ગુનેગારોને પકડવા છુપી પોલીસખાતું વધારી દેવું જોઈએ. એજ પ્રબંધ વધુ લાભદાયક છે. ફક્ત લાંચ રૂશ્વત અને લાગવગનો સદંતર નાશ થવો જોઈએ. વર્ગની આપમતલબી વૃત્તિ પણ નાશ થવી જ જોઈએ. પ્રજાના માનવીને સલાહ આપવાની અને દખલગીરી કરવાની જરૂર ન હોવી જોઈએ. પરંતુ ધ્યાન બહાર જતી વાત જાહેર માટે કરાવવી જ જોઈએ.

[illegible]

111

પૂજ્ય પ્યારા સરદાર પટેલ,

નવી દીલ્હી.

શ્રી. આપના ડોમેસ - સેવકના ચરણોમાં વંદન.

વિ. આપ ખુશીઆનંદી કુશળક્ષેમ હશો.

વિશેષ લખવાનું કે તમો તથા પૂ. જવાહરલાલ અને બીજા કેન્દ્રસ્થાની દેશનેતાઓ વધારે
અનાજ પરદેશમાંથી ઉતરતા અનાજનું વાવેતર વધારવા માટે
વાવવા માટે પોકારો છે પરંતુ પ્રજાને અનાજ વધારવાની ઝુંબેશ ઉઠાવી છે અને પ્રજાને અનાજ વધુ
ગમે નથી. તેને તો સરકાર નક્કી કરે મદદના ભાગો જોઈએ છે ને વધુ અનાજનું ઉત્પાદન કરવા પ્રયત્ન કરવા
સરકાર આપવો નથી. અહીં પેટલાદ તાલુકામાં સરકારી કાયદો છે પરંતુ સરકારને કોઈપણ પ્રજામાં
થાવે જે ખેડૂત એક વીઘું તમાકુ કરી શકે. વધુ અનાજ ઉત્પન્ન કરવા માટે સરકાર કાયદા કરે
પરંતુ આ કાયદાનો અમલ થાય છે કે નથી તે માટે સરકારી અમલદાર કે સરકારી નોકર જેવા કે
ગામપટેલ, તલાટી વગેરે કોઈપણ જાતની ચોખ્ખી તપાસ થતા નથી. તેઓ લેવા માટે નોંધ લે છે અને
તમાકુ માટે પણ નોંધ લે છે પરંતુ તેઓ આ નોંધ નહિ જોયા વિનાની કરે છે. ખેડૂતને એક વીઘું તમાકુ
કરવા માટે બાકી વીઘાં અનાજ વાવેલું હોવું જોઈએ. આ બાબત સરકારી ચોપડામાં નોંધ આપી પણ
તૈયાર કરાય છે પરંતુ ખેડૂતો પોતાના તમાકુના વાવેતર માટે જે અનાજના વાવેતરમાં નંબરો નોંધાવે
તે જે ખેડૂતે તમાકુ ન કરી હોય, અથવા તમાકુ કરી હોય તો પોતાનું નોંધાવતાં વધારાની અનાજના
વાવેતરની જમીન જેવી તેવી જમીનનો નંબર ખેડૂતો નોંધાવે છે અને ગામપટેલ અને તલાટી તે
નંબરો નોંધી પણ લે છે. આ ગામપટેલ, તલાટી ગામના લોકોની લાગવગ અને શરમને લીધે ખેડૂતો જોઈ
નંબરો નોંધાવે છે તે જાણતા હોવા છતાં નોંધી લે છે. આ વિના અનાજનું વાવેતર કરનાર તથા તમાકુ સિવાય
કરનાર જેવી આપવી પડે માટે અનાજને બદલે જુવાર જેવો પાક નોંધાવે છે. કમાઉ જુવાર ચૂંટણીમાં
જાય પરંતુ કાયદાનો ભંગ થાય તે શું અંધાધૂંધી નથી? જ્યારે ભારતદેશના નેતાઓ ઉત્કર્ષ અને પ્રગતિ
માટે ઉત્પાદન વધારવા પ્રયત્ન કરે છે અને પ્રજાને પોકારે છે કે આપણે આર્થિક મુશ્કેલીમાં મૂકી દીધા છે
છતાં પ્રજાને પોતાના સ્વાર્થ આગળ દેશની શી પડી છે? જ્યારે જ્યારે મુશ્કેલી આવે ત્યારે સરકારને
ફરિયાદ કરવાની આદત પડી ગઈ છે. નિયમ વધારવાને બદલે આયાતને પ્રોત્સાહન મળે છે તેની તેમને શી પડી
અનાજના વાવેતરના પ્રજાના કાયદાનો ભંગ કરી જેમણે તમાકુ વધારે વાવી છે અને તે માટે જોઈ નોંધ
કરનાર ગુનેગારનાં નામ મેં છુપી પ્રવૃત્તિથી મેળવી લીધાં છે. એ નામો જોડેના પત્રમાં આપેલ છે. મેં
આપની જાણ માટે અને વિનંતીની નોટીસ આપી હતી કે ગામપટેલ, તલાટી [redacted] તમો જોયા
નંબરો નોંધો છો તો સરકાર નોકરીમાંથી રુખસદ આપશે અને ઉદ્યોત ફેરફાર કેદ કરશે માટે તમો
વફાદાર રહો અને ખેડૂતોને પણ જણાવ્યું હતું કે તમો સરકારના કાયદાનો ભંગ ન કરશો અને તમાકુ
ને બદલે ખેતીવાડુ પાક ઘઉં, બાજરી, વગેરે કરો અને સરકારના ગુનેગાર ન બનો. આ માટે વિનંતી કરવી
પડેલું આ ચોરાઈના કાગળીયાને જાણ તરીકે ગામોને ઉઠાડી મૂક્યું. ગામપટેલ, તલાટી અને ખેડૂતોને મેં
સામસામે બે વખત તા. ૨૨-૧૦-૪૮ અને તા. ૭-૧૦-૪૮ ના રોજ વિનંતી ભરી રીતે જણાવ્યું હતું કે તમો
~~અમલદારો અને~~ આમ તમારા ગામે માટે તમો ગુનેગાર બનો અને સરકારને ખબર આપો. દેશ છોટો ન બનો.
એમ પણ જણાવેલું કે આનો અમલ નહીં થાય તો આગળ લખાણ કરીશ એમ પણ લખેલું. પરંતુ ક્યાં સમજે છે
માનવા તૈયાર છે. ઉલટા તેઓ તો આ લખનારને મારવા ફરે છે અને એમને [redacted] મારવાની વાત કરે છે.
પરંતુ હું મારા દેશની પ્રગતિ માટે બધું સહન કરવા તૈયાર હતું. વિમાનુ પાક કરવાનું કારણ ચોમાસાની મઝદુર
અમીરી. જ્યારે સરકારે ચાર વીઘે વીઘું અનાજ કરવાનું નક્કી કર્યું હતું ત્યારે ગામનું કોઈ મોટા સરકાર
પાસે ગયું અને વધારાનું વાવેતર કરે તો એક વીઘું તમાકુ થાય એમ નક્કી કરાવ્યું. તેઓ સરકારને પણ પોતાના સ્વાર્થ
ખાતર છેતરે છે. તેમને તો તમાકુ રોકી વધારે પૈસા મેળવવાની જ ધૂન છે તે શા માટે અનાજથી ભલી આશા

પૈસા લે. સરકારને લોકોએ જણાવ્યું છતું કે (ઠરાવ કરી હતી કે) આ તમાકુ વાડાની જમીનમાં અનાજ પાકે નહીં અને ખોરાક [illegible] વધીને પડી જાય. પરંતુ આ તો સરકારને છેતરવાનું માત્ર બહાનું જ છે. તમાકુવાડામાં ચોમાસામાં અનાજ જેવું કે બાજરી વાવશે અને શિયાળામાં બાજરી અને ઘઉં પછી પાકી શકે છે, આ અનુભવસિદ્ધ વાત છે છતાં તેઓ સરકારને છેતરે છે કારણ કે તેઓ ક્યાં નહીં પ્રયોગ કરવા આપનાર છે. ધર્મજમાં માત્ર અનાજનું વાવેતર કરવામાં આવે તો તેના જેટલાં પાંચ ગામ તેના ઉપર નભી શકે. પરંતુ આ તો તમાકુમાં પણ પૈસા મેળવવાને જ ધ્યાન રાખે છે. જો જે કાયદો [illegible] છે વધું તમાકુ રોપવાનો કાયદો છે તે કાયમ રહે અને પરંતુ જે ખેતરોમાં તમાકુ રોપાય તે ખેતરમાં [illegible] અનાજ વવાય એવો કાયદો કરવામાં આવે તો પુષ્કળ અનાજ પાકે કારણ તમાકુ રોપેલા ખેતરમાં તમાકુનો [illegible] ખાતરની જેમ કામ કરે છે. ટેરાઈ તો ઓછપ જોઈએ છે કે પચાસથી સો ટકામાં રેડ પડશે તો પણ તમાકુ જ કરીશું. જો આવતે સરકાર આ તમાકુના કાયદા બાબત પોલ ચલાવશે અને કડક પગલાં નહીં લે તો તમાકુ રોપનારાના તેરસીજ વધારે રોપીશું એમ તેઓ કહે છે. તેઓ તો ધારે છે કે આ રાજ પોતાનું જ છે આપણી સરકાર શું કરવાની છે. કારણ કે જે દેશી તાલુકાઓ જેવા કે ગોંડલ અને આર.એસ.એસ. સંસ્થા જેમણે પૂ. બાપુના પ્રાણ લીધા તો પણ હજુ સુધી તેમના પર કોઈ જાતનાં પગલાં લેવાયાં નથી અને કેસ લંબાવે છે અને આર.એસ.એસ.ની સંસ્થા પરથી પ્રતિબંધ પણ ઉઠાવી લીધો. શું તે ગુનેગાર નથી? જો ગુનેગાર હોય તો તેઓ શી રીતે પૂ. બાપુના અસ્થિ [illegible] મિઠાઈ [illegible] અને ઉત્સાહ તેમ સ્વરો પોકારે! અને સરકારનો વિરોધ કરે. શું આજ નથી જણાવતું કે તેઓ ગુનેગાર છે. તેમની મિઠાઈ વહેંચણી તથા સરકાર વિરુદ્ધનાં [illegible] પકડાયા છતાં શા માટે છૂટા સરકારે કર્યા. આવું નામનું પગલું અને બાકી કરવાનું [illegible] આર.એસ.એસ.ની સંસ્થાનો ફેલાવો કરે છે. અને પ્રજાને ઉંધે રસ્તે દોરે છે. [illegible], સામ્યવાદીઓ, [illegible] વગેરે ઉપર કોઈ કડક પગલાં લેવાતાં નથી. બહારવટીયા પણ પકડાતા નથી. [illegible] પણ હજુ સુધી ધૂમ પૈસા મેળવે છે. [illegible] અને [illegible] વ્યક્તિ પ્રત્યે કંઈ પણ પગલાં લેવાયાં નથી. [illegible] [illegible] ફાંસી દેવામાં આવી હતી. આમ કડક પગલાં ન લેવાથી અને ઢીલાં પગલાં લાવવાથી પ્રજામાં ભારે અસંતોષ છે. અને તેઓ કહે છે કે તેઓ [illegible] ગુનેગારને કંઈ સજા થતી તો [illegible] શું કરવાની છે? સરકારના [illegible] અને [illegible] તથા તેમની [illegible] જોઈ તેઓ [illegible] કરે છે. અને કહે છે કે [illegible] પોતાના [illegible] માટે [illegible] પર [illegible] કરે છે કે આ સરકાર [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] પણ [illegible] છે. તેઓ [illegible] વાપરે છે અને [illegible] લાભ અને [illegible] [illegible] અને [illegible] તેથી જે [illegible] [illegible]. [illegible] પણ તેઓ [illegible] [illegible] [illegible] પણ [illegible]. છતાં તેના પર કોઈ [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] માટે C.I.D.નો [illegible] [illegible] તે [illegible] [illegible] જોઈએ. પહેલાં તો રાજ [illegible] હતા પરંતુ અત્યારે [illegible] તો પોતાને મન ફાવતું વર્તન રાખે છે. [illegible] [illegible], [illegible] અને [illegible] જોઈએ અને તેનો ઉપયોગ કરનારને કડક શિક્ષા થવી ઘટે.

[illegible] સરકારમાં માત્ર નિઃસ્વાર્થી નેતાઓ છે. વળી દરેક પ્રાંતમાં તે પ્રાંતના [illegible] કેમ નહીં કે તેમને ગોઠવવા જોઈએ. [illegible] [illegible] [illegible] તેમને સુધારી નિઃસ્વાર્થ [illegible]. કડક પગલાંની જરૂર છે. દરેક પ્રાંતમાંથી મુખ્ય [illegible] બહારવટીયા, દેશદ્રોહી વ્યક્તિઓ અને મોટા [illegible] ફાંસી દેવામાં આવે તો જ દેશ [illegible] શાંતિ સાધી શકે. [illegible] પણ [illegible] કડક [illegible] જરૂર જ આ ઉપરથી જણાય છે. [illegible] કરવામાં આવતી સરકાર [illegible] પરંતુ [illegible] અને [illegible] તો [illegible] જણાય છે. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ઉપયોગ વધુ કરે છે.

દેશમાં [illegible] [illegible] પ્રજામાં [illegible] કરનાર અને દેશના ઉત્પાદનમાં [illegible] [illegible] લોકોને શિક્ષા થાય તો આ પ્રજા પ્રત્યે [illegible] [illegible]. ધર્મજમાં [illegible] કોઈ તમાકુ [illegible] હશે કે જે સરકારના કાયદાને અનુસર્યો હશે, નહીં તો બધાજ ગુનાને પાત્ર જ છે. તેઓએ [illegible] અનાજનું ઉત્પાદન [illegible] જ [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] તો [illegible] [illegible] પણ થતો હશે ને જ? જ્યાં જ્યાં તમાકુ રોપાતી હશે ત્યાં ત્યાં [illegible] થતો જ હશે કારણ કે પૈસા તેમને તે તરફ દોરે છે. જો અનાજનો ભાવ વધારે આપે, તો તમાકુ પર [illegible] પ્રતિબંધ [illegible] [illegible] તો લોકો [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. અનાજનો ભાવ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] પણ [illegible] જોઈએ [illegible] ખેતીમાં [illegible] [illegible] અને [illegible] [illegible] [illegible] જોઈએ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] લાભ [illegible] [illegible] અનાજનો [illegible] [illegible] પ્રોત્સાહન જ [illegible] માટે [illegible] [illegible] પગલાં લેવાં જોઈએ માટે મુંબઈ સરકાર તેમજ બીજા પ્રાંતો આ બાબત પ્રત્યે કડક પગલાં લેવા [illegible] જોઈએ [illegible] [illegible] દેશમાં [illegible] [illegible] પરિસ્થિતિ [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] જોઈએ અને હું તેને માટે [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] અને નેતાઓ પ્રત્યે [illegible] [illegible] [illegible] માટે [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

JAI HIND

[illegible]

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

113

કુતિયાણા-૨૮-૯-૧૯૪૭

પરમ પૂજ્ય. શ્રી વલ્લભભાઈ પટેલ. ની સેવામાં
મુ. દિલ્હી -

વિ. આપશ્રીને તા. ૧૨-૯-૪૭ ના રોજ સરદાર ના મુંબઈ રસ્તા ઉપરથી
આવેલ કોંગ્રેસના (ગાંધીજી) પ્રમુખ શ્રી શામળદાસ ગાંધી તથા
જ્યારે R.S.S. વાળા. ગોળવલકર કુતિયાણા આવ્યા. આ
બાબત આપનો અભિપ્રાય માંગેલ. દરમ્યાન અહિ વાતાવરણ
તંગ બનેલ. આપશ્રીને મેં ટેલીગ્રામ કરેલ ના. બનતા આવ્યો છું કે
કુતિયાણાનો રાજ્યનો જુનો રોગ. તરફથી આ પ્રજાના
ત્રાસથી બચવા પણ એ લડત પાછળ પ્રેરણા હતી.
  અમદાવાદથી કુતિયાણા આવ્યા બાદ પટેલ ડોબરીયા માં
અને રાજ્યમાં હું પ્રચારક બન્યો છું. આપના આશીર્વાદ થી હું
બહાર રહી સારી સેવા કરી શકીશ. અને હું કરી શકયો છું.
  પાકીસ્તાનમાં જોડાણ થયું છે તે પ્રસંગે ગુંડા
ભાઈઓ આપને પાકીસ્તાન ના સરકાર અને પાકીસ્તાન
M.L.A જુનાગઢ વગેરે મેં મોટી રકમ આપી આપેલ
ભાગ બાબત ખોટી. હવે બહાર જવા છતાં
પાકીસ્તાનના. આ મેમણો ગુંડાઓ આવ્યા છે જેથી
આજે રિયાસત. ઉતારવા સૂચના રાજ લોકોમાંથી
અને પાકીસ્તાનનો મુસ્લિમ આપ પ્રચાર કરી
સ્ટેશનોથી બસ આ ગુંડાઓ પ્રચાર સારો કરી
શક્યા અને આમ સવારનાં ઓગષ્ટ આપી અને
હિંદુઓ ગભરાઈ ગયા. પોલીસ આપે. નવાબ બનાં
આવતાં પણ, શહેરનું વાતાવરણ, ગામમાં ગામ
રહ્યાં અભિમાન બનાવ બનવા પામ્યો નથી
  આ હિંદુ કરવાનો ઉદ્દેશ ઉંચી છે
જો. અહિ કુતિયાણા માં આ મુસ્લીમ ગુંડા
હિંદુ પર અને શહેરનું વાતાવરણ, તેમ
તાલુકામાં વધારે ના. જુનાગ. આવ્યા છે,
પૂર્વ પાકીસ્તાન માં બંગાળીઓ લોકોના પર
બંગાળનાં હિન્દુઓ ઉપર જુલમ પડે. હાલ
પ. બંગાળમાં બંગાળી હિંદુઓ અને હિન્દુઓ
પાસે બાકી રહેલું સૌ હિંદુ પ્રમાણ મેળવીને
પુરી શકાય આ ઉદ્દેશ પાકીસ્તાનના

ગુજરાતો. ભારતના મજૂરોમાં તથા ગુજરાતના કારખાનાઓમાં
અસંતોષ ફેલાવે છે.

ભારતનું પોલીસ ખાતું પણ નિર્બળ છે.
તેમજ પાકિસ્તાનના ઉદયમાં રાજ્યમાં પણ ગેરવ્યાજબી
દાણચોરી ભારતમાં એમાં પાકિસ્તાનો ના
ગુજરાતમાં ચાલે છે. ડોંગર દબાણો રાજ
દાણચોરોના ભારત મન ફેલાવે વિરોધ પાકિસ્તાન
એમ છતાં દાણચોરોના ઉત્તેજન વિરોધ પગલાં
આવે છે. ઉત્તેજન ફેલાવે

ભારત મજૂરોના એકતા નથી.
દેશનાં ઘણાં સંગઠન નથી. ગુજરાતના ૧૦૦ મજૂર
ઓર્ગેનાઇઝર માં ભાગ લેનાર નથી. તે પણ
મજૂર ના પ્રોત્સાહન ફેલાવે છે. એક મજૂર
વર્ગો ની રોજી ફેલાવે સાથે જ. નથી. ફેલાવે
મજૂર ગરીબ ગણાય છે ઘણાં ને પ્રોત્સાહન

૩) ભારતમાં મજૂર ચળવળ ઉપર
મજૂરોનું અમદાવાદ મજૂર સંગઠન જેવા મંડળો
શરૂ એક જ આંદોલન કરવા ઉપર
સરકાર પણ શરૂ ના ઓર્ગેનાઇઝરો ગેરવ્યાજબી ઓફિસોમાં
છે. આપ ભારત ગેરવ્યાજબી સરકાર ની જરૂર
માટે સેવા અર્પણ કરવા તૈયાર આપણે
પણ ઉદ્દેશ પાંચ વર્ષ તો સાથે અમલમાં
એમ ભારતમાં મજૂરો પુખ્ત સંગઠન નથી તેથી
મજૂરો ઓર્ગેનાઇઝરો ના હાથમાં રમકડાં છે.
ઓર્ગેનાઇઝરો તોડવા માટે મજૂરો ને પાક
ઝાકઝમાળમાં લેવાની જરૂર છે.

એ આપ ગેરવ્યાજબી આપવા એક ફાળો મળ્યો
(ગેરવાજબી) અમદાવાદ મજૂર મહાજન તથા મજૂરોને
ભારતનું તંત્ર. મજૂર હિત વિચારવા વિચારણા
સંગઠન વિશે ભારત મજૂરોમાં એક ભારતની
જરૂર છે. રજૂ કરે. આપણે પણ આગળ વધો
એ તથા ફેલાવે જરૂર ગણાય મજૂર સંગઠનનાં

કાર્યકરો ઓછા એટલા ઉણપ છે. તેઓએ આપણાથી છે.
આરોગ્યના નિયમો વગર આ લાગણી કાર્ય.
અજ્ઞાનતાએ આરોગ્ય નિયમો પાળતા આ ત્રાસ
આપેલ છે.

તો આરોગ્ય નિયમો આપણે એક આગાહી
વાંચવામાં વાંચવું તેના વાંચવાનો અભ્યાસ
વધારે કરવો છે.

આવા માટે એક ઉદાહરણ. બાળકોના શિક્ષણ
કેળવણી જેમાં દરરોજ દરરોજ ઉદાહરણ તેના
નવા અનુભવ જોવામાં અને વધતા કાર્યકરો
રચનાત્મક કાર્યમાં [illegible] આપણા લોકોના
B.P.C.C. [illegible] આ કામ કરવામાં યોગ્ય
થશે.

આરોગ્ય નિયમો કરવાના આ કાર્ય સારી રીતે જ
થશે.

અને પોલીસ ખાતા માટે. તેમની complain
કરીએ તેમને આપ્યા છે. ગુજરાતમાં ઘણા
દુષ્ટ આમ-આદમી ત્રાસ કરે. ૧૦, પટેલ ના[illegible]
ગામનાં આપણા એક લોક અને નવાં ગુનાઓ
વધવામાં જ ઉગ્ર [illegible] પગાર લેતા પોલીસ
ઓછું લેતા) માં આવ ફરિયાદ જ્યારે ત્યાં
કરી પોલીસો ત્યારે લાંચ ગુનેગાર રહેવા
ઘણા વાત સરળ થતી ગામનાં વરસો ઘણાં
આ લોકો. ત્યાંના પટેલ ગામના આપણા ના. વર
રસ્તામાં. તેમના રહેવા દેવા પણ. થતું નથી
દુઃખદ બનાવ ના. બનો રહ્યો.

ગુજરાતમાં આવું બને? ભારતમાં આવું બને?

રચનાત્મક કાર્યક્રમ ચાલે. ગામ રસ્તામાં એવે
વિચાર થવા ઓછું લોકો ભોગવે દુકાનોના ત્રાસ
ગામડામાં જ્યાં રહેવા માટે જગ્યા વધારે તેમ
ગાંધીજી દરરોજ કહેતા. રચનાત્મક ના રચના પણ, તેઓ
તેમનાં કુટુંબ આધાર [illegible] પરાણે. સંસ્થા
એવી "ગાંધીજી" ના રચનાત્મક રચનાત્મક
બાળ કેળવણીમાં વિચાર તમે. રાષ્ટ્રનું આ ત્યાગ
ફરજ બજાવે.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

[illegible]

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

B. N. Upadhyaya.

C/o BENGAL ALLUMINIUM STORES.
43, ARMENIAN STREET.
CALCUTTA 7.

Tel. Phone: 42651.
Grams: "UNIONVIJAY" * Our Sales Tax Reg. No. BC. 8258
કાન્તીલાલ શ્રી. +કકોયા
C/o. **VIJAY OIL MILL**
Falkland Road, 5th Cross Lane,
BOMBAY, 4.

ફાઈલ ?.

Date 30 — ૯ — 1976.

2 માનનીય નાયબ વડા પ્રધાન સાહેબ,
ભારત સરકાર,
ન્યુ દિલ્હી.

પ્યારા સરદાર સાહેબ,

અવિનય જણાવવાનું કે મ્હારા તા.૨૦મીના તાર અને પત્રના અનુસંધાનમાં આપની જાણ માટે ગઈકાલે સીંગદાણા અને શીંગતેલના ભાવ અને વાયદા ઉપર જતા ભાવો બદલ આવ્ ~~એક તાર~~ કર્યો છે જે આપશ્રીને મળ્યા હશે. તે તાર ની એક નકલ આ સાથે બીડી છે.

૧. મારા ઉપરોક્ત તારની ટુકડીમાં આપને લઈને બીજાના શીંગતેલના ભાવના આંકડા પૂરતો ખ્યાલ હોવાથી હું મારી ફરજ સમજ્યું હતું:—

૨. ભાવની વધઘટનો કોઠો "સીંગ તેલ".

	ડીલીવરી	ડી.વાયુ.: તા.૧ પહેલા	ડી.વાયુ. પછી તા.૨૦-૯-૭૬	હાલમાં તા.૩૦-૯-૭૬
મુંબઈ બજાર કુવાડીર એક ૨૮ રતલના.	ઓકટોબર :	૨૧॥=	૨૨	૨૩।=
	નવેંબર :	૧૯॥=	૨૦।=	૨૧।=
	ડીસેંબર :	૧૯॥=	૧૯=	૧૯॥=
વડોદરા: ડબ્બા ભાવના.	કારતક :	(૨૯=) ૨૮	૨૮=૨૮॥	૩૦॥
અમલનેર: ડબ્બા ભાવના.	— " — :	૨૮=	૨૮॥	૩૧=

મુંબઈ : આખા દેશના વેપારનું મધ્ય બિંદુ.
વડોદરા : ગુજરાતના વેપારનું મુખ્ય મથક.
અમલનેર: ખાનદેશના ઉત્પાદક મથકોમાંનું એક.

3. આ રીતે મુંબઈના ભાવોની સરખામણીમાં દેશભરનાં બધાંય ઉત્પાદક અને વેપારી કેંદ્રોમાં ભાવોનો એકધારો ઉછાળો આવ્યો છે અને આવતું છે.

Tele{Phone: 42651.
Grams: "UNIONVIJAY"

* Our Sales Tax Reg. No. BC. 8258

VIJAY OIL MILL

Falkland Road, 5th Cross Lane,
BOMBAY, 4.

Date ______ 19

— ૨ —

૪. સીંગદાણા અને સીંગતેલ એ આપણા દેશને પરદેશી હુંડીયામણ કમાવી આપનાર નિકાસ થતી પેદાશોમાંની મહત્વની વસ્તુઓ છે. નિકાસ વધારી વધુને વધુ પરદેશી હુંડીયામણ મેળવવાની આપણી સરકારની નીતિ છે. આપણા ખરીદનારાઓને પોસાય તેથી વધુ ઉંચી — [illegible] — એ ઉભી કરેલી — કૃત્રિમ ભાવ સપાટી દેશની નિકાસની નીતિને અવરોધક થશે અને વિઘાતક નિવડશે.

૫. વિદેશમાં (હલ) [illegible] પૌંડ ૫૫ જ વધુ અને ક્રૂડ [illegible] પૌંડ ૬૪ ની કિંમત આપે ખરીદદાર નથી, એ હકીકત છે. જ્યારે આપણે ત્યાંની ભાવ સપાટી એથી પણ ઉંચી છે.

૬. આમ, એક બાજુ દેશની ઉત્પાદકોને અતિઆવશ્યક નિકાસ - વેપાર ઉપર આ કૃત્રિમ-તેજી અવરોધક બની રહી છે ત્યારે બીજી બાજુ દેશમાંની ગરીબ જનતાની જીવનની અનિવાર્ય જરૂરીયાત તેલ જેવી વસ્તુને એક રૂપીએ કીલો શેરથી પણ વધુ મોંઘી બનાવી દેશની આંતરિક શાંતિને પણ જોખમમાં મૂકી રહી છે. સ્વાર્થી સટોડીયાઓએ ઉભી કરેલી આ ગણાવી અને કૃત્રિમ તેજી દેશના અર્થતંત્રને આગ લેવડો માર મારી રહી છે.

૭. આપણી સરકાર — ડોલરની મોંઘવારી અને પાકીસ્તાની આડોડાઈએ ઉભી કરેલી આર્થિક મુશ્કેલીઓમાંથી માર્ગ કરવા - એની શક્યતી જોરે પ્રયત્ન કરી રહી છે ત્યારે આવા અવરોધો એની મુશ્કેલીમાં વધારો કરી રહ્યા છે અને કરશે. એથી હિત સધાતું હશે તો માત્ર થોડાક સટોડીયાઓનું. જેમને એમના વ્યક્તિગત સ્વાર્થ આડે દેશ, પ્રજા, કે દુનિયા ભરે ચા જુવે એ જોવાની ફુરસદ કે વૃત્તિ નથી હોતી.

Tel. {Phone: 42651.
Grams: "UNIONVIJAY"

* Our Sales Tax Reg. No. BC. 8258

VIJAY OIL MILL

Falkland Road, 5th Cross Lane,
BOMBAY, 4.

: 3 : Date ______ 19

૮. મારા મતમાં આયાતી ને શીંગદાણા અને શીંગતેલ ઇત્યાદિ ને "હેમીયન" ની અવેજીમાં ગણી એના ઉપર પણ નિકાસ-જકાત કે બીજાં દરજ્જીત જકાત લેવાં જોઈએ એવું નમ્ર સુચન કરું છું. આમ કરવામાં આવે તો સરકારને આયાત ઘટાડાને કારણે પડનારી ખાધ પુરવાનું એક વધુ સાધન ઉભું થશે. જેટલી નિકાસ જકાત પડશે તેટલી ભાવ સપાટી નીચી જશે. અને આંતરિક વપરાશમાં ગરીબ જનતાને સોંઘું તેલ મળવા લાગશે.

૯. આથી પણ અનુભવીઓની જાહેર માગ તો "વાયદાનો વેપાર" સદંતર પણે બંધ કરવાનું અંતિમ પગલું ભરતાં સરકારે આ ભાવોનું [illegible] એવો ભરોસો [illegible] મારું પણ દૃઢ માનવું છે.

૧૦. આથી વધુ ખુલાસાવાર માહિતીની જરૂર લાગે તો આપને અનુકૂળ હોય ત્યાં અને જ્યારે હું આપને રૂબરૂ મળવા તૈયાર છું.

દેશની સેવામાં આપ જેવા જાણીતા અધિકારી [illegible] ઘણો [illegible] સાથ પૂર્યો છે અને એ જ [illegible] માની છે ગૌરવ ગણાવું છું. આપ સંજોગાધીન ધંધાદારી બનશો [illegible] દેશ પ્રત્યેની જવાબદારીનો ખ્યાલ કરીને જુદા નહીં બનશો. દેશની આજની નાજુક હાલતમાં દેશદ્રોહ - સમાજદ્રોહ કરતા [illegible] એવા થોડાક સ્વાર્થીઓને આપ તલવારની ધારે ઉતારતાં પણ પાછી પાની ના કરશો એજ પ્રાર્થના.

Encl:

લિ.
સેવક
[illegible] ગી. [illegible]

ORDINARY

120

COPY

(1) HON. DEPUTY PRIMEMINISTER
NEWDELHI.

(2) HON. PRIMEMINISTER
NEWDELHI.

(3) HON. FOOD MINISTER
NEWDELHI.

(4) HON. COMMERCE MINISTER
NEWDELHI.

(5) HON. FINANCE MINISTER
NEWDELHI.

(6) HON. INDUSTRY & SUPPLY MINISTER
NEWDELHI.

- -

REFERENCE MY LETTER DATED TWENTIETH REGARDING ABNORMAL RISE PRICES OF GROUNDNUTSEEDS AND OIL BEG LEAVE DRAW ATTENTION FURTHER EXTREME AND CONTINUOUS RISE IN PRICES XXX MOST RESPECTFULLY ENTREAT YOUR HONOURS IMMEDIATE INTERVENTION STEM THE TIDE IN TIME OTHERWISE AM AFRAID PRICES WILL SOAR TO UNHEARD HEIGHTS DETRIMENTAL TO NATIONAL INTEREST XXX HUMBLY SUGGEST TREATING THESE COMODITIES ON PAR WITH HESSIAN

KANTILAL C. KADAKIA

Not to be telegraphed :-

Kantilal C.Kadakia,
C/o.Vijay Oil Mill;
5th Road; Falkland Road,
BOMBAY.4.

Dt.29.9.49.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

માનવંતા - પૂજ્ય - સરદાર શ્રી - ના સેવામાં 121

દાહોદ —

Gujarati General

આપશ્રીએ પ્રજાનો અવાજ જુલમ પ્રત્યે પોકાર ની સરકારોએ ખોટકોએ જે તે વાતો, વારસો, ગામડાંના પ્રજાને સંતોષ આપવા વિનંતી છે -

દુઃખ આપના સમયે ગામડાંનો લોકો ભૂખે મરે મુંબાઈ [illegible] સરકારે દાન પ્રતિદાન પ્રજાનો [illegible] [illegible] [illegible] દેવા જાય છે તે [illegible] - ને [illegible] કરવા -

ગામડાંને [illegible] લોક [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] — [illegible] [illegible] -

તા-૨૦-૧૦-૪૮

આપનો
[illegible]
પટેલ-[illegible]
[illegible]

પ્રતાપ

સુરત : રવિવાર તા. ૯મી ઓકટોબર સને ૧૯૪૯

પેટ ચોળીને શૂળ.

પ્રશ્ન હોય જ નહીં ત્યાં ઊભો કરવો, અથવા તો પેટ ચોળીને શૂળ ઊભું કરવું એવી નીતિ ખાંડપ્રકરણ અંગે સરકારે લીધી છે એમ સખેદ કહેવું પડે છે. ખાંડના ભાવ વધ્યા ને બૂમાટો થયો તેમાં માલ સ્થગિત કરીને હવે અંકુશ તરફ સરકાર જઈ રહી છે એ અવળો રસ્તો છે ને બધા અંકુશોની માફક પ્રજાને હેરાન કરનારો છે. ખાંડ સ્થગત થઈ ત્યારે પણ કાળાંબજાર થયાં ને આજે પણ થાય છે, એટલે વ્યાપારીઓનો તો બચાવ થઇ શકે એમ જ નથી ને લોકોની દોડાદોડની મનોવૃત્તિ પણ દયાજનક છે એ સાચું પણ સરકારની જરાજરામાં અંકુશને રસ્તે ધપવાની નીતિ તો ખૂબ જ વાંધાભરેલી છે. આ અંકુશો પ્રજાને હેરાન-પરેશાન કરે છે, પરિણામે તેઓ અંકુશને ને તેનો અમલ કરનારને ગાળો દે છે. લોકોમાં અસંતોષની લાગણી એથી જન્મે છે અને સરકારવિરોધી બળો એ સ્થિતિનો લાભ લઇ એ અસંતોષમાં આગ ચાંપે છે, અને એમ ઉત્તરોત્તર સરકાર ને કોંગ્રેસ પ્રત્યે લોકોમાં અણગમો થતો જ રહે છે. હજી પણ બધા રોગોનું ને ખાસ કરીને આ દેશ માટે ભયજનક એવી અસંતોષની સ્થિતિનું નિર્માણ કરનારૂં મૂળ એ અંકુશો છે એ સરકાર ક્યારે સમજશે ? અનાજ માટેનો અંકુશ કંઈક સમજી શકાય, કારણ એની સાથે લોકોના જીવનમરણનો સવાલ સંકળાયલો છે, પણ બીજી વસ્તુઓના અંકુશ વિના જરૂર ચલાવી લેવાય એમ છે જ. ખાંડ, ઓછી વત્તી મળે, મોંઘી મળે કે ન મળે તો તેના વિના માણસો મરી જવાના નથી. એને બદલે ગોળ ચાલે કે કોઇ પણ વસ્તુ વિના ચાલે, તો પછી ખાંડની આવી આળપંપાળ કરી અનેક હાડમારીઓમાં આ હાડમારી ઊભી કરવામાં સરકારે શા માટે કારણભૂત થવું જોઇએ એ સમજમાં ઊતરતું નથી. જો આ અંગે કંઇ કરવું હોય તો એમ થઈ શકે કે ખાંડની સીન્ડીકેટને પાધરી કરવી, યુક્ત પ્રાંત ને બિહારમાં શેરડીના જે આકરા ભાવો નક્કી કરવામાં આવ્યા છે તે ઓછા કરાવવા, ખાંડના ઉદ્યોગને વિના કારણ જે રક્ષણ અપાય છે તે ખેંચી લેવું, હાલ તુરતને માટે આ સીન્ડીકેટને ઠેકાણે લાવવા માટે સારો જેવો ખાંડનો જથો આયાત કરવો અને બજારમાં મૂકવો; આ સીધો રસ્તો છે ને તેથી ખાંડ અંગેની મુસ્કેલી ઘણે અંશે ટળે એમ છે તે છોડીને અંકુશ તરફ દોટ મૂકી એમાં સાદી સમજનો પણ અભાવ છે એમ કહ્યા વિના ચાલતું નથી. અંકુશોથી વ્યાપારીઓને તો મઝા છે ને કાળાંબજાર એથી ધમધોકાર ચાલે છે, તે સાથે હરામખોર અમલદારો માટે તો એથી ઘીકેળાં જ થાય છે. આમ આવા વ્યાપારીઓને ને અમલદારોને અંકુશોનો ચસ્કો પડી ગયો છે, ને ચાખેલ વાઘની માફક તેઓ અંકુશોને ભજતા થઇ ગયા છે, અને લાખો ગરીબોના પરસેવાનાં નાણાં આવા લોકોને ત્યાં જમા થઇ રહ્યાં છે. આમ છતાં આ અંકુશોની ફરેબી જાળ સિવાય સરકારને કંઈ દેખાતું નથી, એમાં અમલદારી આંકડાની ઇંદ્રજાળ જ કામ કરી રહી છે એમ લાગ્યા વિના રહેતું નથી. હજારો માણસોના કાફલા અંકુશોના સંચાલન માટે રોકાય છે ને કરોડોનો વધારાનો ને ખોટો ખર્ચ દેશને માથે પડે છે. આમ બધી રીતે અંકુશો પ્રજાનું લોહી ચૂસનારા બની રહે છે. એમ છતાં એના સિવાય સરકારને બીજું કંઇ જ સૂઝતું નથી એ ભારે આશ્ચર્યની વાત છે. વળી અંકુશોનો અમલ જડબેસુલાક થતો હોય ને તેમાં પોલંપોલ જેવું નહીં હોય, અંકુશો મૂકવા પહેલાં જોઇતી તકેદારી રખાતી હોય, તો પણ કંઇ સમજાય, પણ આ અંકુશનીતિમાં તો આદિથી તે અંત સુધી ઢીલ, ગાફલપણું ને ઉંધાં ચશ્માં જ દેખાય છે, ને પરિણામે લોકોનો મરો થાય છે. અમે માનીએ છીએ કે આજે ચાલી રહેલું ખાંડનું તૂત એકદમ અટકી જવું જોઇએ ને લોકોને ખાંડ મળે કે નહીં મળે તો પણ આ અંકુશ એકદમ ઉઠાવી લેવો જોઇએ. ગમે તેમ પણ અંકુશ કરતાં અંકુશ વિનાની સ્થિતિ વધારે સલા હશે.

...ાવવું હોય તો.......

ગયાં છે. રાવણુ સીતાને ઉપાડી ગયો છે. સીતાના વિયોગમાં રામ વિહ્વળ બની ગયા છે. ઝાડ, પંખી વગેરેને સીતાની વાત પૂછે છે. રસ્તે ચાલતાં એક કંકણુ હાથમાં આવે છે. એ કંકણુને હાથમાં લઈ રામ લક્ષ્મણુને પૂછે છે કે આ કંકણુ સીતાનું હોય? લક્ષ્મણુજી કહે છે કે.

कुंडले नैव जानामि नाहं जानामि कङ्कणे।
नूपुरंचैव जानामि, नित्यं पादाभिवंदनात् ॥१॥

[સીતાનાં કુંડળ અને કંકણુને હું ઓળખતો નથી. પણુ હું નિત્ય સીતાજીના પાદારવિંદમાં પ્રણુામ કરતા એટલે ફક્ત નૂપુરને જ જાણું છું. એ સદાચારની કેટલી મર્યાદા? આજના લોકોમાં મર્યાદાનો અંશ છે? મર્યાદાનો નાશ કરવાના પ્રયત્નો ચાલી રહ્યા છે ને?

રામાદિ પાત્રોને કલ્પિત કોણુ કહે છે?

રસ્તામાં ચાલ્યા જતાં કોઈ ચીજ ઉપર ઉદારતાવાળા જીવની નજર જાય નહિ. રામના આખા વનવાસની હકીકત સાંભળતાં વિચારતાં આંખમાં આંસુ આવે. રામ આદી પાત્રોને કલ્પિત

માર્ગ. મુક્તિના માર્ગની ભલામણુ કરવી. માતાપિતા છોકરા તરફથી કોઈ સંસારી આશા રાખે નહિ, એના પ્રત્યે થાય તેટલો ઉપકાર કરે.

ઉદારતા ગુણુની ઉપયોગીતા

ઉદારતાના અભાવે આજના જીવોને સંસાર સુખી નથી લાગતો. ઉદારતાવાળા જીવોનો સંસાર પણુ સ્વર્ગ જેવો દેખાય. છોકરો પાંચ લાખ ગુમાવીને આવે તો માબાપ શું કહે? કમાઈને આવે ત્યારે શું કહે? ઉદારતા ગુણુ જેમ જગતના ભલા માટે ઉપયોગી છે. તેમ પોતાની જાત માટે પણુ ઉપયોગી છે. ઉદારતાવાળાને લક્ષ્મી જાય તો દીનતા ન આવે, આવે તો અભિમાન ન આવે. લક્ષ્મી આવે એટલે બધી રીતભાતમાં ઉન્મત્તતા આવે. એજ માણુસને બધું જાય ત્યારે બધી વાતમાં દીનતા જ દેખાય. લક્ષ્મીની તુચ્છતા નીચી જાય તો પોતાનું સુખ ગૌણુ બની જાય અને પારકાને સહાય કરવાની વૃત્તિ આવી જાય. એના જેવો જગતમાં કોઈ સુખી ન હોય.

ઉદારતા આવી ક્યારે કહેવાય?

આજના કેટલાક સત્તાધીશો અને

લક્ષ્મીને તુચ્છ માનીને સાચા ત્યાગના ઉપાસક બનો

વાતો કહેનારા આજે આર્ય દેશમાં પાક્યા છે. પોતે અસદાચારી હોવા છતાં પોતાને સદાચારી મનાવવાની ખાયશ રાખનારા આવા ભદ્ર પુરુષોના નામને જગતના હૈયામાંથી કાઢી નાખવા પ્રયત્ન કરનારા મહાપાપી આ કાળમાં પાક્યા છે અને મૂર્ખ લોકોએ એમાં તાળીઓ પાડી છે.

માતપિતાની પુત્રો પ્રત્યે ફરજ

ઉદારતા આદિ વિષયો દિવસોના દિવસો સુધી ચર્ચાય, શાંતિથી સંભળાય અને તે ગુણુ મેળવવા પ્રયત્ન થાય તો જરૂર ગુણુ પ્રગટે. બાપ–દીકરાની અને મા–દીકરાની લડાઈની વાતો આજે ઘેરઘેર સાંભળવા જેવી છે. આજે છોકરા માતાપિતાના ઉપકાર માનતા નથી. છોકરાની આશામાંથી માબાપ છૂટતા નથી. અરે પેટમાં છોકરો હોય અને માબાપ જન્મોત્સવની તૈયારી કરે! મોહમાં પડેલા અને આશાના તંતુએ જીવનારા માતપિતાને છોકરાઓ ગુલામ જેવા બનાવે છે. છોકરાને ભણુાવી ગણુાવી તૈયાર કર્યા ...

સંપત્તિવાળાઓ ઉન્મત્ત અને પરવા વગરના બની ગયેલા છે કારણુ કે એનામાં ઉદારતા ગુણુ નથી આવ્યો, ઉદારતાવાળા સહુથી સુખી હોય અને કોઈની પણુ પરવા વગરના હોય. સુખીનું સન્માન સાચવવું પણુ એને આપણી આશા જણુાવવી નહિ કે તેના અગળ દીનતા દાખવવી નહિ અને દુઃખી જણુાય એને ઊભા રાખીને પણુ એની વાત સાંભળીએ તો ઉદારતા આવી કહેવાય. ભલે પૈસા ન હોય પણુ દીનતાનો દુર્ગુણુ આવવો ન જોઈએ. ગૌરવથી જીવતાં શીખવું જોઈએ.

મારૂં સૌને હો : કોઈનું પણુ મારે ન હો

અમારૂં સુખ ગૌણુ, પારકું સુખ પ્રધાન, લક્ષ્મી તુચ્છ, જાય તો વાંધો નહિ, આવે, તો ઉન્મત્ત ન બનવું. આટલી યોગ્યતા કેળવીને હૈયામાં એ ઉદારતા લાવવી જોઈએ. 'મારૂં સૌને હો' 'કોઈનું પણુ મારે ન હો' આટલું આવી જાય તો પરમાત્માની ભક્તિ સીધી રીતે આ...

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

123

Tele{ Phone: 42651.
Grams: "UNIONVIJAY"

* Our Sales Tax Reg. No. BC. 8258

VIJAY OIL MILL

Falkland Road, 5th Cross Lane,
BOMBAY, 4.

Personal

Date ૮. ૧૦. 19૪૫

સરદારશ્રી વલ્લભભાઈ પટેલ

મુંબઈ.

માનનીય સરદાર સાહેબ.

[illegible]

[illegible]

124

Tele {Phone: 42651.
Grams: "UNIONVIJAY"

* Our Sales Tax Reg. No. BC. 8258

VIJAY OIL MILL

Falkland Road, 5th Cross Lane,
BOMBAY, 4.

(2) Date ____________ 19

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

125

Tele Phone: 42651.
Grams: "UNIONVIJAY" * Our Sales Tax Reg. No. BC. 8258

VIJAY OIL MILL

Falkland Road, 5th Cross Lane,
BOMBAY, 4.

(33) Date 19

[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

રાષ્ટ્રનાં અર્થતંત્રને સંગીન કરવા

...ાદ્ય ચીજોના ભાવમાં ઉછાળો લાવતા ...ેત સટ્ટાતત્વને તરત દૂર કરો

ડોલરના હરિફાઈમાંથી પસાર થતા સ્ટર્લિંગને સંઆઘાત નડયો અને ૪૦૩ સેંટનું પ્રિસણ ઘટાડીને ૨૮૦ સેંટનો સ્ટર્લિંગનો ભાવ મુકરર થયો. બ્રિટનના આ પગલાંને સ્ટર્લિંગ વિસ્તારના સભ્યોમાં અનુસર્યા; સ્ટર્લિંગના અને રૂપિયાના ભાવ-ઘટાડાથી નિકાસ વેપારને ઉત્તેજન મળવું જોઈએ એટલે બદલાયેલાં સંયોગોમાં આપણા નિકાસ વેપારની સ્થિતિ કેવી છે તે તપાસવું જોઈએ.

સમયમાં જ બહાર પડેલા નિકાસવર્ધક તપાસ સમિતિના અહેવાલમાં કેટલાંક ઉપયોગી સૂચનો થયાં છે તે સાથે આપણો નિકાસવેપાર કેમ વધતો નથી તે અંગેના કારણો રજુ થયા છે લેખક આ અંગે વાતની વિશદ મીમાંસા કરવા ઉપરાંત નિકાસ યોગ્ય ચીજોના ઊંચા ભાવ રહેતા કેવું પરિણામ આવ્યું છે તેનો ખ્યાલ આપે છે અને ભાવની સપાટી સમતોલ કરવાનો અનુરોધ કરે છે.

'જન્મભૂમિ'નો આર્થિક-વિભાગ

એમ સ્વીકારવામાં આવ્યું છે. જ્યારે પરદેશો સાથેનો સમગ્ર વેપાર સરકારદ્વારા સંચાલિત થતો હોય ત્યારે આંતરિક અને બાહ્ય ભાવ સપાટી વચ્ચેના સંબંધની બહુ અગત્ય રહેતી નથી. પણ બીજી બાજુ જ્યારે પરદેશો સાથેનો વેપાર મોટે ભાગે ખાનગી વ્યક્તિઓ દ્વારા થતો હોય અને જ્યારે હરિયાળ ... દેશોનું સ્વતંત્ર ...ક પાલન કરવામાં આવતું હોય ત્યારે આ બે ભાવ સપાટી વચ્ચેનો સંબંધ અગત્યનો બની જાય છે આવા સંજોગોમાં ભાવ સપાટીઓના એના પ્રમાણ અનુસાર અયોગ્ય રીતે આયાતને ઉત્તેજન મળે છે અને નિકાસમાં ઘટાડો થાય છે અને પરિણામે આંતરરાષ્ટ્રીય લેવડદેવડને સમતોલ બનાવવામાં તીવ્ર મુશ્કેલીઓ અનુભવવી પડે છે. આ ઉપરથી એ સ્પષ્ટ થાય છે કે નિકાસ ઝુંબેશને સફળ બનાવવી હોય તો સામાન્ય કિંમતોનો ઘટાડો એક પૂર્વ શરત બની જાય છે. બ્યાજબી ભાવ સપાટી રાખવામાં ન આવે ત્યાં સુધી નિકાસમાં સાધારણ વધારો થવાની આશા પણ છોડી દેવી જોઈએ."

તેલીબીયાંની ઘટતી નિકાસ

આમ નિકાસ આડે મુખ્ય અંતરાય ભાવ-સપાટી છે. ગઈ સાલ જે બન્યું હતું અને આ સાલ તેલીબિયાં વનસ્પતિ જન્ય તેલ અને ખાંડ જેવી વસ્તુઓની બાબતમાં જે બની રહ્યું છે તે સમિતિના વિધાનોને ટેકો આપે છે. દરેક જણ જાણે છે કે આંતરરાષ્ટ્રીય ભાવસપાટીની સરખામણીમાં આંતરિક ભાવો અત્યારે હાનિકારક અસમાન કક્ષાએ જાળવી રાખવામાં આવી રહ્યા છે. જ્યાંસુધી બજારો ઉપર તેજીવાળાઓની પકડ હતી ત્યાં સુધી જગત હિંદનું તેલ અને તેલબીયાં ખરીદતું હતું પણ અમેરિકા અને બ્રાઝીલમાં તેલીબીયાંના મોટા ઉત્પાદનને કારણે પણ તેજીવાળાઓનું બજાર મંદીવાળાઓનાં બજારમાં હવે ફેરવાઈ જતાં હિંદના તેલીબીયાંની નિકાસનો જથ્થો ... લાગ્યો અને અત્યારે પણ એ ... આપણને કલ્પના ન આવે એવી ... કલ્પના ઘટાડો થઈ રહ્યો છે.

કારણ કે હિંદી તેલીબીયાંના ભાવ સટોડીયાઓએ એટલા બધા ઊંચા ચઢાવી દીધા છે કે જે બાબતોને આંતરિક પુરવઠો, ... કે ... જગતમાં તેલીબીયાંના ... ભાવોને ... ... કેવળ હિંદી નિકાસ ... ...

લેખકઃ

દ. વા. કેલકર

જણાવે છે કે; સટ્ટા-વૃત્તિ અને માલના સંગ્રહની વૃત્તિએ આપણી નિકાસની શક્તિ ઉપર ખતરનાક અસર કરી છે ભાવો સમાનતાની હદ વટાવી ગયા છે. કારણ કે નાણાંવાળી અમુક વ્યક્તિ-ઓએ માલના જથ્થા ખરીદી લીધા છે. અને ભાવ ઘટે નહિ વેચવા કરતાં માલને સંગ્રહી રાખવા તેઓ આતુર છે. વિગ્રહ દરમિયાન તથા વિગ્રહ બાદ જુગારી વૃત્તિવાળા લોકોએ ભારે દ્રવ્યોપાર્જન કર્યું છે. એટલું જ કહેવું પૂરતું છે કે સટ્ટા અને ઝોંપડને બંધ કરતાં નિકાસયોગ્ય કોઈ અગત્યની ચીજવસ્તુઓ પર આ વર્ગનું આક્રમણ થયા વિના રહ્યું નથી. સમિતિ એવી ભલામણ કરે છે કે આ જાહેર ભયનો સામનો કરવા માટે સરકારે બધાં શક્ય પગલાં લેવાં જોઈએ.

સમિતિનાં આ મંતવ્યોમાં કાંઈ અતિશયોક્તિ નથી. એ વાત રેકર્ડોમાં નોંધાઈ છે કે ગઈ મોસમના એરંડાના પાક ઉપર તથા નહિ વેચાયેલા એરંડાના બધા જથ્થા ઉપર મ્હોભર મુડી-પતિઓએ વાયદા બજારે આભરે નફો મેળવવાના હેતુથી પકડ જમાવી હતી અને તે માટે નાખ્યાં

પૂરા પાડયાં હતા. હાલમાં જ પુરી થયેલી મોસમ દરમિયાન ખાંડના ભાવ પણ આ રીતે સફળતાપૂર્વક ઊંચે ટકાવી રાખવામાં આવ્યા હતાં. આ પરિણામે પાકિસ્તાન જેવા દેશો ક્યુબામાંથી ખાંડ ખરીદતા થઈ ગયા. એ વસ્તુ પણ અહીં નોંધવી જોઈએ કે હિંદી ખાંડ જે ભાવે વેચાતી હતી તેથી ક્યુબાની ખાંડના ભાવ અર્ધા હતા. આમ હિંદ ખાંડને માટે નિકાસના માર્ગો વધારવાનો પ્રશ્ન તો બાજુએ રહ્યો પણ જેના ટેકા ઉપર આપણે આધાર રાખી શક્યા હોત એવું હિંદનું ખાંડનું એક અગત્યનું બજાર પણ આપણે ખોઈ બેઠા. ૧૯૪૮-૪૯ની સાલમાં શીંગ-દાણાના ભાવોમાં સટ્ટા દ્વારા કૃત્રિમ તેજી ઉત્પન્ન કરવામાં આવી હતી એ જુગારની આ કક્ષામાં નીયમીત રીતે બનતો બનાવ છે. થોડાક સટ્ટા-ખોરોને આખમીચામણી અને સહકારથી એક જ વ્યક્તિએ હિંદનો વેચાણ માટેનો

આર્થિક આંદોલનો

બધો જ શિંગદાણાનો વધારાનો જથ્થો ખરીદી લીધો હતો અને બેંકની ક્રેડીટનો ઉપયોગ કરીને આ રીતે આ રકમ રૂા. ૩૩ કરોડ કે તેથી વધુ રકમ રોકવામાં આવી. આનો કોઈને પુરાવો જોઈતો હોય તો સહેલાઈથી તે મળી એમ છે. મુંબઈમાં કોઈને શિંગદાણા જોઈતા હોય તો તે એક જ વ્યક્તિ દ્વારા મળી શકે છે.

સીંગદાણાના આ સાઠ્ઠ જાપને તોડવાના હજી કોઈએ ગંભીર પ્રયાસો કર્યા નથી. ગઈ મોસમમાં હિંદના લાખો ખેડૂતોએ સીંગદાણા ઉત્પન્ન કર્યા અને હિંદના એકજ વ્યક્તિએ મનસ્વી નફો અને પોતાને ફાવતી શરતોથી તે વેચ્યા! આવા સંજોગોમાં સીંગદાણાનો નિકાસ-વેપાર માર્યો જાય એમા સહેજ પણ આશ્ચર્ય પામવાનું નથી. જો નિકાસના જથ્થામાં વધારો કરવો હોય તો ભાવના આવા કૃત્રિમ ઉછાળા ઉપર અંકુશ મુકવો જ જોઈએ. દરેક જણે સમિતિની એ ભલામણને હાર્દિક ટેકો આપવો જ રહ્યો કે અનિયંત્રિત ખેલા, તેમજ જુગારમાં રહેલા ગંભીર ભયનો સામનો કરવા માટે સરકારે બધાં શક્ય પગલાં લેવાં જોઈએ.

ભાવનું નિયમન

દેશનાં અર્થકારણને જો મજબૂત પાયા ઉપર સ્થિર કરવું હોય તો અનિયંત્રિત જુગાર દૂર થવો જોઈએ સમિતિએ ભારપૂર્વક જણાવ્યું છે તેમ વેતનના સંબંધમાં ભાવોના પ્રશ્ન ખાસ સચકતાવાળા છે. જો ભાવો ઘટાડી શકાય તો વેતનોને પણ એની પાછળ પાછળ ચાલવું પડે. પ્રથમ વેતનોમાં ઘટાડો કરીને પછી ભાવના ઘટાડાનો વિચાર કરવો એ ગેરવ્યાજબી છે વેતન ઉપર અંકુશ અને ભાવો ઉપર અંકુશ બન્ને બહુ તો સાથે ચાલી શકે પણ કાંઈ ભાવ-અંકુશ પહેલાં વેતન-અંકુશ સ્થાપી ન જ શકાય.

જો આમ થાય જો ભાવના કૃત્રિમ ઉછાળાઓને દાબી દેવામાં આવે, ભાવો અને વેતનો વ્યાજબી થાય. અને પરદેશના બજારોમાં હિંદી માલ વ્યાજબી ભાવે મળતો થાય હિંદી રૂપિયાના ભાવ ઘટાડાથી ઉત્પન્ન થયેલી અનુકૂળ પરિસ્થિતિનો પુરેપુરો લાભ ઉઠાવી શકે.

બીજી બાજુ તેલના ભાવો પણ વચ્ચે નીચે ગયા પછી આસમાને ચડયા છે. એક રૂપિયે શેર તેલ પણ હવે સામાન્ય પ્રજાને મળતુ નથી. અને એથી પણ ખરાબ હાલત ગુજરાતના કેટલાક ભાગોમાં કેરોસીન અંગે પ્રવર્તી રહી છે.

ખેડા જિલ્લામાંથી ખબર મળે છે કે આ મહિને ત્યાં માત્ર ૧ પીન્ટ એટલે કે એક કાચો શેર જ ગ્યાસતેલ એક કુટુંબને આપવાના હુકમો થયા છે. આમાં લોકો શું વાપરે એ પ્રશ્ન ઠેર ઠેર પૂછાઇ રહ્યા છે.

આમ ખાંડ અને ગ્યાસતેલની અછત અને તેલના આસમાને જતા ભાવો ગુજરાતની આમજનતામાં ભારે અસંતોષ પ્રગટાવી રહ્યા છે અને સૌ કોઇના દિલમાં સરકારી તંત્ર વિષેનો રહ્યો સહ્યો વિશ્વાસ પણ આવી રોજિંદા જીવનની કઠણાઇઓને કારણે વિસરી થઇ રહ્યો છે.

ગુજરાતે આ વર્ષે ઠેર ઠેર ગાંધી જયંતી તો ભકિતભાવે ઉજવી જ પરંતુ – સૌથી સરસ રીતે તો સહકાર યોજીત ૨૫મી તારીખનો હરિજન દિન ગુજરાતે આ વખતે પહેલી જ વાર ઉજવ્યો.

અસ્પૃશ્યતા દુર થાય છે

નવાં જોડાયેલાં કેટલાંક દેશી રાજ્યોમાં જૂનવાણી માનસ ધરાવતાં પ્રત્યાઘાતી તત્વોએ ક્યાંક ક્યાંક હરિજનોને અપનાવવાના યોજનાઓ કાર્યક્રમમાં વિરોધરૂપે

રાષ્ટ્રનાં અર્થતંત્રને સંગીન કરવા

...ગ્ય ચીજોના ભાવમાં ઉછાળો લાવતા ...ેત સટ્ટાતત્ત્વને તરત દૂર કરો

ડોલરના દરિયામાંથી પસાર થતા સ્ટર્લીંગને ઝંઝાવાત નડયો અને ૪૦૩ સેંટનું ધોરણ ઘટાડીને ૨૮૦ સેંટનો સ્ટાર્લીંગનો ભાવ મુકરર થયો. બ્રિટનના આ પગલાંને સ્ટાર્લીંગ વિસ્તારના સંખ્યાબંધ રાષ્ટ્રો અનુસર્યા; સ્ટાર્લીંગના અને રૂપિયાના ભાવ-ઘટાડાથી નિકાશ વેપારને ઉત્તેજન મળવું જોઇતું જોઇએ એટલે બદલાયેલાં સંયોગોમાં આપણા નિકાશ વેપારની સ્થિતિ કેવી છે તે તપાસવું જોઇએ.

હમણાં જ બહાર પડેલા નિકાશવર્ધક તપાસ સમિતિના અહેવાલમાં કેટલાંક ઉપયોગી સૂચનો થયાં છે તે સાથે આપણો નિકાશવેપાર કેમ વધતો નથી તે બતાવતા કારણો રજુ થયા છે લેખક આ અહેવાલની વિશદ મીમાંસા કરવા ઉપરાંત નિકાશ યોગ્ય ચીજોના ઊંચા ભાવ રહેતા કેવું પરિણામ આવ્યું છે તેનો ખ્યાલ આપે છે અને ભાવની સપાટી સમતોલ કરવાનો અનુરોધ કરે છે.

'જન્મભૂમિ'નો આર્થિક-વિભાગ

એમ સ્વીકારવામાં આવ્યું છે. જ્યારે પરદેશો સાથેનો સમગ્ર વેપાર સરકારદ્વારા સંચાલિત થતો હોય ત્યારે આંતરિક અને બાહ્ય ભાવ સપાટી વચ્ચેના સંબંધની બહુ અગત્ય રહેતી નથી. પણ બીજી બાજુ જ્યારે પરદેશો સાથેનો વેપાર મોટે ભાગે ખાનગી વ્યક્તિઓ દ્વારા થતો હોય અને જ્યારે હુંડિયામણના દરોનું સખ્તાઇપૂર્વક પાલન કરવામાં આવતુ હોય ત્યારે આ બે ભાવ સપાટી વચ્ચેનો સંબંધ અગત્યનો બની જાય છે આવા સંજોગોમાં ભાવ સપાટીઓના એના પ્રમાણ અનુસાર અયોગ્ય રીતે આયાતને ઉત્તેજન મળે છે અને નિકાશમાં ઘટાડો થાય છે અને પરિણામે આંતરરાષ્ટ્રીય લેવડદેવડને સમતોલ બનાવવામાં તીવ્ર મુશ્કેલીઓ અનુભવવી પડે છે. આ ઉપરથી એ સ્પષ્ટ થાય છે કે નિકાશ ઝુંબેશને સફળ બનાવવી હોય તો સામાન્ય કિંમતોનો ઘટાડો એક પૂર્વ શરત બની જાય છે. બ્યાજબી ભાવ સપાટી રાખવામાં ન આવે ત્યાં સુધી નિકાશમાં સાધારણ વધારો થવાની આશા પણ છોડી દેવી જોઇએ."

તેલીબીયાંની ઘટતી નિકાશ

આમ નિકાશ આડે મુખ્ય અંતરાય ભાવ-સપાટી છે. ગઇ સાલ જે બન્યું હતું અને આ સાલ તેલીબિયાં વનસ્પતિજન્ય તેલો અને ખાંડ જેવી વસ્તુઓની બાબતમાં જે બની રહ્યું છે તે સમિતિના વિદ્વાનોને ટેકો આપે છે. દરેક જણ જાણે છે કે આંતરરાષ્ટ્રીય ભાવસપાટીની સરખામણીમાં આંતરિક ભાવે અત્યારે હાનિકારક અસમાન કક્ષાએ જાળવી રાખવામાં આવી રહ્યા છે. જ્યાંસુધી બજારો ઉપર તેજીવાળાઓની પકડ હતી ત્યા સુધી જગત હિંદનું તેલ અને તેલબીયાં ખરીદતું હતું પણ અમેરિકા અને બ્રાઝીલમાં તેલીબીયાના મોટા ઉત્પાદનને કારણે પણ તેજીવાળાઓનું બજાર મંદીવાળાઓનાં બજારમાં હવે ફેરવાઇ જતાં હિંદના તેલીબીયાંની નિકાશનો જથ્થો ... ભાગ્યે અને અત્યારે પણ એ ... આપણને કલ્પના ન આવે એથી પણ વધુ ઝડપથી ઘટાડો થઇ રહ્યો છે.

કારણ કે હિંદી તેલીબીયાના ભાવ સટોડીયાઓએ એટલા બધા ઊંચા ચડાવી દીધા છે કે જે ભાવોને આંતરિક પુરવઠો, માંગ કે બહારના જગતમા તેલીબીયાના ચાલુ ભાવોને ધ્યાનમા લેતાં બ્યાજબી ગણી શકાય તેમ નથી. અત્યંત ઊંચા ભાવોએ કેવળ હિંદી નિકાશને જ નાશ

લેખકઃ

દ. વા. કેલકર

જણાવે છે કે; સટ્ટા-વૃત્તિ અને માલના સંગ્રહની વૃત્તિએ આપણા નિકાશની શક્તિ ઉપર ખતરનાક અસર કરી છે ભાવો સમાનતાની હદ વટાવી ગયા છે. કારણ કે નાણાંવાળી અમુક વ્યક્તિઓએ માલના જથ્થા ખરીદી લીધા છે. અને મોંઘા ભાવે તે નફે વેચવા કરતાં માલને સંગ્રહી રાખવા તેઓ આતુર છે. વિગ્રહ દરમિયાન તથા વિગ્રહ બાદ જુગારી વૃત્તિવાળા લોકોએ ભારે દ્રવ્યોપાર્જન કર્યું છે. એટલું જ કહેવું પૂરતું છે કે ચહા અને કાપડને બાદ કરતાં નિકાશયોગ્ય કોઇ અગત્યની ચીજવસ્તુઓ પર આ વર્ગનું આક્રમણ થયા વિના રહ્યું નથી. સમિતિ એવી ભલામણ કરે છે કે આ જાહેર ભયનો સામનો કરવા માટે સરકારે બધાં શકય પગલાં લેવાં જોઇએ.

સમિતિના આ મંતવ્યોમાં કાંઇ અતિશયોકિત નથી. એ વાત રેકર્ડોમાં નોંધાઇ છે કે ગઇ મોસમના એરંડાના પાક ઉપર તથા નહિ વેચાયેલા એરંડાના બધા જથ્થા ઉપર મૂઠીભર મુડીપતિઓએ વાયદા બજારો મારફત ભારે નફો મેળવવાના હેતુથી પકડ જમાવી હતી અને તે માટે નાણાં

પૂરા પાડયાં હતાં. હાલમાંજ પુરી થયેલી મોસમ દરમિયાન ખાંડના ભાવ પણ આ રીતે સફળતાપૂર્વક ઊંચે ટકાવી રાખવામાં આવ્યા હતાં. આ પરિણામે પાકિસ્તાન જેવા દેશો કયુબામાંથી ખાંડ ખરીદતા થઇ ગયા. એ વસ્તુ પણ અહીં નોંધવી જોઇએ કે હિંદી ખાંડ જે ભાવે વેચાતી હતી તેથી કયુબાની ખાંડના ભાવ અર્ધા હતા. આમ હિંદ ખાંડને માટે નિકાશના માર્ગો વધારવાનો પ્રશ્ન તો બાજુએ રહ્યો પણ જેના ટેકા ઉપર આપણે આધાર રાખી શકયા હોત એવું હિંદનું ખાંડનું એક અગત્યનું બજાર પણ આપણે ખોઇ બેઠા. ૧૯૪૮-૪૯ની સાલમા શીંગદાણાના ભાવોમા સટ્ટા દ્વારા કૃત્રિમ તેજી ઉત્પન્ન કરવામાં આવી હતી એ જુગારની આ કક્ષામાં નીયમીત રીતે બનતો બનાવ છે. થોડાક સટ્ટાખોરોને આપમીયામણી અને સહકારથી એક જ વ્યકિતએ હિંદનો વેચાણ માટેનો

આર્થિક આંદોલનો

બધો જ શિંગદાણાનો વધારાનો જથ્થો ખરીદી લીધો હતો અને બેંકની ક્રેડીટનો ઉપયોગ કરીને આ રીતે આ કાર્યમાં રૂા. ૩૩ કરોડ કે તેથી વધુ રકમ રોકવામાં આવી. આનો કોઇને પુરાવો જોઇતો હોય તો સહેલાઇથી તે મળી શકેમ છે. મુંબઇમાં કોઇને શિંગદાણા જોઇતા હોય તો તે એક જ વ્યક્તિ દ્વારા મળી શકે છે.

સીંગદાણાના આ સામ્રાજ્યને તોડવાના હજી કોઇએ ગંભીર પ્રયાસો કર્યા નથી. ગઇ મોસમમાં હિંદના લાખો ખેડુતોએ સીંગદાણા ઉત્પન્ન કર્યા અને હિંદના એકજ માણસે મનસ્વી નફા અને પોતાને ફાવતી શરતોથી તે વેચ્યા! આવા સંજોગોમાં સીંગદાણાનો નિકાસ-વેપાર મારી જાય એમા સહેજ પણ આશ્ચર્ય પામવાનું નથી. જો નિકાસના જથ્થામાં વધારો કરવો હોય તો ભાવના આવા કૃત્રિમ ઉછાળા ઉપર અંકુશ મુકવો જ જોઇએ. દરેક જણે સમિતિની એ ભલામણને હાર્દિક ટેકો આપવો જ રહ્યો કે અનિયંત્રિત ખેલા, તેમજ જુગારમા રહેલા ગંભીર ભયનો સામનો કરવા માટે સરકારે બધાં શકય પગલાં લેવાં જોઇએ.

ભાવનું નિયમન

દેશનાં અર્થકારણને જો મજબૂત પાયા ઉપર સ્થિર કરવું હોય તો અનિયંત્રિત જુગાર દૂર થવો જોઇએ સમિતિએ ભારપૂર્વક જણાવ્યું છે તેમ વેતનના સબંધમાં ભાવોના પ્રશ્ન ખાસ સૂચકતાવાળા છે. જો ભાવો ઘટાડી શકાય તો વેતનોને પણ એની પાછળ પાછળ ચાલવું પડે. પ્રથમ વેતનોમા ઘટાડો કરીને પછી ભાવના ઘટાડનો વિચાર કરવો એ ગેરવ્યાજબી છે વેતન ઉપર અંકુશ અને ભાવો ઉપર અંકુશ બહુ બહુ તો સાથે ચાલી શકે પણ કોઇ ભાવ-અંકુશ પહેલાં વેતન-અંકુશ સ્થાપી ન જ શકાય.

જો આમ થાય જો ભાવના કૃત્રિમ ઉછાળાઓને દાબી દેવામાં આવે, ભાવો અને વેતનો વ્યાજબી થાય. અને પરદેશના બજારોમાં હિંદી માલ વ્યાજબી ભાવે મળતો થાય. હિંદી રૂપિયાના ભાવ ઘટાડાથી ઉત્પન્ન થયેલી અનુકૂળ પરિસ્થિતિનો પુરેપુરો લાભ ઉઠાવી શકે.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

બીજી બાજુ તેલના ભાવો પણ વચ્ચે નીચે ગયા પછી અસમાને ચડયા છે. એક રૂપિયે શેર તેલ પણ હવે સામાન્ય પ્રજાને મળતુ નથી. અને એથી પણ ખરાબ હાલત ગુજરાતના કેટલાક ભાગોમાં કેરોસીન અંગે પ્રવર્તી રહી છે.

ખેડા જિલ્લામાંથી ખબર મળે છે કે આ મહિને ત્યાં માત્ર ૧ પીન્ટ એટલે કે એક કાચો શેર જ ગ્યાસતેલ એક કુટુંબને આપવાના હુકમો થયા છે. આમાં લોકે શું વાપરે એ પ્રશ્ન ઠેર ઠેર પૂછાઇ રહ્યા છે. 126

આમ ખાંડ અને ગ્યાસતેલની અછત અને તેલના આસમાને જતા ભાવો ગુજરાતની આમજનતામાં ભારે અસંતોષ પ્રગટાવી રહ્યા છે અને સૌ કોઇના દિલમાં સરકારી તંત્ર વિષેનો રહ્યો સહ્યો વિશ્વાસ પણ આવી રોજંદા જીવનની કઠનાઇઓને કારણે વિસરી થઇ રહયો છે.

ગુજરાતે આ વર્ષે ઠેર ઠેર ગાંધી જયંતી તો ભકિતભાવે ઉજવી જ પરંતુ – સૌથી સરસ રીતે તો સહકાર યોજીત ૨૫મી તારીખનો હરિજન દિન ગુજરાતે આ વખતે પહેલી જ વાર ઉજવ્યો.

અસ્પૃશ્યતા દુર થાય છે

નવાં જોડાયેલાં કેટલાંક દેશી રાજ્યોમાં જૂનવાણી માનસ ધરાવતાં પ્રત્યાઘાતી તત્વોએ ક્યાંક ક્યાંક હરિજનોને અપનાવવાના યોજાએલા કાર્યક્રમમાં વિરોધરૂપે

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

Tele{Phone: 42651.
Grams: "UNIONVIJAY"

* Our Sales Tax Reg. No. BC. 8258

C/o. **VIJAY OIL MILL**

Falkland Road, 5th Cross Lane,
BOMBAY, 4.

Personal. Date ૩ – ૧૦ – 194૮.

સરદારશ્રી વલ્લભભાઈ પટેલ,
ન્યુ દિલ્હી.

પ્યારા સરદાર સાહેબ,

શીંગદાણા અને શીંગતેલના ભાવોમાં પ્રવર્તતા સટ્ટા અને [illegible] પ્રશ્ને અમોએ લખેલ અંગત બે પત્રો અત્રે [illegible] કર્યા છે. [illegible] પત્રોમાં મેં અમોને [illegible] અને [illegible] ભાવોના આંકડા [illegible] રજુ કરી છે. [illegible] મેં અમોને [illegible] [illegible] કારણ પડશે [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] હશે.

[illegible] રહ્યા છીએ.

[illegible] [illegible]

Tele { Phone: 42651.
Grams: "UNIONVIJAY"

* Our Sales Tax Reg. No. BC. 8258

VIJAY OIL MILL

Falkland Road, 5th Cross Lane,
BOMBAY, 4.

Date ______________ 19

— 2 —

સેવાની વાત. ધંધાદારી સેવાભાવ આ બધી પરીસ્થીતી
નું જ્ઞાન અને જાણકારી મળે છે. એ જોઈને ઠીક લાગે
કઠણ કહેવું છે ત્યારે કોઈ પણ કરુંય કોશીશ કે તેમ
હોય તો એક માગ આપો કે પછી પંડિતજી એ આપ્યો
મોટું કાર્ય આ દેશમાં ઉપાડી આપ્યો તો દેખાતું નથી.
એટલે આપને આ પરિસ્થિતિની વાત કરી પણ
દુર્ભાગ્યની વાત છે કે આપના તરફથી મારા લખાણોની
પહોંચ સરખી પણ મળી નથી. સંભવ છે કે આપની આવી
બાબત તરફના આંગો મારો પત્ર ટેબલ પર ના તારો
આપને જણાવવામાં ના આવ્યા હોય. જેમ પછી
જો પહોંચ ના લખાઈ હોય ના અગત્યના મહત્વના
લખાણ.— આવા મહત્વના લખાણ ગણી આની
ઉપેક્ષા કરી હોય તો તો મારે વધુ ઉમેરવાનું રહેતું
નથી.

દેશમાં સરકારને નામે, કોંગ્રેસને નામે
બોલનાર માં કે મોટા ભાગના દેશનું — ગરીબ લોકનું
કરુણ ચિત્ર કોરાડે એની આશા આકાંક્ષાનું મુ-
ચત છે — ભાંડના ભાવનું પ્રતિબિંબ નાખ્યું છે.
કાપડના કોઈનું પાગલપણ પણ જાણીતું છે — એટલે
એમની પાસે કંઈક આશા નથી એમ નહી
રાખી.

એક આપની પાસેથી અમને [illegible]
ગુજરાતને નિરાશા નિરાશા મળે છે — જરૂર આપ
મુલાકાત આપશો તો રૂબરૂ આવી સંપૂર્ણ રીતે આ
બાબત આપની પાસે રજુ કરીશ. વધુ પડતું લખ્યું હોય
તો ક્ષમા કરશોજી.

લી. સેવક
[illegible]

શ્રી ... ૐ શ્રી રામચંદ્રાયનમઃ શ્રી સત્યમેવ જયતે

પરમ પૂજ્ય શ્રી મહાત્માજીને વલ્લભભાઈ પટેલ
ના પવિત્ર સેવામાં મુંબઈ પાલા. સેવક ટીમ
વાન દાસ એન પટેલ ના સાષ્ટાંગ દંડવત પ્રણામ
રામરાજ્ય વિશેનો એક પત્ર મેં તા. ૧૪-૮-૪૭
ના રોજે નામદાર નાયબ વડા પ્રધાન પરમ પૂ.
શ્રી વલ્લભભાઈ સરદાર સાહેબને આપવા
ને આપના પાસે હું મુંબઈના બારલાહ-
ઉડ્સમાં આવેલો હતો પણ તે વખતે આમા
રો પત્ર આપ શ્રી મારફત આપને રૂબરૂ આપ-
વાનો હતો પણ તે વખતે પરમ પૂ. બાપુજી
ના તબિયત નરમ હોવાથી આપ એમના સે
વામાં હતાં એટલે મેં તે પત્ર મહાશય શ્રી
મુળશંકર ભટ મારફત તમોને મોકલાવ્યો
છે. તો મારો એ ૧૪-૮-૪૭ નો પત્ર જે
રામરાજ્ય વિશેનો છે તે પત્ર આપને
મળ્યો છે કે નહી. તેનો જવાબ લ-
ખવાનો આપના પગામ રૂબરૂ છે તો તે
લખવા કૃપા કરશોજી. વળી એ રામ-
રાજ્ય વિશેનો મારો પત્રમાં કાંઇ પણ
મહત્વ છે. કે એ પત્ર કચરાના ટોપલા
ને હવાલે કર્યો છે તે લખવા કૃપા
વંત થશોજી તો એ મારો પત્ર આપ

શ્રી ૫. પરમપૂજ્ય બાપુજીને વંચાવ્યો
છે. નહીતો મને મત આપીશો મુંજીને
પાછો પાછો જણાવવા કૃપા કરશો
એ જ લી. આપનો નમ્ર સેવક ભગવાનદાસ
એન. પટેલ. ના સાષ્ટાંગ દંડવત પ્રણામ
અને રામ રામ

ભગવાનદાસ એન. પટેલ
ચોપાટી ટેરેસ [illegible]
ચોપાટી [illegible]
મુંબઈ નં. ૭

130/A

POST CARD
REPLY.
ADDRESS ONLY
INDIA POSTAGE
9 PS

मु. देहली
श्रीमान श्री महात्माजी पा. पटेल
नामदार नायब वडा प्रधान
न देहली श्रीमान श्री व-
ल्लभभाई पटेल साहब
के आफिस. मु. देहली.

૩૯ ૨૬-૬-૫૩ ના ઉઁ આતમઅનંદાયક.
તા. ૧૬-૬-૫૩ (131) શ્રી સત્ય મેવ જયતે.

રા.રા. શ્રીમાન સાહેબ શ્રી. મુળ-
શંકરભાઇ ભટ્ટ સાહેબ મુ. દોહ્રી.
વિ. નમ્ર વિનંતી કે તા. ૧૨-૬-૫૩
ગાદીને હું સવારે આઠ વાગે મુંબ
ઈના બારણે [illegible] તમારી
પાસે આવેલો ને રામરાજ્ય
વિશેનો એક પત્ર મેં આપને
મારફતે પંડિત નેહરૂજી [illegible]
વા. પટેલને રૂબરૂ આપવાને
વિનંતી કરીને આપેલો તો
તે પત્ર આપશ્રીએ પંડિતજી
[illegible] પહોંચાડ્યો છે કે નહિ.
તે [illegible] કૃપા કરશો.
એ પત્ર પહોંચ્યા પછી કંઈ
પણ [illegible] નથી [illegible]
એ રામરાજ્ય વિશેનો માર્ગ.

પત્ર કૃપાના ટપાલોને ના સ્વાધ્યા-
ન ભાગે નથી પચાવ ને એ લખા-
વ્યા દયા કરીને જ અગ્ર લા-
ભાવરૂ (ભાગવાદરાશી અને-પરિણા-
મ રાખ રાખ. વાંચનાર હો (13VA)

ભગવાનદાસ [illegible]
C/o (આપારો [illegible]
ઠ. આપારામ [illegible] -34
મુંબઈ નં. ૭

GRANT ROAD 10 OCT 8-AM 194[illegible] BOMBAY

POST CARD
THE ANNEXED CARD IS INTENDED FOR THE ANSWER
ADDRESS ONLY
9 PS INDIA POSTAGE 9 PS

NEW DELHI

મુ. દીલ્હી.

શ્રી શ્રી [illegible] મુરબ્બી [illegible]
C/o નામદાર નાયબ વડા
પ્રધાન શ્રી વલ્લભભાઈ પટે
લ સરદાર સાહેબના હસ્તે.

મુ. દીલ્હી.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

TEL: "ZALEZAR"

132

OSMANIA OIL MILL

YADGIR (G. I. P. R.)

Prop: Zalezar Hormusji Gotla

Dated 1 10 1949.

(1)

પિતાજી હુજુર.

શ્રીમાન સરદાર વલ્લભભાઈ પટેલ ની સેવામા

મુ. ન્યુ દીલ્હી.

(1) પિતાજી હુજુર આપની સેવામાં હું એક અરજ કરૂં છું તે પ્રત્યે. આપ નામદાર સાહેબાનાઓ ની મ્હેર નજર અમારા ગરીબો પ્રત્યે. છે. અને હજુ મ્હેર નજર આપની હંમેશાં રહે તેવી અમારી આપની પાસે અરજ ગુજારીયે છઈયે.

(૨) હાલમાં વરસાદ સારો. પ્રભુનાં કૃપાથી ગયા વરસ સારા પ્રમાણમાં થયો છે અને પાક પણ સારા પ્રમાણમાં થયો છે અને પાછળનો પાક પણ સારા પ્રમાણમાં થસે. તેમ જણાય છે.

(૩). છતાં પ્રભુની મહેરબાની ગરીબ લોક ઉપર. ગલ્લાના. આછા થયા છે કારણકે. પરમાત્મા ની કુદરત મહેરબાની હોવા છતાં સારા રોજગારના વખતે જે હાલમાં = ખાદ્ય પદાર્થનાં ભાવો આવે છે. તેમાં જુવાર રૂ. ૧૪૦=૫૦ ઉતરા ભાવો રોજનાં વધતા જાય છે.

(૪) હાલના તારીક. ૨૦૦/. ની આવી સાલમાં જ્યારે માલો ની અછત હોવા છતાં નાનામાં અને ઓછામાં) ૪/૨૫ ના દરમ્યાન તફાવત વધશે અને નાં સમેટ રસોઈ ને ગરીબને પોષણ આપવા ભાવે આપેલ પણ PTO

TEL: "ZALEZAR"

OSMANIA OIL MILL

YADGIR (G. I. P. R.)

Prop: Zalezar-Hormusji Gulla

Dated 19

2

પણ સંદરૂની સરકારના લેવાણ લેખાણ આવુ લેવાના પાછળ ને
ભાવ આગાઉ ખેડૂતનાં સમેત બેસેલ તેલ ભાવો ઘટી ગયા છે
જ્યારે મોસમ સારામાં સારી થવા વકી છે હવે આમારા માનવા = સદર
મુકરર પારટીઓના ઇમાનમાં ૧/ઝ કેન ખાવ ઇમાનમાં છે. કે પૈસા કમાવ
વાના,, તરફીનું એમેટ આવ ગામમાં આવ [illegible] લીગલ સદર પારટી આવે. હૈદ્રાબાદ
ને ગુલબર્ગમાં ઘણા જુનામાં -રહેઠાણ [illegible] કોમર્શલ આવુ રાખેલ છે
એ ગીરવાલે ભાવોની સપાટી ઊંચે પણ માલોની ભીમે આવે તેની
આરામ આમને [illegible] રાખવા રહેતાં ફરમાઉ. મુકરર પારટી હૈદ્રાબાદના
દરેક ગામોમાં સરકારના [illegible] આવુ રાખવા છે. જ્યાં લગી આ રસ્તો
બંધ નથી ત્યાં લગી ભાવ ભીમા કેમ થશે

(૧). [illegible] ગામોમાં [illegible] ના ભાવ ૧૭૦/૧૭૧ [illegible]
આવે. ૧૯૦/ના ભાવ [illegible] તેલના ભાવો ૧૭ [illegible] ૧૫/ [illegible]
[illegible] ના ભાવ ૭ હતા [illegible] ભાવ
[illegible] ગુલબર્ગમાં તેલના ભાવ ૨૫॥ [illegible] ૨૭ [illegible]
[illegible] ૧૭ [illegible] ૨૦ [illegible] એ રીતે દરેક [illegible]
મુકરર,, પારટીઓ પોતાનુ [illegible] સરકારના કોમ [illegible] આવુ [illegible]
[illegible] ગયલ વર્ષના [illegible] ફરમાઉ [illegible] આવે
[illegible] ૧૦/ [illegible] કરી અને [illegible] ત્યારે

TEL: "ZALEZAR"

OSMANIA OIL MILL

YADGIR (G. I. P. R.)

(3)

Prop: Zalezar Hormusji Gotla

Dated 19

અમારી ગરીબ વર્ગની પબ્લીકને કેમ પોસાણ થાયે કારણકે એક રૂ. અશેર એવો હતો જે. પાણી ભેળવ્યા વગર દુધ મળતું હતું અત્યારે પાણી ભેળવ્યા પછી પણ દશ શેર પણ મળતું નથી. જેનું મુળ કારણ સટાબાજી. જે અત્યારે અમારી પબ્લીકને અકળાવે છે.

હવે આ મારવાડીઓ અમારા ગામની પેદાશમાં [illegible] સાહુકારી, સટાબાજી જુગાર કરતા કોન્ટ્રેક્ટ તેમ બજારમાં [illegible] ઉંચા ભાવ રાખે કરી. દરેક માલનાં ભાવો ઊંચા ચડાવી ગરીબ વર્ગના ગળા કાપી નાખ્યા. તેવી રીતે અત્યાચાર કરી [illegible] હાથ છે તે હજુ પણ [illegible] ઊભા રહ્યા છે તે સારે સરકારની [illegible] નથી [illegible] હજુ પણ સરસ [illegible] છે.

એમ જો ઇશ્વરાય હોશે તો [illegible] ચોખા, ચારા, ગોળ, ઘી [illegible] અમારી પબ્લીકને ભોગવવાનું [illegible] [illegible] છે તે [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] નાખવામાં આવે કે જેથી પબ્લીકને [illegible].

[illegible] તેનું તેલ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] કે. [illegible] તો [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] તેલ) ૧૪/૧૬ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] હાથે [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

TEL: "ZALEZAR" 135

OSMANIA OIL MILL

YADGIR (G. I. P. R.)

(૨)

Prop: Zalezar Hormusji Gutla. Dated 19 .

કે. ધરમને. ભલે. મજુરી. મલે. પણ અમારા ભાઈઓને. નોકરી આપે. આવ
વામાં. આવે. મદદ ના ઇચ્છે. પણ. ચાહાતાછે. કે. ગુજરાત પારસીઓ
અમારી સરકારને. મદદ કરે. જેથી. અમે [illegible] ના [illegible]. અને ગરીબ અને
મધ્યમ વર્ગનાં માણસોને જે. અત્યારે. સંકટ વેઠવુ પડેછે. તેમાં જરૂર થોડે કરી
નાખશે પણ. એક. કોમેનાં સાહુકારોનાં મન. તેમ. [illegible] નહીં ગુજરાતની
કરી. મજુરોમાં [illegible] [illegible] અને [illegible] [illegible] કરવા,, તે રીત.
રોટલાનાં, [illegible], ગરીબોના [illegible],, ગરીબોનાં દિલ. દુખવવા, એવા
અફસોસ [illegible] [illegible] નેજ. ગુજરાત પારસી [illegible] [illegible] કરેછે એવો
[illegible] રોજનાં. રોજ. મન માનેલા [illegible]. રાખેછે.

હાલ [illegible] [illegible] ના [illegible] એ રોજગાર
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] અને [illegible] [illegible] [illegible].
જરૂર [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] પણ. અમારા [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. અને [illegible] [illegible] અમારી [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ગુજરાત [illegible] [illegible]
[illegible]. ગુજરાત. [illegible] ગરીબ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] સાહુકારો
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ગરીબ [illegible] [illegible] –
[illegible] = હું [illegible] [illegible] = અને [illegible] [illegible] [illegible] પારસીઓનાં [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible],, [illegible],, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] છે ત્યારે જરૂર [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],,

TEL: "ZALESAR"

OSMANIA OIL MILL

YADGIR (G. I. P. R.)

Prop: Zalezar Hormusji Gutla

Dated 19 .

[illegible]

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

જેથી તે માલ બાદ ધરાવ વગેરે વધારો છે તેવો માલ નાખ્યા
લાવવા જરૂર ગરજ કરવામાં આવે તો અમોએ.
રસિકત આ રીતે ગુજાર્યા છે : લખ્યો એવો વિનતી.

લી. સેવક = માધવજી ગુરજી.

તાં ૨૬ ડિસે ૧૮

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

ભીમજી ગોકલ

C/o M. S. MISTRY.

BUILDING CONTRACTOR.

Phone No. 89235

NEAR BRIDGE. MILITARY ROAD

SANTACRUZ.

BOMBAY

137

Date ૮-૧૦-1948

રા. રા. ઓનરેબલ વલ્લભભાઈ પટેલ [illegible].

મું. નવી દીલ્હી.

નીચે સહી કરનાર [illegible] ... ૧૯૨૬ માં ... [illegible] ... Competition ... [illegible] ... ૧૯૪૦ માં ... રૂ. ૧૫૦૦) ... રૂ. ૨૫૦૦) ... Gunniting House ... [illegible]

[illegible] ...

લી. [illegible]

ભીમજી ગોકલ [illegible]

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

From, મગનલાલ છગનલાલ વસાણી
ઠે. નવીઆળ ભાવંડર 138
તા. ૨૩-૮-૪૯ મુલ્લો આણ

પૂજ્ય પટેલ બાપુ ની સેવામાં
મુંબઈ.

આપની તબીયત બરાબર નહી હોવાથી આપ દીલ્હીથી મુંબઈ આવ્યા છો તેવું છાપામાં વાંચતા જણાયું.

ઈચ્છુ છું કે આપની તબીયત હવે સુધારા પર હશે. આપ જલ્દી-સંપૂર્ણ સાજા થઈ જાવ ત્યારે મારે આપની પાસે આવવું છે.

છાપા દ્વારા ડાકટરોએ આપની નજીકમાં તકલીફ નહી આપવા સૂચવ્યું હોવાથી હું આપને મળવા માટે આ પત્રથી

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

આશા માનું છું.

~~મારા~~ આ પત્રનો જવાબ મને

~~[illegible]~~નો અવશ્ય મળશે જ

એવી આશા રાખું છું

લી.

આપની જ આશીસ

ચાહતો બાળક

મગનલાલ ના વંદન

જયહિંદ

POSTCARD

INDIA POSTAGE 3 PS

INDIA POSTAGE ½ A

CUMBALLA HILL

AUG

સરદાર વલ્લભભાઈ પટેલ

હિંદ સરકારના નાયબ વડાપ્રધાન

ઠે. વાર્ડન રોડ.

મુંબઈ

Bombay.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

From:- [illegible]
હરજીવનદાસ કુબેરભાઈ દેસાઈ.
B.Sc.LL.B. 139
C/o. ડૉક્ટર મુળજી પ્રભાશંકર શાસ્ત્રી.
[illegible] રોડ, [illegible], દિલ્હી.

100 શ્રી. [illegible].

To,
સરદાર વલ્લભભાઈ પટેલ.
નં. ૧. ઔરંગઝેબ રોડ, ન્યૂ દિલ્હી.

વિષય:- મુલાકાત.

શ્રી. સાહેબ,

તમોએ તા. ૨૫-૧૦-૪૮ને રોજ સવારે ૭॥ વાગ્યાને સુમારે જવાબરૂપે મોકલેલ આકૃતિ મળી હશે. તમારા જણાવ્યા મુજબ મારે કયા વિષય અંગે મુલાકાત લેવા ચાહું છું તે જણાવવું જોઈએ. તો હું પત્રથી તમોને જણાવવા માગું છું કે:— ગાંધીજીને લગતા કેટલાક વિષય ઉપર તેમજ "ઓલ ઈન્ડિયા રેડિયો"ના (Administration) લગતા કેટલાક સૂચનો કરવાં છે અને મોકલવા છે. તો તમોને અનુકૂળ હોય ત્યારે

સમયે મુલાકાતનો અવસર
બક્ષી કરવા વિનંતી છે.
આપ આનજી મુલાકાતનો
ઇચ્છા નહિ. પણ મુલાકાત
મળે તો રા. રૂ. [illegible] પર
લખાણી સારી રહ્યા મ્હારું [illegible]
છુ કે આનજી મંગળ [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] પર [illegible].
[illegible] [illegible]
[illegible] છુ કે શ્રી. સરદાર
પટેલ [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible]

POST CARD
THE ANNEXED CARD IS INTENDED FOR THE ANSWER
ADDRESS ONLY

To,
શ્રી.
આનજી મંગળ

To,
શ્રી. માનનીય સરદાર પટેલ.
નં. ૧ ઔરંગઝેબ રોડ.
No. 1. Aurangzeb Rd
નવી દીલ્હી. New Delhi.

NEW DELHI 10 OCT
9 PS INDIA POSTAGE 9 PS

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

142

Oilseeds Turn Easy

13/10/49

BOMBAY, Thursday.

The oilseeds market was a shade easy today due to fairly good arrivals and lack of fresh buying.

In the Bombay Legislative Assembly, the Finance Member stated today that Government did not propose at present to permit forward trading in cottonseeds and groundnuts. A decision to permit trading in these commodities would have to be taken only after consultation with the Central Government. The Government proposed to permit and regulate transactions only in commodities such as castorseed and such oilseeds which could not be used for human consumption. Trading in oilseeds is to be regulated and controlled through a recognised association which was likely to be started soon and forward trading in castorseeds and other oilseeds would be resumed. It was therefore necessary that Government should subject these transactions to the levy of a stamp duty on the lines they had adopted in other markets.

Final prices were as follows:

GROUNDNUTS

	Rs.	a.	p.
Bold Ready	43	8	0
Khandesh quality ready	44	0	0
Khandesh quality new	42	8	0
Khandesh quality Oct.	41	0	0
Khandesh quality 15th November	38	8	0
Khandesh quality Nov	37	12	0
Khandesh quality Nov.-Dec.	36	0	0
Bold Dec.-Jan.	34	12	0
Bold Jan.-Feb.	34	8	0
Groundnut oil ex-mill	25	2	0
[illegible]nut oil Rly.			
	23	12	0
	22	12	0
	20	9	0
	19	10	0

Groundnuts Still Continue Firm

(140) 19.10.49

BOMBAY GOVT.'S ATTENTION DRAWN

BOMBAY, Tuesday.

Groundnuts prices ruled strong during the early morning but subsequently reacted on profit-taking. It is reported that the professional bull operator who was heavily long in groundnuts delivery contracts before the business was extinguished a few months back has gone heavily long in upcountry markets and at the moment his attempts to push up prices before the actual load of new crop arrivals begins lead to conjectures to force Government to square up business at higher levels without being forced to take delivery. The Government should not repeat past mistake as in the past and would better keep an eye on the market's movements in upcountry markets. It is gathered that the Bombay Government's attention has been drawn to the recent sharp rise in groundnut oil prices. It would be in the fitness of things if speculative activity in groundnuts is kerbed in time in upcountry markets by the Central Government as groundnuts being an edible product, the rise in price leads to increase in cost of living. During the year, groundnut prices have advanced by about Rs. 13. This is no doubt serious enough.

Final prices were as follows:—

GROUNDNUTS:

	Rs.	A.	P.
Bold Ready	46	6	0
Khandesh quality ready	46	12	0
" " new	44	8	0
" " Oct.	44	0	0
" " 15th Nov.	42	0	0
" " Nov.	40	8	0
" " Nov.-Dec.	38	4	0
Bold Dec.-Jan.	36	0	0
Bold Jan.-Feb.	35	12	0
Groundnut oil ex-mill	26	12	0
Groundnut oil Rly. Rcpt.	25	8	0
October	24	8	0
Groundnut oil Nov.	22	8	0
Groundnut oil Dec.	20	10	0

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

Groundnuts Turn Higher

14-10-49

BOMBAY, Friday.

Due to poor arrivals following rains in some producing centres, groundnuts prices firmed up today. It is reported that continental countries are no more interested in groundnuts and linseed fresh purchases at the moment unless prices come down. Linseed was quiet. Groundnut oil prices were marked up.

Final prices were as follows:

GROUNDNUTS

	Rs.	as.	ps.
Bold Ready	45	0	0
Khandesh quality ready	45	8	0
Khandesh quality new	43	8	0
Khandesh quality Oct.	41	6	0
Khandesh quality 15th November	39	0	0
Khandesh quality Nov.	37	12	0
Khandesh quality Nov.-Dec.	36	4	0
Bold Dec.-Jan	34	12	0
Bold Jan-Feb.	34	10	0
Groundnut oil ex-mill	25	12	0
Groundnut oil Rly. Receipt	24	6	0
October	23	2	0
Groundnut oil Nov.	21	2	0
Groundnut oil Dec.	19	12	0
LINSEED			
Bold Ready	33	8	0
Indore Quality Ready	33	10	0
Small Ready	32	0	0
Linseed Oil	20	8	0
CASTORSEEDS			
Ready	26	2	0
NIGERSEEDS			
Ready per Candy	Rs. 150 to 162		
KARDISEEDS			
Ready per Candy	113	0	0

JUTE GOODS MARKET

BOMBAY, Friday.

(Prices per yard of Hessian 54 x 11)

Hessian Ready	125 Pies
Oct.-Dec.	123

Gunny Bags D.W. 40 x 28" for 100 bags

	Rs.	as.	ps.
Ready	130	0	0
Aug.-Sept.	134	0	0
Oct.-Dec.	131	8	0

METAL MARKET

BOMBAY, Friday.

(Prices per Cwt.)

	Rs.	as.	ps.
Copper Elec. Ing. Ready	107	8	0
Zinc Ingots Ready	61	0	0

BLACK PEPPER

BOMBAY, Friday.

Prices per Candy of 21 Maunds)

Marghshir delivery Rs. 2470 to 2490

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

143

Tele { Phone: 42651.
Grams: "UNIONVIJAY"

* Our Sales Tax Reg. No. BC. 8258

VIJAY OIL MILL

Falkland Road, 5th Cross Lane,
BOMBAY, 4.

Date ૧૯. ૧૦. 19

[illegible]

[illegible]

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

144

Tele { Phone: 42681.
Grams: "UNIONVIJAY"

* Our Sales Tax Reg. No. BC. 8258

VIJAY OIL MILL

Falkland Road, 5th Cross Lane,
BOMBAY, 4.

[illegible]

Date ______________________ 19

[illegible]

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

143

Tele { Phone: 42651.
Grams: "UNIONVIJAY"

* Our Sales Tax Reg. No. BC. 8258

VIJAY OIL MILL

Falkland Road, 5th Cross Lane,
BOMBAY. 4.

Date ૧૯. ૨૦. 19

[illegible]

[illegible]

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

144

Tele {Phone: 42681.
{Grams: "UNIONVIJAY"

* Our Sales Tax Reg. No. BC. 8258

VIJAY OIL MILL

Falkland Road, 5th Cross Lane,
BOMBAY, 4.

Date ______________ 19

[illegible]

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

145

Tele { Phone: 42651.
Grams: "UNIONVIJAY"

* Our Sales Tax Reg. No. BC. 8258

VIJAY OIL MILL

Falkland Road, 5th Cross Lane,
BOMBAY, 4.

(3)

Date 19

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

From,

Abdealy T. Haveliwalla.

APPRAISER, VALUER & COMMISSION AGENT.

No. 90, Chimna Butcher Street,
"Reshamwala" Bldg., 1st Floor,

AZAD HIND

Bombay, 17-X-1949.

To

146

[illegible]

[illegible]

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

[illegible]

147

મુંબાઈ. તા. ૨૭-૧૦-૩૮

મુરબ્બી શ્રી મોટા સ[illegible] સાહેબ જોગ ———— નમી દંડવત

વિ. આપને નમ્ર [illegible] લ[illegible] ગઈ તા. ૧૫-૫-૩૮ [illegible]

જે સરદાર સાહેબ તે મળવા [illegible] આપની પાસે [illegible] આવી ને પૂછ્યું કે શું કામ

છે. તે આપને ખુલાસો કર્યો [illegible] ટેક્સ ના કાગળો [illegible] કોરટ [illegible]

[illegible] કાગળો [illegible]

[illegible] તે કાગળો [illegible]

જે આપને તે કાગળો [illegible] પણ તે કાગળો [illegible]

ને [illegible] કાગળ ઉપર [illegible]

પછી [illegible] તા. ૨૦-૫-૩૮ [illegible] હું [illegible] કાગળ [illegible] આપની પાસે [illegible] આવ્યો [illegible] કાગળો

ના [illegible] કરીને [illegible] સરદાર વલ્લભભાઈ પટેલ મુંબાઈ

[illegible] આપને [illegible] કર્યું છે. [illegible]

તો તે કાગળો આપે સરદાર [illegible] આપના [illegible] કરશોજી. હું [illegible]

[illegible] કરશોજી

અને જવાબ લખવા કૃપા કરશોજી

દ: સેવક ગીરધર [illegible]
[illegible]
[illegible] મુંબાઈ નં. ૨

ગીરધર નરોત્તમ દલાલ (૨૦-૫-૧૯૪૬)
ઠેકાણું. ગુલાબ નિહાલચંદ સ્ટ્રીટ - ... ગલી 148
૯૨ ... કાલબાદેવી મુંબાઈ - નંબર ૨

આ મારા ઈનકમ ટેક્સ ના કાગળો ની સાથે રજુ કરવાનો છે જે.
મારી ઉંમર આશરે ૭૨ વરસની છે. હું મુંબઈ ... માર્કેટમાં ૩૦ વરસથી
દલાલી નો ધંધો કરૂં છું. મારે ત્યાં ... રીતે ... ની ...
દલાલી કરૂં છું. અને દર વરસે ... કરેલી દલાલી આપે છે. તેની
સરટીફીકેટ ... આપે છે. તે સરટીફીકેટ ઈનકમ ટેક્સ ... હું આપું છું.
તેથી મને ... રાખવાની જરૂર પડતી નથી.
કોઈ પણ બેંકમાં હું ખાતું રાખતો નથી કારણ કે સહી કરવા વગેરેમાં મને
... અને બેંક ... નથી. તેથી ... માં ... ની
ઘરખર્ચ કરૂં છું.
મેં ... ૧૯૩૧ થી ખાતું રાખ્યું છે. તે ... વધારે ...
તે ... જ્યારે હજાર હજાર રૂપિયાની નોટોનો ... આવ્યો ત્યારે
મારી પાસે હજાર હજારની છત્રીસ નોટો હતી.
ઘણા ... હજાર ની નોટો સાતસો આઠસો માં વેચી નાખી
પણ મેં તેમ કર્યું નથી.
પછી મેં ... બેંકમાં ખાતું ખોલાવી ને આ નોટો આપી - તે ...નું
... આ ઈનકમ ટેક્સ ના કાગળની સાથે ... છે
એક ... ઈનકમ ટેક્સ માં આની તપાસણી થઈ - મને બોલાવ્યો
... તેને મેં ... અને ...
તેણે ... હું તેનો ... તે ...
મને બોલાવ્યો ને ... હું આપની ...
છું છતાં ... તેણે ગુસ્સા ... ગુસ્સામાં
નોટોના નંબર ... રૂ. ૩૬૦૦૦ ની નોટ ના ટેક્સ ... કમીશનર
સાહેબ ઉપર ... અને મને ૧૮૧૩૪-૨-૦ નું ...
હું ... કોઈ ... તે ...
તે નોટો ... દલાલી ની આવક ... ૨૦૮૨-૧૩-૦
... કમીશનર સાહેબ ને ... કરી.
... કમીશનર સાહેબ ને ... સાહેબ ને ... ને
તેણે ગુસ્સામાં આવીને આ નોટોના નંબર ... છે.
કમીશનરે તેનો ... ને ...
... ને ... ને ...
કમીશનર ઉપર ... તે કમીશનર સાહેબે ... ને ...
... અને ... ૧૮૧૩૪-૨-૦ ...

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

પકડાવે અને કેદને આપણ(ગ) [illegible] પેરાના રૂપીઆ ૨૦૯૨-૧૩-૦ લીધાં
છે ને આદીના રૂપીઆ ૧૭૦૮૨-૫-૦ લીધાં ને નવીચુનલ કોરટને સોલીસીટર
મી. [illegible] ડાકર મારફત અરજ કરી.
ગયા મહીનાની તા. ૨૩ મીએ અમારે હાજર થવાને કેસ નવીચુનલમાં નીકળ્યો.
અને પાંચ કે સાત મીનીટમાં જ કેસ આટોપી [illegible] આગળ ચલાવવા મુલતવી
રાખ્યો નથી. તેમ કેસ પુરો તપાસ્યા વગર તુરત કોરટ ઉઠી ગઈ ને તેના રીપોર્ટ
પણ(ગ) તારીખ [illegible] આવતો. આ રીપોર્ટ પણ(ગ) [illegible] કેસ [illegible] છે.
મારી આપને અરજ છે કે આ કેસ [illegible] અમને દાદ [illegible]
ઉઠાડી દીધો છે. [illegible] નંબર [illegible] છે.
કમીશનર [illegible] પણ(ગ) કેસ ઉપર પુરૂં ધ્યાન [illegible] નથી.
નવીચુનલ કોરટે પણ(ગ) હાજર થવાના [illegible] તે દીવસે કેસની પુરી
તપાસ કરી નથી.
[illegible] આની ઉપર [illegible] છે એટલે મારૂં [illegible]
[illegible] અને અમારો [illegible]
તેથી મારી આપને [illegible] છે. ને મને આ કેસમાં [illegible] ૧૭૦૮૨-૫-૦
(૩૫૦૦૦) [illegible] અગર [illegible]
અરજ [illegible]
અમારી ૧૧ વરસની ઉંમરે [illegible] થી [illegible]
[illegible] અમારા [illegible] છે તો [illegible] મારી [illegible] છે.

દઃ સેવક ગોરધન [illegible]

ઠે. [illegible] મુંબાઈ નંબર ૨.

આ કાગળ [illegible] સરકાર શ્રી [illegible] ને આપવાનો છે.

IN THE INCOME TAX APPELLATE TRIBUNAL
BOMBAY BENCH 'A'
Before the President & Mr.Dalal

I.T.A.No.1588 of 1948-49
(Assessment Year 1947-48).

Girdhar Narottam, Bombay Appellant	vs.	The 1st Income-tax Officer, Market Ward, Bombay. Respondent.

Appellant by :- Mr. Tricumdas.

Respondent by:- Mr.Kasbekar.

ORDER.

In the year of account the assessee cashed 36 one thousand rupee notes through the Lloyds Bank. He was asked to explain the source of these high denomination notes. His case was that they represented his past savings. He was examined by the Income-tax Officer. Some evidence was produced at the appellate stage. We are not prepared to accept the assessee's explanation that these notes represented his past savings. The assessee is a shrewd business man. It is apparent from the Income-tax Officer's remand report that the assessee lends money on interest. It is inconceivable that such a shrewd businessman would keep a large sum of money -- lying idle at home. In the circumstances, we are of opinion that the sum of Rs.36,000/- added to the assessee's income as income from some undisclosed source was rightly added.

2. The result is that the appeal is dismissed.

Sd. A.N.Shah
President.
23.8.1949.

Sd. R.P.Dalal
Accountant Member
23.8.1949.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

151

In the Income-tax Appellate Tribunal, Bombay.

I.T.A. No. of 1948-49.

Girdhar Narottam, Bombay. .. Appellant.

v/s

1st I.T.Officer, Market Ward, Bombay. .. Respondent.

The Province of assessment.	Bombay.
Assessment year.	1947-48.
I.T.O. passing the original Order.	D.R.Mahadeshwar Esqr., 1st I.T.O.,Market Ward,B'bay.
Sec. of the I.I.T.Act, 1922 under which the I.T.O. passed the order.	23(3).
A.A.C.determining the Appeal.	S.K.Gupta Esqr., A.A.C. of I.T., D Range,Bombay.
Date of communication of the order of the A.A.C.	23rd June 1948.
Address to which notices may be sent to the appellant.	C/o M/s Kanga & Co.,Solicitors, Readymoney Mansion,Churchgate Street,Fort, Bombay.
Address to which notices may be sent to the Respondent.	Central Govt. Bldgs., Queens Rd. Bombay.
Relief claimed in Appeal.	That the assessable income be reduced by Rs 36000/-.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

GROUNDS OF APPEAL.

1. The A.A.C. erred in confirming the addition of Rs 36000/- made by the I.T.O. to the assessable income of the appellant. The A.A.C. failed to appreciate that the whole bottom was knocked out of the I.T.O.'s order in this behalf when it was found by the A.A.C. that the I.T.O. had made a mistake in basing his finding on the erroneous footing that all the 36 thousand-rupee notes were of an issue made in 1942.

2. The A.A.C. erred in disregarding the documentary evidence produced by the appellant viz. (1) the post-card dated 3rd April 1942 addressed by Thakordas to the appellant; (2) letter dated Adhik Jeth sudi 7th, Friday, from Kesurdas Pranjivan to the -- appellant, (3) entries on the last four pages of the diary for 1942 and other evidence produced by the appellant.

3. The A.A.C. erred in basing his findings on mere suspicion and in utter disregard of the facts and circumstances of the case.

4. The A.A.C. failed to appreciate that the appellant had no other source of income except what had been disclosed to the Income-tax Department.

5. The A.A.C. erred in basing his finding on the fact that the appellant had subsequent to the encashment of the said high denomination notes lent the money at interest.

6. The appellant submits that the A.A.C.'s finding is unsustainable on the facts of the case and in law.

Sd. Kanga & Co.
Appellant's Attorneys.

Appellant.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

IN THE I.T. A.T., BOMBAY.

I.T.A.No. of 1948-49.

(Assessment year 1947-48).

Girdhar Narottam, Bombay..Appellant.

v/s

1st I.T.O.,Market Ward,
Bombay..Respondent.

MEMO OF APPEAL.

Dated the 6th day of August 1948.

Messrs.Kanga & Co.,

Appellant's Attorneys.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

154

Amounts advanced during S.Y. 2002.

		Rs.
Mr. Narandas Sohanlal.	30- 1-1946	10,000
Mr. Harkisandas Kahandas	10- 5-1946	1,800
M . Shah & Co.	6-.6-1946	1,000
Mansukhlal Chunilal	3- 8-1946	15,000
Returned on	10- 2-1947 Rs. 15,000/-	
	Total Rs.	27,000/-

Amounts advanced during S.Y. 2003.

Mr. Bhagwandas Harkisondas	4- 2-47		15,000
Mr. Jamnadas Narottamdas	25-10-46	15,000	
Returned.	23-11-46	15,000	
-do-	28- 1-47		10,000
-do-	28- 3-47	2,213	
Returned.	22-11-47	2,213	
Mr. Amratlal Mohanlal.	4- 3-47		15,000
Mr. Devidas Nandlal.	7-11-47		8,000
Mr. M. Shah & Co.	24- 3-47	1,000	
	5-11-47	1,000	2,000
	Total	Rs.	50,000/-

3. It will be observed that the first advance was made on 30-1-46 while the notes were encashed on 17th January,1946. No prudent businessman will keep the money idle at home and in the case of the appellant this is supported by the fact that -- advances were made on interest after the encashment of the said notes. The plea that the appellant is not fond of earning more money by investing, banking or lending is also disproved by the appellant's own attitude. The story that the amounts represented his past savings is unbelievable. The onus of proof lay on the appellant which he failed to discharge. The I.T.O. was therefore perfectly justified in treating the amount as income from undisclosed source.

The result is that the assessment is confirmed and the appeal is dismissed.

Sd/- S.K.Gupta.
18-6-48
Appellate Assistant Commissioner.
of Income-tax, D Range, Bombay.

Copy to:-
1) The appellant with N.D.
2) The I.T.O N ward, Bombay
3) C.I.T. Bombay.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

Re: Mr. Girdhar Narottam

Proceedings resumed:-

The case was remanded to the I.T.O. as he made a mistake in noting down in the assessment order that all the 36 thousand -- rupee notes encashed by the appellant on 17-1-1946 belonged to -- ax A/7 series which were first issued on the 3rd November 1942. In his report the I.T.O. has admitted that 17 notes belonged to A/3 series issued on 4-8-1938 and 19 to A/7 series issued on 3-11-42. The explanation of the appellant was that he had received these notes by way of brokerage from time to time during Samvat Year 1998 and the following four years. The I.T.O. did not accept the explanation on the ground that the appellant could not possess the notes in question nearly two years before they were issued by the Reserve-Bank. This evidently became wrong in view of the mistake that was committed in mentioning the series. On the case being remaned to the I.T.O. a fresh opportunity was allowed to produce all the xi evidence the appellant had in support of his xx contention that the amount represented by the high denomination notes encashed represented his past savings. A receipt dated 23-8-1932 was produced to show that he had a safe deposit locker with the Bullian Exchange Ltd. This is useless for the purpose as it does not show if he had the high denomination notes in his possession. Similarly a post - card dated 3-4-1942 bearing post Office stamp of Delvad dated 4-5-42 and Kalbadevi post Office Stamp dated 7-5-42 produced before the I.T.O. is of no help as no reference whatsoever to the notes encashed has been made therein. A piece of paper showing the number of high denomination notes alleged to have been sent to Thakurbhai his -- relation and a diary for the Samvat Year 1999 which shows on the -- last blank pages some notes in respect of 28 thousand rupee notes were also produced These have evidently got no evidential value.

2.) It is important to note that the appellant advanced the following amounts on interest.

to 16-1-1946) your appellant had an income of Rs. 49,150/-, out of which he could have even saved an amount of Rs.36,000/- . Your appellant may be allowed to tender some evidence to show that he used to deposit his monies in Safe Deposit Vault -- since as far back as 1931, his Safe Deposit Vault No. being 614 of the Bombay Bullion Exchange Safe Deposit Vault.

Your appellant emphatically protests against the remark made by the Income-tax Officer that the cloth market was full of black marketing during the accounting year, which statement appears to be incorrect. This statement may hold good for earlier years but your appellant being merely a -- Broker solely connected with the Firm of M/s. Vassonji -- Morarji the selling Agents of the Finlay Mills Group has -- honestly declared whatever brokerage he has earned as certified by the Selling Agents.

Bombay, 24th March, 1948.

CGS.
7/7/48.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

MR. GIRDHAR NAROTTAM. Assessment Year 1947/48. S.Y. 2002.

ADDITIONAL ARGUMENTS.

The facts of the case having been fully stated in the -- grounds of appeal previously submitted, your appellant begs to -- humbly submit as under referring to certain remarks made by the Income-tax Officer in his Assessment Order.

The Income-tax Officer on page 3 para 4 of his order states that the appellant fails to produce the evidence mentioned therein. This appears to be a perversion of facts. Your appellant was never asked either at the time of the hearing or when a Declaration under Sec. 37 was taken to produce these proofs.

However, your appellant now desires to produce certain Diaries in which he has recorded particulars of his savings in different denomination of notes, viz. in the Diary of S.Y. 1999 (9-11-42 to 29-10-1943) on the Memorandum page your appellant records as -- under:-

Rs.	28,000/-	in thousand Rupee Notes.
Rs.	2,200/-	in hundred Rupee Notes.
Rs.	1,000/-	in ten Rupee Notes.
Rs.	300/-	in ten Rupee Notes.
Total Rs.	31,500/-	

Your appellant has been assessed for an income of -- Rs. 56,270/- representing the brokerage earned by him during the four years, viz. S.Y. 1998, 1999, 2000, & 2001 and even if it is taken for granted that your appellant had nok past savings it can not be by any stretch of imagination held that he and his wife would have -- spent as much as Rs. 20,270/- in these four years, taking into consideration your appellant's standard of living, old age and frugal -- habits.

Apart from the error committed by the Income tax Officer in stating that all the 36 thousand Rupee Notes belonged to A/7 -- series, your appellant would point out that in fact khe has -- cashed 17 notes of A/3 series and 19 notes of A/7 series, whihh fact also the Income-tax Officer has totally ignored.

The A/7 series was issued on 3-11-1942 and from that -- period to the end of S.Y. 2001 ended on 4-11-1945 (leaving apart the fraction of 2½ months' earnings i.e. fromm 8-11-1945 to --

156

your appellant subkits, that it is a sheer perversion of facts adduced by him and if the Taxing Authorities cannot, even in spite of proper and bona fide explanation, make a ddfference between honesty and dishonesty, it means that there would be no end to the sufferings of the tax payers.

Having had the bitter experience of the -- Ordinance of Rs. 1,000/- and Rs. 5,00/- notes and in view of that fact that the appellant did not find it to his liking to keep deposited large sums of money in a Bank, in -- conformity with his previous practice, he found out a safer way of keeping the monies by depositing them with known and respectable parties in Market. The appellant does this because he was thus assuerd of getting back his monies at short notice, whether or not there was a fresh Ordinance -- in respect of other small denomination notes, as was rumoured in the market at the time.

Bombay, dated 14th June, 1948.

CGS-
7/7/48.

GIRDHAR NAROTTAM.

REPLY TO REMAND REPORT - Re: Girdhar Narottam, Esq.

The Assessment Order dated 23-10-1947 is based on the assumption that your appellant encashed all 36 notes of Rupees -- One thousand each of A/7 series. Attention is particularly invited to paragraphs 5, 6, & 7 of the assessment order from which it would appear that the Income-tax Officer tried to make out that the appellant could not possess Rs. 36,000/- at the date of encashment.

In order to be in confirmity with his assessment order the I.T.O. now states in the Remand Report as under:-

1) " Owing to a typing error which caused occular illusion the A/3 number typed on the statement of the numbers of notes encashed looked like A/& and hence all the notes were treated as -- having belonged to the A/7 series ". Although the I.T.O. has thus tried to gloss over his error in the matter of the series, it is quite clear that this was one of his main point in support of his inference that the amount of Rs. 36,000/- was appellant's income from an undisclosed source. Your appellant begs to point out that Your Honour has correctly stated in your order of remand that most of the force of the reasoning of the I.T.O. is lost by this mistake. Moreover, it is also correctly pointed out by Your Honour that the consideration of the explanation will depend on the correct number of the series of the notes in question and the dates of their -- issue. Now it is proved that the amount of A/7 series comes to -- only Rs. 19,000/-

2) With regard to the post card dated 3-4-1942 to which the I.T.O. appears to attach no importance, your appellant subkits that owing to the disturbed conditions then obtaining in the country the post card does not naturally mention the exact amount sent to -- Delvad.

3) As regards Diary, it is submitted that the I.T.O's -- remarks are not correct. The last blank page on which the details of the notes are written relate to the month of Aso S.Y. 1999; which is the last month of that year. Therefore, the detail could have been written only on the last page. As regards the allegation that the entries might have been made recently.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

will depend on the correct number of the series of the notes in question and the dates of their issue. In case he considers it necessary to allow another opportunity to the appellant to furnish the explanation, he can do so.

4. The remand report should be submitted (in duplicate) within one month from the receipt of this order.

Sd/- S.K. Gupta.

24- 3-1948.
Appellant Assistant Commissioner.
of Income-tax, D Range, Bombay.

Copy to:-

1) The appellant for information.
2) The I.T.O. , Market Ward, Bombay withxxx records.
3) The C.I.T. , Bombay.

True copy.

Sd/- S.K.Gupta.

24-3-48.
A.A.C., D. Range, Bombay.

CGS.
7/7/48.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

IN THE OFFICE OF THE APPELLATE ASSISTANT COMMISSIONER

OF INCOME TAX. D Range.

Date of Order. 24-3-1948.

Incometax Appeal No. DAP 855.

Instituted on the	1-12-1947
from the order of the Incometax Officer of	Market Ward, Bombay.
1. Year of assessment.	1947-48
2. Name of Appellant.	Mr. Girdhar Narottam.
3. Income assessed.	Rs. 51,320/-
4. Tax demanded. Income-tax.	Rs. 13,287- 8- 0
Super tax.	Rs. 5,887-10- 0
5. Section under which assessment was made.	23(3)

Date of hearing.	24- 3-1948
Present for appellant.	Mr. Sakardande, R.A.
Present for the deptt.	--

APPELLATE ORDER AND GROUND OF DECISION.

The sum and substance of the contentions raised in the grounds of appeal is that the I. T. O. erred in including the amount of Rs. 36,000/- as income from undisclosed source.

2. On examining the Lloyd's Bank Pass Book the I.T.O. found that the appellant had encashed through this bank 36 notes of -- Rs. 1,000/- each. Mentioning in the assessment order that the notes in question belonged to A/7 series which was first issued on 3rd -- November, 1942, the I.T.O. considered the explanation of the appellant to be wrong and treated the entire amount as income from undisclosed source.

3. It is contended before me that all the notes were not of A/7 series as 17 out of them were of A/3 series which were issued in 1938 or so. Most of the force of the reasoning of the I.T.O. is lost by the mistake pointed out in treating all the notes as belonging to A/7 series. It is therefore not possible to decide the appeal without remanding the case to the I.T.O. to find out if the allegation is -- correct and if so how far does he consider the explanation of the -- appellant to be satisfactory now. The consideration of the explanation

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

158/A

GROUNDS OF APPEAL.

Mr.Girdhar Narottam - G. 1.No.3722 of 1947/48.

The Learned Income-tax Officer erred in including the amount of Rs.36,000/- as income from undisclosed sources.

Your Appellant did contend before the Income-tax Officer and now begs to contend before you that he had earned that money by his hard and honest labour as Broker for the last twenty years. The only unfortunate part of the story is that your Appellant on account of his frugal habits and meagre family (himself and his wife) did not find an outlet for the money. Nor is your Appellant fond of earning more money by investing, banking or lending. The Appellant had never a ghost of chance to make payments by cheques and his eager desire to keep ready money with himself led him to open a safe deposit vault and keep the money more. In order to have easy handling the Appellant kept the money in high denomination notes and had to -- tender them for encashment on account of the Ordinance.

Your appellant further submits that the Income-tax ~~Officer~~ Officer has erred in stating that the high denomination notes belonged to A/7 series which were issued in 1942 and thus has tried to make out a Case to prove that the -- Appellants statement that he received thousand rupee notes in S.Y. 1998 is fallacious. The high denomination notes comprise of 19 notes of A/3 series and 17 of A/7 series.

Your appellant in the circumstances prays that the item of Rs.36000/- may kindly be deleted from his income and the assessment modified accordingly,

Bombay, 29th November 1947.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

I. Cloth Brokerage Business :-

a) Brokerage received from M/S.Morarji Sons Ltd.,as per their Certificate dated 15-4-1946........................Rs.1,762.

b) Brokerage received from M/S.Vassonji Morarji as per their Certificate dated 15-7-1946............................Rs. 17,353.

II. Interest from M/S.Vassonji Morarji, as per the Certificate filed..........Rs. 205.

III. Income not disclosed in the Return as stated hereinabove and represented by the 36 thousand-rupee notes encashed by the assessee...... ....Rs. 36,000.

Rs,55,320.

Less:Relief in respect of earned income....Rs. 4,000.

TOTAL INCOME OF:Rs.51,320.

The tax including super-tax and surcharge payable by the assessee amounts to Rs.19175-2-0.

Notice of demand will be issued accordingly.

sd/- D. R. Mahadeshwar.
28-10-1947.
1st Income-tax Officer,
Market Ward, Bombay.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

stated this in his declaration that he made before me on 17-10-1947.

His contention that he owned and possessed the ---- 36 thousand-rupee notes nearly two years before they were issued by the Reserve Bank, his initial refusal to make any declaration or statement in writing before me in respect of the source and the nature of these notes, and his emphatic assertion that he had stated everything about the source and the nature of these credits in his high-denomination-notes declaration lead to the irresistible conclusion that the amount of Rs.36,000/- represented by the notes represents his income from source not disclosed in the Return.

Again, he failed to produce a Tijori account or a chest account or a cash account or any other reliable evidence to prove that the amount of money represented by the 36 thousand--rupee notes was out of his business income of the preceding accounting years. In the absence of any satisfactory evidence in support of his contention, therefore, I conclude that the amount represented by the 36 notes is his income from some source not disclosed in the Return.

And such a conclusion is not unjustifiable in view of the fact that the assessee worked as a cloth broker and the scope that the brokers had for doing business in the Black Market was great during the accounting year as a result of the control and quota restrictions.

As the assessee has not declared this income of --- Rs.36,000/- in his Return of income, I issue notice under Section 28(3) calling upon him to show cause why action under Section 28 (1) (c) should not be taken against him.

His total income is therefore determined as follows:-

I. <u>Cloth Brokerage</u>

the 36 thousand-rupee notes he encashed were received by him as brokerage in S.Y.1998, 1999, 2000, 2001 and 2002. He was again asked to state whether the 36 thousand-rupee notes encashed were received by him as brokerage from time to time during the S.Ys 1998 to 2002 or he had converted small notes of small denomination into thousand-rupee notes, but he said that he had received --- 36 thousand rupee notes by way of brokerage from time to time for the S.Y.1998 and the following four years although he could not recollect how many thousand-rupee notes he received in 1998, and that he did not convert any notes of small denomination into -- thousand-rupee notes, and that his High-denomination-notes --- declaration was clear on the point.

As he was unwilling to make a declaration before me in writing he was summoned under Section 37 of the I.T.Act in --- response to which he appeared in person on 17-10-1947 and made a declaration before me embodying all that he said in the course of assessment proceedings.

It would seem from his statement of the numbers of ----- 36 thousand-rupee notes which he attached to his declaration that these notes belonged to A/7 series. This series was first issued on 3rd November 1942. In the high denomination declaration which he made on 17th January, 1946, he stated against item No.16 that he came into possession of the 36 thousand-rupee notes as brokerage from time to time during the 'last five years' from M/S.Vassanji Morarji, the selling agents of James Finlay & Co. The period of five years preceding the date of his declaration commenced on 17th January, 1941 while the series of notes that he encashed was first issued on 3rd November, 1942. While this shows that the assessee made a false declaration in respect of the source and the nature of the 36 notes encashed, his initial refusal to make a declaration supports the conclusion that the notes represent his income from some source not declared in the Return.

He was asked whether he had encashed any notes belonging o anyone else but he denied xxxxxxxxxxx having done so and stated

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

INCOME-TAX DEPARTMENT.

Market Ward District
Bombay.

1. Year of assessment. 1947-48.

2. Name of assessee (with complete address) Mr.Girdhar Narottam. C/O M/S.Harkisondas Kahandas &Co. Sancha Gully, M.J.C.Market, Bombay.

3. Status. Individual.

4. Whether --

~~Resident and ordinarily resident~~
~~Resident but not ordinarily resident~~ R. & O. R.
Non-resident.

5. Method of Accounting. Cash.

6. Accounting periods. (To be shown separately for each source of income). S.Y.2002.

7. Section and sub-section under which the assessment is made. 23(3) ++ Sec.55.

ASSESSMENT ORDER

In response to the notice under Section 23(2), Mr. Girdhar Narottam appeared in person and produced the Lloyds Bank (Princess Street) Pass Book and Certificates in respect of his bloth brokerage and interest income for the S.Y.2002. He said that he had no other source of income than those declared in his Return of income and that he followed the S.Y.2002 as his 'previous year' for all his sources of income.

While going through the Lloyd's Ban k Pass Book it was found that he had encashed through this Bank 36-thousand rupee notes. He was therefore called upon to explain the source and the nature of the amount represented by these notes, but he simply said that he had stated everything in his declaration he made at the time of encashing these notes and that he had nothing to add to it. He was called upon in the course of assessment proceedings to make a declaration before me explaining the nature and the source of -- the notes but he flatly refused to make any declaration or give anything in writing in respect of that. He simply reietrated that

the

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

Form of Declaration prescribed by Section 6 of the High Denomination Bank Notes (Demonetisation) Ordinance, 1946 (III of 1946).

1. Name of declarant ... Shah Girdhar Narotam Dalal.

2. Status of declarant as owner of the bank notes to which this declaration relates, whether individual, Hindu undivided family, company, firm, local authority, or other association of persons. Individual.

3. Address ... Khetawadi 2nd Lane Sonawala Bldg

4. District or circle in which declarant is assessed to income-tax. "H" Ward. BOMBAY; No 4.

5. If declarant is engaged in business, profession or vocation, name in which carried on or in the case of a firm, the firm's name. Brokerage only. Shah Girdhar Narotam Dalal.

6. Principal place of business, profession or vocation of declarant, location and style of each branch. Moolji Jetha Market . BOMBAY.2.

7. Name and address of each partner, if declarant is a firm. Nil

8. Name and address of each firm or firms, if declarant is a partner in a firm. Nil

9. If declarant is a salaried person, amount of the salary per annum. Nil

10. If declarant is a Government servant, Government Department and post held. Nil

11. If declarant is a retired Government servant, last post held, the Government Department under which such post held and date of retirement. Nil

12. If declarant is a retired servant of a non-Government employer, particulars of last post held. Nil

13. If declarant is not a retired employee, particulars of former profession or vocation. Nil

If declarant is a lady, name of husband or guardian and his address. Nil

If declarant is a lady with a vocation or employment, particulars. Nil

14. Particulars of high denomination notes tendered : Nil

Denomination Rs.	Numbers.*	Total value. Rs.
500		
1,000	------------------------------	Rs. 36000/-
10,000		

*List to be attached separately.

MC-1 (J) Y 415

(P.T.O.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

15. Reasons for keeping above amount in high denomination notes rather than in current account, fixed deposit or securities.

(I5) I am an old man aged [illegible] years. The main source of my income is from the Dalali Business with M/s Vasanji Morarji the selling Agents of James Finlay [illegible] Mills. Since some years I see that people are making Speculations. I found my earnings which are so use full to me in my old age were more safe in - Safe Deposit then invest in any Market or any where. I did not hold Account in Bank and hence it was absolutely necessary to keep the Amount with me.

16. When and from what source did declarant come into possession of bank notes now tendered?

(I6) From source of past Dalali B— Business.

17. If notes in question represent re-import of bank notes sent out of British India, quote number and date of Reserve Bank of India's licence.

(IV) Nil.

18. Does the value of bank notes now tendered represent business profits in whole or in part? If so, specify name of business and year or years in which such profits made and place of business.

No.

[illegible]

[illegible] 22/2/45

19. If amount in 18 above is in excess of profits referred to therein, indicate the source of excess with evidence in support. Nil.

20. Has any other declaration been made by declarant or on his behalf elsewhere? If so, state full particulars. No.

I/We hereby declare that the particulars furnished above are full, true and correct to the best of my/our knowledge and belief. I/We further declare that the bank notes tendered herewith belong to me/us and are not benami holdings.

I/We undertake to advise the Reserve Bank of India, Bombay, if any other high denomination bank notes are tendered for exchange by me/us for exchange at any other station(s).

Signature. Girdhar Narottam [illegible]

Date. 17-1-1946

Permanent address. Khetwadi 2nd Lane, Sonawala ~~[illegible]~~ Building

I/~~We (if Bank)~~ hereby testify that I/~~we~~ know the declarant and certify that the above declaration was signed in my/~~our~~ presence.

Date. 17th Jan 46.

Signature. Narottam Kilal

Station. Bombay

SEAL.

Designation. J.P. Bombay

I/We (if an officer of the Reserve Bank of India) hereby acknowledge the receipt of the high denomination bank notes tendered by.................. with the above declaration at..........p.m. to-day.

Date.

Signature.

Station.

SEAL.

Designation of receiving authority.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

~~[illegible] સીનેમા સામે~~
~~[illegible]~~
મુંબઇ તા. ૪. ૬. ૧૯૪૯. 162

હોમ. મીનીસ્ટર. વલ્લભભાઇ પટેલ. દીલ્હી
તથા. ઓનરેબલ. મોરારજીભાઇ દેશાઇ.
મુંબઇ.

File
Bombay
Muno

વ્હાલા સાહેબ.

આજ કાલ જગ્યાઓ ના અભાવે હાઉસીંગ-સોસાયટીઓ ઘણી થઇ.

હાઉસીંગ સોસાયટી ની વ્યાખ્યા:— અમુક રકમ અનેક માણસો મળીને અમુક જગ્યા બંધાવે અને થયેલ ખરચ સરખા હિસ્સે એટલે જગ્યા ઓછી વધતી અગર સગવડ ઓછી વતી તે પ્રમાણે ખરચની વહેંચણી થાય. અને એમાં કોઇને પણ નફો ન થાય. આનું નામ હાઉસીંગ સોસાયટી કહેવાય.

પણ હાઉસીંગ સોસાયટીના નામે મુંબઇ ગામમાં જે ધતીંગ ચાલી રહેલ છે તે આપને જણાવવાની રજા લઉ છું.

ધારોકે, મારી જમીન છે અને તે જમીન ઉપર હું જ પોતે મકાન બંધાવું છું. મકાન બંધાઇને તૈયાર થાય અને અમુક માણસને તે મકાન વેચુ તો તે મકાન ની કીમત રૂ ૫૦૦૦) (હાલ ભાવ તરીકે) આવે. પણ તેમાંથી રૂમ. જુદી જુદી હાઉસીંગ સોસાયટીના નામ નીચે વેચુ તો તે મકાનની કીમત રૂ ૧૫૦૦૦) ઉપજે.

પાઘડી લેવી તે ગુન્હો છે. તો આ સીધી રીતે નહિ તો આડકતરી રીતે રૂ ૧૦૦૦૦) ની પાઘડી લીધી. ખરી કે નહિ.

આવા પ્રકારે મારકીટ ઉપર. મીરચી સ્ટ્રીટ. લી. પેડરરોડ. તેમજ કોલાબા. કફપરેડ એમ બેઠી નાખો ઉપર બંધાતા મકાનોની કીમત લેવાય છે. હું તો કોલાબા રહું છું અને મારા સગા માટે ફ્લોર લેવા રાખવા ગયેલ. મને ચાલુ રૂમના રૂ ૨૫૦૦૦) બતાવ્યા. તેમાં ઓછી વતી કીમતના પણ ફ્લોરો છે. પણ તે આખી બીલ્ડીંગ ના ચાલીસ ફ્લોરો ની કીમત નો ટોટલ લગાવતા રૂ બીજા નવ લાખ નો થવા ગયો ત્યારે બીલ્ડીંગ તૈયાર થતા રૂ ૩) લાખ. મોંઘુ મોંઘુ

થશે. એ પે આપ વિચાર કરો કે આ હાઉસીંગ સોસાયટી

[redacted]

કેમ ગણવી.? જે મકાનમાં હું રહું છું તેમકાન ફ્લોરનાં ૧૦ કહેવાયછે તે રેકડા લાખમાં વેચ્યો. તેયારે રૂપીઆ રેકડ) ત્રણ લાખમાં થયો. રૂપીઆ સાંકડ ત્રણ લાખ નફો કર્યો. તેમન બાજુમાં સીંધી લોકોને ફ્લોરનાંરે આપ્યો રેપાલાખ માં ખરચ રેરા લાખ થયો. નફો રેરાલ લાખથયો.

જ્યારે ઘર ધણી આમ ફ્લોરો હાઉસીંગ સોસાયટી નાનામે વેચે. તે પહેલા હાઉસીંગ સોસાયટી માટે આ મકાન બાંધેલુ છે. તેમ રજુ સ્ટેટ કરાવે તોજ હાઉસીંગ સોસા- યટી થઈ શકે. બાકી તો ખુલી રીતે પાઘડી લેવાતી ન- હોવાથી આડકતરી રીતે ઘર ધણીઓ પાઘડી લેછે. માટે આ રીવાજ અટકાવો. અને ખરચ થાય તે પ્રમાણે જગ્યાની કીમત નકી મ્યુનીસીપાલ અગર સરકાર કરે અગર ઘર ધણી ભાડાથી આપે, પણ હાઉસીંગ સોસાયટી નાનામે ગરજવાળા નિરાશ્રીતોને લુટે નહિ.

હું મારૂ નામ જાહેર કરત પણ મારે ત્યાંજ કોલા- બામાં રહેવું અને તે લોકો પાસે પઠાણો નો જોર એટલે નામ જાહેર કરતો નથી. પણ એટલુ ચોકસ જણાવા માગુ છો કે તેઓ કો, એ બેપલોટ, વેચ્યા તેમાં રેકડા લાખ નફો કર્યો અને તે નફો પાકીસ્તાન ભેગો કર્યો છે,

આ, ઉપરાંત તો તેમણે ઘણાએ મકાનો બાંધીને વેચી નાખ્યા પણ સરકારને નફાની એક પણ પાઈ બતાવી નથી

તે લોકોની ઓફીસ કોલાબા આવેલછે. નામ. રહીમ કરીમ મીસ્ત્રી. ચોપડાં માં ખોટા ખોટા ખરચ ઉધારી નફો કરાંચી ભેગો કર્યો છે. તેનો પુરાવો.

(1) લેબર કોન્ટ્રાકટ. આપી દીધેલછે. તેમાં માલ આવે તે પણ કોન્ટ્રાકટરો. જેવાકે સુતાર વી૦ ના મજુરો બધુ કામ કરે, એટલે એક પણ મજુર તેમને રાખવો પડતો નથી. છતાં નીચે મુજબ. ચોપડામાં ખરચ ઉધારે છે,

૧. બોગસ. મેતાઓ. મીસ્ત્રીઓ. રંગારીઓ પથ્થરબારના માણસો. મજુરો. વી૦ ના ખરચ ખોટા ઉધારેલા છે. એનજી બુક કબજે કરવાથી. કુરત

માલુમ પડી જશે. કે કોઈ કોઈમાં સહી છે કોઈ કોઈ
માં સહી નથી. કોઈના અંગુઠા છે તે બોગસ છે.

૨ માલના નાણા ખોટા ઉધાર્યા છે તેનો પુરાવો સહી
પરી. માં ઘણીના બોગસ નામે ઉધાર્યા છે પણ
સહી નથી. જે ખરા છે તેમાં સહી છે. ઘણા ખરા બો-
ગસ છે તેમાં પણ સહી છે પણ તે વેપારીનું દુનીયામાં
નામ નીશાન નથી માટે જેની જેની સહી હોય તે
વેપારીઓની તપાસ બરાબર કરવી.

ફીનાન્સ વરસ. ૧૯૭૭/૭૮ ૭૮/૭૯ ૭૯/૮૦ આ ત્રણ
વરસમાં જ નફો રૂ ૬) લાખ જેટલો કરાયા ભેગો થઈ ગયો
અને ચોપડામાં નુકશાની બતાવ[illegible]. તેમ લાગે છે.

સબળ પુરાવા

અમો ત્યાં રહીએ એટલે. વાત સાંભળી. તેના નકરો કરે તેમજ
અમોને આપેલા પ્લોટોમાં કામ બાકી હોવાથી. અમારે અવરનવર
જવું પડે. એટલે માણસોના અંગુઠા પીન લેતા જોઈએ.

૧. ચોપડા અધુરા છે તેમાં બોગસ ખરચ ઈન્કમટેક્ષ –
બચાવવા માટે ઉધારેલ છે. પણ ઉધારેલ ખરચ સામે
રૂપીઆ જમા કરે તોજ પુરાવો ગણાય. તો જમા કોના
કરવા તે બાબતથી ચોપડા અધુરા છે. પહેલેથી આજ
સુધી ઘરની મુડી તો બતાવતાજ નથી કારણ કે પહેલેથી
જ નુકશાન બતાવે છે. અને ઈન્કમટેક્ષ બચાવે છે. ૨ વે
ગામમાંથી તેમની જુની પ્રોપર્ટી બીદર માર્ગેજ લાવે
તેમજ એક બેન્કમાં પોતે ડાયરેક્ટર છે તેમાંથી OVER
DRAW કરે. આજ વરસોથી. ધંધો કરે છે. તો તે નફો.
ક્યાં ગયો. કોલાબા માં. મરીનલાઈન. ઘોબીતલાવ. પીઠ
ઘણા જગ્યાએ જગ્યાઓ લીધી. બધો નફો. ઉડાડી. નુકશાન
બતાવેલ છે તેમજ પ્રોપર્ટી રેકામાં. લઈ ગયેલ છે.

હું તાત્કાલીક. કોઈ. ઓનેસ્ટ. ઈન્સપેક્ટર. આ બાબત
હાથ ધરે તો. તેમણે શું કરવું તે બતાવવાની રજા લઉ
છું –

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

[redacted]

૧. કાયદાસર. જપ્તીનું વોરંટ લઈ જઈ ત્યાંના
દરેકે ચોપડા કબજે કરવા.

૨. કબજે કર્યા બાદ. છેલ્લા ત્રણ વરસના ઇન્કમટેક્ષ
માટે રૂ. ૩) લાખ ભરી જવા ઓર્ડર કરવો

૩. ચોપડા જપ્ત કરેલા તપાસવા એટલે આપો આપે
સરોપરી જોતા બોગસ ખાતા બોગસ રકમ જણાઈ
આવશે. તેમજ જે જે ઘણાના ખાતે રૂપીઆ માલ.
ના ઉધારેલ છે તે ઘણાના ઠેકાણા લઈ ત્યાં તપાસ.
કરવી. એટલે બોગસ ખરચ જણાઈ આવશે

૪. ઇજારી બુકમાં નોકરોના પગારે. તદન ખોટા છે સાચા
નોકરો ૧ મીસ્ત્રી ૧ મેતાજી ૨) વોચમેન બસ
આટલા સાચા નોકરો ત્યારે સામે. વધારે રૂપીઆ
ઉધારેલા છે

૫ દરેક નામના કોન્ટ્રાકટરો રાખેલા છે. બાંધકામ બાંધવા
લેબર કોન્ટ્રાકટર રંગારી કોન્ટ્રાકટર સુતાર કામ
કોન્ટ્રાકટર. પછી. લેબર ખરચ શા માટે લાગે.

૬, સુતાર તથા લેબર કોન્ટ્રાકટર. ને પૈસા ઓછા આપેલ
છે અને તેના ખાતે રૂ. જારોના ાર સાબ વધારે રકમ ઉધારેલ
છે તેજ. સહીત કરાવેલ છે. અને તે બાબતો તો. કોન્ટ્રા
કટરોને પૂછવાથી ખબર પડી આવે તેવી છે.

મારી સરકાર. આ તપાસ કરે. અને. પાકીસ્તાન જતી રકમ
અટકાવે. રમણા બંધાતી. બીલ્ડીંગો વેચી કરતા નહી લઈ તે
લોકો પાકીસ્તાન જશે. અને મારી સરકારના લાખો રૂપીઆ
ખાઈ જશે. માટે મારી સરકાર. તાત્કાલીક પગલા ભરે.
~~અસેસમેન્ટ~~ વરસ. ૧૯૪૮/૪૯ ૪૯/૫૦ આ બે વરસ
માંતો. રૂ. છ લાખ બે બીલ્ડીંગ વેચી તેમો ચોખ્ખો છે
માટે. પહેલા તો. ચોપડા કબજે કરી. ત્રણ વરસની માંગણી
કરવી ચોપડા ખોટા કરવાર ધંધેથી દંડ અને જપ્ત
બોલી કરવી. આવા દેશ દ્રોહીઓને અને પાકીસ્તાન
ના હિતરક્ષણને કરે કરો દાખલો બેસાડવો જોઈએ.
માણસો બહુ ચાલાક છે. કળામાં મીઠા છે. માટે તેના બોલવા

ઊપર ગયેલ ઇન્સપેક્ટર ભરોસો રાખે નહિ અને છુટા
પાંચ વરસના ચોપડા માંગે. બાના બતાવે તો પણ
ત્યાં જે ચોપડા મલે તે હસ્તગત કરે. અહીના ગઈ
અમલદાર ઊપર ભરોસો રાખી કામ કરવાથી કામ બગડી
જશે.

ચોપડા તેમણે બતાવેલ નથી. ત્રણ વરસના માટે
છેલા ત્રણ વરસના ૨૩) ત્રણ લાખ ભરી જાય. ૧૯૪૭/૪૮માં
કાઇ નથી. ૪૮/૪૯. ૪૯/૫૦ માં ૨૬) લાખ નફો છે
૧૯૪૯/૫૦ માં મતાનો વહા બાંધશે. તેનુ એડવાન્સ લેવાનું

સાહેબ. આ કાગલ. છૂપા રાખશો. અને ઓચીતા
છાપો મારશો એટલે ચોપડા વગે સગે કરે નહિ. ટેક્ષ
ઊપરાંત. દંડ પણ વસુલ થશે. ગરીબોના વહાણ એગળા
કાપ્યા છે. માટે. હવે દંડ દેવાની ખાસ જરૂર છે.

હું જાતે વાણીયો છે રાજ ચોરે નો છું અને આ હકીકત
બધી સાચી છે.

તા.ક. અસલ ગુરતી લાગવગ વાલો માણસ છે. માટે ખાસ
ધ્યાન રાખીને કામ લેવાનું છે

ઉમેદવાર:- ભગવાન કેશવલાલ
ઠે. [illegible]
શ્રી [illegible] અમદાવાદ.

60 165

તા. ૨-૧૦-[illegible]

માનનીય [illegible]

[illegible] શ્રી [illegible]

ઉમેદવાર:- [illegible] ની અરજી [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

જેમ કાળાઓને લોકો તેમને જ્યારે કાંઈ પણ [illegible]
[illegible]. ત્યારે તેઓ [illegible] કે [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] તેમને
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] છે.

મેં [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. એને તેમને [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. એને [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] તે [illegible] ના [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] છે. [illegible] [illegible] [illegible]
છે. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] તેનું [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] ના [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] તેમને [illegible] [illegible] [illegible] છે.
[illegible] તેમાં [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] છે

[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

[illegible]

From [illegible]

To [illegible] 168

Letter No [illegible]

[illegible]

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

卐 શ્રી આસોદ્ધાર યુવક મંડળ 卐

દેથલી પો. [illegible]

(વાયા આણંદ) જી. ખેડા

169

શ્રીમાન માનનીય.

હીન્દ સરકારના ગ્રહ મંત્રી.

સરદાર વલ્લભભાઈ પટેલ.

નવી દીલ્હી.

વિ. વિ. આપને જણાવવાનું કે [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

172

૦ આનુષંગિક કારણ. એ જ છે કે. ખેડાને
પૈસાદારોની. બહિષ્કારનો. ત્યાગ ન કરવાના
નાગરિકોની અહિંસામય ભાગે સરકાર. વેપારી
વર્ગ ને ઉપરાંત ફાયદો થશે. જે લોકો
બહિષ્કારની વિચાર ધરાવતા નથી તેમને
ને- કહેવાની જરૂર નથી પડે છે.

સરકારે કહ્યું બહિષ્કારના ત્યાગ કરે સરકાર
સામે નવી માગ આવી હતી તે ઉપરાંત
નો અમલ કરવાનો હતો તેમ લાગતો
હતો સરકારને ફાયદો થવાનો. તે જીતવાના. ફાર
ઉપર છે. તેમ છતાં વેપારીઓ. સરકારનો ફાયદો
થવાનું છે તેમ નથી. આ વાત ઉપરથી. પ્રજાનું
હિત નથી.

વધુ સરકારને પ્રજાનો ભરોસો નથી
ત્યાં સુધી ત્યાં સુધી સરકારનું
હાથમાં રહેવાનું છે તેમ નથી. તેથી
પ્રજાનો વિશ્વાસ છે. સરકાર ~~વેપાર~~
ભારે વેપારમાં. સરકાર નફાથી. તેમ છતાં
વધુ ઉપજનો સ્વીકાર કરવો વેપારીઓ.
તેમને. આ વાત. સરકાર ને સોંપવા
ઉપાય સરકારે કર્યો છે તે કોઈ ફેરફાર
નથી. ફરજ નથી.

૦ જે જેનો જ્યાં [illegible] મારું [illegible]
હાથ. આમ જો જે [illegible]
છે. [illegible] છે. [illegible]
કે [illegible] આપણે
[illegible] છે. [illegible]
[illegible] છે. [illegible]
~~[illegible]~~ [illegible]
[illegible] [illegible]
જાઈશ.

[illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible] છે. [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

મંત્રી
ખામીદાર યુવક મંડળ દેથલી

મોરાબાદ સ્ટેશન પાસે. અમદાવાદ.
... તા. ૧૭-૧૦-૪૮. 175

JAI HIND

શ્રીમાન પ્રમુખ આદરણીય શ્રી. શ્રી સરદારશ્રી. સાહેબ.
વલ્લભભાઈ પટેલ. તથા આપનું વહાલું કુટુંબ. સૌને મારા ઉપર જય હિન્દ.
બોલશો. લખવા કારણ માટે તમારું કુશળ. આનંદમાં હશોજી.
તમો તરફથી મારા પત્રનો જવાબ. તા. ૧૯-૧૦ નો મળેલો જવાબ.
મને ઉપર. વાંચીને આનંદ.

તમો જણાવો છો કે. આ બાબતમાં
સરદારશ્રી કંઈ પણ કરી શકતા નથી. તે માટે દિલગીર છીએ.
માટે આપ મને માફ કરશોજી. જ્યારે મુંબઈ આપ આવેલા
કુટુંબ સાથે. ત્યારે. મારી. બાબત. જાહેર. દિલ્હીમાં આપ. લખી ...
ને મૂકશોજી. તથા કરતા, કરાવતા. આપ, ઉપર અરજ વગેરે, તથા
કારોબાર, વિશ્વાસ ઉપર નિમશો તો. તમો તરફથી, મને. પત્ર આપશો
તો. કું જેવી ખાતરી. લેવાઈ જશે. તેમ. સાહેબ.

હિન્દના જાહેર આગેવાનો હશો. તો મોકલજો. જાહેર
મને ખાતરી. આપના તરફથી મળશેજી. હું વધુ શરમ. સ્થિતિ બાબત
જણાવું છું. તે વધુ કેટલીક. કામ. કરે છે. મારા વતનનું. ગામ છે
...... મારા બાપદાદા કેમ જમીન. ઘણી, માટે ગુજરાત જેવું. આ.
કારણ આગળ અમે. આજુબાજુ કરેલ છે પહેલાં છે.
જેમાં. તમો જેવા. મહેરબાન. અમને મદદ કરશો તો, મદદ કરવાના
મને. જાહેર ખાતરી. તમો જરૂર છો. અરજ. મારા જવાબની
રાહ જોઉં છું. વધુ. તમો જ્યારે આપ. ત્યારે માટે કામ કરશોજી.

2) [illegible]

[illegible]

[illegible]

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

176

વૈદ્ય. વિદ્યામિત્ર નાનાલાલ.
દીવડા. ખોજાનો પાડો.
પાટણ. ઉ.ગુ. તા. ૨૩-૧૦-૪૭

ફેલ

પરમ વડીલ માનનીયશ્રી મહાન બુદ્ધિશાળી અમારા વહાલા પ્રાણ પ્યારા નેતા સરદાર શ્રી વલ્લભભાઈ પટેલની સેવામાં. મુ. દિલ્હી.

લી. આપનો નમ્ર સેવક વૈદ્ય. વિદ્યામિત્ર નાનાલાલ ના ખરા અંતઃકરણ પૂર્વક પ્રણામ અને આશીર્વાદ સ્વીકારશોજી.

વિ. સાથે જણાવવાનું કે આપે જે જે મહાન સિદ્ધાંતો પ્રાપ્ત કરી છે. અને આ ભારત ના ભાગ્ય વિધાતા થયા છો એ બદલ ખરેખર આપશ્રી અને આપના પ્રધાન મંડળને પણ ધન્યવાદ છે.

હંમેશાં દીવા પાછળ અંધારૂં હોય છે. અર્થાત્ ઘણાં સારાં કામોમાં થોડાં કામો બગાડે અથવા ઓછાં પણ થાય અથવા એ તરફ ધ્યાન ન પહોંચ રાખી શકાય એ બનવા જોગ છે. અમારા અંતર-ની વેદનાઓ અથવા સુખદુઃખ આપની ધ્યાન ઉપર લાવવા માગું છું. કારણ કે હંમેશાં

કડવું ઔષધ પાનારી માતા આગળ બધા ફરીયાદો કરવાની હોય. કદાચ આપને ગમે કે ન ગમે અથવા અમારી પણ ભૂલચૂક લાગે તો માફ કરશો. પણ પત્રનો જવાબ જરૂર આપશોજી. હાલમાં મનુષ્યને કેવી રીતે જીવવું એની કંઈ પણ સમજ પડતી નથી. જીવન ધોરણ કઈ બાજુ-એ જઈ રહ્યું છે? તે સમજાતુંજ નથી.

દવાખાનાઓમાં જાવ તો દવાઓ નથી? કેમ ધર્માદા દવાખાનાઓમાં પણ ફી થઈ ગઈ છે. અને દવાઓ થોડી અને દર્દીઓ ઝાઝા તેમજ પેટંટ અને ઈંજેકશનોમાં ડોકટરો પડી ગયા એટલે શ્રીમંતોને દરેક રીતે લાભ મળી જાય. ગરીબોને અને મધ્યમ વર્ગોનો પ્રભુ શિવાય કોઈનો પણ આશરો નજ રહ્યો. સવારથી સાંજ દવાઓની દુકાને જોઈએ તો ~~[illegible]~~ બાટલીઓ લઈને લોકો અહીંથી અહીં ભમતા નજરે પડે છે જાણે જીવન ખરીદતા ન હોય.

સરકારે રેશનીંગ સારા આશયથી કર્યું પરંતુ તેમાં પણ પુષ્કળ પ્રમાણમાં ત્રાસ. સરકાર જ્યારે જ્યારે શુભ આશયથી કોઈપણ કાજ સરખે ભાગે દરેકને વહેંચી આપવા માટે વ્યવસ્થા કરે ત્યારે ઈજારા વહેપારીઓને શ્રીમંતો એ કાયદાને તોડવાં પૂરી બુધ્ધિ દોડાવીને કાળા બજાર કરવામાં જ કમર કસે છે પરન્તુ સરકારને સાથ જરાપણ આપતા નથી. એટલે મધ્યમ અને ગરીબોને

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

લોકો આમાંતો લાકડાના ઉડાવેછે તેમજ
ખૂબજ લાખો ઉડાવેછે. અને પબ્લીકનો મરો થાયછે.

આપણી લોકશાહી સરકારે અને આપના
જેવા બાહોશ અને જ્ઞાનવૃધ્ધ અને વયોવૃધ્ધ
અને આટલા પ્રખર મુત્સદી કે જેમણે આખા
દુનીયામાં કોઈએ ન કર્યુ એવું મહાન ભગીરથ
કાર્ય (હિંદુસ્થાન.) ભારતના તમામ રાજાઓને
એકજ અખંડભારતમાંથી વીણી કાઢીને
એ માતેલા સાંઢોને નાથ્યા અને આ
મુડીદારોને કેમ નાથી નાંખતા નથી.
અમારે હવે બચવાનો આરો રહ્યો નથી કહોતો
આપ બચાવો અથવા તો પછી અમારી સાથે
આપ ભગવાનશ્રીહરીને પ્રાર્થના કરોકે ઈશ્વર
ભારતના ઉધ્ધાર માટે જન્મ ધારણ કરે કેથી
અમે આ અધમતામાંથી બહાર નીકળીએ
ધર્મ, નીતી, ન્યાય, વિવેક અને અમારા સર્વે
ભાઈઓને અને અમારા દેશને મદદ કરીએ
કેટલીક બાબતોમાં અમે અનાથ અને ન ધણીઆતા
જેવી પરીસ્થતીમાં મુકાઈ ગયા છીએ આપ સૌ
કાન ખુલ્લા રાખો મોં બંધ રાખો ભાષણો ન
કરો અને આંખ દેખાડો બાપુ વધુ શું
લખું કંઈક દાખલો તો બેસાડો તો જ
આ તમારી પ્રજા સુધરે અને

ધર્મ, નીતી, ન્યાય ના પંથે ચાલતાં શીખે.
રાજ્યગુરૂ તરીકે શ્રી અરવિંદ જેવા મહાન
યોગીને વિનંતી કરો અથવા એવા બીજા
કોઈ મહાન વ્યક્તીની શોધ કરાવે ધર્મનીતી
ભૂલેલાઓને રસ્તે ચઢાવો આંધળો ધર્મ
નહિં પણ ખરો ધર્મ શીખવાડવા માટે જરૂર
વ્યવસ્થા કરાવો તો આપણું આ રાજ્ય
પૂજ્યશ્રી બાપૂજીનું "સ્વરાજ્ય" રામરાજ્ય
અમર તપે, સારી સુવાસ ફેલાય અને એનો
આખી દુનીયામાં એનો દાખલો બેસે
અમારા દેશના તેત્રીસ કરોડ દેવોના તમે
અધિપતી દેવો જ છો. પૂજ્ય બાપૂજી અદ્રશ્ય થતા
મૂખ્ય દેવ ગયા. હવે બધી જોખમદારી તમારી
છે. પૂજ્ય પંડીતજી - સરદારશ્રી તમે અને મૌલાના
સાહેબ, પૂજ્યશ્રી રાજેન્દ્રબાબુજી તથા શ્રી રાજગોપા-
લાચારીજી, રાષ્ટ્રપતીજી તથા કૃપલાણીજી વિગેરે
અમારા જાગતા દીવા અને નવા અવતારી
દેવો છો. રાષ્ટ્રપતી અને રાજેન્દ્રબાબુનો ~~સરદારને~~ બ્રહ્માજીનું સર્જનનું કામ છે
અને પંડીતજીનું વિષ્ણુંનું કામ છે પરન્તુ
હવે દેવોને એક ઓર્ડીનરી માણસો
આવીને ખન્નાસ કે ખંડનાસ અવતરે
તો તો દેશમાં જરૂર અંધારૂં જ થાય.

178 માટે હવે હું સરદાર રૂપી મહાદેવ તમોને ગો
તમારી સમાધિ ત્યાગો અને ત્રીજું લોચન ખોલી
ને આ અધમ રાક્ષસો કે જેઓ ગરીબો તેમજ
મધ્યમવર્ગના માણસોને એન કેન પ્રકારેણ
કાળાબજાર કે જેમ ગમે તે રીતે તાંડવનૃત્ય
કરીને લોહી પી રહ્યા છે તેમને તમારા ત્રીજા
નેત્ર ખોલીને તેમને બાળો. દાખલા જોઈએ.

કાઠીયાવાડમાં નાક કાન કપાય તોપણ આરોપી એક પણ
ન પકડાય ને ફાંસીએ ન ચઢાવાય ત્યાં સુધી શું દાખલો
બેસે. એમાં કાઠીયાવાડના રજવાડાના હાથ છે એ લોકો
રાજ ખોયા એટલે આવાં હિચકારાં કૃત્યો કરે છે
અમારા બાજુ એક સોનીયો બહારવટીયો પાંચ વર્ષથી
હેરાન કરી રહ્યો છે છતાં હજુ પકડાતો નથી.
આ બાજુએ પાકિસ્તાન તરફથી સિંધી લોકોની ટોળી
ઘણી આવજાવ થઈ ગઈ છે. આરોપીઓ કરે ચોરીને
લઈ જાય એ બધા સમાચારો અવાર નવાર છાપાં-
ઓમાં આવે જાહેર થશે. હવે અનાજ કાપડ
અને મરચાં, તેલ, વિગેરે મોટા પ્રમાણમાં ઉછળી
રહ્યા છે. ગરીબોનો જીવન આધાર, મીઠું, મરચું
અને ગોળ પણ અત્યારે એ જીવન આધાર
ઝૂંટવી રહ્યા છે બાપજી આપ જાગો ક્યાં સુધી
અમારા આ કાલી કાલાવાલીઓ નહિ સાંભળો
મરચાં તોલા ૪૦ ના રૂ. ૧।।ને રજે ગરીબો
કેવી રીતે ખરીદી શકે અને ખાઈ શકે મીઠું મોંઘું
છે, તેલ, કાપડ કોઈ ચીજ સસ્તી નહિ શું કરશે

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

સસ્તામાં સસ્તો માત્ર આભાસ

સાહેબ શું લખું પરમેશ્વર તમારે દયા કરશો અને તમોને જીવાડે અને અમારી તકલીફો દૂર થાય અને ખરેખરું રામરાજ્ય વર્તાય. દયા કરશો.

આટું, મરચું, તેલ, ઘી, ગોળ, ખાંડ (મુદ્દલ નથી) કાપડ, મરી અમારી પાસેથી ઝૂંટવાઈ ગયાં છે. નથી અમારી દીકરાઓના નિભાવ આવતા કે નથી સુગમતાથી અમારા વહેવાર ચાલતા. સરકાર કોઈ ચીજના રેશનીંગની વાત કરે કે તરતજ કાળા બજારે સરકાઈ જાય. શું કરવું આ અમારી વિટંબણાઓનો ખ્યાલ તમોને શું આવું મુડીદારો, મુડીપતીઓ જ આપને ત્યાં સોદો કરી ભરાઈને અપજશ અપાવશે એમ અમારી ધ્યાનમાં આવે છે. બાજું બાજુ બાજુએ કડક નજર ચારે બાજુએ રાખે ફેરફાર થશે તો જ કંઈક સુધરશે નહિ તો કેટલાક ઠેકાણે કેટલાક લોકોની સ્થિતી ખૂબ જ અધમ અને રૌરવ નર્ક જેવી થઈ ગઈ છે. પૂજ્યશ્રી રવિશંકર મહારાજ અમારા ગુરૂજી સાચું જ કહે છે કે ક્રાંતી આવી છે. ખરેખર એક બાજુએ [illegible] છે કે સારી બાજુની ક્રાંતી ખૂબ જ અમને ગમે છે અને દેશ વિદેશોમાં પણ એની પ્રશંસા પણ થવા લાગી છે અને થશે જ પરંતુ બીજી બાજુ ક્રાંતી તદ્દન અધોગતીની આવે તે ખાસ સંભાળવાનું છે.

૧૯) આપણા દેશનો મુખ્ય આધાર ધર્મ અને
નીતી ન્યાય ઉપર અવલંબે છે અને એનો
પ્રચાર આપણા આગળના નેતાઓ અને
ધર્મગુરૂઓએ ખૂબજ જોરશોરથી અહિં અને
પરદેશોમાં પ્રચાર કરેલો છે તેમજ પૂજ્યશ્રી
સદ્‌ગત સ્વામી વિવેકાનંદજી, સ્વામી રામતીર્થ
પૂજ્યશ્રી બાપૂજી તથા શ્રીઅરવિંદ તથા સ્વર્ગસ્થ ગોખલેદાદા
રવીન્દ્રનાથ ટાગોર, લોકમાન્ય તીલક,
વિગેરે દરેક વિભુતીયોએ એજ ઉપદેશો
આપેલા છે તેમજ પશ્ચિમની સત્તાઓ
જે આજે પંડીતજીનો બાદશાહી અને
દબદબાથી સત્કાર કરી રહી છે એજ
દેખાડી આપે છે કે આપણો જુનો વારસો
કે જે ધર્મનીતી ન્યાય વિવેક વગરના
ન થઈજઈએ તેની ખાસ ધ્યાનમાં
રાખવા જેવી વાત છે. નહિં તો આપણે
અલ્પ અને પામર થઈશું અને આ
મુડી ગુમાવીતો જરૂર આપણે જરૂર
દેવાળું કાઢ્યું છે એમ સમજવું.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

માટે અત્યારથી જ સાવધાન થાવ.
ઉઠો જાગ્રત થાવ. ત્રીજું લોચન જરૂર
ખોલો. તમારા તપરૂપી ધનની
વ્યાખ્યા સમજો વિચારો અને
દરેક ભૂલેલાઓને રસ્તો દેખાય,
પ્રકાશ દેખાય એમ આંગળી ચીંધો.
અધમ નર્કાગારની ખાઈમાં ધકેલાઈ
ન જઈએ એવી પ્રથમથી પાળ
બાંધો. ભગવાન શ્રી હરી તમોને
લાંબુ અને તંદુરસ્ત આયુષ્ય બક્ષે
સન્માર્ગે સર્વેને જવાની અને દોરવાની
પ્રેરણા આપે એજ અભ્યર્થના.

આપનો શુભચિંતક

લી. વૈદ્ય વિદ્યામિત્ર બાબાભાઈ
બાબાસિંહ.

તા.ક. પ્રત્યુત્તરની રાહ જોઉં છું તેમજ
ભૂલચૂક બદલ બેઅદબી માટે માફ
કરશોજી હા. વિ. બા. વૈદ્ય
ના વંદન

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

Telegrams :

Tel. 30037 Loan Dept. Bk. of India.
24781 Union Bk. of India.

Haridas Bhagwandas & Co.

GENERAL MERCHANTS — COMMISSION AGENTS.

Finance arranged against
Piecegoods, Yarn Hosiery etc. &
All sorts of commodities & Estates.

Office : 111/113, Vithalwadi,
Shop : Chowk, Swadeshi Market,
BOMBAY, 2.

શ્રી

હરિ ૐ તત્સત

દીપાવલી શ્રી ૨૦૦૬.

ઓક્ટોબર ૨૧, ૧૯૪૯ 19

પૂજ્ય સરદાર શ્રી વલ્લભભાઈ પટેલ

મારા આપને હાર્દિક નૂતન વર્ષાભિનંદન મ. તથા સર્વશક્તિમાન ઈશ્વર આપને સમૃદ્ધિ અને શક્તી અને દીર્ઘાયુષ્ય આપે એવી મારી ઈશ્વર પ્રત્યે પ્રાર્થના.

અર્વાચીન સમયના મહાન મુત્સદ્દિ અને આધુનીક જગતના ચીરંજીવ "ચાણક્ય" સરદાર શ્રી વલ્લભભાઈ પટેલ આપના જેટો કેવળ હિંદુસ્તાનમાં નહિં પણ જગતમાં મળવો મહા મુશ્કેલ છે. શક્તીશાળી છતા બીજી મહાન વિભૂતીઓ અને મહાન આત્માઓ – પૂજ્ય બાપુજી મહાત્મા ગાંધીજી, પ્યારા પંડિત શ્રી જવાહરલાલ નહેરૂજી વીગેરે સાથેનો આપનો આત્મભોગ અમોલ છે. બ્રિટીશ સરકારે આપને મધદરીયે સ્વતંત્રતાની ભાંગેલીતુટેલી હોડીમાં મુકી કીનારે લઈ જવા જેવું સ્વરાજ્ય આપ્યું પણ આપના જેવા મહા હિંમતવાન અને શક્તીશાળી સુકાનીએ દક્ષતાપૂર્વક પાર ઉતાર્યું આપ ત્રીપુટીને મારા લાખો વંદન હો. વળી અનાદિ કાળથી ચાલતી આવેલી એવી અને છેલ્લા ૭૦૦-૮૦૦ વર્ષોથી બે-લગામ બનેલી અને માલોમાલ બનેલી એવી "રાજાશાહી"ને કોઈપણ જાતના ઉપદ્રવ વગર અને અહિંસક રીતે દૂર દૂરના સાગરમાં સમાવી દેનાર, સરદાર શ્રી વલ્લભભાઈ પટેલ કેવળ હિંદુસ્તાનમાં જ નહીં પણ જગતના આભમાં એક અને અજોડ છો. હિંદુસ્તાન સારા જગતનું મુખી થવા સર્જાયું છે તે સંદેહ નથી પણ હજારો વર્ષો પછી યુગે યુગે સારા જગતની પ્રજાઓ આપની ઉદારતા, આત્મભોગ, અને ચારિત્ર્યની ગણની રી અને સિદ્ધિઓની વાતો અને યશોગાન ગાતાં થાકશે નહિ. મહાત્મા શ્રી ગાંધીજી, પંડિતજી જવાહરલાલ નેહરૂ અને દરેક હિંદ આરાધ્ય "ભીષ્મ પિતામહ" "લોખંડી" છતાં અહિંસક સરદાર શ્રી વલ્લભભાઈ પટેલ અર્વાચીન સમયના "મહાન ચાણક્ય" આપે હિંદુસ્તાનમાં અવતરી હિન્દને અને હિન્દવાસીઓને ધન્ય બનાવ્યા છે. "ભીષ્મ પિતાની" માફક [illegible] તેજ અને સિદ્ધિઓ મુદ્દયમ રાખે તે પણ આપની સમીપ આવવાની હિંમ[illegible] નથી થતી. ઈશ્વર આપને આપના સર્વે કાર્યોમાં સફળતા, અને આ સફળ[illegible] મેળવવાની સિદ્ધિઓ, શક્તી અને દીર્ઘાયુષ્ય અર્પે એવી આશા આ નમ્ર પ્રશંસક અને આપની સિદ્ધિઓ પર મુગ્ધ થનારની સર્વશક્તિમાન શ્રી પરમેશ્વર પ્રત્યે પ્રાર્થના.

લી. ભક્ત

ડાહ્યાભાઈ ભગવાનદાસ પટેલના

જય હિંદ

Telegrams:- "NEWTRADE" Telephone:- 20947 [181]

NEW INDIA CORPORATION

IMPORTERS-EXPORTERS AND MANUFACTURERS REPRESENTATIVES.

Codes Used:- A. B. C. 6th Edition & Bentley's Complete phrase.

~~POST BOX 1283~~
~~101, MAHATMA GANDHI ROAD, FORT,~~

Ref. No. ....

BOMBAY, તા=૧૧-૧૦ 194૮.

શ્રી વલ્લભભાઈ પટેલ
[illegible] વડા પ્રધાન ભારત સરકાર
નવી દિલ્હી

આપને પત્ર તા= ૭-૧૦-[illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]
અલીભાઈ દામજી

From -
Alibhai Damji
Patel Bldg No1
95 Nishanpada Rd
2nd floor Room No 14
Bombay 9

Telegrams :- "NEWTRADE" Telephone :- 20947

182

NEW INDIA CORPORATION

IMPORTERS-EXPORTERS
AND
MANUFACTURERS REPRESENTATIVES.

Codes Used :-
A. B. C. 6th Edition & Bentley's
Complete phrase.

~~POST BOX 1368~~
~~101, MAHATMA GANDHI ROAD, FORT.~~

Ref. No. ....

BOMBAY, તા. ૭ - ૧૦ - 194૯.

ભા. વલ્લભભાઈ પટેલ

[illegible] સરકાર

નવી દિલ્હી

ફાઈલ ૧.
[illegible]
૨૪/૧૦

બાંડની બાબતમાં

એક તરફથી જાણવામાં આવ્યું છે કે આપણી નામદાર સરકારે બાંડ રૂ. ૭-૮-૯ [illegible] ઠરાવ્યું છે ત્યારે મુંબઈના બજારમાં આજે એક [illegible] બાંડ મળતા નથી આ બાંડના પુરવઠા બાબતમાં [illegible] છે. મુંબઈના ગુજરાત મરચંટ એસો-સીએશન [illegible] બાંડ [illegible] છે. [illegible] આપવામાં આવ્યો છે તે માંથી મોટો ભાગ [illegible] ગયો -
[illegible] બાંડના [illegible] બાંડ -
[illegible] છે. તે [illegible] -
[illegible] છે. [illegible] છે —

તે [illegible] કરવા માટે મુંબઈના [illegible] [illegible] ભાઈ [illegible] [illegible] ૨૦૦૦/ [illegible] છે. [illegible] [illegible] ભાઈ [illegible] મુંબઈ [illegible] [illegible] વ્યવસ્થામાં -

183

JAMNADAS DAMODER 128/32, CAVEL, KALBADEVI

Telephone 23544

Bombay, ૧૦-૧૦-૪૬ 194

શ્રી વલ્લભભાઈ પટેલ જોગ -

જુહારજી -

વહાલા સાહેબ,

જત લખવાનું કે પેપરની વાતમાં જે નવા
ટાકોરા નીકળેલ છે. તેમાં શ્રી [illegible] જુની જે નવા
ટાકોરા [illegible] રાખવાનું [illegible] સાહેબ [illegible]
નાગરિકને નીકળવા લાગ્યું. ફરીથી આ દેશોની ટાકો-
રા કેવા નાગરિકોના હાથમાં [illegible] તરફ [illegible]
તો કેટલીક [illegible] સંપાદકના
પડે. આપ સાહેબ તો સમજુ છો. [illegible]
કરશો. આપની તરફ [illegible] માટે
[illegible] આ બાબતમાં કાંઈ થઈ શકતું હોય તો આપ કરી
શકો છો. જેમ લખો. આપના [illegible]

જમનાદાસ દામોદર
ના વંદન સ્વીકારશો.

[illegible] 20/10/46

ગુજરાત મુસ્લિમ ઠક્કર 184
દરીયાસ્થાન ગલી.
રતનબાઈ બિલ્ડીંગ
માંડવી મુંબઈ નં. ૩
મુંબઈ તા. ૧૧-૧૦-૧૯૪૯

રાજગોપાલ
શ્રી [illegible]

વંદનીય બહેન શ્રી મણીબહેન પટેલ
૧. ઔરંગઝેબ રોડ, ન્યુ દિલ્હી

ભારતનાં સરદાર શ્રી વલ્લભભાઈ પટેલના કુટુંબ સભ્ય આ પત્ર દ્વારા હું રજુ થાઉં છું. અને આપનાં અમૂલ્ય કલાકોમાંથી થોડોક સમય એ રીતે જ્યારે હું લઉં છું. ત્યારે મને વિશ્વાસ છે કે આપનું માયાળુ હૃદય મારા આ ધીઠાપણા માટે મને જરૂર ક્ષમા કરશે.

આશરે એક માસ પહેલાં મુંબઈમાં સરદારશ્રીને મળવા માટે હું તથા મારા કેટલાક મિત્રો બિરલા ભુવનમાં તા. ... ના રોજ આવ્યા હતા. પણ અમો એમાં સફળ ન થયા અને અમોને શ્રી શામરાવ અને શ્રી ભટ્ટને મળવાનું કહેવામાં આવ્યું અને આ સાથે બીડેલ છે તે નિવેદન એમના મારફતે સરદારશ્રીને આપવાનું થયું. એ નિવેદનજ આપને અમારો આવવાનો અને આ પત્ર લખવાનો આશય સમજાવશે.

પણ આજ દિવસ સુધી અમોને એ વિષેનો કોઈપણ જવાબ નથી મળ્યો કે અમારા દુઃખદર્દોમાં ક્યાંએ ઓછપ થઈ નથી, કે જેથી અમોને એમ લાગે કે આ નિવેદન ઉપરથી કાંઈક પગલાં લેવાયા છે.

અમો હતાશ અને નિરાશ સ્થિતિમાં આજે આવી પડ્યા છીએ. મારા જેવા મધ્યમ વર્ગનાં હજારો ભાઈઓની આજે શું દશા છે એની કરૂણ કહાની તો કયા શબ્દોમાં આપના સમક્ષ હું વર્ણવું? ચોક્કસ આવક ઉપર નભતા અમો અને તે ઉપર નભતું અમારૂં આખુએ કુટુંબ આજે કયા ભયંકર સંજોગોમાંથી પસાર થાય છે તેના કરૂણ ચિતારો આપના સમક્ષ કેઈ રીતે રજુ કરૂં?

મુંબઈના ભાડાના કાયદા મુજબ આજે છ મહીનાથી બંધ થઈ ગયો છે. મુંબઈના આપણા લોકપ્રિય સરકારે એ બંધ કર્યો છે કારણ કે એને એ ઇમારતોના સંસ્થાઓનું એકીકરણ કરવું છે. એ એકીકરણ કરવા એમણે એક કમિટી નીમી છે. તેના સમય મર્યાદા કંઈ છે જ નહિ. આજે એ કમિટીએ કોઈ

શરૂ કર્યો છે. પણ હજુ એ દરેક સંસ્થાઓના અધિકારીઓ દરમ્યેનું અંતર દૂર થયું નથી. જે થવાનું નથી. છતાં આપણી પ્રજાકીય સરકાર એ માટે દબાણ કરતી નથી. અને આજે હજુ ચાર પાંચ મહિના બાદ ગામ નાબુદ થશે એમ વાતો પરથી જે આધારભૂત સંદેશા સંભળાય છે. આ બાબતો સમય દરમ્યાન અમો ગામના ભાઈઓને મળ્યા હતા વાતો કરી હતી. પત્રો લખ્યા હતા વિવેચનો કર્યા હતા. પણ એ બધાનું કાંઈ વળ્યું નથી અને બાબતો ખુલતી નથી તો અમો તો એજ ભયંકર ભીડમાં સપડાયા કરશું હવે.

કહો! તમને હું શું કહું! આજે આપણા સમાજના અમો સૌ કુલ રીતે બગાડે છે, ઘણાઓ પોતાના ઘરવખરા વેચે છે. ઘણાઓ આજે એક ટંક જમે છે ને એમના દુઃખભર્યા છાનાં આંસુ આજે કાગળ ફફડાવી બાળે છે. પણ આપણા પ્રજાકીય સરકારને એના અસર થતી નથી. એના કુંવારાપણા કકડતા નથી. એના ગુમારશાહી ભાવઆવડત અને સારાસારી આજે અમારા ઉપર આવવાના બદલે અમોને ફસાવવામાંજ કામ કરી રહી છે.

અને જ્યારે અમો સરદારના આગમન આવ્યા એ મહાપુરુષ પાસે ધા નાખવા એમના અતિ મહાન અને એકાગ્રતાની જવાબદારી એ બધી કાર્યવાહી વચ્ચેથી અમારું રૂદન એમને સંભળાવવા. પણ ત્યાં પણ અમોને રૂબરૂ મળવા કરવા દેવામાં ન આવ્યા. અને મને ભય છે કે કદાચ અમારા વિચારોના અવાજો એમના કાનો સુધી પહોંચાડવામાં આવ્યા હશે કે નહિ.

ત્યારે આજે આપના સામે અમો ઉપસ્થિત થયા છીએ હંમેશા શાંત અને ગંભીર રીતે રહેનાર આપ આ દર્દને ઓળખી શકશો અને એની ગંભીરતા સમજી શકશો એ આશાએ.

તો આપ અમારા કાર્યમાં અમોને સહાયરૂપ બનશો. આ બાબતને હકીકત સમજો અને આપ આપણી મુંબઈના પ્રજાકીય સરકાર પર દબાણ લાવો અને અમારા દુઃખદર્દોને દૂર કરવામાં સફળ નિવડો એજ આશા.

લી. જનતા.

જુગરાજ મુળજી ઠક્કર

દરબારગામ ગામ, ગોંડલ
ઠાકોરી જાદવજી
મુંબઈ નં. ૩

Copy

મુંબઈ તા. ૧૨-૮-૧૯૪૭

માનનીય સરદાર શ્રી વલ્લભભાઈ પટેલ.

મુંબઈ

હિંદના સુભગ ભાવિ માટે આપશ્રી ઝઝૂમતા અને આફતોના સામના કર્યા. આપે જે અથાગ પરિશ્રમ ઉઠાવ્યો છે અને હિંદુસ્તાનને એકતાના દોરે પર સ્થિર બનાવ્યા છે તે માટે હિંદના આબાલ અને બાળકોની જનતા આપને વંદન કરે છે. આપશ્રી આપણા શિસ્તના નબળા બનાવ છે અને આપ પાળનાર હિન્દુ છોકરા મુંબઈમાં સાગર કિનારે શાંતિ અને આરામ માટે આવ્યા છો એ પ્રસંગે આપને કાંઈ પણ જાતના તકલીફ ન આગળ આપવી એ વધુ ગેરવાજબી છે. પણ જ્યારે લાખો માણસો બેકાર બનતા હોય, એમના આવક ઘટતા એમના કુટુંબીઓનાં બાળકો યાતનાઓ સહન કરવા પડતા હોય, ત્યારે આપના ~~[illegible]~~ દ્વાર નહિ ખખડાવવા-એ ના આમાં ભૂલ કરી જઈએ.

આજથી ચાર મહિના પહેલાં મુંબઈ સરકારના નાણાંમંત્રીના હુકમ અનુસાર મુંબઈમાં આવેલું બાયકું (ઓફિસ) વાયદા બજાર બંધ થયું. ૩૦૦૦ આશરે ધંધાદારીઓને એ દિવસ હતો. બજાર જ્યાં લાગ બંધ થયું. ચાર કે પાંચ લાખ કુટુંબ નભતું. થયાં કે વાયદામાં લાખો ભાવ વધ્યા છે માટે બજાર સદંતર બંધ કરે અને ભાવો કાબુ નાખવામાં આવ્યા. દરેક આવક એ બજાર બંધ થયું અને એ બજારમાં કામ કરતા એવા સો નોકરો, ગામડાવાળાઓ અને બેરાં દલાલો વગેરે બેકાર અને રોજી વગરના થઈ ગયા.

ચાલો ૩૪૨ ચાલો આવતા કે બીજા દિવસ કે મહિનામાં બજાર ચાલુ પાછું નાખવામાં આવશે. સરકાર રોજના અધિકારીઓ પ્રમાણે બંધાણીઓ કરતો કરીને ચાલવાનું ૨ ખોલીશ. જુદા જુદા કરીને જુદા જુદા ભાઈઓ મળીને નાણાંમંત્રીને મળ્યા એટલે પોતાના વતી કહ્યું કરી કે આપ બજાર ખોલો કે જેથી આવનારા મોંઘવારીના

ના સમયમાં (રોજ) બપોરના અમો સૌ શેરમાં રહેતા બહેનોભાઈઓ
મંડળો ભરાતા (જુઓ) આગેવાનોના ભાષણ અને કહ્યું કે ૧૯૪૨
દિવસમાં બહાર (જુઓ નો. નિરો) આપણે આપ આઝાદી
આગળ અને મંત્રીઓ બાળગાયન બનો બહાર જુઓ
કે તેનો સરકાર જાહેરાત આપવા કે આગલા દિવસોમાં જુલ-
મી" કે પકડ સંચાલકો ભારતે ન આવવા કે હવે બાપુના
બનાવ બાબતુલ નાંઢે (જુઓ)" આગળ આપેલા જીવન તાંતણા-
ઓના સાથે અમો સૌ બંધાઈ રહ્યા પકડ કે જઈ પકડાવવા
માર્ગદર્શન બનાવ.

અંતે એક વસ્તુ આપના ખાસ ધ્યાનમાં પર આમો
બાબાજી હાજી આપે કે એક બનાવે એટલે કે જઈ પકડા
બાબતો પાલન કામમાં આવતા તથા અને બંધાવાની
બંધાવાથી અને ન બનવાથી ચિંતા બનાવ પાડોમાં
કામો બંધાવી ઘટના અને તેનાં ન બનવાથી
ચિંતા એક બાબતમાં કે પહુ જુએ બનાવનાર તેનો
બાબતનો બચાવ જુદાઈ ભાગે બંધાતા કે જ્યાં
અને (જુદાઈમાં) હિંસાનાં સામાનનાં હાથનાં બચાવ આવ્યું
રહ્યાં હતાં અને તે હાથમાં એક આપેલા આના રોકવા
દ્વારા બંધ કરવામાં આવ્યો છે અને આગળ શાળાઓ
માં ફાગણ ભાગ લેનારા બચાવ પડ્યા છે. આ વખતે
પણ (જુદાઈ) પાસેના અન્ય શહેરમાં આ બહેન ભાઈઓના
બાબતનાં બચાવ આવ્યું છે.

આ પછી એ શિક્ષણનું બાકી કે બાબતના સંબંધ માત્ર
કે થઈ બાબતના અમો બાબતમાં આપણા માનનીય શ્રી
આચાર્યજીના બાબતને આપવામાં આવ્યા રહ્યા છે એ
શહેરમાં બાબતનો ભાગોનો બચાવ બંધ કરવામાં આવે
ત્યારે એક પોતાના ભાગ શહેરમાં એ બચાવ ચાલુ
રહે. આમ પરિસ્થિતિ એ રીતે આપણે ઉભા છીએ
શહેરનો સંચાલકીય પોતાના રોજ અને કાયદા બાબતનો
હોવાથી નોંધી, નાગરિક હકોના આગેવાનો અને જેઓ
હતા તે અને એમના આપણા ઉપર બનાવો એમનાં જુદાઈ
એ એમના વાત અને હવે દાઝેલા નિપુણ થયા છે.

પર્યંત મહેરબાનોના લોકો ભાગ્યમાં આવી અને સગાઈ
થયા બાદ વસ્તીના એક લાઈનમાં ૩ાંધરતા એ લાઈનો
બાદ ફાઈરકા વ્યાપાર લાઈનમાં સમાવેશ કરવામાં આવતો
નથી. અને પ્રાથમિક મહેતા અને વ્યાપારના અર્થશાસ્ત્રનોનો
એમાં પ્રામના આ યુગમાં બીજા એવા કયા ચળાઈ છે
તે બધા એ લાઈનો પોતાના વ્યાખ્યા કરશે.

મુંબઈ શહેરને વ્યાપાર રૂપ રીતે મુંબઈના બહાર બજારો
બજારોનું ઔદ્યોગિક કરવામાં આવે છે. એને તેના વિકાસ માટે
સહાય આપવા મુંબઈના બજારમાં બજારોના પ્રતિનિધિઓના.
એક સમિતિ રચાય છે એવો નિર્ણય કરે છે અને એ સમિતિ
ના બેઠકો મુંબઈમાં મળે છે. ત્યારે એટલું હોય છે કે આવા
સમિતિઓમાં પણ આ શહેરીઓનો પ્રતિનિધિઓ તરીકે એમ
ના આગેવાનોએ આવે. અને આ પણ સ્વાભાવિક છે સંસ્થા-
ઓનાં આધાર પર રહેનારા સભ્યો હોય છે અને જેમના
આગળ વધુ બજારોનો વ્યાપાર હોય છે અને ઓછા વધુ
વસ્તુઓના વેપાર કરનારા હોય છે. સાથે સાથે દરેકને પોતાના
સંસ્થાનું આર્થિકતા અને હિત પાર પાડવામાં હોય છે. એટલે
આ સૌ કારણોને લીધે આવા સમિતિઓમાં ફાઈરકા હોવાને
બહારના પ્રશ્નો વિચાર આવેલ નથી અને સમગ્ર મર્યાદાનો
વિચાર પણ જણાવવાનો નથી કે આ સમિતિ માટે સંપૂર્ણ મર્યા-
દા નથી રાખવામાં આવતી નથી. અને આપણે નાગરિકોનાં
સમાજના કે વેપારીના અને લોકોના સામાન્ય જીવનને લગતા-
ના અને અનુકૂળતાઓ વિચાર નો એકંદર નથી ધ્યાનમાં
લેવામાં આવ્યા પણ એવો નથી આવ્યો. એટલે હવે કોઈ એમ-
ની સામે કહેવું રહ્યું કે એ એમાંથી માર્ગનું પરિણામ ક્યારે દૂર
થશે. વિચાર એના પર વિચાર કરીને પૂરો કરશે અને ક્યાંય એમાં
શી રીતે ખૂલશે. આયોજનો એ પણ લોક ભાગ કરશે
તે જુદી જુદી સંસ્થાઓના હિતવાળાઓ કે એમાંથી
શક્ય બનાવવા જરૂર છે?

લોભી સમાજનાં ઝઘડાના અને આય અને એમનાં
સાધનોનાં સંગઠન પ્રશ્નનો બાદ હિંદ આઝાદ બન્યું છે.
અને હિંદનો સંગઠન અને પોતાને હિતકારક અને
સમાન આવે છે.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

મળતા કે એના રોજ અને શરીરના અંગો ઉતરતાં સરકાર અને મળ્યા છે. એના પોતાનો અજ્ઞાન ઉપસ્થિત થતાંજ સામટ ગોળ સેવે છે. મુડાને ગોળવામાં આવે છે અને મુડા ગળુ કાપી નાખતા ચાલતાં સાથે બોલતા એના તાત્કાલીક નારાજી લાગતા ઉતર અને સખત પ્રયત્નો આદરે છે પણ પરિણામ ઉલટ રસ્તાના મહામહેના ના હુકમ સુધા ત્યાંથી પાછળ આંગી રોય એમ જણાવતાં શાંતિના અધિકારીનું જ્ઞાનબોધ જ્યાં આ સમુદાય માટે પાછળ માંગી હોય એમ જણાવતાં. આ બાબત સાંભળ્યા છે ગીરાસ્તના આ દાસ ઉતર એવા કરનાર અને એના રોજ ઉંમરના રહેતાં એ વર્ગના આમાં સૌ આવે પાછળ પણ સાથે અને ગિરાસદ લાગતા ઉતરતા હાથે. ઠાકોરિયાંઓ એવા સંભાળથી રોતા આવે છે. અને જે આમાં આવ્યા પણ હોતા છે. સરકાર હોતા પોતા કરવાના છે. હવે આપણે શું કરવું? સંભળાવ વરસા ગાંધીના મરવા! આપણે આ દેશમાં ભિખારીઓ કે આપણા ભવિતર ગાંધીનામાં એટલે એક કુટુંબને ૨૦૦ કે ૩૦૦ રૂપિયાનો ખર્ચ લાગે છે એટલામાં તો આ પોતાના રોજી લાવનાર આવ્યો છે ત્યાર બાદ મહાજનના આવતા ભિખના સમયમાં પોતાના આખા આસપાસના બળવાખોર ગુંડા ત્યાં સુધા આવતા રહ્યા હશે અને તે છતાં એજ બાળબચ્ચા માટે તો નાસીભાગી આપણીના તપાસના ઉપર એ પણ આમાં ભુખમરો અને આપણે બરબાદ થયું છે.

હવે એક વાત કહેવી આપણે આ ચિંતુ વિચારવું કરીએ આપણે કરવા હોય કે આવે આપણા ઉપર કાનાવત સરકાર છે અને રેલ્વેના સરકાર ભુંડાં એવાઓ સાથે છે કે એના જનના હાથ લાગતા પોતાનું પોતાનું અને રહેવાનું થતા રહે હિંદુસ્તાનના બધાગામોમાં સૌથી રહ્યા આપણા ત્યાં ભિખ નિરાશાનો આવતા પણ ફક્ત ત્યાં આવેલ અને સાંભળ્યા આવ્યો ભળાય નહી. એ રીતે એ હતાશીલ અને નાબાલિગમાં આવે અને આવેલા સૌ સાથાસ્થીઓ જેઓના નારાજી લાગતાં અને એને પોતાનું પોતાનું રહેવાનું અને વ્યવસ્થિત રીતે હિંદમાં સમાઈ જવાનું શીખ બન્યું છે

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA

આવો અમોને એ કહેતાં સંતોષ થાય છે કે આપના
સિપાઈ એ નિરાશાનો અંત થઈ ગયો છે અમારે માટે કાયમ
રોજગાર, કારણ કે નોકરી કરી રોજી મેળવવા માટે શક્તિ નથી
સિવાય કે અમારે બીજું કશું થાય અને ત્યાં લાગ.
લાઈનનો આખા સિપાઈઓમાંથી અમારો ભાગ આપ મેળવાવી
રહ્યા.

ઉપરના સર્વ ખુલાસો આપવા અમો અમારી આપની
બાબત તપાસ કરવા છતાં સાચા આપના હાથે અમારે
આપને દુઃખનો પાર છે જ્યારે આપના અંતઃકરણ
રહેમ કરી કરવા અમારા ... મહારાજાના
આધિન પરિસ્થિતિના લોકોના આપને બનાવો છે ત્યારે
આપણામાં એ હાથ થઈ જશે છે ને માટે આપ અમોને
કૃપા કરી અમોને આ તપાસ આપના આશીર્વાદ છે
હિંદ આપના સાથ મેળવવા અને હિંદ સ્વતંત્ર બનવું અમોને
આશા છે કે આપના શાસન અમારા દેશના ઉત્થાન-
કાળ આપવી અને અમો આપના ખુશ બનશું.

લી. અમો છીએ
મુંબઈમાં પાયદળના અને ઘોડેસવારોના-
ના સિપાઈ કરતું ફોજમાંથી બહાર
બનેલા હવાલદારો, પેન્શનરો નાયકો-
વાળાઓ અને નોકરો. લી
(સહી) હરિલાલ ...